

SA BUKA SAM
Sari na Kinera tadi na Tie Ziu
Pukerane
Sa Vinabakala

Sa Buka Sam sina Buka Kinerakera, meke na Buka varavara tanisa Buka Hope. Ta kubere na ta iliridi koari na hopeke tie kubekubere koari soku vuaheni sapu ele holadi, sari na kinera na vinaravara hire si ta tavetavetae koari na tie Izireli pa dia vinahesi, meke gua tugo sapu sari na kinubekubere hire si somanadi rini pa buka hope.

Sari na kinerakera sapu ta varigara pa Buka Sam si hoke kerani rini pa vinahesi, na vina lavatana e Tamasa, vinaravara tinokae, kinopu, meke tinaharupu, na tinepa tinaleosae, kinera vinariponi na minana la koe Tamasa, meke na tinepatepa vina kilasadi sari na kana. Sari na vinaravara hire si ta tavete pa tinoa soti pa tie, meke la gua tugo koari na tinoni pa kasia popoa, kaiqa si helahelae nia sa tinoa pa korapa maqomaqo tie, kaiqa si va nonoga ia sa tinoa maqomaqo tadi na tie te Tamasa pa binalabala golomona. Sa Buka Sam si tavetavete nia Zisu, sapu hoke ta dogoro tugo koasa Buka Kinubekubere Hope Vaqura sapu kuberi rina tie kubekubere, meke ta kopue hola sa buka na tinagotago arilaena hola pa vinahesi koasa ekelesia tadi na tie te Karisito pa pinodalaena.

Sari Nati Pinaqapaqahana sa Buka

Sa Buka Kekenu. Hinia 1-41

Sa Buka Vina Rua. Hinia 42-72
 Sa Buka Vina Neta. Hinia 73-89
 Sa Buka Vina Made. Hinia 90-106
 Sa Buka Vina Lima. Hinia 107-150

Buka Kekenu

1

Sam 1 kamo Sam 41

Sa Qinetu Hinokara

- ¹ Tamanae tugo sa tie
 pu lopu lulia sa tinolie tadi na tie kaleadi,
 meke lopu tavete lulia sa hahanana tadi na
 tie seadi,
 meke lopu koa somanae koari na tie va
 gogue.
- ² Ba qetu nia sa sa tinarae te Zihova,
 meke balabala va lohi la ia sa si asa rane na
 boni.
- ³ Kekenono gua tugo na huda
 pu ta lete pa taqele ovuku si arini,*
 sapu vua valeana pa dia totošo,
 na buma valeana sari na elelona.
 Na tie ravutudi si arini koari doduru dia tinavete.
- ⁴ Lopu gua asa sari na tie kaleadi,
 ba gua tugo na hikahika huiti
 sapu ta givusu palae si arini.
- ⁵ Sari na tie kaleadi si kaqu ta zutu
 na tava kilasa koe Tamasa,
 meke kaqu tava ilolo taloa koari na vinari-
 garae tadi na tie soti tanisa.
- ⁶ Ura lavelaveni na kopuni e Zihova sari na tie
 toŋoto,

* 1:3 Zer 17:8

ba sari na tie kaleadi si kaqu tava mate palae.

2

Sa Baṅara Ta Vizatana koe Zihova

- ¹ Na vegua ke hiva veko pania rina butubutu huporodi sa binanara te Zihova?*
- Meke vegua ke balabala veko rini si pude luara pania sa Nana tinolitolie?
- ² Sari na baṅara pa popoa pepeso si ele varigara, meke va namanama pude variperla koasa Tamasa meke sa Nana Baṅara sapu vizatia Sa.
- ³ Meke zama guahe si arini, “Aria mada va kari gedi sari na dia tinarae, mada vata rupaha puleni gita koari na dia vinaturu pu pusi gita,” gua.
- ⁴ Ba sa Baṅara Lavata sapu koa pa Maṅauru, si hegere ni na va sisire ni si arini.
- ⁵ Beto asa si zama va bubugorae la i Sa si arini, meke va tarazuzu i Sa pa Nana ginegese sapu guahe:
- ⁶ “Ba Arau, si ele va turua sa Qua Baṅara, pa Qua toqere hope sapu pa Zaione.”
- ⁷ Zama sa Baṅara, “Kaqu tozi vura nia rau gua sapu zama nia e Zihova,* sapu guahe: ‘Na Tuqu soti si Agoi, ninoroi si ta evanae na Tamamu Goi si Arau.
- ⁸ Mu tepa mae koa Arau, meke kaqu ponigo Rau sa niniranira,

* 2:1 TTA 4:25-26 * 2:7 TTA 13:33; Hib 1:5, 5:6

pude totolini sari na butubutu,
meke doduruna sa kasia popoa
si pude koa pa Mua kinopu, na Mua vinagi
Goi!

⁹ Kaqu tagoa Goi sa niniraṅira lavata pude va
kilasi,

meke kaqu huara va ineti Goi si arini.'''*

¹⁰ Ego, mi koa gilae kamahire ba gamu na
baṅara,
mi koa tava balau gamu na tie totoli pa
pepeso.

¹¹ Mi nabulu nia se Zihova pa korapa mia
pinamaṅana Sa,
mamu qetu na pamaṅa nia.

¹² Mi todoṅo pa kenuna sa Baṅara, pude mi lopu
ta bugorae koa Sa,
meke tava mate palae si gamu,
ura lopu sana kaqu huruṅu sa Nana binu-
goro.

Ba tamanae zoṅazona tugo sari doduru
pu aqorae koa Sa.*

3

Vinaravara Tinepa Tinokae pana Munumunu
(Kinerja te Devita sipu govete nia sa se
Abusalamu^d, sa tuna koreo)

¹ Ke Zihova, soku lala dia tu saripu kukiti nau,
sokudi tugo saripu varipera mae koa rau.

² Sokudi rina tie pu zamazama nau si zama,
“Lopu kaqu toka nia Tamasa si asa,” gua!

* **2:9** Rev 2:26-27, 12:5, 19:15
hinia 17:22

* **2:12** 2 Samuela 15:13 kamo

- ³ Ba Agoi Zihova, si na qua lave doduru totošo pa tinasuna;
 meke poni nau sa minataqara na vina lavata.
- ⁴ Tēpa va ululae la ia rau sa tinokae koe Zihova, meke va avosau Sa pa Nana toqere hope pa Zaione.
- ⁵ Eko si rau meke puta, meke vaununu si rau, ba korapa kopu nau e Zihova!
- ⁶ Lopu kaqu matagutu ni rau sari na tina na tina qua kana pu koa pa vari likohaequ.
- ⁷ Ke Zihova qua Tamasa, tuturei mae, mamu harupau!
 Mu sekei isumatadi sari na qua kana,
 Mu pako pani livodi sari na tie kaleadi.
- ⁸ Sa vinasare si Tamugoi Zihova tugo, sa tinamanae Tamugoi si mani koa koari na Mua tie!

4

Vinaravara Tinēpa Tinokae pana Veluvelu

(Keke kinera te Devita)

- ¹ Va tabeau pana varavara atu si rau, ke, Tamasa pu harupau pa tinonoto.
 Sipu koa pa tinasuna na tinalotana si rau, si mae va sare au Goi,
 tataru nau, mamu avosia sa qua vinaravara.
- ² Ke gamu na tinoni, ve seunae gua si kaqu koromia pamaņa nau gamu?
 Ve seunae gua si kaqu okoroni gamu sari na ginugua hoborodi,

- meke sari na tamasa kokohadi?
- ³ Ba mi gilania sapu ele vizata paqaha vagi e Zihova sari na tie tonoto pude na Nana tie soti;
kaqu va avosau e Zihova pana tepa la koa Sa si rau.
- ⁴ Mu lopu va malumia sa mua binugoro pude turana la nigo pa sinea.*
Mamu balabala va lohi pa bulomu totošo eko magogoso pa mua teqe,
mamu koa noso!
- ⁵ Va vukivukihi ni sari na vina vukivukihi gotogotodi pa bulomia.
Mi va sotoa sa mia kinalavarae koe Zihova!
- ⁶ Sokudi tugo saripu nanasa guahe,
“Esei beka si boka va dogoro ni gami sa tinoa leana?
Ke Zihova, Mu ponini gami sa minana lavata!”
gua.
- ⁷ Sa qinetuqetu sapu poni nau Goi
si noma hola nia gua sapu tagoi rini pa dia vuvua huiti na vaeni.
- ⁸ Maqu eko va bulebulei qua,
maqu puta gequ,
ura telemu Agoi Zihova si kaqu toketoke hukata nau.

5

Vinaravara Tinapa Vina Sare

(Keke kinera te Devita pude kera nia pa ivivu)

- ¹ Kei Zihova, mu avoso maei sari na qua zinama,
mamu balabala i sari na qua tinaduaña.

* **4:4** Epi 4:26

- 2 Mu avoso mae ia sa mamalaiṇina sa qua kinabo,
qua Baṇara, meke qua Tamasa.
Ura Zihova, koa Goi mo si varavara atu si rau.
- 3 Zihova, avosia Goi sa mamalaiṇiqu pana munumunu hokara.
Totoso gasa sa rimata si varavara atu si rau, meke aḡania rau sa Mua inolāna.
- 4 Agoi si na Tamasa sapu lopu qetu nia sa kinaleana,
meke lopu boka koa turaṇigo rina tie kaleadi.
- 5 Sarini pu vahesi puleni si lopu kaqu vata dogoro pa kenumu Agoi,
ura etuli Goi sari doduru pu tavetavete va kaleana.
- 6 Kaqu va puzulu ṇaepi Goi sari doduru pu zama kokoha,
meke kukiti ni Goi sari na tie sekesekei na variva mate.
- 7 Ba arau si kaqu mae pa Mua Zelepade,
koa gua koasa Mua tataru nabuna.
Kaqu vahesigo rau pa korapana sa Mua Zelepade,
kaqu todoṇo si rau pa korapa pinamaṇa Mu.
- 8 Kei Zihova, Mu turaṇau pa korapa Mua tinonoto,
sina sokudi saripu kukiti nau;
va bakalia koa rau sa Mua hiniva, pude maqu lulia.

- 9 Ura loke vasi hinokara si zama vura nia rini;*
 ta sinie kinaleadi mo sari na bulodi.
 Sari na leodi si ta sinie sinekesekei pu variva
 mate.
 Zamazama va mememehe kokoha pa meadi
 si arini.
- 10 Kei Tamasa, va kilasi gedi si arini,
 va hoqai gedi si arini koari na dia zinama
 soti teledia.
 Mu hitu pani gedi si arini pa kenumu Agoi,
 ura soku hola sari na dia sinea meke kana
 Igo rini.
- 11 Ba madi qetuqetu sarini pu kalavarae koa Goi;
 madi kera pa qinetuqetu,
 sina lavelave hukatani Goi si arini.
 Madi koa qetuqetu sarini pu tataru nigo.
- 12 Ura mana zōnazona ni Goi sarini pu koa va
 tonoto.
 Kei Zihova, bara vari likohae ni na Mua tataru
 Goi si arini, guana lave!

6

Vinaravara Tinepa Tinokae te Devita pa Totoso Tasuna

- 1 Kei Zihova, Mu lopu noreau pa Mua binugoro,*
 Mu lopu tubehau pa Mua ginegese.
- 2 Mu tataru nau Zihova,
 ura malohoro si rau.
 Kei Zihova, Mu tataru nau, Mamu salanau na va
 ninira au,
 sina malohoro meke ta sigiti sari na
 susuriqu.

* 5:9 Rom 3:13 * 6:1 Sam 38:1

- ³ Talotana hola si rau!
 Kei Zihova! Vegua ke aqa seunae si Goi?
- ⁴ Ke mae Mu tataru nau doduru totošo.
 Kei Zihova, harupau!
 Va sare au pa minate.
- ⁵ Ura pa popoa tadi na tie matedi si loke tie boka
 balabala pule Igo.
 Meke loke tie si boka poni Nigo vinahesi
 vasina.
- ⁶ Mabo qua kabo si rau pa kinuliusu,
 doduru boni si kabo pa tinalotana si rau,
 meke bobosia kolomata sa qua teqe.
- ⁷ Pa korapa qua kinabo pa tina lovoho
 si tava rida sari na mataqu,
 sina koa gua koari na qua kana.
- ⁸ Mi taloa koa rau gamu doduru pu tavetavete va
 kaleana,*
 ura ele avosia e Zihova mamalainina sa qua
 kinabo.
- ⁹ Avosia e Zihova sa qua kinabo alili la koa Sa,
 meke kaqu olania Sa sa qua vinaravara.
- ¹⁰ Sari doduru qua kana si kaqu kurekure nia sa
 vina kilasadi,
 kaqu hinoqa kekere pule taloa pa kin-
 urekure si arini.

7

Kerania Devita se Saula sapu pa Butubutu Benisimane

* 6:8 Mt 7:23; Lk 13:27

- ¹ Ke Zihova, qua Tamasa,
koa Agoi mo si kalavarae si arau.
Mu harupau koari doduru qua kana pu hata au
na rapata nau,
mamu va sare au.
- ² Pudedi lopu va mate au rini,
gua sapu hoke garata luraia na laione sa tie,
meke hoke ririhi taloa nia sa vasina loke tie
pude va sare au.
- ³ Ke Zihova, qua Tamasa,
be ele evaṇia rau si keke kinaleana koa keke
tie,
be ele tavete va sea si rau,
- ⁴ ba be ele tavete va kaleana la si rau koasa pu
koa baere koa rau,
meke be ele hobe la nia kinaleana sapu lopu
toṇoto koasa pu kukiti nau,
- ⁵ be guana arini si evaṇi rau,
si ego, leana, maqu govete ni sari na qua
kana,
madi tuqe vagi au meke neti va konekone au
rina qua kana si rau.
Madi va mate au rini meke pomunu nia sa tiniqu
pa pepeso.
- ⁶ Ke Zihova, tuturei mae, mamu toka nau pa Mua
tinaṇaziri;
Mamu toketoke hukata nau koari na binu-
goro tadi na qua kana.
Ke Zihova, tuturei mae, mamu toka nau,
Mu va vura nia Goi gua sapu toṇoto.
- ⁷ Mu varigara ni sari doduru tinoni pa vari
likohaemu,

- Mamu koa ban̄ara ululu hola koa rini si Agoi.
 8 E Zihova, Mu varipitui ni sari na tinoni.
 Mu varipitui nau Zihova, koasa qua tinonoto,
 ura gilania Mua Goi sapu loke qua kinaleana
 si rau.
 Agoi sina Tamasa Ululumu Hola koari do-
 duru.
- 9 Na Tamasa tonoto si Goi,*
 meke varipitui ni Goi sari na mami binala-
 bala na hiniva,
 Mu va betoi Goi sari na kinaleadi tadi na tie
 kaleadi,
 ba Mamu piai Goi sari na tie tonoto.
- 10 Sa Tamasa Ululuna Hola si na qua lave,
 harupi Sa saripu tonoto pa bulodi.
- 11 Varipitui va tonoto sa Tamasa,
 doduru totošo si va kilasi Sa sari na tie
 kaleadi.
- 12 Be lopu kekere si arini,
 si kaqu vilu va narua Tamasa sa Nana magu
 varipera,
 meke va namanama malosia meke n̄avea Sa
 sa Nana bokala.
- 13 Ele va namanama i Sa sari Nana tin̄itona
 varipera variva matedi;
 ele va narui Sa sari Nana tupi hurun̄udi.
- 14 Dotu! Sari na tie kaleadi si va podoi rini sari
 na kinaleadi;
 va namanama i rini sari na tinavete pude
 non̄ovali na sekeseke ni sari na tie.

* 7:9 Rev 2:23

- 15 Taveti rini sari na pou lohidi pude va hoqani votiki tie gua,
ba teledia tugo hoqa pulei si arini.
- 16 Sari na dia kinaleadi si hoqa pule pa batudia;
meke sa dia ninovanovala pa tie si kaqu vata sigiti pulei teledia.
- 17 Zama leana si rau koe Zihova koasa Nana tinonoto,
meke kaqu kera vahesia rau se Zihova,
sapu Ululuna Hola koari doduru.

8

Sa Tamasa si Ululu Hola nia sa Tie

(Keke kinera te Devita)

- 1 Ke Zihova, mami Banara,
sa Mua vina lavata si ta dogoro pa doduruna
sa kasia popoa,
meke tavahesi si Goi koari na Manauru.
- 2 Ele kera vahesi Igo rina koburu na haha koasa
Mua niniranira.*
Koa gua koari na Mua kana si hukati na va
nosoi Goi si arini pu hiva va kilasa hobe
Igo.
- 3 Sipu dono la i na balabala i rau sari na Mua
manauru pu kuri Goi pa limamu,
meke sari na sidara na pinopino pu ele va
turui Goi,
- 4 nasa sa tie ke balabala sisigitia Goi,*

* 8:2 Mt 21:16 * 8:4 Zob 7:17-18; Sam 144:3; Hib 2:6-8

meke na tie hokara ba kopu nia Goi?

⁵ Ura ele tavetia Goi sa tie pa kinehamu Goi,
pude koa pa kauruna sa Mua ninirañira, pa
kaurudi sari na mateana.
Meke ele ponia ninirañira na vina lavata Goi
koa rina tie pude koa totoli.

⁶ Ele vekoa Goi pa kinopudi rini sari doduru Mua
vina podaka pu kuri Goi pa limamu.*
Ele vekoa Goi pa kinopudi sari doduru likakalae,
⁷ doduru sipi, na bulumakao, meke doduru
kurukuru name pa pepeso,
⁸ sari na kurukuru tapuru, meke na igana pa
kolo,
meke sari doduru tinitoña pule pu koa koari
na lamana peava.

⁹ Ke Zihova, mami Bañara,
sa Mua linavata si ta dogoro pa doduruna sa
kasia popoa.

9

*Sa Zinama Leana koe Tamasa koasa Nana
Vinilasa Va Tonoto*
(Keke kinera te Devita)

¹ (*Aleph*)* Kaqu vahesi zonazona Igo rau si Agoi
Zihova pa doduru buloqu.

Kaqu tozi vurani rau sari doduru Mua
tinavete variva magasadi.

² Kaqu qetuqetu si rau meke va lavata Igo,

* **8:6** 1 Kor 15:27; Epi 1:22; Hib 2:8 * **9:1** Hopeke pukudi
koari na Sam 9 meke 10 si podalae koa keke leta pa "A Ba Da" pa
Vinekala Hiburu.

kaqu kera vahesia rau sa Pozamu, ke Zihova
Ululumu Hola!

³ (*Bet*) Sipu vura mae si Agoi si govete pule taloa
sari na qua kana,
meke hoqa mate pa kenumu Goi si arini.

⁴ Vilavilasa va toṅoto si Agoi koa rina Mua
vinaripitui,
meke sipu korapa koa pa Mua habohabotu-
ana Baṅara
si ele varipitui toka nau Goi koasa Mua
vinizata toṅotona.

⁵ (*Gimel*) Ele norei Goi sari na butubutu hu-
porodi,
meke ele va mate pani Goi sari na tie kaleadi.

Loke tutidia si koa ninae rane ka rane.

⁶ Ele tava mate palae pa tinahuara sari na kana
ninae rane.

Ele huara pani Goi sari na dia vasivasileana,
meke ele ta mulinae hokara sa binalabaladi
rini.

⁷ (*He*) Ba se Zihova si koa Baṅara ninae rane ka
rane,
ele va turua Sa sa Nana habohabotuana
varipituina.

⁸ Meke varipitui va toṅoto nia Sa sa kasia popoa.
Kaqu vilavilasa va toṅoto si Asa koari do-
duru tie.

⁹ (*Vav*) E Zihova si na aqoroana tadi doduru pu
koa ta ṅoṅovala,
meke na bara patu ululuna pa vasileana pa
totoso tasuna.

¹⁰ Meke sarini pu gilania sa Pozamu si kaqu
kalavarae zoṅazoṅa koa Agoi,

ura Agoi Zihova si lopu kilui sarini pu hata Igo.

- 11 (*Zain*) Mi kera vahesia se Zihova sapu koa Baṅara pa Zaione;
tozi vurani koari doduru tie sari Nana tinavete.
- 12 Ura balabala i sa Tamasa sarini pu koa ta sigiti meke mate,
meke lopu muliṅi nia Sa sa dia kinabo.
Meke va kilasi Sa sarini pu ṅoṅovala la koarini.
- 13 (*Het*) Ke, Zihova, Mu tataru nau,
dogoria Goi sa qua tinasigiti pu evaṅa nau rina qua kana.
- Mu va sare au pa minate,
14 pude maqu tozi vurani rau pa vinarigara tie pa Zerusalemā sari doduru vinahesimu Goi,
meke kaqu qetuqetu nia rau sa Mua hinarupu.
- 15 (*Tet*) Sari na butubutu si gelia rini si keke pou pude va hoqa au, gua,
meke ṅovala puleni teledia,
tavetia rini si keke sipata pude vagi au,
ke koari na dia binalabala kaleadi pu tavete tomei rini si ta vagi tugo si arini.
- 16 Ele vata gilana pule nia telena koa gita se Zihova pa Nana vinaripitui toṅotona.
Ele ṅovala puleni teledia sari na tie kaleadi koari na dia tinavete kaleadi pu va pada ni rini pa votiki tie.
- 17 (*Yod*) Kaqu kekere la pa minate sari na tie kaleadi,

- meke sari na tie huporo pu hoke muliṅi nia sa Tamasa.
- 18 (*Kaph*) Sari na habahuala si lopu kaqu ta muliṅae koe Zihova, meke sa inokoro nabuna tadi na habahuala pude tava sare, si kaqu koa hola ninae rane ka rane.
- 19 Kei Zihova, mae toka nau pude madi lopu koa va mataqara sari na tie. Madi ta pitu gedi pa kenumu Goi sari na butubutu huporodi.
- 20 Kei Zihova, va mataguti gedi si arini, pude madi gilania sapu na tie mo si arini.

10

Vinaravara pude Tepa ia sa Tinoṅoto

- 1 (*Lamed*) Kei Zihova, na vegua ke koa va seu si Goi? Na vegua ke tome Mua si Goi pa totoso tasuna si gami?
- 2 Pa dia vinahesi pule si ṅoṅovali rina tie kaleadi sari na habahuala. Padadi pude va kilasa puleni koari na kinaleadi pu kuhana vekoni rini.
- 3 (*Mem*) Sa tie kaleana si vahesi pule nia koari nana inokoro kaleadi pa bulona, meke va lavatia sa sa tie puhina ba va karia sa se Zihova.
- 4 (*Nun*) Sa tie kaleana si lopu hite hata ia sa minana te Tamasa.

- Pa nana vinahesi pule si balabala ia sa sapu loke Tamasa si koa, gua.
- ⁵ Ravutu sa nana kinoa doduru totošo, gua si asa. Lopu hite tata pa nana ginilagilana sa guguana sa Mua vinaripitui. Doño va kari sa saripu norena sa.
- ⁶ Balabala ia sa sapu lopu kaqu hite tava rizu si asa, meke lopu kaqu hite tutuvu tinasuna koari doduru sinage na sage, gua.
- ⁷ Koba zama leveleve na sekesekei na ñoñovala si asa koari na tie.*
(*Pe*) Bebeno zamani sa sari na zinama pu vari sigiti, na kaleadi pa tie.
- ⁸ Opo tomeni sa pa vasivasileana pude va matei sari na tie leadi, meke seke tomei sa si arini.
(*Ain*) Doño hatahatai sa saripu malamalañadi.
- ⁹ Tome aqani sa sarini guana laione pa nana qoqoro, meke saputu vagi sa saripu malamalañadi, meke ta ñoñovala si arini koari nana tinavete sekesekeidi.
- ¹⁰ (*Zade*) Va kilasi sa si arini pa nana ñinirañira, meke naqoto gorenı sa si arini pu loke dia tinokae.
- ¹¹ Balabala ia sa sapu “Muliñi nia Tamasa,” gua, “Lopu doño mae au Tamasa, ke lopu dogo-rau Sa,” gua si asa.
- ¹² (*Qoph*) Kei Zihova, qua Tamasa, Mu mae va sarei pa Limamu sari na tie ta ñoñovaladi.

* **10:7** Rom 3:14

- Mu lopu muliṇi ni Goi sari kinabo tadirini pu koa malaṇa.
- 13 Na venagua ke doṇo va karia sa tie va gugue sa Tamasa?
Meke zama golomo pa bulona, sapu “Lopu kaqu tubeḥau Sa,” gua?
- 14 (*Resh*) Ba ele dogori Mua Goi sari na tinasuna na tinasigiti gua hire,
meke kaqu tubeḥi Goi si arini.
Kalavarae koa Goi sari na tie ta ṇoṇovaladi,
sina Agoi mo sa tinokae tadi na tie eapa.
- 15 (*Shin*) Mu va beto pania Goi sa ṇiniraṇira tanisa tie kaleana.
Mu va kilasia Goi si asa koari nana tinavete kaleadi,
pude lopu kaqu tavete pulea sa si asa.
- 16 Zihova tugo si na Baṇara, ninae rane ka rane!
Sari na butubutu huporodi si kaqu tava mate palae koasa pepeso.
- 17 (*Tav*) Kei Zihova, avosi Goi sari na vinaravara tadi pu ta ṇoṇovala,
meke kaqu va ṇinirai Goi si arini.
- 18 Kaqu tavetia Goi sa Mua vina sare va toṇoto koari pu ta ṇoṇovala na eapa,
pude lopu kaqu tava matagutu pule si arini koari na tie pa pepeso.

11

Sa Rinanerane Hinokara koe Zihova
(Keke kinaṛa te Devita)

- ¹ Koe Zihova si aqorae si rau.
Na vegua ke zama si gamu,

- “Mu govete guana kurukuru tapuru la koari na toqere,
2 ura dotu, malosi rina tie kaleadi sari na dia bokala,
meke nave va totoanae ni rini sari na dia tupi,
pude gona golomi pa hupohuporona saripu toṅoto pa bulodia.
- 3 Be ta huara palae sari na sinokirae nabudi pa tinoa,
si loketona si kaqu boka evania rina tie toṅoto,” gua?
- 4 Ba se Zihova si koa Nana pa Nana Zelepade Hope,
meke pa Nana habohabotuana banara pa Maṅauru.
Hakehakei ni Sa sari na tinoni pa doduru vasina
meke gilani Sa gua sapu korapa taveti rini pa pepeso.
- 5 Podeki e Zihova sari na tie toṅoto na tie kaleadi,
meke etuli Sa sari na tie kaleadi pu hoke seke tinarae.
- 6 Kaqu va rukuni motete na patu leradi Sa sari na tinoni kaleadi,
meke kaqu va kilasa ni givusu maninina Sa si arini.
- 7 Ura na toṅoto se Zihova,
meke qetu ni Sa sari na tinavete toṅoto,
ke tale saripu toṅoto mo si kaqu dogoria sa Isumatana Sa!

12

Vinaravara Tinepa Tinokae

(Keke kinera te Devita)

¹ Ke Zihova, mae Mamu tokani gami,
sina ele murimuri palae sari na tie toṅoto,
meke lopu ta dogoro sari na tie ta ronuedi
pa pepeso.

² Hoke varikokohai sari doduru tinoni,
zama vura ni rini sari na zinama lomosodi,
pude sekesekei ni sari na turaṅadia.

³ Ke Zihova, Mamu va mate pani sarini pu zama
va lomolomoso,

Mamu va betoi sarini pu vahesihesi puleni,

⁴ saripu zama guahe:

“Kaṅu vagi gami sapu gua hiva ni gami koari na
mami zinama lomosodi,
kaṅu mataṅara sari na mami zinama.

Loke tie si kaṅu boka va noso gami,” gua.

⁵ “Ba kaṅu mae si Rau kamahire
pude tokani saripu habahuala na ta
ṅoṅovala,
meke sarini pu silava na ta sigiti pa tinoke-
toke.

Kaṅu kopu ni Rau si arini koari na tie ṅoṅovala,”
gua se Zihova.

⁶ Sari na vina tatara te Zihova si hinokara tugo,
guana siliva sapu ta kina va via ka zuapa
totoso koasa nika.

⁷⁻⁸ Koa vari likohaeni gami ri na tie kaleadi,
ari doduru si okoro nia sa kinaleana.
Kei Zihova, mu kopuni gami,

Mamu va sare gami koasa sinage kaleana hie!

13

Vinaravara Tinepa Tinokae

(Keke kinera te Devita)

- ¹ Kei Zihova, ve seunae gua si kaqu muliṅi nau
Goi si arau? Ninae rane?
Ve seunae gua si kaqu va paere pule Nigo
koa rau si Goi?
- ² Ve seunae gua si kaqu koa ta sigiti si rau pa
maḡomaḡoqu,
meke koa talotaṅa pa buloqu doduru rane?
Ve seunae gua si kaqu koa mataḡara hola koa
rau sari na qua kana?
- ³ Kei Zihova, qua Tamasa, Mu balabala au, Mamu
toka nau.
Mamu turanau pa Mua kalalasa,
pude qu lopu puta pa minate.
- ⁴ Madi lopu zama sari na qua kana, “Ele va
kilasia gami si asa,” gua.
Madi lopu qetu nia rini sa qua tinasuna.
- ⁵ Ba raṅea rau sa Mua tataru nabuna,
meke qetuqetu sa buloqu sina kaqu harupau
Goi.
- ⁶ Kaqu kera vahesi Igo rau si Goi Zihova,
sina tavete valeana mae koa rau si Goi.

14

Sa Kinaleana tadi na Tie

(Keke kinera te Devita)

- 1 Sa tie duvili si na tie pu zama guahe pa bulona,*
 “Loke Tamasa si koa,” gua.
 Sari na tie gugua arini si kaleadi pa dia tinoa;
 tavete va kaleana sisigiti si arini,
 meke lopu keke arini si lulia sa tinoṇoto.
- 2 Doṇo gore mae pa Maṇauru koari na tinoni pa
 pepeso se Zihova,
 pude hatai be koadia kaiqa tie saripu tuma-
 tumae na gilae,
 pu hata ia sa Tamasa meke va lavatia si Asa.
- 3 Lopu keke koa rini sapu soto va nabu koe
 Tamasa,
 ba sea beto sari doduru,
 kaleadi beto mo si arini.
 Lopu keke arini si tavetia gua sapu leana,
 namu loketoṇa hokara.
- 4 Loke dia ginilagilana sari na tie kaleadi hire
 pu ṇoṇovali sari na tie taqarau, kekeṇoṇo
 gua
 sapu hena va murimuri rini sari gedi ginani,
 meke lopu hite varavara la si arini koe
 Zihova!
- 5 Ba lopu sana matagutu sisigiti si arini,
 sina sa Tamasa si koa koari na vinarigara
 tadi na tie toṇoto.
- 6 Hiva va nunali rina tie kaleadi sari na hiniva
 tadi pu malaṇa,
 ba e Zihova tugo sa aqoroana tadirini.
- 7 Kei, mani vura mae mo pa Zaione sa tinaharupu
 tadi na butubutu Izireli,

* 14:1 Rom 3:10-12

pana va mamutu pulei Tamasa sari na Nana
 tie Izireli
 si kaqu qetuqetu hola si arini.

15

Gua sapu Hiva nia sa Tamasa

(Keke kintera te Devita)

- ¹ Kei Zihova, esei si boka nuquru pa Mua Zelepade hopena?
 Esei si boka vahesigo koasa Mua toqere hope sapu pa Zaione?
- ² Asa mo sapu va tabea sa zinama te Tamasa koari doduru ginugua,
 meke evania gua sapu toṅoto doduru totoṣo,
 meke zama nia sa hinokara mae gua pa bulona.
- ³ Asa mo sapu lopu nanae pa zinama,
 meke lopu tavete va kaleana la koari na nana baere,
 na lopu zuzutu la koari na turaṅana!
- ⁴ Etuli sa saripu kilua sa Tamasa,
 ba va lavati sa saripu pamaṅa nia se Zihova!
 Be tasuna pa nana kinokoa,
 ba va gorevura i sa sari nana vina tatara doduru totoṣo.
- ⁵ Va malumia sa sa nana poata, pude toka ni saripu hiva nia,
 ba lopu tomo la nia sa sa tinoqolona totoṣo hobe pulea rini sa nana poata,
 meke lopu hite ade vagia sa sa tinabara seke-sekeina
 pude noṅovali sari na tie loke dia sinea.

Asa sapu evaṇi sari na hahanana arini,
si loṗu boka tava rizu ba turu hola.

16

Sa Vinaravara pa Rinaṇerane Nabuna

(Keke kinera te Devita)

¹ Kei Tamasa, Mu kopu nau pude loṗu ta
ṇoṇovala,
urā koa Agoi mo si aqorae rau.

² Ele zama la koe Zihova si rau,
“Agoi mo sa qua Baṇara,
Doduru tiṇitoṇa pu tagoi rau
si mae guadi mo koa Goi.”

³ Sari na tie toṇoto pa popoa pepeso
si na tie ta ronuedi koe Zihova,
ke qetu hola ni rau si arini.

⁴ Sarini pu vizata pulea si keke votiki tamasa,
si va soku lala i rini sari na dia tinalotaṇa.
Lopu kaqu hiva somana zoropo ni rau sari na dia
ehara tana vina vukivukihi,
meke loṗu kaqu pozai rau pa vinahesi
pozadi sari na dia tamasa.

⁵ Kei Zihova, Agoi mo sa qua hinia pu vizatigo
rau,
meke na qua tinagotago.

Sa qua tinoa vugo na repere
si koa mo pa Limamu Goi.

⁶ Ele pada valeana poni nau Goi sari na Mua
vinariponi koa rau,
meke taguedi hola si arini.

- 7 Vahesia rau se Zihova,
sina totoli nau Sa, na turanau Sa.
Pana boni ba va balau pule nau tugo si rau pa
qua binalabala.
- 8 Doduru totošo si balabala ia rau se Zihova,*
sina koa tata si Asa koa rau,
ke lopu kaqu matagutu si rau.
- 9 Gua asa ke qetu sa buloqu,
meke qetuqetu tugo sa qua tinoa,
ke koa tava sare si rau,
- 10 sina lopu kaqu veko hola au Goi si rau pa lovu,*
meke lopu kaqu va malumia Goi sa mua
Nabulu Hopena pude muzi tinina.
- 11 Va dogoro nau Goi sa siranana sa tinoa,
meke va sini nau qinetuqetu Goi pa kenumu,
meke pa kali mataomu Goi si vagia rau sa
qinetuqetu sapu loke vinabetona.

17

Keke Vinaravara tanisa Tie Tonoto

(Keke vinaravara te Devita)

- 1 Kei Zihova, mu avoso mae ia sa qua tinepa koa
Goi pude harupau pa Mua tinonoto.
Mu va avosia sa qua tinepa tinokae.
Mu va taliņa mae ia sa qua vinaravara
hinokara.
- 2 Mu vilasa poni nau sa tinonoto;
sina Agoi gilania gua sapu tonoto.
- 3 Gilania Goi sa buloqu,

* 16:8 TTA 2:25-28 * 16:10 TTA 13:35

- ele mae koa rau si Goi pana boni,
 meke ele viliti betoa Goi sa doduruna sa qua
 tinoa,
 ba loke inokoro kaleadi si ta dogoro koa rau.
 Loke zinama kaleadi si ta zamae pa beruqu gua,
⁴ sapu hoke evania ri kaiqa.
 Ele va tabei rau sari na Mua tinarae,
 meke lopu luli rau sari na hahanana tadi na
 tie variva mate.
⁵ Ele ene luli valeania rau sa Mua sirana,
 meke lopu hite va karia rau si keketoa.
- ⁶ Kei Tamasa, varavara atu si rau,
 sina avosau Goi.
 Mu va taliua mae au,
 Mamu avosi sari na qua zinama.
- ⁷ Mamu vata dogoro nia sa Mua tataru nabuna,
 Mamu harupau.
 Koa Goi si tava sare si rau koari na qua kana,
 sina kalavarae si rau koa Goi.
- ⁸ Mamu kopu totoko nau gua sapu kopu totoko
 pule Nigo,
 Mamu tomeau pa kaurudi ri na tatapurumu,
⁹ pude qu tava sare koari na tie kaleadi pu
 nonovalau,
 na tie variva mate pu koa vari likohae nau.
- ¹⁰ Loke dia tataru si arini,
 meke vahesi puleni pa dia zinama.
- ¹¹ Pitu lulia rini sa qua inene,
 meke mae kamo au rini.
 Hatahata luliau rini,
 pude va mateau, gua.

- 12 Kekenono gua na laione si arini,
sapu tome aqa pude garata va mate au, gua.
- 13 Kei Zihova, mae toka nau!
Mu turu varipera koari na qua kana,
Mamu harupau koari na tie kaleadi koasa
Mua magu varipera.
- 14 Kei Zihova, harupau koari na tie kaleadi.
Ele vagi rini doduru gua pu kaqu vagi rini
koasa kasia popoa hie.
Mu va kilasi gedi pa tinasigiti sapu ele va
nama veko poni Goi pude tadirini.
Va hia i tugo sari na tinasigiti koari na tudia
meke rina tudia rina tudia.
- 15 Ba arau si kaqu dogoro Igo pa tinoṇoto,
sina loke kinaleana si evania rau.
Pana vanunu rau si maqu qetu qua,
sina toa koa Goi si rau.

18

Sa Kinaṛa Minataqara te Devita (2 Samuela 22:1-51)

(Devita sa nabulu te Zihova si kera nia sa kinaṛa hie koasa rane sapu harupia e Zihova se Devita koe Saula meke sari doduru nana kana.)

- ¹ Kei Zihova, tataru nigo rau si Goi,
Agoi mo sa qua niniraṇira.
- ² Zihova tugo si na qua patu aqoroana.
Koa tome koa Sa si rau,
ke loke kana si boka ṇoṇovalau.
Asa si na qua vinasare,
na qua Tamasa, na qua patu heheda.
Koa Sa si aqorae si rau, na qua lave,

na ninira meke sa natina sa qua tinaharu!

- ³ Tapa tinokae si rau koe Zihova,
sapu garona pude tava lavata,
meke harupau Sa koari na qua kana.
- ⁴ Sa tinasuna tana minate si koa pa vari likohaegu,
sari na bogusu tinahuara si nobi tamunau si arau.
- ⁵ Sari na tinasuna variva matedi si koa pa vari likohaegu,
meke sa tinapusi tana minate si soqo au.
- ⁶ Pa korapa qua tinasuna si tepa la si rau koe Zihova.
Tepaia rau sa tinokae koa sa qua Tamasa,
pa korapana sa Nana Zelepade si avosia Sa sa mamalainiqu,
meke sa qua kinabo si ele avosia Sa.
- ⁷ Ke ziziziri sa pepeso meke niniu,
meke madidiri hubidi sari na toqere,
sina ta naziri sa Tamasa.
- ⁸ Na tunaha si vura pa isuna
meke na nika hurununa
meke na motete leradi si vura pa nuzuna.
- ⁹ Sira tukelia Sa sa manauru,
meke gore mae,
na lei huporona si koa pa kauru Nenena.
- ¹⁰ Koi pa keke mateana tapuruna meke gore mae
si Asa,
rerege mae si Asa koasa givusu.
- ¹¹ Va poko pule nia si Asa koasa huporo,

- meke sari na lei muhodi pu si₁nia na kolo si
koa pa vari likohaena.
- 12 Sari na ruku kabukabue aesi
meke na malara nika,
si vura mae pa ninedalana Sa.
- 13 Meke lulusu guana paka ma₁auru se Zihova,
meke ta avoso sa mamalain₁ina sa Tamasa
Ululuna Hola.
- 14 Gonani Sa sari Nana tupi
pude va talahuaraei sari Nana kana.
Sa malakapina sa kapi,
si va goveti Sa si arini.
- 15 Kei Zihova, sipu ta naziri ni na norei Goi sari
na Mua kana,
sari na lolomo pa hubi lamana,
meke sari na sinokiraena sa pepeso si ta
dogoro,
koasa givusuna sa sini₁omu Goi.
- 16 Qaqama gore mae pa Ma₁auru sa Tamasa
meke harupau Sa,
meke daku vura nau Sa pa lamana peava.
- 17 Harupau Sa si rau koari na qua kana niniradi,
meke koari doduru pu kukiti nau,
ura ninira hola nau rini si rau.
- 18 Sipu korapa koa si rau pa tinasuna, si mae
rapata nau rini,
ba va sare au e Zihova.
- 19 Toka nau Sa meke va seu au Sa pa tinasuna,
harupau Sa sina qetu nau Sa.
- 20 Pia au e Zihova si arau,
sina tavete va to₁oto si rau.

- Mana nau Sa, sina viaqu,
lopu sea si rau.
- 21 Ele va tabei rau sari na tinarae te Zihova,
meke lopu va mudia rau sa qua Tamasa.
- 22 Kopu beto ni rau sari doduru Nana tinarae,
meke lopu hite va kari rau sari na Nana
ginarunu.
- 23 Loke tinazutuqu si rau pa kenuna Sa,
meke ele kopu pulenau si rau pude lopu
tavete va sea.
- 24 Gua asa ke pia au Sa si arau,
sina tavete va toṅoto si rau,
meke gilania Sa sapu loke qua sinea si rau.
- 25 Kei Zihova, ta ronuemu si Goi koarini pu soto
va nabu koa Goi,
meke va dogoro nia Goi sa Mua tinoṅoto
koari na tie toṅoto.
- 26 Via si Goi koarini pu via,
ba koari na tie sekesekei si guana tie seke-
sekei guni Nigo rini.
- 27 Ura harupi Goi saripu va pepekae,
ba va hoqai Goi sarini pu vahesi puleni.
- 28 Kei Zihova, va toa ekoa Goi sa qua kalalasa,
ke Tamasa, va kalalasa ia Goi sa qua hinu-
poro.
- 29 Poni nau Goi sa niniraṅira pude rapati sari na
qua kana,
meke sa vinarane pude boka va kilasia rau
sa dia vasina varipera niṅirana.
- 30 E Tamasa si tolene gua toṅotodi sari Nana
tinavete;

- ta ronū hola sari Nana zinama!
 Guana lave si Asa koa ri doduru
 pu tome koa Sa.
- 31 E Zihova mo telena si na Tamasa,
 Asa mo telena sa nada Patu aqoroana.
- 32 Asa mo sa Tamasa sapu va n̄inira au,
 toka nau Sa pa sirāna gotogona.
- 33 Va boka au Sa pude ene koari na vasina
 tasunadi pa toqere,*
 meke lopu kaqu hite ta tubarae si arau.
- 34 Va tumatumae nau Sa pude varipera,
 ke boka n̄avea rau sa bokala n̄inirana hola.
- 35 Kei Zihova, lavelave hukata nau Agoi.
 Pa Mua n̄iniranira si kopu nau Agoi,
 meke koasa Mua vina pepekae si tava lavata
 si rau.
- 36 Ele va labe poni au Goi sa sirāna,
 ke lopu vagi au ri na qua kana,
 meke lopu hite hoqa si arau.
- 37 Hadu luli rau sari na qua kana meke va kilasi
 rau si arini,
 lopu hite noso si rau osolae va mate betoi
 rau si arini.
- 38 Seke va hoqai rau si arini,
 ke lopu boka turu pule.
 Mate eko mo pa kenuqu rau si arini.
- 39 Ele poni nau Goi sa n̄iniranira pa vinaripera,
 meke va todoni sari na qua kana pa kenuqu
 rau.
- 40 Ele va govete taloai Goi koa rau sari na qua
 kana,
 meke ele va matei rau saripu kukiti nau.
- 41 Tēpa tinokae,

* 18:33 Hbk 3:19

ba loke tie harupi si arini.
Tepa la si arini koe Zihova,
ba lopu olaṅi Sa.

⁴² Muzara va umumi rau si arini,
guana kavuru pu givusu pani.

Neti va konekonei rau si arini
guana kosiri pa sirana.

⁴³ Ele harupau Goi si rau koari na tie va
karikaridi;

meke ele va banara au Goi koari na butubutu,
sari na tinoni pu lopu gilani rau,
ba nabulu nau rini.

⁴⁴ Sipu avoso nau rini si va tabe au rini.

Sari na tie karovodi ba mae hoqa toḍoḅo pa
kenuqu rau.

⁴⁵ Matagutu hola meke neneqara mae si arini pa
kenuqu rau.

Tarazuzu meke vura mae si arini koari na
dia vasina varipera ta bara va niṅiradi.

⁴⁶ Toana se Zihova!

Mani tava lavata sa qua patu aqoroana!

Maqu vahesia sa Tamasa,
sa qua hinarupu!

⁴⁷ Poni nau Sa sa minataqara koari na qua kana,
toka nau Sa pude va kilasi sari na votiki
butubutu.

⁴⁸ Meke harupau Sa si rau koari na qua kana.

Ke Zihova, Agoi va mataqarau si rau koari na qua
kana.

Meke lavelave hukata nau Goi koari na tie
ḅoḅovala.

- 49 Gua asa ke kote vahesigo rau si Goi pa vari korapadi ri na butubutu huporodi;* meke kera vahesia rau sa Pozamu Zihova!
- 50 Ponia Tamasa sa minataqara lavata koasa Nana banara.
Va dogoro nia Sa sa Nana tataru nabuna koasa pu ele vizatia Sa,
Koa rau Devita meke koari na tutiqu ninae rane ka rane.

19

Sa Niniraṅira Lavata te Tamasa koari Nana Vinapodaka

(Keke kinera te Devita)

- 1 Sa maṅauru si va dogoroni gita sa niniraṅira tanisa Tamasa,
meke va dogoro va bakalani gita sari na tinavete tana limana.
- 2 Hopeke rane si tozi vura nia sa vina lavatana Sa,
meke hopeke boṅi si tozi vura nia sa tinumatumae Tanisa.
- 3 Lopu vivinei na zama vura si Asa,
meke lopu ta avoso sa mamalaiṅina Sa,
- 4 ba sa Nana inavoso si vura la pa doduruna sa kasia popoa,*
meke sa vevehena Sa si ta avoso pa doduru vasina pa popoa pepeso.

Ele kuria e Zihova pa maṅauru sa vasina tanisa rimata.

- 5 Vasina gasa mae gua si asa,

* 18:49 Rom 15:9 * 19:4 Rom 10:18

gua na tie qetuqetu pu la pude varihaba,
meke guana tie lopilopi pu va qaqiri la pa
vinarivose haqala.

- ⁶ Gasa mae pa keke hukihukirina sa mañauru si
asa,
meke ene karovo la gua pa keke kalina pule.
Loketoña si boka tome pa minañini tanisa.

Sa Tinarae te Zihova

- ⁷ Sari na tinarae te Zihova si gotogoto,
pude va ñinira ia sa tinoa.
Sari na ginarunu te Zihova si ta ronuedi tugo,
pude va tumatumaei saripu pupuhu.
- ⁸ Sari na tinarae te Zihova si toñoto,
pude va qetui sari na bulo tie.
Sari na ginarunu te Zihova si hinokara,
va kalalasia sa binalabala.
- ⁹ Sa pinamañana e Zihova si via,
ninae rane ka rane.
Sa vinilasa te Zihova si gotogoto,
meke toñoto doduru toso!
- ¹⁰ Sa inokorodi rini si noma hola nia sa inoko-
rona sa qolo taguena,
lomosohola nia rini sa zipale sapu viana
hola!
- ¹¹ Va tumatumae au rini si arau, sa Mua nabulu,
meke koasa vinatabedi rini si vagia rau sa
pinia nomana.
- ¹² Esei si boka gilana puleni sari nana sinea
tomedi soti telena?
Kei Zihova, Mu taleoso nau koari na qua
sinea,
pu lopu va nonogai rau!

- 13 Mu va sare au koari na qua sinea pu eva_{ni} rau
 pa qua hiniva soti.
 Toka nau pude madi lopu va pinausu au rini,
 ba pude maqu koa va gilae si arau,
 meke tava leseve pa sinea.
- 14 Sari na zinama pa nuzuqu,
 meke sari na binalabala pa buloqu,
 si madi va qetu Igo.
 Kei Zihova, qua Patu aqoroana,
 meke na qua tie kopu!

20

Vinaravara pude Koa Mataqara

(Keke kinera te Devita)

- 1 Mani ola_{nia} e Zihova sa mua tinepa koa Sa pa
 totošo tasuna.
 Mani va aqorigo sa Tamasa te Zekopi.
- 2 Mani garunu la nia Sa sa tinokae,
 mae guana koasa Nana Zelepade hope.
 Mani garunu atunia Sa sa tinokae mae guana
 pa toqere Zaione.
- 3 Mani lopu muli_{ni} ni Sa sari doduru mua
 vinariponi,
 meke kaqu qetu ni Sa sari doduru mua vina
 vukivukih_i uququ.
- 4 Mani ponigo Sa sari doduru gua pu hivani goi,
 meke kaqu va gorevura i Sa sari doduru mua
 minizimizi
- 5 Meke kaqu velavela qetuqetu nia gami sa Mua
 minataqara,
 meke varigara qetuqetu pa vinahesina sa
 nada Tamasa.

Mani olaṅi e Zihova sari doduru mua tinepatepa.

⁶ Kamahire tu gilania rau,
sapu e Zihova si va mataqara ia sa Nana baṅara ta vizatana.

Olaṅa gore mae ia Sa si asa pa Nana Maṅauru hopena,
meke pa korapa Nana niniraṅira si tava mataqara hola si asa.

⁷ Kaiqa si raṅei sari na dia totopili na hose varipera,
ba gita si kalavarae koa sa Pozana e Zihova sa nada Tamasa.

⁸ Kaqu tava kilasa si arini,
ba gita si kaqu koa mataqara.

⁹ Kei Zihova, Mu va mataqaria sa baṅara,
Mu olaṅa mae gami,
pana varavara atu si gami.

21

Vinahesi pa Minataqara

(Keke kinera te Devita)

¹ Ke Zihova, qetuqetu nia sa baṅara sa Mua niniraṅira,
sina ele va mataqaria goi
meke tava lavata si asa.

² Ele ponia Goi sa nana hiniva pa korapa bulona.
Ke lopu heki nia Goi gua sapu tepa ia sa.

³ Ele mae vekoi Goi koasa sari na minana taguedi,
meke ele va hake nia toropae qolo Goi sa batuna.

⁴ Tapaia sa koa Goi sa tinoa,

- ke poni nia Agoi koasa,
sa tinoa gelenaena sapu
koa hola ninae rane ka rane.
- ⁵ Mataqara hola si asa koari nana kana,
sina va sarea goi.
- Ele ponia goi koasa sa vina lavata na tinolava.
- ⁶ Ele ponini Goi koasa sari na Mua minana ninae
rane,
meke va qetuqetua Goi si asa pa kenumu Goi.
- ⁷ Kalavarae sa banara koe Zihova
sapu Ululu Hōla koari doduru,
sina koa gua koasa Nana tataru nabuna
si koa tava sare si asa doduru toso.
- ⁸ Kaqu tuqe vagi Goi pa Mua ninirañira sari
doduru Mua kana,
kaqu tuqe vagi Goi sari doduru pu kukiti
Nigo.
- ⁹ Pana vura mae si Asa si kaqu huruñu guana
nika;
meke pa Nana binugoro si sulu va ineti Sa,
guana nika sapu gani va upati si arini.
- ¹⁰ Lopu keke koari na tutidi rini si kaqu toa hola;
kaqu va mate beto pani Sa sarini.
- ¹¹ Be mizi vekoi rini sari na dia tinavete kaleadi
na sinekesekei,
ba lopu kaqu boka mataqara si arini.
- ¹² Pana va totoanae ni Goi sari na Mua tupi,
si kaqu tarazuzu meke govete taloa si arini.
- ¹³ Vahesi Igo gami si Agoi Zihova koasa Mua
ninirañira lavata.
Kaqu kera vahesia gami sa Mua ninirañira!

22

Kinabo pa Tinasigiti meke na Vinahesi

(Keke kinera te Devita)

- ¹ Qua Tamasa, qua Tamasa,*
na vegua ke veko pani au tu Goi?
Tepa hata sisigitia rau sa tinokae,
ba lopu vagia rau.
- ² Qua Tamasa, pana rane si varavara atu si rau,
ba lopu olaṅau Goi.
Tepatepa atu si rau pana boni,
ba loke minanoto si vagia rau.
- ³ Ba na Baṅara Hopemu si Goi,
pu tavahesi koari na tinoni Izireli.
- ⁴ Sari na tamamami pukerane si kalavarae koa
Goi;
rane Igo rini si Goi, ke ele harupi Goi si arini.
- ⁵ Tepa atu koa Goi si arini, meke tava sare pa
tinasuna,
kalavarae koa Goi si arini, ke lopu tava
kurekure.
- ⁶ Na loke laequ hokara guana uloso mo si rau,
ta nonoṅala meke ta hakohakoe si rau koari
na qua kana.
- ⁷ Sari doduru pu dogorau si va sisire nau,*
na pesipesi va kaleanau rini na qenoqeno
batudi.
- ⁸ “Dotu, kalavarae si asa koe Zihova,” gua si
arini.*

* **22:1** Mt 27:46; Mk 15:34 * **22:7** Mt 27:39; Mk 15:29; Lk 23:35

* **22:8** Mt 27:43

“Ba venagua ke lopu harupia tu e Zihova si asa?
 Be guana qetuqetu nia e Zihova si asa si mani va sarea tu,” gua si arini!

9 Ba Agoi tugo si va podo vura au pa tiana sa tinaqu,
 meke Agoi tugo kopu nau na va sare au totošo haha si rau.

10 Podalae guatu podo rau si kalavarae atu mo koa Goi,
 meke Agoi mo sa qua Tamasa doduru totošo.

11 Mu lopu koa va seu koa rau,
 ura tata mae sa tinasuna koa rau,
 meke loke tie si koa pude toka nau.

12 Soku sari na kana pu koa varidikue nau,
 guana bulumakao kokoreo,
 kekenoŋo gua na bulumakao variva matedi pa popoa Basani.

13 Zama nonovalala au rini guana laione pu va nanari rini sari na nuzudi,
 pu kurumu aqa pude garatau.

14 Malohoro sa tiniqu, ta zoropo palae sa qua niniraŋira guana kolo,
 sari doduru vinari hodae susuriqu si zoke-zoke beto,
 lodu mate pa tinalotaŋa sa buloqu.

15 Loke qua niniraŋira guana keke bele raro patu popana,
 sa meaqu si napiti pa damaqu;

veko pani au Goi pa vasina tana minate.

16 Mae vari likohae nau na puku tie kaleadi;

- kekeṇoṇo guana rovana siki variva matedi
si arini.
Pokai rini sari na limaṇu meke neneṇu.
17 Boka naei mo rau sari doduru susuriṇu;
doṇo toto mae au rina qua kana.
18 Vari hiani meke vari mudumudukeda ni rini
sari qua poko.*
- 19 Kei, Zihova, Mu lopu koa va seu koa rau;
Mu tuturei mae va sareau.
20 Kei, Zihova, Mu va sareau koasa magu
varipera,
Mu harupia sa qua tinoa koasa ṇiniraṇira
tadi na tie kaleadi,
pu guana siki variva matedi.
21 Mu va sareau koasa ṇiniraṇira tadi na qua
kana pu guana laione,
meke gua ri na kikihodi rina bulumakao
kokoreo.
- 22 Kaqu tozi vura nia rau sa Pozamu koari na
turaṇaṇu,*
kaqu vahesigo rau pa vari korapana sa
vinarigara tadi na tinoni.
23 Mi vahesia si Asa, gamu pu pamaṇa nia se
Zihova.
Mi va lavatia si Asa, gamu na tutina e Zekopi.
Mi va ululia sa pozana Sa, gamu na tutina Izireli!
24 Lopu etuli Sa sari na habahuala,
babe muliṇini sari na dia tinasigiti.
Meke lopu va mudi pani Sa,
ba olaṇi Sa sari na dia tinepatepa la koa Sa.

* **22:18** Mt 27:35; Mk 15:24; Lk 23:34; Zn 19:24 * **22:22** Hib 2:12

- 25 Pa korapana sa vinarigara vnahesi tadi doduru tie te Tamasa si kaqu vahesigo rau koa gua rina Mua tinavete.
Pa kenudi rina tinoni pu va tabe igo si kaqu taveti rau sari doduru pu ele va tatara nigo rau.
- 26 Sari na habahuala si kaqu tava deña valeana, arini pu hata ia se Zihova si madi vahesi zonazona ia, madi toa hola ninae rane ka rane.
- 27 Doduru butubutu si kaqu balabala ia se Zihova,
arini pa hopeke kukuruna sa kasia popoa si kaqu kekere la koa Sa,
meke sari doduru votivotiki butubutu tie si kaqu vahesia si Asa.
- 28 Sa ninirañira tana binañara si te Zihova tugo. Bañara ni Sa sari doduru butubutu.
- 29 Sari doduru tie ravutudi pa kasia popoa si kaqu todoño meke vahesia si Asa.
Sari doduru pu gore la pa minate si kaqu hoqa todoño pa kenuna Sa,
sari doduru pu lopu boka toa hola pa pepeso.
- 30 Sari na sinage vugo repere si kaqu nabulu nia se Zihova.
Meke kaqu totozia rina tie guguana sa Bañara koasa sinage pu luli mae.
- 31 Sarini pu lopu ele podo ba kaqu ta totozi nia tugo pana podo rini
sapu e Zihova sina tinaharupu tadi na tie!

23

Zihova tugo sa Qua Sepati

(Keke kinera te Devita)

- ¹ Zihova tugo sa qua Sepati,
lopu kaqu ehaka nia rau si keketona.
- ² Va eko au Sa pa duduli buma,*
meke turanau Sa pa kolo bulebulena.
- ³ Va ninira ia Sa sa maqomaqoqu,
turaṅau Sa koari na sirana tana tinonoto
pa vina lavatana sa Pozana Sa.
- ⁴ Be ene si rau pa korapa lolomo hupohuporona
vasina tata sa minate,
ba lopu kaqu matagutu si rau sina koa
turaṅau Goi.
Sa Mua hoḍu meke na tinokae si va manotau
koari na toso tasuna.
- ⁵ Va nama poni nau Goi sa gequ ginani
pa kenudi rina qua kana.
Lumulumua Goi sa batuqu,
sini ta luluapae sa qua kapa.
- ⁶ Gilania rau sapu sa Mua lineana na tinokae mo
si kaqu luli au ninae rane pa qua tinoa,
meke kaqu koa si rau pa vetu te Zihova ninae
rane ka rane.

24

Sa Banara Lavata

(Keke kinera te Devita)

- ¹ Sa popoa pepeso meke sari doduru likakalae
vasina si te Zihova,
sa kasia popoa meke sari doduru pu koa
vasina si Tanisa tugo.

* 23:2 Rev 7:17

- 2 Ura ele sokirae nia Sa si asa koasa kolo lamana,
meke ele kuria sa si asa koasa lamana peava.
- 3 Esei si garo pude sage la koasa togere te Zihova?
Esei si kaqu nuquru pa Nana Zelepade hope?
- 4 Asa mo sapu lopu tavete va sea pa limana meke
via bulona,*
lopu vahesi beku sa meke lopu sekea sa sa
nana vina tatara.
- 5 Kaqu mana nia e Zihova si asa meke harupia,
meke sa Tamasa kaqu poza nia, tie pu lopu
tavete va sea.
- 6 Gua asa si arini pu hata ia si Asa,
arini pu hiva nia sa minana ke mae si arini
pa kenuna sa Tamasa te Zekopi.
- 7 Mi tukele gamu na sasada,
mi tukele va noma gamu na tukutuku
koamia pukerane,
pude Mani nuquru mae sa Baṅara lavata
ṅinirana.
- 8 Esei sa Baṅara lavata ṅinirana?
E Zihova tu sa Baṅara lavata ṅinirana,
E Zihova sapu mataqara pa vinaripera!
- 9 Mi tukele gamu na sasadana sa bara pa
vasileana,
mi tukele va noma gamu na sasada koa mia
pukerane,
pude mani nuquru mae sa Baṅara lavata
ṅinirana.
- 10 Esei sa Baṅara Lavata Asa?
E Zihova Tadi na Qeto Minate si Asa,
Asa sa Baṅara Lavata ṅinirana!

* 24:4 Mt 5:8

25

Tinepa Tinokae na Vinasare

(Keke kinera te Devita)

¹ (*Aleph*)* Ke Zihova, koa Agoi mo si varavara atu si rau;

² (*Bet*) kei qua Tamasa, koa Agoi mo si kalavarae si rau.

Maqu lopu koa tava kurekure pa vina kilasa,
Mu lopu va malumi sari na qua kana pude koa mataqara hola nau.

³ (*Gimel*) Sarini pu kalavarae koa Goi si lopu kaqu tava kurekure,
ba sari na tie va guguedi pa dia rinanerane koa Goi si madi tava kurekure tugo.

⁴ (*Dalet*) Ke Zihova, Mu va gilana nau sari na Mua hiniva,
Mamu va tumatumae nau sari na Mua sirana.

⁵ (*He*) Mu va tumatumae nau sa Mua hinokara, ura Agoi mo sa Tamasa, sa qua Hinarupu.
(*Vav*) Koa Agoi mo si kalavarae si rau doduru toto.

⁶ (*Zain*) Kei Zihova, Mu balabala ia sa Mua tataru variva tukana,
meke sa Mua tataru nabuna sapu ele vata dogoro nia Goi podalae mae gua pukerane.

⁷ (*Het*) Mu taleoso nau koari na qua sinea na kinaleadi,
pu evani rau toto tie vaqura si rau.

Kei Zihova, Mu balabala au pa Mua tataru nabuna,

* **25:1** Hopeke pukuna sa Sam 25 si podalae koa keke leta pa “A Ba Da” pa Vinekala Hiburu.

sina leana si Goi koari na tie.

- 8 (*Tet*) Tonoto na nono se Zihova,
gua asa ke va tumatumaē ni Sa koari na tie
sea sari Nana sirana vasina kaqu ene si
arini.
- 9 (*Yod*) Turani Sa si arini pu va pepekae koasa
sirana tonotona;
va tumatumaē nia Sa koa rini sa Nana hiniva
pude lulia rini.
- 10 (*Kaph*) Doduru totoso si turani Zihova sari
na tie koari Nana tataru nabuna meke na
hinokara;
ta ronuenta si Asa koarini pu kopuni sari
Nana vinariva egoi na tinarae.
- 11 (*Lamed*) Kei Zihova, Mu taleoso nau koari na
qua sinea,
koa gua koasa laena sa Pozamu,*
sina soku hola tugo sari na qua sinea.
- 12 (*Mem*) Sarini pu pamaña nia se Zihova,
si kaqu va tumatumaeni Sa sa Nana hiniva pude
lulia rini.
- 13 (*Nun*) Kaqu marevutu si arini doduru totoso,
meke sari na tudia rina tudia si kaqu tagoa
sa popoa pepeso.
- 14 (*Samek*) E Zihova sina baere tadirini pu va
tabea si Asa,

* **25:11** Ene kenuna e Zihova se Mosese meke zama nia Sa sa guguana sa Pozana sapu guahe: "Arau se Zihova, sa Tamasa sapu ta sinie na tataru meke tokani na taleosoni Rau sari na tie. Meke lopu hoke tuturei bugoro. Meke sa Qua tataru lavata si koa hola doduru totoso, meke kopu ni Rau sari na Qua zinama." Mi tiroa Ekd 34:6-7:

- meke vata dogoro nia Sa sa nana vinariva
 egoi nabuna koa rini.
- 15 *(Ain)* Kalavarae si rau koe Zihova doduru
 toso,
 meke va sare au Sa pa tinasuna.
- 16 *(Pe)* Mu doño mae au, ba Zihova, Mamu tataru
 nau,
 sina loke tie si toka nau, meke koa pa
 tinasuna si rau.
- 17 *(Zade)* Mu va maluarau koari doduru qua
 tinalotana,
 Mamu harupau koari doduru qua tinasuna.
- 18 *(Qoph)* Mu balabala ia sa qua tinasigiti,
 Mu taleosoni sari na qua sinea.
- 19 *(Resh)* Mu doño la ia sa sinokudi rina qua kana;
 Mamu dogoria sa ninirana gua sa dia kinuk-
 iti koa rau.
- 20 *(Shin)* Toketoke hukata nau, Mamu harupau;
 kopu nau pude qu lopu tava kurekure si rau,
 sina koa Agoi mo si aqorae si rau.
- 21 *(Tav)* Sa qua tinoñoto meke sa hinokara si
 madi kopu hukata nau pa kinaleana,
 sina kalavarae zoñazona koa Goi si rau.
- 22 Ke Tamasa, Mu harupi sari na Mua butubutu
 Izireli,
 koari doduru tinasuna.

26

Sa Vinaravara tanisa Keke Tie Leana
 (Keke kinera te Devita)

- ¹ Kei Zihova, Mu tozia sapu loke qua sinea, gua,
 sina evañia rau gua sapu toñoto,

- meke ranē zonazona Igo rau si Goi.
- ² Podeke au, Mamu gilanau ba Zihova,
Mamu viliti sari na qua inokoro na qua
binalabala golomodi.
- ³ Ura doduru to^oso si gilania rau sa Mua tataru
nabuna,
meke kopu ni Goi sari na Mua zinama,
ke koa soto koa Goi si rau.
- ⁴ Lopu somana si rau koari na tie kokohadi,
meke namu loke qua ginugua hokara koari
na tie sekesekeidi si rau.
- ⁵ Hakohako hola ni rau sari na tie va sesea,
meke va ilolo pule nau koarini si rau.
- ⁶ Kei Zihova, nuzapi rau sari limaqu pude vata
dogoro nia sapu lopu tavete va sea si rau.
Meke kera vari likohae nia rau sa Mua hope
pa vinahesimu Goi!
- ⁷ Kera zama leana atu koa Goi si rau,
meke tozi vura ni rau sari doduru Mua
tinavete variva magasadi.
- ⁸ Kei Zihova, qetu nia rau sa Mua Zelepade hope,
vasina pu koa sa Mua ninedala.
- ⁹ Mu lopu va mate turana nau koari na tie
kaleadi,
ba va sare ia sa qua tinoa koasa
ninovanovala tadi na tie variva mate,
- ¹⁰ pu tavete va kaleana doduru to^oso,
meke hoke ade vagi rini sari na tinabaradi ri
na dia tinavete kaleadi.
- ¹¹ Ba arau he si evania gua sapu to^oto,
ke Mu tataru nau, Mamu harupau.
- ¹² Tava sare si rau koari doduru tinasuna,

ke maqu vahesia rau se Zihova pa vinari-
garaedi ri Nana tinoni!

27

Keke Vinaravara Vinahesi te Devita

- 1 Zihova tugo sa qua kalalasa meke na qua hinarupu,
esei si kaqu matagutu nia rau?
Lavelave hukata nau e Zihova koari doduru tinasuna;
lopu kaqu hite matagutu si rau.
- 2 Pana mae raza au na hiva va mate au rina tie kaleadi,
si kaqu tava kilasa meke hoqa mate si arini.
- 3 Pana mae varidikue nau rina qua kana ba lopu matagutu si rau;
be mae rapata nau sa qeto minate varipera,
ba kaqu ran̄ea rau sa Tamasa.
- 4 Keketon̄a mo si tepa ia rau koe Zihova,
asa tugo si kaqu hata zon̄azon̄a ia rau;
pude maqu somana koa si rau pa Zelepade te Zihova ninae rane pa qua tinoa,
pude maqu dogoria, na magasa nia sa Nana tinolava meke lulia sa nana hiniva.
- 5 Ura pa korapa toতোসো tasuna si kaqu va aqorau Sa,
kaqu tome au Sa pa korapa Nana Zelepade,
meke kaqu va hake au Sa pa patu hihiu.
- 6 Gua asa, ke kaqu koa mataqara holani rau sari na qua kana pa vari likohaequ.

Meke kaqu va vukivukihi nia rau sa
 vinukivukihi vinahesi meke kaqu velavela
 pa qinetuqetu pa Nana Zelepade hope,
 Kaqu kera vahesia rau se Zihova!

7 Mu avoso mae au, Zihova, pana varavara atu
 rau!

Tataru nau, Mamu olaña sa qua tinepatepa!

8 Sipu zama si Agoi, “Mu hata Au,”
 si olaña atu sa buloqu, “Korapa hata Igo rau,
 Zihova.”

9 Mu lopu va paere pule nigo koa rau!

Lopu bugoro nau!

Mu lopu gala pani au sa Mua nabulu.

Visoroihe si ele toka nau tugo Goi,

ke Mu lopu kilu au na luara pani au,

Mu lopu koa va seu koa rau, ke Tamasa, qua
 Hinarupu!

10 Be veko pani au rina tiatamaqu,

ba Agoi Zihova mo si kaqu kopu nau si rau!

11 Zihova, va tumatumae nau sa Mua hiniva koa
 rau,

Mamu turañau pa siraña toñoto,

sina sokudi sari na qua kana!

12 Mu lopu vala au koari na qua kana,

ura na tie sekesekei si arini pu zutu kokoha
 au pa dia ñinovañovala.

13 Gilania rau sapu kaqu dogoro sotia rau sa
 learane te Zihova koasa popoa tadi na tie
 toadi.

14 Mu raneã se Zihova, koa varane,

mu lopu koa malohoro pa rinañerane.

Mu kalavarae koe Zihova!

28

Vinaravara Tinepa Tinokae te Devita

- ¹ Kei Zihova, qua patu aqorae na qua lave,
koa Goi mo si varavara atu rau.
Mu avoso mae au;
be lopu va tabe mae au Goi,
si kote somana gore la si rau pa vasina tadi
na tie matedi.
- ² Mu avoso mae au pana tepa atu tinokae si rau,
totoso va sagei rau sari na limaqu koasa Mua
Zelepade hope pa korapa vinaravara.
- ³ Mu lopu va kilasa turanae nau koari na tie
kaleadi, na tie sekesekeidi.
Arini pu baere pa berudi mo ba bulodi si ta
sinie na kinukiti.
- ⁴ Va kilasi koari na tinavete pu taveti rini,
koari na dia tinavete kaleadi;
Mu tabara ni koari na tinavete pu evana ni rini
pa limadia,
poni pule lani gua sapu garodi.
- ⁵ Lopu hite doño la ia rini gua sapu evania e
Zihova,
babe gua saripu ele va podaki Sa;
ke kaqu va kilasi Sa si arini,
meke va eoño hokari Sa.
- ⁶ Vahesia se Zihova,
ura ele avosia Sa sa qua tinepatepa tinokae.
- ⁷ E Zihova si na qua niniraniira,
lavelave hukata nau na harupau Sa,
Kalavarae koa Sa sa buloqu,
toka nau Sa, ke qetu nia rau.

Ke vahesia rau si Asa pa kinera.

⁸ E Zihova si na niniranira tadi na tinoni Tanisa, meke lavelave hukata nia sa sa banara sapu vizatia Sa.

⁹ Zihova, Mu harupi sari na Mua tie, Mu mana ni sari na Mua butubutu. Mamu koa na dia Sepati si Agoi, Mamu kopu ni si arini ninae rane ka rane.

29

Mamalainina sa Banara pa Korapa Raneboi

- ¹ Mi vahesia se Zihova gamu pa manauru,* vahesia sa Nana niniranira na linavata.
- ² Mi vahesia se Zihova gua sapu padana sa pozana marilaena. Hoga todono pa kenuna Sa pu vura mae pa tinoa nedalana meke hopena.
- ³ Sa mamalainina e Zihova si avolonana la koari na lamana, meke lulusu gua na paka manauru lavata pa hebalana.
- ⁴ Sa mamalainina e Zihova si koa ia sa niniranira; sa mamalainina si koa ia na binanara lavata.
- ⁵ Sa mamalainina e Zihova koasa raneboi, si va mokui sari na huda sida, gua tugo sari na huda sida pa Lebanoni.
- ⁶ Va horuhoru guni na tuna bulumakao pinomodi Sa sari na toqere pa Lebanoni, meke horuhoru gunia na tuna bulumakao kokoreo Sa sa toqere pa Hemoni.

* **29:1** Sam 96:7-9

- 7 Sa mamalainina e Zihova si ta avoso
meke ta dogoro koasa malarana sa kapi.
- 8 Sa mamalainina e Zihova si va niu ia sa qega;
niu ia Sa sa soloso qega pa Kadesi.
- 9 Pa mamalainina e Zihova si niu sari na huda
oaku,
meke rabuti tugo sari na hiqohiqo na muqe,
ba pa Nana Zelepade si velavela sari na tie,
“Vahesia, vahesia se Zihova!” gua.
- 10 E Zihova si nati hiniva ni sari na kolo na naqe,
meke koa Baṅara nināe rane ka rane.
- 11 Va ninirai e Zihova sari Nana tie,
meke mana ni Sa si arini pa binule.

30

Vinaravara Zama Leana

(Keke kinera te Devita pude va madia sa Zelepade)

- 1 Zihova, va lavatigo rau si Goi,
sina ele va sare au Goi
meke lopu va kilasau rina qua kana.
- 2 Kei Zihova, qua Tamasa,
ele varavara atu si rau koa Agoi,
meke ele salaṅau Goi.
- 3 Zihova, ele harupu pule nau Goi koa sa lovu,
ele va sare au Goi koa rini pu hiva va mate
au.
- 4 Mi kera vahesia se Zihova, ke gamu na tie
raṅerane;
mi va lavatia sa pozana hopena.
- 5 Ura sa Nana binugoro si pa totoṣo papakana
mo,

ba sa Nana minana koa rini pu qetu ni Sa si
 koa hola ninae rane.
 Sa kinabokabo si pa keke boni holana mo,
 ba pana munumunu si na qinetuqetu mari-
 laena.

6 Meke zama si rau, “Ba lopu kaqu tava kilasa si
 rau,” gua,
 ura sokirae nia rau koe Zihova sa qua
 rinañerane.

7 Ele toka nau Goi Zihova pa Mua tataru,
 ke lopu tava rizu sa qua tinoa guana toqere,
 ba pana lopu olanau Goi pa tinasuna si
 tarazuzu pa minatagutu si rau.

8 Koa Goi Zihova mo si varavara atu rau,
 koa Goi Bañara si tepa atua rau sa tinokae.

9 Nasa sa laequ rau be mate sa tiniqu?
 Nasa laena sa tina pomunaequ pa lovu?
 Kaqu boka vahesigo rina tie matedi si goi?
 Kaqu boka tarae vura nia rini sa Mua tina
 ronuemu?

10 Kei Zihova, Mu avoso mae au pa Mua tataru,
 Kei Zihova, Mamu toka nau.

11 Ele hobe nia pinekapeka pa qinetuqetu Goi sa
 qua tinalotana;
 Ele va murimuri pania Goi sa qua kinuliusu,
 meke poni nau Goi sa qinetu guana qua
 poko.

12 Gua asa ke, lopu kaqu makudo si rau pude kera
 vahesigo si Agoi,
 kei Zihova, qua Tamasa, maqu zama leana
 koa Goi, ninae rane ka rane.

31

Na Vinaravara Kinalavarae koe Tamasa

(Keke kinera te Devita)

- 1 Kei Zihova, koa Goi mo si kalavarae si rau;
 Mu lopu vala pani au koari na qua kana
 pude tava kilasa.
 Ba Mu harupau, ura na Tamasa toŋoto si Goi.
- 2 Mu avoso mae au, Mamu tuturei va sare au!
 Na qua patu aqoroana si Goi,
 na qua bara heheda meke na qua hinarupu.
- 3 Uve, Agoi sina qua patu, na bara heheda.
 Mu turanau gua sapu ele va tatara nau Goi.
- 4 Mu va sare au koasa sinekesekei tadi na qua
 kana pu hiva sipata vagi au.
 Mu va leseve au pa tinasuna.
- 5 Pa limamu Goi si luara vatu nia rau sa qua
 tinoa.*
 Kei Zihova, Mu harupau Goi si rau, Tamasa
 ta ronuemu.
- 6 Kukiti ni Goi saripu vahesi tamasa beku,
 ba arau si kalavarae koa Agoi.
- 7 Kaqu qetu zoŋazoŋa nia rau sa Mua tataru
 nabuna,
 sina ele dogori Goi sari na qua tinasigiti,
 meke ele gilani Goi sari na qua tinasuna.
- 8 Meke lopu luara pani au Goi pa limadia rina
 qua kana;
 ba poni nau Goi sa tinarupaha pude la
 vasina pu hiva la rau.

9 Mu tataru nau, kei Zihova,

* 31:5 Lk 23:46

- ura koa pa tinasuna si rau.
 Sari na mataqu si ele mabo hola kabo,
 meke gua tugo sa doduruna sa qua tinoa.
- 10 Sa qua tinoa si koa mo pa tinalotana,
 meke sari na vuaheniqu si korapa hola taloa
 pa kinuliusu.
 Malohoro sa tiniqu pa qua tinasuna,
 kamo koari na susuriqu.
- 11 Sari doduru qua kana meke saripu koa tata koa
 rau
 si va loke laequ au si arau.
 Sarini pu gilanau ba etulu pani au,
 meke pana dogorau rini pa sirana si govete
 nau rini.
- 12 Ele ta mulinae si rau guana tie ele matequ.
 Ele ta kilu palae guana raro lopaqu si rau.
- 13 Avosia rau sa vevehedi rina qua kana;
 na tinasuna variva matagutuna si koa pa
 vari likohaequ.
 Mizi vekoa rini sa kinuhanaqu pude va mate au
 gua.
- 14 Ba kalavarae si rau koa Goi Zihova,
 Agoi mo sa qua Tamasa.
- 15 Sari na qua toso si koa pa Limamu Agoi.
 Mu va sare au pa limadi rina qua kana,
 meke koarini pu hadu luli au pude va mate
 au.
- 16 Mu kopu nia sa Mua nabulu pa Mua tataru
 variva tukana.
 Mu harupau pa Mua tataru nabuna.
- 17 Kei Zihova, maqu lopu tava kurekure si rau,
 ura koa Goi si kalavarae atu rau.
 Madi tava kilasa sari na tie kaleadi,

madi lopu zama pule, ba mate palae gedi.

18 Madi tava mokomoko sari na tie kokoha,
ura vahesi puleni meke zutui rini sari na tie
tonotodi.

19 Kei, nake sokudi hola sari na Mua lineana,
saripu va nama veko ni Goi koarini pu
pamaņa Nigo!

Gilana betoa ri doduru tie sa Mua tataru,
meke gua sapu ele kopu guni ni Goi sarini
pu kalavarae koa Goi.

20 Tomei Goi si arini pude tava sare pa kenumu
Goi,

koari na ninovaņovala tadi na tie.

Va aqori Goi si arini pa keke vasina tometomeana
kapae koa Goi,
meke tava ilolo koari na zinama noņovala
tadi na kana.

21 Mani tava lavata se Zihova, ura ele va sare au
Sa
sipu mae rapata vari likohae nau rina qua
kana.

22 Pa qua minatagutu si balabala si rau,
sapu ele tava seu si rau pa kenumu Goi, gua.
Ba ele avosi tu Goi sari na qua tinepatepa,
totoso tepa atu tinokae si rau koa Goi.

23 Mi tataru nia se Zihova, gamu doduru Nana tie
raņerane!

Ura va sarei e Zihova sarini pu raņe
zoņazona ia,

ba va kilasi Sa saripu vahesi puleni.

24 Mi koa va ninira na varane,

gamu doduru pu ra_̄nea se Zihova.

32

Hinelahelae meke na Tinaleosae

(Keke kinera te Devita)

- ¹ Tamanae tugo si asa sapu taleosae sari nana hahanana kaleadi,*
meke tava murimuri koe Zihova sari nana sinea.
- ² Tamanae tugo sa tie sapu lopu ta zutu koe Zihova koari nana kinaleadi,
meke loke sinekesekei pa maqomaqona.
- ³ Sipu tomei rau sari na qua sinea,
si malohoro sa tiniqu pa qua kinabokabo doduru rane.
- ⁴ Kei Zihova, rane na bo_̄ni si va kilasau Goi si rau.
Gore taloa sa qua n_̄nirana_̄nira,
guana n_̄atana_̄tata sapu vura taloa pa to_̄tosorimata.
- ⁵ Ke tiqe helahelae atu ni rau koa Goi sari na qua sinea,
meke lopu tomei rau koa Goi sari na qua tinavete kaleadi.
Vizatia rau si pude helahelae atu ni koa Goi si arini,
meke ele taleoso ni Goi sari doduru qua sinea.
- ⁶ Gua asa ke sari na Mua tie madidi
si madi varavara atu koa Goi pa to_̄tosotasuna.
Ke pana be raza mae sa tinasuna pu guana naqe,

* 32:1 Rom 4:7-8

ba lopu kamo koarini.

⁷ Agoi si na qua aqoroana,
kaqu va sare au Goi pa tinasuna.

Kera va ululae nia rau sa Mua tinaharupu,
sina aqoro si rau koa Goi!

⁸ Zama se Zihova, “Kaqu totoli nigo na va
tumatumae nigo Rau sa sirana sapu leana
pude lulia goi,
kaqu kopu totoko nigo Rau.

⁹ Mu lopu lulia mua hiniva soti guana hose,
babe na miulu sapu loke nana binalabala,
ba ta totolie mo koa keke iku sapu ta pusie
pa nuzuna!

Be guana koromu pude luliau si lopu kaqu
luli seunae koa Rau si goi.”

¹⁰ Sa tie kaleana si kaqu koa ta sigiti,
ba sarini pu kalavarae koe Zihova si kaqu ta
kopue pa Nana tataru nabuna.

¹¹ Gamu na tie tonoto, mi koa qetuqetu koe
Zihova.
Mi velavela pa qinetuqetu, gamu doduru tie
tonoto!

33

Kinera Vinahesi

¹ Gamu doduru tie tonoto,
mi velavela vahesia se Zihova pa qinetuqetu.
Sa vinahesi si garo koari pu va tabea si Asa.

² Mi mikemike vahesia se Zihova,
mi kera va lobere la koa Sa koari na mike
soku madorodi!

- ³ Mi kera la nia koa Sa si keke kinera vaqura,
mikemike pa mia binokaboka,
mamu velavela va ululae la koa Sa pa
qinetuqetu!
- ⁴ Ura sa zinama te Zihova si hinokara na tonoto,
meke ta ronuenta si Asa koari doduru Nana
tinavete.
- ⁵ Qetu nia e Zihova sa tinonoto meke sa vinilasa
va tonoto.
Sa nana tataru nabuna si koa pa doduruna
sa kasia popoa.
- ⁶ Pa zinama te Zihova si tava podaka sari na
manauru,
sa rimata, na sidara, na pinopino, meke
doduru likakalae pu koa vasina.
- ⁷ Varigara ni Sa sari na kolo lamana pa keke
vasina,
va naqiti Sa si arini pa vasina lohidi, guana
kopu ni Sa pa keke lose.
- ⁸ Sari doduru pa kasia popoa si madi pamaña nia
se Zihova;
madi va lavatia ri doduru tinoni pa kasia
popoa si Asa.
- ⁹ Ura zama si Asa meke ta kuri sa kasia popoa,
pa Nana zinama si podaka vura mae sari
doduru likakalae.
- ¹⁰ Huara pani e Zihova sari na hiniva kaleadi tadi
na butubutu
meke hukati Sa si arini,
pude di lopu gorevura gua saripu kuhana
veko ni rini!
- ¹¹ Ba sari Nana minizimizi na Nana nati hiniva
si turu hola ninae rane ka rane.

- 12 Tamanae tugo sa butubutu sapu e Zihova sa dia Tamasa,
meke sari na tinoni pu vizati Sa pude Nana telena soti.
- 13 Doño gore mae gua pa Mañauru sa Tamasa,
meke dogoro betoi Sa sari doduru tinoni pa kasia popoa.
- 14 Na Bañara lavata si Asa,
meke doño gore mae koari doduru tinoni pu koa pa pepeso.
- 15 Va podaki Sa sari bulodi rina tie,
meke tumae valeana beto ni Sa sari na dia tinavete.
- 16 Lopu tava sare koari na kana sa bañara koari na sinokudi gua rina tie pa nana qeto minate varipera,
meke na tie varipera si lopu mataqara pa nana ninirañira soti telena.
- 17 Sari na hose varipera si lopu boka mataqara ni goi pa vinaripera,
sari na dia ninirañira si lopu boka harupigo.
- 18 Kopu totoko ni e Zihova sarini pu pamaña nia si Asa,
meke sarini pu kalavarae koasa Nana tataru nabuna.
- 19 Harupi Sa si arini pa minate.
Kopu ni Sa si arini pude lopu mate pa toso sone.
- 20 Rañea gita se Zihova,
Asa sa nada lave, meke nada tinokae.
- 21 Qetuqetu nia gita se Zihova,
ura rañea gita sa Pozana hopena Sa.
- 22 Koa Goi mo si rañe atu gami,

kei Zihova Mu tataru ni gami koasa Mua
tataru nabuna.

34

*Tavahesi sari na Tinavete Leadi te Tamasa**
(Keke kinera te Devita totošo pekipeki si asa
meke tavasare si asa koasa banara Abimeleki.)

- ¹ Kaqu va lavatia rau se Zihova doduru totošo.
Lopu kaqu makudo sa qua vinahesi la koa
Sa.
- ² Kaqu va lavatia rau se Zihova, koari doduru
Nana tinavete,
sarini pu ta nonovala si kaqu avosia meke
koa getu.
- ³ Aria mada tozi vura nia sa vina lavatana e
Zihova;
mada keke gua vahesia sa pozana Sa!
- ⁴ Tapa la ia rau se Zihova meke olania Sa sa qua
vinaravara;
vata rupahau Sa koari doduru qua mi-
natagutu.
- ⁵ Sarini pu ta nonovala si kalavarae koa Sa meke
koa getu,
lopu kaqu hite tava kurekure si arini.
- ⁶ Koa pa tinasuna nomana si rau meke tapa la
koe Zihova,
meke avosau Sa si rau.
Harupau Sa si rau koari doduru qua tina-
suna.
- ⁷ Sa mateana te Zihova si koa kapae meke kopu
ni sarini pu pamaña nia si Asa,
meke harupi Sa pa dia tinasuna.

* 34: 1 Samuela 21:13-15

- 8 Podekia mamu tumae nia, sapu leana sa hanana te Zihova.*
 Qetu tugo si asa sapu kalavarae koa Sa.
- 9 Mi pamaña nia se Zihova, gamu na tie toñoto, ura sa tie sapu va tabea se Zihova si lopu kaqu ehaka nia keke tinitoña.
- 10 Sari na laione si hoke malohoro na ovia, ba arini pu va tabea se Zihova si lopu ehaka nia si keketoña leana.
- 11 Ke gamu kasa na koburu, mi avoso mae au, maqu va tumatumaeni gamu sa pinamanana e Zihova.
- 12 Esei gamu si okoro nia sa tinoa gelaena meke sa kinoa learane,*
 pude toa va gelaena nana pa qinetuqetu?
- 13 Mamu kopu nia sa meamu, meke sa berumu, pude lopu zama va kaleana na zama kokoha.
- 14 Luaria sa kinaleana,
 mamu tavetia gua sapu leana,
 mamu lopu makudo hata sisigitia sa binule koari na tie.
- 15 Kopu ni e Zihova sari na tie toñoto,
 meke va avosi Sa sari na dia tinepatepa.
- 16 Ba kana i e Zihova sarini pu tavete va sea,
 pude va mate pani si arini
 meke lopu sana ta mulinae palae si arini.
- 17 Sari na tie toñoto si tepa la koe Zihova, meke avosi Sa.
 Va sarei Sa koari doduru dia tinasuna.

* 34:8 1 Pit 2:3 * 34:12 1 Pit 3:10-12

- 18 Koa tata se Zihova koarini pu koa talotana
sisigiti nia sa dia sinea,
meke harupi Sa sarini pu lopu kalavarae pa
dia binokaboka soti.
- 19 Sa tie toŋoto si koa ta sigiti koari soku
tinasuna,
ba tava leseve koe Zihova si asa koari do-
duru.
- 20 Kopu nia e Zihova si asa,
meke lopu keke ri na susurina si ta moku.*
- 21 Kaqu tava mate koari na dia kinaleadi sari na
tie va gugue,
meke sarini pu kukiti ni sari na tie toŋoto si
kaqu tava kilasa.
- 22 Harupi e Zihova sari Nana nabulu,
meke sarini pu aqorae koa Sa si kaqu tava
sare tugo!

35

Tinepa Tinokae koe Tamasa

(Keke kinera te Devita)

- 1 Kei Zihova, Mu kanai gedi saripu kanaqu rau,
Mamu varipera koari pu varipera mae koa
rau.
- 2 Mu palekia sa Mua lave na tinitona varipera,
Mamu mae va sare au.
- 3 Mamu hoperi, na seke ni,
karamaho gedi sarini pu korapa hadu luli au.
Mu tozi nau sapu kaqu va sare au Goi si rau.

* 34:20 Zn 19:36

- 4 Madi tava kilasa gedi sarini pa kinurekure,
sarini pu hatau pude va mate au gua.
Madi tava kekere pule pa ninunala si arini
pu kukiti nau.
- 5 Madi ta givusu palae gua na hikahika huiti,
sipu hadu taloa ni sa mateana te Zihova si
arini.
- 6 Mani tava huporo na gulazoro sa dia sirana
sipu hadui sa mateana te Zihova si arini.
- 7 Ura tavete hobori rini sari na binalabala kaleadi
meke va padapada mae ni koa rau.
Kekeṇoṇo guana gelia rini sa pou pude va
hoṇau gua.
- 8 Mani raza pule koarini sa tinahuara totoṣo lopus
hite rovea rini.
Sari na binalabala kaleadi pu va pada ni rini
koa rau
si madi raza pule tugo koarini,
madi ta huarae gedi vasina.
- 9 Meke kaqu qetuqetu nia sa buloqu se Zihova,
sina ele harupau Sa koari na qua kana.
- 10 Pa doduruna sa qua tinoa si kaqu zama la si
rau koe Zihova,
“Kei Zihova, loke tie si kekeṇoṇo gua Agoi.
Va sarei Goi saripu malohoro koari pu
ninira,
meke saripu malaṇa si harupi Goi koarini pu
ṇoṇovali si arini.”
- 11 Sari na tie va sosode kokohadi si turu mae
meke zutu au,
koari na tinavete pu lopus hite gilani rau.
- 12 Hobe nia kinaleana rini sa qua tinavete leana,
ke lodu mate sa maqomaqoqu pa tinalotaṇa.

13 Ba totoſo moho rini ſi hoke va ſagei rau ſari
na poko baika,
meke koa madi pa ginani ſi rau pa
tinalotaſa.

Todoſo ſi rau pa vinaravara,

14 guana varavara nia rau ſi keke qua baere,
babe keke tasiq̄u.

Ene totodoſo ſi rau pa tinalotaſa nomana
kekenoſo gua ſapu talotaſa nia ſa tie ſa
tinana matena.

15 Ba ſipu koa taſuna rau ſi q̄etu ſi arini,
meke habotu varivarigarae na va ſiſire nau
rini.

Sarini pu loſu hite gilanaſu ba loſu makudo
nanae nau.

16 Peſipeſi hoboraſu rini ſipu loke dia ginugua
koaraſu.

Garata livodi ſi arini ſipu doſo mae au rini.

17 Kei Baſara, vea ſeunae gua ſi kote dodogoro
Mua mo koa rau pa tinaſuna ſi Goi?

Mu va ſare au koari pu noſovalau.

Harupau koari na qua kana pu niſira guana
laione.

18 Meke kaqu zama leana koa Goi ſi rau pa
varikorapadi ri na Mua puku tie.

Kaqu vahesiġo rau pa kenudi ri doduru.

19 Mu loſu va malumi ſari kaſa tie kokohadi pu
kanaſu*

pude q̄etu nia ſa qua kinilaſa.

Madi loſu vari matamatapuri nau rini pu kukiti
hoboro nau.

* 35:19 Sam 69:4; Zn 15:25

- 20 Ura lopu koa baere si arini koari na tie,
ba va podopodoe ni koha tu rini sarini pu
koa bule.
- 21 Velavela nau rini meke zama,
“Ele pohoa gami gua sapu tavetia goi!” gua
si arini.
- 22 Kei Zihova, ele dogoria tu Goi gua sapu ta
evaṇa.
Ke Mū norei gedi sari na qua kana.
Mu lopu koa va seu koa rau.
- 23 Kei Zihova,
Mu tuturei mae, Mamu lavelave hukata nau.
Mu tuturei mae, Mamu toka nau Tamasa,
qua Baṇara.
- 24 Mu tozi vura nia sapu viaqu si rau, kei Zihova,
qua Tamasa;
madi lopu qetu nia rina qua kana sa qua
tinasuna.
- 25 Madi lopu zama si arini, “Ele gorevura sapu
gua hiva nia gita.”
Madi lopu zama “Ele voi pa nada sipata gita
si asa,” gua.
- 26 Madi tava kilasa na tava nunala sarini pu qetu
nia sa qua tinasuna.
Madi koa kurekure na talotana si arini pu va
lavata puleni.
- 27 Madi velavela pa qinetuqetu sarini pu okoro
dogoria sapu lopu sea si rau.
Madi zama pilipule nia sapu guahe, “Mari-
laena se Zihova,
qetu nia Sa sa vinasare tanisa Nana nabulu,”
gua.
- 28 Meke kaqu tozi vura nia rau sa Mua tinoṇoto,

meke sa vinahesimu doduru rane.

36

Kaleana sari na Tie Ba Leana sa Tamasa

(Keke kinera te Devita)

- ¹ Na sineke tinarae si solere pa bulodia rina tie
va gugue,*
gua asa ke etulia meke loke dia pinamana
koe Zihova.
- ² Ura va lavata pule nia si asa,
meke balabala ia sa sapu lopu kaqu pohoi e
Zihova sari na kinaleadi meke va kilasia,
gua.
- ³ Tale kaleadi na kokoha mo sari na nana zinama,
lopu boka vilavilasa valeana na tavete
valeana si asa.
- ⁴ Pana eko magogoso sa si kuhana nia mo sa si
pude nonoala.
Loke nana tinavete si hite leadi,
meke lopu hite hakohako nia sa sa ki-
naleana.
- ⁵ Kei Zihova, sa Mua tataru nabuna si lopu boka
ta pada,
meke sa kinopudi rina Mua vina tatara si
loke kokoina.
- ⁶ Sa Mua tinoŋoto si turu va nabu na ululu gua
rina toqere,
meke lopu boka ta pada sa Mua vinilasa
guana lamana peava.
Kei Zihova, na tie meke na kurukuru ba koa
pa Mua kinopu.

* 36:1 Rom 3:18

- 7 Kei Tamasa, nake arilaena tu sa Mua tataru nabuna.
 Va aqoro gami Goi si gami,
 guana kurukuru pu va aqori sari na tuna pa kauru tatapuruna.
- 8 Henahena valeana si gami sina soku sari na ginani pu ponini gami Goi.
 Va napo gami Goi koari na Mua lineana guana ovuku.
- 9 Agoi mo sa natina sa tinoa,
 sina na kalalasa si Goi,
 ke boka dogoria gami sa kalalasa.
- 10 Mu lopu va makudoa sa Mua tataru nabuna koarini pu gilanigo,
 meke sa Mua tinaharupu koarini pu va tabei sari na Mua tinarae.
- 11 Madi lopu rapata nau rini pu vahesi pule ni,
 madi lopu hadu pani au rina tie kaleadi si rau.
- 12 Dotu sari na tie kaleadi pu tava kilasa.
 Hoqa mate ni meke lopu kaqu boka turu pule si arini.

37

Kalavarae koe Zihova

(Keke kinera te Devita)

- 1 Mu lopu va talotana pule nigo pa tinoa leana tadi na tie kaleadi.
 Mu lopu okoro ni sari na tinoa tadi pu tavete va kaleana.
- 2 Lopu seunae meke kote mate gua mo na duduli si arini,
 meke harahara gua rina hiqohiqo hitehite.

- 3 Kalavarae koe Zihova, mamu tavete valeana,
pude mu koa tava sare koasa popoa sapu
ponigo Sa.
- 4 Mu koa qetu nia se Zihova meke kaqu poni nigo
Sa,
gua sapu okoro nia sa bulomu.
- 5 Mu ponia sa mua tinoa koe Zihova,
mu kalavarae koa Sa, meke kaqu toka nigo
Sa.
- 6 Kaqu malara vura sa mua tinonoto
guana kalalaksana sa rimata pana korapa
rane.
- 7 Mu aqa va nono pa kenuna e Zihova,
mamu nabulu va nono nia si Asa.
Mu lopu okoro ni na va talotana pule nigo pa
binalabaladi ri pu koa ravutu pa dia tinoa,
meke sarini pu vagi tinagotago koari na dia
tinavete na hahanana sea.
- 8 Mu lopu puku hola nia sa binugoro,
meke talotana nia goi sa dia tinavete kaleadi
sina kote va kamo nigo sa pa kinaleana.
- 9 Ura sari na tie kaleadi si kaqu tava mate palae,
ba arini pu kalavarae koe Zihova si kaqu
tago hola ia rini sa popoa sapu poni ni Sa.
- 10 Lopu sana kaqu tava murimuri palae sari na
tie kaleadi,
meke be hatai goi ba lopu kaqu ta dogoro
pule.
- 11 Ba saripu va pepekae pule ni
si kaqu tago hola ia rini sa popoa sapu poni
ni e Zihova.*

* 37:11 Mt 5:5

Meke kaqu koa va learane sa dia kinoa.

- 12 Sa tie kaleana si balabala ia sa sirana pude nonovalia sa tie tonoto.
Sipu dono la ia mo sa ba garata livona na ta naziri nia sa.
- 13 Ba hegere nia e Zihova sa tie kaleana,
sina gilania Sa sapu lopu sana kaqu tava kilasa mo si asa koe Tamasa.
- 14 Lobusu vagi rina tie va gugue sari na dia magu varipera,
meke navei rini sari na dia bokala pude va matei sari na tie malana na habahualadi,
meke va matei sarini pu tonoto sari na dia tinavete.
- 15 Kaqu tava mate pule pa dia magu varipera soti teledia si arini,
meke kaqu ta moku va umumu sari na dia bokala.
- 16 Sa vasi tinago hitekena tanisa tie tonoto,
si arilaena hola nia sa tinagotago nomana tadi na tie kaleadi.
- 17 Kaqu va murimuria e Zihova sa ninirana tadi na tie kaleadi,
ba kaqu va sarei Sa sari na tie tonoto.
- 18 Tataru ni e Zihova sarini pu va tabea si Asa,
meke kaqu tagoa rina tudia sa popoa sapu ele poni ni Sa ninae rane ka rane.
- 19 Koari totoaso kaleadi si lopu kaqu koa tasuna si arini,
meke pa totoaso soŋe ba kaqu ari gedi ginani.

- 20 Sari na tie kaleadi si kaqu mate palae,
meke saripu kanaia se Zihova si kaqu guana
havoro pu harahara meke mate,
kaqu kekeṇoṇo guana tuṇaha sapu
murimuri si arini.
- 21 Sa tie kaleana si vagivagi paki meke lopu boka
hobehobe pule.
Ba sa tie toṇoto si na tie variponi,
meke na ari gana ke variponi moka va soku.
- 22 Sarini pu tamanae koe Zihova si kaqu tagoa sa
pepeso pu poni ni Sa,
ba arini pu leve ni Sa si kaqu ta hadu taloa.
- 23 Turani e Zihova sari tie vasina pu kaqu ene la
ia sa,
meke va sarei Sa sarini pu va qetua si Asa.
- 24 Be ta tubarae si arini, ba lopu kaqu hoqa,
sina tuqei e Zihova sari na limadia.
- 25 Ele gelenaena sa qua tinoa, meke kamahire na
barogoso si rau,
ba lopu ele dogoria rau sapu mulini nia e
Zihova si keke tie toṇoto,
babe tepa lamae ginani pa tie sari na tuna.
- 26 Doduru totoṣo si variponi pa nana hiniva soti
si asa,
meke kaqu mana ni e Tamasa sari na tuna.
- 27 Luaria sa kinaleana, mamu tavetia gua sapu
leana,
pude kaqu koa hola ninae rane koasa popoa
sari na tutimu.
- 28 Ura qetu nia e Zihova gua sapu toṇoto,

- meke lopu hite muli_{ni} ni Sa sari Nana tinoni
pu soto va nabu koa Sa pa rina_{nerane},
aquni Sa si arini ninae rane,
ba sari na tutidi rina tie kaleadi si kaqu ta
hadu palae koasa pepeso.
- 29 Sari na tie to_{no}to si kaqu tagoa sa popoa pu
poni ni sa Tamasa,
meke kaqu koa vasina sarini ninae rane ka
rane.
- 30 Sa tie to_{no}to si zama ni sari na zinama
tumat_{umae},
meke tozia sa sapu gua leana meke _{no}no.
- 31 Va naqiti sa pa bulona sari na tinarae te
Tamasa,
meke lopu hite luari sa si arini.
- 32 Sa tie kaleana si pequ nia sa sa tie to_{no}to pude
va matea g_{ana} gua.
- 33 Ba lopu kaqu veko pania e Zihova si asa pa
limadia ri nana kana,
babe va malumia pude tava kilasa pa minate
pana ta pitu si asa.
- 34 Kalavarae koe Zihova mamu kopu ni sari Nana
tinarae,
meke kaqu va lavatigo Sa si goi meke ponigo
Sa sa popoa!
Meke kaqu dogoro sotia goi sa minate tadi
na tie kaleadi.
- 35 Ele dogoria rau si keke tie kaleana sapu toa va
mataqara,

- ululu hola ni sa sari na tie, gua tugo na n̄ati
ivili lavata.
- 36 Ba hola kaiqa vuaheni meke ene hola gua
vasina si rau,
hata ia rau si asa ba lopu ta dogoro si asa.
- 37 Mamu doṅo gilania sa tie toṅoto,
ura kaqu koa valeana sari na tutina sa tie
bule koasa pepeso.
- 38 Sari na tie kaleadi si tava puzulu,
meke sari na tutidia si tava murimuri palae.
- 39 Harupi e Zihova sari na tie toṅoto,
meke va sarei Sa pa tinasuna.
- 40 Toka ni e Zihova sarini,
meke lavelave ni na harupi Sa koari na tie
kaleadi,
sina koa aqorae koa Sa si arini.

38

Vinaravara Tanisa Tie sapu Koa Ta Sigiti

(Keke kinera te Devita)

- 1 Ke Zihova, Mu lopu nore au pa Mua binugoro,
Mu lopu va kilasau pa Mua tinaṅaziri.
- 2 Ele tava bakora si rau koari na Mua tupi,
meke ele seke nau limamu Goi.
- 3 Ta sigiti hola si rau, sina koa gua koasa Mua
binugoro,
moho sa doduru tiniqu koari na qua sinea.
- 4 Lodu mate si rau koari na qua sinea,
guana keke pinaleke mamatana hola si arini
koa rau,
sapu lopu boka paleki rau.

- 5 Muzi meke humaṅa hikare sari na bakoraqu,
ura kaleana hola sa qua dinuviduvili.
- 6 Ene koqoho si rau sina gigiri sa qua tinasigiti,
kabo alili si rau doduru rane.
- 7 Maṅini hola sa tiniqu meke tata mate qua.
- 8 Ta naqoto gore si rau meke loke qua niniraṅira
hokara;
silava si rau sina koa pa tinasuna sa maqo-
maqoqu.
- 9 Ke Baṅara, sa qua inokoro nomana
pude ta salaṅa si gilania Goi.
Bakala koa Goi sa qua tinasigiti.
- 10 Duṅaduṅana sa buloqu, na malohoro si rau,
meke rida tugo sari na mataqu.
- 11 Sari na qua baere na turaṅaqu si lopu hiva tata
mae au,
sina koa gua koari na tubuqu,
meke sari na turaṅaqu soti ba turu va seu
dia koa rau.
- 12 Arini pu hata au pude va mate au si sekesekei
nau rini.
Arini pu hiva vata sigitau si sekesekei nau
pude nonoṅvalau,
meke lopu makudo hatihati au rini pude
raza au gua.
- 13 Ba guana tie nuliqu si rau, sapu lopu boka
avavosae,
meke guana tie pokaqu si rau sapu lopu boka
zama.
- 14 Uve, guana tie nuliqu si rau,
ke lopu boka olaṅa sina lopu avavosaequ.
- 15 Ba koa Goi Zihova mo si kalavarae si rau;

- ke Baṇara, qua Tamasa, Agoi mo si kaqu harupau pa qua tinasuna.
- 16 Tēpa atu si rau, mu lopu va malumi Goi sari na qua kana
pude eri nia sa qua tinasuna,
madi lopu qetu nia rini sa qua hinoqa.
- 17 Ura tata mate si rau,
meke koa ta sigiti doduru rane.
- 18 Helahelae ni rau sari na qua tinavete kaleadi;
meke pulepaho ni rau sari na qua sinea.
- 19 Ba ṇinira sarini pu kana hoboro nau;
meke sokudi sarini pu kukiti sea nau.
- 20 Sarini pu hobe nia kinaleana sa qua tinavete leana,
si kukiti nau rini sina tavete valeana si rau.
- 21 Ke Zihova, Mu lopu veko pani au;
Mu lopu koa va seu koa rau, ke qua Tamasa.
- 22 Tuturei mae toka nau,
ke Baṇara, qua Hinarupu!

39

Hinelahelae tanisa Tie Ta Sigitina

(Keke kina te Devita pude te Zedutuni na koimata pa puku tie kerakera)

- 1 Kaqu kopu pulenau si rau pa qua hahanana,
pude qu lopu zamani sari na zinama pu boka
va hoqa au pa sinea.
Lopu kaqu kulu si rau pana koa tata koa rau
sari na tie kaleadi.
- 2 Guana poka meke lopu kulu si rau;
tiṇitoṇa leadi ba lopu zama ni tugo rau,
ba noma lala nana tu sa qua tinalotaṇa.

- ³ Mamata hola sa buloqu koari na qua tinalotana,
 toroso balabala sisigiti i rau si noma lala
 nana tu sa qua tinasuna,
 ke zama vura si rau,
- ⁴ “Zihova, Mu va gilana nau sa rane pana mate
 si rau.
 Vea gele gua sa qua tinoa?
 Mu va gilana nau Goi sa vinabetona sa qua tinoa.
- ⁵ Tavete va visavisa hola i Goi sari na qua rane,
 sa ginelena sa qua tinoa si guana loketona
 mo koa Goi,
 meke sari hopeke tinoa tadi na tie si guana
 padana keke siniño mo koa Goi,
- ⁶ guana maqomaqo pa rimata mo doduru
 nana tinoa.
 Loke laedi sari nana tinavete.
 Omunu varigara ni sa sari na tinagotago,
 ba lopu gilania sa sapu esei kote tago hobei.
- ⁷ Ego, Banara, na sa pule si kote aqa nia rau?
 Koa Agoi mo si rane atu rau.
- ⁸ Mu va sare au koa ri doduru qua sineke tinarae,
 madi lopu va sisire nau rina tie duviduvilidi.
- ⁹ Maqu lopu kulu si rau guana tie pokaqu,
 ura Agoi tu vata evania sa qua tinasigiti hie.
- ¹⁰ Mu lopu va kilasa pule au,
 ura tata mabubulu ni rau sari na Mua
 kinomiti.
- ¹¹ Pana tubehia Goi sa tie pa Mua ginegese koari
 nana sinea,
 si guana kikiti pu gani pani saripu gua qetu
 hola ni na tie.

Hinokara, sa tinoa tana tie si guana keke sinino mo.

¹² Zihova, Mu avosia sa qua vinaravara,
mamu mae toka nau pana tepa atu Igo rau;
mamu avosia sa qua kinabo.

Ura guana tie karovoqu mo si rau kekenono gua
rina tiatamaqu,
sapu va toga au Goi pa keke totošo papakana
mo.

¹³ Mu lopu dono mae au pa Mua ginegese,
pude qu boka qetu si rau totošo lopu ele
muliunu si rau pa minate.”

40

Keke Kinera Vinahesi

(Keke kinera te Devita)

¹ Aqa va nono nia rau se Zihova, meke toka nau
Sa.

Dono mae au Sa meke avosia Sa sa qua
tinepatapa.

² Va vura pule au Sa koasa pou gulazorona,
meke koasa kopi kosikosirina.

Va turu au Sa si rau pa keke vasina ninirana,
ke lopu matagutu si rau pude hoqa pa tinasuna.

³ Va tumatumae nau Sa si keke kinera vaqurana,
na kinera vinahesina sa nada Tamasa.

Pana avosia na dogoria rina tie si matagutu meke
kekere,
meke kalavarae koe Zihova.

⁴ Tamanae tugo sa tie pu kalavarae koe Zihova,
meke lopu luli rini saripu vahesi pule ni,

meke sarini pu vahesi sari na tamasa koko-
hadi.

⁵ Ke Zihova, mami Tamasa, soku hola sari na Mua
tinavete pu tavete ponini gami Goi.

Agoi mo sina Tamasa hinokara.

Be hiva tozi rau sari na Mua tinavete koa
gami, ba lopu boka tozi betoi rau,
sina lopu boka ta nae si arini.

⁶ Ba poni nau Goi sa taliṅaṅa pude va avosigo,
ke kamahire si gilania rau,

sapu lopu hiva nia Goi sa vina vukivukihi na
vinariponi pa hope,

sa vina vukivukihi vina uququ

babe na vina vukivukihi vinulasa sinea si
lopu qetu nia Goi.*

⁷ Meke tiqe zama si rau, “Hiera si rau Qua
Tamasa,

gua sapu ta kubere sa guguaqu rau koasa
buka ta viquisuna.*

⁸ Kei, qetu nia rau pude tavetia sapu gua hiva nia
Goi.

Gilana valeania na va naqitia rau sa Mua
tinarae pa buloqu!”

⁹ Ke Zihova, ele tozia rau pa vinarigara tinoni,

sa inavoso leana sapu harupu gami Goi,

meke gilania Goi sapu lopu makudo tozia rau
si asa.

¹⁰ Lopu tomea rau pa buloqu sa Mua tataru
variharupi,

* 40:6 Hib 10:5-9 * 40:7 Ais 10:5

ba tozi helahelae nia rau sa Mua tataru nabuna meke sa Mua hinarupu.

Lopu tomea rau koari na tie pa vinarigara nomana sa Mua tataru nabuna na tinaharupu!

11 Zihova, hiva nia rau sapu lopu hite makudo sa Mua tataru variva taleosae koa rau.

Mamu kopu nau na va sare au koasa Mua tataru nabuna ninae rane.

12 Sari na tinasuna si varidikue nau, soku hola si arini meke lopu boka ta nae.

Ta pusi si rau koari na qua sinea, ke lopu boka gilania rau sapu pavei si kote govete la gua rau.

Soku hola ni rini sari na kalu pa batuqu, meke tava malohoro si rau.

13 Ke Zihova, Mu harupau, Mamu va sare au, Mu tuturei toka nau, ba Zihova.

14 Madi tava kilasa na tava nunala gedi sarini pu korapa podekia pude va mate au.

Madi tava kekere pule taloa na talotaña gedi sarini pu hiva vata sigitau.

15 Zama sarini, "Dotu, isara, sari na mua sinea!" gua, si madi tava nunala gedi pa dia kinurekure.

16 Ba sari doduru pu hata igo si kaqu koa qetu koa Goi,

Meke sarini pu qetu nia sa Mua tinaharupu, si madi zama, "Tava lavata sa Tamasa!" gua.

17 Habahuala na malaña si rau, ba lopu muliñi nau Goi.

Agoi si na qua tinokae na qua vinasare,
ke, qua Tamasa Mu tuturei mae toka nau.

41

Vinaravara Tana Keke Tie Mohona

(Keke vinaravara te Devita)

- 1 Tamanae tugo saripu galagala ni sari na habahuala,
ura kaqu va sarei e Zihova si arini pa toতোসো tasuna.
- 2 Kaqu va aqori sa Tamasa si arini,
meke va sarei Sa pa dia tinoa.
Kaqu va qetui e Zihova si arini pa dia popoa soti,
meke lopu kaqu vata luari Sa si arini koari na dia kana.
- 3 Kaqu kopu ni e Zihova si arini pana moho rini,
meke kaqu salaṅi Sa si arini.
- 4 Ba arau si maqu zama guahe,
“Kei Zihova, Mu tataru nau, na taleoso nau,
Mamu salaṅau,
sina ele sekei rau sari na Mua tinarae.”
- 5 Sari na qua kana si zama ṅoṅovalau.
Hiva nia rini pude turei mate si rau meke ta muliṅae palae.
- 6 Totoso mae si arini koa rau si zama qetuqetu kokoha,
ba pa bulodi si varigara ni rini sari na inavoso ṅoṅovala koasa guguaqu rau,
beto meke la tozi urahae ni rini pa doduru vasina.

- 7 Sari doduru pu kukiti nau si vari manamanasa nau rini,
balabala hata ia rini vegugua sapu kaleana hola pude tavete nau gua.
- 8 Zama si arini, "Tata mate si asa,
ke lopu kaqu boka magogoso pa nana minoho," gua.
- 9 Sa qua baere soti sapu rane hola ia rau,*
asa sapu somana henahena pa qua tevolo,
ba kukiti nau tugo.
- 10 Mu tataru nau na taleoso nau ba Zihova.
Salanau, Mamu va mataqara pule au,
pude maqu hobeas dia kinaleana koa rau.
- 11 Lopu boka va kilasau rina qua kana si rau,
vasina gilana gunia rau sapu qetuqetu nau
Goi si rau.
- 12 Kaqu toka nau Goi si rau,
sina tavetia rau gua sapu tonoto,
meke kaqu koa tata pa kenumu Goi ninae
rane ka rane.
- 13 Mi vahesia se Zihova, sa Tamasa tadi na tie
Izireli,*
mada vahesia si Asa kamahire,
meke ninae rane ka rane, Emeni! Emeni!

Buka Vina Karua

42

Sam 42 kamo Sam 72

* 41:9 Mt 26:23; Mk 14:18; Lk 22:21; Zn 13:18

* 41:13 Sam 106:48

*Sa Vinaravara Tana Keke Tie Ta Raovona**
(Keke kinera tadi na Livaeti pa tutina Kora)

- ¹ Kei qua Tamasa, guana “dia”^{*} sapu memeha nia sa kolo pa leana,
si gua tugo si arau sapu hata sisigitigo.
- ² Okoro hola nia rau sa Tamasa, sa Tamasa toana.
Panavisa kaqu mae si rau pa kenuna Sa pude vahesia si Asa!
- ³ Lopu hite va manotau rini si rau,
sipu va sisire nau rina qua kana doduru totošo,
“Sa mua Tamasa, ba lopu kaqu toka nigo!”
gua.
- ⁴ Talotaña hola sa buloqu sipu balabala pulei rau sari na totošo
pu hoke luli si rau koari na tinoni,
meke turaña nuquru ni rau pa Zelepade te Zihova,
meke kera na velavela pa qinetuqetu si arini,
pa vinahesina sa Tamasa.
- ⁵ Na vegua ke talotaña na balabala mamata si rau?
Kaqu rañea rau se Zihova,
meke kaqu vahesi pulea rau sa qua Hinarupu meke sa qua Tamasa.
- ⁶⁻⁷ Lodu mate sa buloqu pa tinaraoovo,
gua asa ke balabala ia rau sa Tamasa.
Va maei Sa sari na tinalotaña pu vari tomo-
tomoï guana bogusu pa qua tinoa.

^{*} **42:** Sari Sam 42 meke 43 pa zinama Hiburu si kekeke Sam mo. ^{*} **42:1** Keke kurukuru made nene si ta pozae “dia” si asa.

- Sa tinahuara si totolo mae guana naqe koarau.
 Guana titisi pa toqere Hemoni meke pa
 toqere Miza,
 sapu zoloro gore la pa Ovuku Zodani.
- 8 Pana rane si tataru nau Sa pa Nana tataru
 nabuna,
 gua asa ke kera vahesia rau se Zihova pana
 boni.
 Asa sa qua vinaravara la koe Tamasa pu poni
 nau sa tinoa.
- 9 Zama la si rau koe Tamasa sa qua Patu
 Aqoroana,
 “Na vegua ke veko pani au Goi?
 Na venagua, ke kaqu koa ta sigiti lani mo rau
 sari na ninovanovala tadi na qua kana?”
- 10 Guana ta muzara va umumu sa tiniqu sipu
 lopu makudo,
 zama au rini, “Avei tu sa mua Tamasa,” gua.
- 11 Na vegua ke talotaña na balabala mamata si
 rau?
 Kaqu raña rau sa Tamasa,
 sina kaqu vahesi pulea rau sa qua Hinarupu
 meke sa qua Tamasa.

43

Sa Vinaravara tana Keke Tie Ta Raovona

(Sa vinari hodaena Sam 42)

- 1 Kei Tamasa, Mu tozi vura nia sa qua tinonoto,
 mamu lavelave hukata nau koari na tie
 huporo.
 Va sare au koari na tie sekesekeidi na tie
 kaleadi.

- ² Agoi mo sa qua Aqoroana, na vegua ke veko
pani au Goi?
Na venagua ke lopu makudo koa tasigiti si
rau pa ninovaṅovala tadi na qua kana?
- ³ Va dogoro nau sa Mua kalalasa meke na
hinokara pude di turanau!
Madi turana pule lani au koasa Mua toqere
hope pa Zaione,
meke koasa Mua Zelepade, vasina koa si Goi.
- ⁴ Meke kaqu nuquru la si rau koasa Zelepade
hopena te Zihova,
ura Agoi si na natina sa qua qinetuqetu.
Kaqu mikemike si rau pude kera vahesigo, Ke
Zihova, qua Tamasa!
- ⁵ Na vegua ke talotana na balabala mamata si
rau?
Kaqu ranea rau sa Tamasa,
meke kaqu vahesi pulea rau sa qua Hi-
narupu meke sa qua Tamasa.

44

Tinepa Tinokae Koe Tamasa

(Keke kinera tadi na Livaeti pa tutina Kora)

- ¹ Kei Tamasa, ele avoso soti gami pa talina mami
koari na tiatamamami,
sari na ginugua nomadi pu evani Goi koari
na dia totošo pukerane.
- ² Pa Mua niniranira soti si hadu pani Goi sari na
butubutu huporo,
ba sari na Mua tinoni si kopu ni Goi pude di
koa valeana.
Sari na votiki butubutu si va kilasi Goi,

- ba sari na Mua tie si vata rupahi Goi.
- ³ Lopu koari na dia magu varipera
si boka vagia rini sa popoa pu koa ia rini,
meke lopu pa dia niniranira soti teledia,
ba pa Mua niniranira si koa va mataqara si arini,
sina vata dogoro nia Goi sa Mua tataru
lavata, sipu toka ni Goi si arini.
- ⁴ Agoi sina qua Banara meke na qua Tamasa.
Meke Agoi si va mataqari sari na Mua tie,
- ⁵ Pa Mua niniranira Goi si va kilasi gami sari na
mami kana,
meke huara va ineti gami sarini pu nonoivala
gami.
- ⁶ Lopu ranea rau sa qua bokala,
meke lopu boka harupau sa qua magu
varipera si rau.
- ⁷ Ba Agoi mo si harupu gami koari na mami kana,
meke va kilasi Goi sarini pu kukitini gami.
- ⁸ Ke kaqu vahesigo gami si Goi doduru totošo,
meke kaqu zama leana si gami koa Goi ninæ
rane.
- ⁹ Ba ele etulu pani gami tu Goi si gami,
ke tava kilasa si gami koari mami kana,
meke lopu somana ene luli si Goi koari na
mami tie varipera.
- ¹⁰ Ele va tarazuzu gami Goi,
ke goveteni gami sari na mami kana,
meke la rini meke zau vagi sari na mami
likakalæ.
- ¹¹ Ele valani gami Goi si gami koari na mami
kana,

- guana sipi pu ele ta vizata pude tava mate
meke ta hena.
Ele vata hurakatae lani gami Goi si gami pa
seu koari na votiki butubutu.
- 12 Ele holuholu ni Goi sari na Mua tie soti pa
hinolu gorena
sapu guana loke laemami si gami.
- 13 Sari na tie pa votiki butubutu pu koa tata koa
gami,
si dogori rini gua sapu taveti Goi koa gami,
meke va sisireni gami.
- 14 Ele va evanaeni gami na vina sisireana Goi si
gami koari na tie pa votiki butubutu.
Hoke hiruhirue batudi si arini pana
noṇovala gami rini.
- 15 Doduru rane si koa variva taru, na kurekure
si rau,
- 16 sipu avosi rau sari na zinama noṇovalaqu
koari na qua kana,
meke koarini pu hiva tube au.
- 17 Sari doduru tinasuna hire si ta evana koa gami,
ba lopu luara panigo gami si Goi,
meke lopu va kari pania gami sa Mua
vinariva egoi koa gami.
- 18 Lopu hite etuligo gami si Goi,
meke lopu hite sekea gami sa Mua tinarae.
- 19 Ba ele veko pani gami tu Goi pa varikorapadi
rina kurukuru pinomo,
meke va opo tamununi gami Goi sa adu-
muna sa minate!

- 20 Be muliṇi nia gami, sapu Agoi Zihova sina
mami Tamasa,
babe vahesi gami si kaiqa tamasa votikaedi
pule,
- 21 ba kote ta gilana mo koa Goi.
Ura na gilani Goi sari na binalabala tomedi
pa bulomami.
- 22 Koasa laemu Goi, si tata tava mate nia gami
doduru totošo,
gua tugo rina sipi si gami pu ta turaṇa va
namanama, pude tava mate.*
- 23 Baṇara, Mu tuturei mae harupau!
Na vegua ke aqa si Goi?
Mu tuturei mae, Mu lopu veko pani gami
ninae rane.
- 24 Na vegua ke tome Mua si Goi?
Mu lopu muliṇini gami koari mami tinasuna.
- 25 Ele tava hoqa si gami pa pepeso,
meke lopu boka turu pule,
ele tava kilasa si gami.
- 26 Mu tuturei mae harupu gami,
Mu va sare gami koa gua koasa Mua tataru
lopu ta ṇana kamona.

45

Keke Kinera Varihaba Tanisa Baṇara

(Keke kinera tadi na tie pa butubutu Livae pa
tutina e Kora: Na Kinera Vinarihaba)

¹ Sa buloqu si siṇia na zinama leleadı,

* 44:22 Rom 8:36

sipu tavetia rau sa kinera hie pude tanisa
 Baṅara.
 Sa meaqu si gua tugo na peni kubekubere-
 ana
 tanisa tie bokabokana kubekubere.

² Agoi mo si tolavaemu hola koari doduru tie,
 sari na Mua zinama si siṅi i na tataru,
 gua asa ke mana nigo Tamasa si goi ninae
 rane ka rane.

³ Mu palekia sa mua magu varipera,
 ke agoi na tie varane pa vinaripera.
 Agoi si na baṅara lavata niniramu,
 meke poko nia goi sa tinolava variva maga-
 sana.

⁴ Mamu ene la pa mua tinolava,
 mamu lavelave hukata nia sa hinokara meke
 na tinonoto.
 Mamu mataqara koasa mua niniraniira
 koari doduru Mua tinavete pa lima
 mataomu.

⁵ Narudi sari na mua tupi,
 ke qaha nuquru si arini pa bulodi ri na mua
 kana.
 Hoqa todoṅo pa kenumu Goi sari na bu-
 tubutu pa kasia popoa.

⁶ Ke Tamasa, sa Mua habohabotuana Baṅara
 si koa hola ninae rane ka rane.
 Koa totoli ni Goi sari na Mua tinoni pa
 tinonoto.*

⁷ Tataru nia goi sa tinonoto,
 ba kukiti nia goi sa kinaleana.
 Gua asa ke vizatigo,

* 45:6 Hib 1:8,9

- meke va madigo sa mua Tamasa si goi,
pude poni nigo sa qinetuqetu nomana,
hola ni sari doduru turaṇamu.
- 8 Tava humaṇa lea sari na mua poko koa sa moa,
na aloesi, meke na kasia,
sari na tie mikemike si va qetuqetu igo koasa
mua vetu baṇara
sapu tava sarie kadakada livo elopaniti.
- 9 Sari na tudia vineki rina baṇara
si koa somanae koari nā barikaleqe pu ta
pamaṇaedi,
meke pa kali mataomu si turu nana sa
kalaho
sapu tava sarie qolo ṇedala.
- 10 Tuqu vineki, mu avoso valeana mae koa rau.
Mamu veko pani sari na mua butubutu soti,
meke sa mua tatamana soti.
- 11 Okoro nia sa baṇara sa mua tinolava,
asa tu sa mua baṇara,
ke mamu va lavaṭia.
- 12 Sari na tie koasa vasileana nomana pa Taera,
si kaqu paleke ponigo vinariponi,
sari na tie tagotagodi hola ba kaqu paleke
ponigo
soku votivotiki vinariponi arilaedi.
- 13 Tolavaena hola sa vineki tavia
sapu sa kalaho tanisa baṇara.
Ta piti turaṇae qolo sari nana poko
sipu koa si asa koasa vetu baṇara.
- 14 Visoviso va leleana sari nana poko
totoso turaṇa la nia rini si asa koasa baṇara,
meke luli la koasa sari kasa vineki

pu turu turan̄ia sa kalaho,
meke turan̄a lani tugo rini si arini koasa
ban̄ara.

15 Pa q̄inetuq̄etu si ta turan̄a nuq̄uru la sarini
koasa vetu ban̄ara.

16 Agoi na qua ban̄ara,
kaqu soku sari na tumu koreo
pude hodaia sa binan̄ara tadi kasa tiata-
mamia pukerane,
meke kaqu va evan̄ae ni na tie totoli goi si
arini pa doduruna sa popoa!

17 Kaqu vata evan̄ia rau sa vina balabalana sa
pozamu pa doduru sinage na sage.
Gua asa ke kaqu vahesigo rina tinoni si agoi
ninae rane ka rane.

46

Sa Tamasa si Koa Somana Koa Gita

(Keke kinera tadi na tie pa butubutu Livae pa
tutina e Kora)

1 Tamasa sa nada aq̄oroana,
meke sa nada niniran̄ira,
sa nada tinokae pa toso tasuna.

2 Gua asa ke be tava niu sa pepeso,
meke soru sari na toq̄ere,
meke lodu pa lamana peava,

3 meke be puzaka sari na tovovo na ovan̄a sa
lamana,
meke tava rizu sari na toq̄ere pa tinan̄aziri
tanisa lamana,
ba lopu kaqu matagutu si gita.

- 4 Koanana si keke ovuku sapu sa totolona sa kolona
 si va qetui sari na tiena sa vasileana nomana
 tanisa Tamasa lavata,
 sa vasina hopena sapu koa ia sa Tamasa
 Ululuna Hola.
- 5 Tamasa si koa koasa vasileana nomana sana,
 ke lopu kaqu boka ta novala si asa.
 Kaqu tuturei mae pana munumunu vaqasa
 sa Tamasa
 pude toka nia sa vasileana lavata sana.
- 6 Noveoro pa minatagutu sari na butubutu.
 Zama si Asa, ke tarazuzu sari na tie koa sa
 kasia popoa.*
- 7 E Zihova Tadi na Qeto Minate si somana koa
 gita.
 Sa Tamasa te Zekopi sa nada Aqoroana.
- 8 Mae mamu dogori sari na tinavete variva
 matagutudi,
 pu evani e Zihova pa kasia popoa.
- 9 Va nosoi Sa sari na vinaripera pa kasia popoa,
 moku pani Sa sari na bokala tadi na tie
 varaṇe,
 moku va umumi Sa sari na dia hopere,
 meke sulu pani Sa sari na dia lave varipera.
- 10 “Beto varipera,
 mamu gilania sapu Arau sa Tamasa.
 Arau si koa tava lavata koa ri doduru bu-
 tubutu.

* **46:6** Sa ginuana si “tarazuzu sari na tie” babe “noloro guana oto huda sa kasia popoa.”

Tava lavata si Rau pa kasia popoa,” zama
gua asa se Zihova!

- ¹¹ E Zihova Tadi na Qeto Minate
si somana koa gita.
Sa Tamasa te Zekopi, sa nada Aqoroana
ninirana.

47

Zihova sa Nati Baṅara Lavata

(Keke kinera tadi na tie pa butubutu Livae pa
tutina e Kora)

- ¹ Mi popohara ni limamia gamu doduru tinoni!
Mi kera velavela va ululae pa qinetuqetu
koasa Tamasa.
- ² Mani ta pamaṅae se Zihova, sa Tamasa Ululuna
Hola,
na Baṅara Lavata si Asa,
nini hiniva nia Sa sa doduru kasia popoa.
- ³ Pa Nana tinokae si koa mataqara holani gita
sari na votiki butubutu,
meke va boka gita Sa pude koa totoli ni si
arini.
- ⁴ Vizata poni ni gita Sa sa nada popoa soti,
sa qinetuqetu tadigita na butubutu te Zekopi,
sapu tataru hola nia sa Tamasa.
- ⁵ Sipu korapa sage la pa Nana habohabotuana
Baṅara se Zihova,
si iraṅa pa qinetuqetu sari na tinoni,
meke ivui rini sari na buki.
- ⁶ Mada kera vahesia sa Tamasa!
Mada kera vahesia!
Kera vahesia sa nada Baṅara!

Kera vahesia!

⁷ Ura Tamasa si na Baṅarana sa doduru kasia popoa.

Mada kera vahesia!

⁸ Habetu sa Tamasa pa Nana habohabotuana Baṅara madina,
meke totoli ni Sa sari na butubutu.

⁹ Sari doduru ṅati hiniva pa kasia popoa
si somana varigara koari na butubutu tanisa
Tamasa te Ebarahami.

Ṇiṅira hola ni sa Tamasa sari doduru qeto
minate varipera.

Asa sa Ṇati hiniva lavata,
ṅiṅira hola sa Nana tinolie!

48

Zaione sa Vasileana Lavata te Tamasa

(Keke kinera tadi na tie pa butubutu Livae pa tutina e Kora)

¹ Nomana lavata se Zihova,
meke garona tugo si pude tavahesi va ululae
koasa vasileana lavata tanisa nada Tamasa,
koasa Nana toqere hopena.

² Na tolavaena meke ululuna sa toqere Zaione,*
sa vasileana lavata tanisa Baṅara Lavata.
Variva qetu si asa pa doduru kasia popoa,
sa toqere Zaione te Tamasa.

³ Ele vata dogoro nia Tamasa
sapu Asa tu sa vinasare
sapu koa pa korapana sa Nana vasileana
lavata.

* 48:2 Mt 5:35

- 4 Ura dotu, ele varigara sari na baṅara,
pude rapatia sa toqere Zaione, gua.
- 5 Ba sipu dogoria rini si magasa,
meke tarazuzu na govete taloa si arini.
- 6 Matagutu na neneqara si arini,
gua tugo na barikaleqe pu ta sigiti koburu.
- 7 Gua tugo na vaka si arini
pu hena lamae ni na raneboṅi.
- 8 Ele avoso nia gami gua sapu ele evaṅia e
Zihova,
meke kamahire si dogoro sotia gami koasa
vasileana lavata tanisa nada Tamasa,
sapu e Zihova Tadi na Qeto Minate,
meke kaqu kopu nia na va sare ia Sa sa Nana
vasileana lavata ninæ rane ka rane.
- 9 Kei Tamasa, balabala va lohi la ia gami sa Mua
tataru nabuna
pa korapana sa Mua Zelepade.
- 10 Kei Tamasa, tavahesi si Goi koari na tie pa
doduruna sa kasia popoa,
meke avoso gilania rini sa Pozamu.
- Baṅara ni Goi sari na tie pa tinoṅoto;
11 madi koa qetu sari na tie pa Toqere Zaione!
Madi koa qetuqetu sari na tinoni pa Ziuda,
sina koa gua koasa Mua vinaripitui
toṅotona.
- 12 Mi ene vari likohæ nia si pa Zaione,
mamu naei sari na vasina varipera ululudi
koasa barana.
- 13 Doṅo va nonogai sari na gobana,

mamu viliti valeani sari na vasina n̄in̄iradi
 koasa sasada,
 pude mu boka vivinei nia koasa sinage
 vaqura sapu korapa ta podo mae,
 14 sapu e Zihova tugo sa nada Tamasa ninae
 rane ka rane.
 Asa si kaqu na nada koimata koari na rane
 mae hiroi.

49

Mu Lopu Kalavarae pa Mua Tinagotago

(Keke kinera tadi na tie pa butubutu Livae pa
 tutina e Kora)

- 1 Mi avoso mae ia si hie gamu doduru tinoni!
 Mi va talina mae gamu doduru pa kasia popoa,
 2 gamu na tie hiteke na lavata, tagotago na
 habahuala!
 3 Kaqu zama vura nia rau sa tinumatumae pa
 buloqu,
 meke kaqu koa ia na ginilae sa qua binala-
 bala.
 4 Kaqu va talina la i rau sari na zinama tumatu-
 mae,
 kaqu va bakali rau ginuadi si arini,
 toতোসো মিকেমিকে সি রাউ.
 5 Lopu kaqu matagutu si rau pa toতোসো তিনাসুনা,
 pana vari dikue nau rina qua kana,
 6 sapu sari na tie kaleadi pu kalavarae puleni
 koari na dia tinagotago,
 meke va lavata puleni koari na dia likakalae
 sokudi.
 7 Lopu boka holu pule nia telena sa tie,

- lopu boka tabaria sa koe Tamasa sa hinoluna
 sa nana tinoa.
- 8-9 Ura sa hinoluna sa tinoa tana tie si noma
 sisigiti,
 meke gua sapu boka tabaria sa pude boka
 toa hola si asa pa pepeso si lopu garogaro.
- 10 Gilania gita sapu sari na tie tumatumaedi ba
 mate tu,
 kekenoŋo gua tugo mo ari na tie duviduvilidi
 na tie pekipekidi.
 Mate luara vekoi mo rini koari na turaŋadia
 sari na dia tinagotago.
- 11 Be guana ari dia pepeso soti si arini pa kasia
 popoa hie, gua si arini,
 ba sari na lovudi mo si na dia vasina soti,
 vasina si kaqu koa rini osolae kamoā na
 kamoā.
- 12 Lopu boka govete nia keke tie sa minate,
 ura kaqu mate gua tugo ri na kurukuru si
 asa.
- 13 Ba be va lavati ri kaiŋa si arini koari na dia
 zinama vinahesi puleni,
 ba sa lovu tu sa vinabetona sa tinoa tadirini
 pu kalavarae puleni pa dia tinagotago.
- 14 Guana sipi tava nama pude mate sa dia tinoa,
 meke na minate tugo sa dia sepati kaqu gore
 toŋoto la pa lovu sarini,
 meke lopu sana kaqu muzi palae sa tinidia.
 Kote koa si arini pa popoa tadi na tie matedi seu
 koari na dia vetu,
 ba sari na tie toŋoto si kaqu koa mataqara
 hola koa rini.

- 15 Ba kaqu harupu pule nia Tamasa sa qua tinoa koasa ninirañira tanisa minate.
- 16 Mu lopu talotaña nia be ta evañae tagotago si keke tie,
meke be noma hola lala nana sa nana tinagotago!
- 17 Ura pana mate sa loketoña si kaqu paleke taloa nia sa pa lovu.
Loke tinagotago si kaqu paleke la nia sa pa lovu.
- 18 Be guana qetuqetu sa tie pa nana tinoa soti,
meke tava lavata si asa sina koa valeana,
- 19 ba kaqu luli la i tugo sa sari kasa tiatamana pukerane pa minate.
Vasina lopu hite ta dogoro sa kalalasa.
- 20 Lopu boka govete nia keke tie sa minate,
ura kaqu mate gua tugo ri na kurukuru si asa!

50

Sa Vinahesi Hinokara Koe Tamasa

(Keke kinera te Asapa^d)

- 1 Sa Tamasa ninira hola,
e Zihova si tioki sari na tie pa popoa pepeso,
podalae pa gasa rimata meke kamo pa lodu rimata!
- 2 Sa Tamasa si nedala vura mae pa Zaione,
sa vasileana lavata sapu gotogoto mate pa Nana tinolava!
- 3 Korapa mae sa nada Tamasa,
ba lopu mae golomo,
keke nika huruñuna si koa pa kenuna Sa,

- meke na raneboni niburuna si koa pa vari
likohaena Sa.
- 4 Tiokia Tamasa sa Mañauru panaulu meke sa
pepeso,
pude kekenono Nana tie va sosode pana
varipitui ni Sa sari Nana tie.
- 5 “Mi varigara mae koa Rau,
gamu doduru qua tie tava madimia.
Gamu sapu somana tavetia sa vinariva egoi koa
Rau pa vina vukivukihi.”
- 6 Sa mañauru si tozi vura nia sa Nana tinonoto,
ura telena e Zihova sina tie varipitui.
- 7 “Kei Izireli, gamu na Qua tinoni,
Mi avoso mae, meke kaqu zama si Rau,
kaqu tozi vura ni Rau sari na mia sinea.
Arau se Zihova, sa mia Tamasa.
- 8 Lopu nore gamu Rau pa ginuadi rina mia vina
vukivukihi,
meke koari na mia vinariponi vina uququ pu
paleke mae ni gamu doduru toto!
- 9 Ba lopu okoro nia Rau si pude paleke mae nia
gamu si keke bulumakao kokoreo,
babe keke qoti pa mia bara.
- 10 Ura sari doduru kurukuru pa hiqohiqo si
Taqarau,
meke sari na rovana bulumakao koari na
tina togere.
- 11 Sari doduru kurukuru tapuru pa galegalear-
ane,
meke sari doduru kurukuru name pu koa pa
pepeso si Taqarau!
- 12 Be ovia si Rau,

- lopu kaqu tepa koa gamu!
Ura sa kasia popoa meke sari doduru pu koa
vasina si Taqarau!
- 13 Vegua, hoke hena masa bulumakao na napo
ehara qoti si Rau?
Lokari!
- 14 Mu ponía koe Zihova sa vina vukivukihi
zinama leana,
mu va gorevura i sari na mua vina tatara
koasa Tamasa Ululuna Hola!
- 15 Mu tepa mae koa Rau pa rane tinasuna,
meke kaqu va sare igo Rau,
pude boka va lavatau," gua se Zihova.
- 16 Ba koari na tie kaleadi si zama guahe sa
Tamasa,
"Lopu garo si pude zama ni gamu sari na
Qua tinarae,
babe vivinei nia sa Qua vinariva egoi.
- 17 Ura lopu hiva tava tumatumae si gamu,
meke kilui gamu sari na Qua tinarae.
- 18 Pana dogoria gamu si keke tie hikohiko si
baeria gamu si asa,
meke koa somanae si gamu koari na tie
barabaratadi.
- 19 Doduru totošo si tupiti nia mo gamu si pude
zama ni sari na zinama kaleadi,
meke lopu hite pamaña nia gamu si pude
zama kokoha.
- 20 Tupiti nia mo gamu si pude zutui sari kasa
tasimia,
meke pude hata vura ni sari na dia sinea.
- 21 Evani mo gamu sari doduru pu gua sara,

ba lopu kulu si Rau.
 Gua asa ke balabala ia gamu,
 sapu gugua mo gamu si Rau, gua.
 Ba kamahire tu si Maqu gegesi gamu,
 Maqu va bakala atuni gamu sari na mia
 sinea.

- ²² Mu avoso mae ia si hie,
 agoi pu muliṅi Nau,
 be lopu avoso goi si kote va kilasigo Rau,
 meke loke tie kaqu harupigo.
- ²³ Asa sapu ponia sa vina vukivukihi zinama
 leana koa Rau,
 si va lavata Au;
 ke kaqu vata dogoro nia Rau sa qua hi-
 narupu koari doduru pu va tabe Au!"

51

Tinepa Tinaleosae te Devita Koe Tamasa

(Sa vinaravara te Devita sipu barabarata si asa
 koe Batisiba meke zutua sa Poropita Netani si asa
 koasa nana sinea.)*

- ¹ Ke Tamasa, Mu tataru nau pa korapa Mua
 tataru nabuna.
 Pa korapana sa Mua tataru variva taleosae
 si Mu va via au koari doduru qua sineke
 tinarae.
- ² Mu va mate pani sari doduru qua kinaleadi,
 Mamu va via au koari doduru qua sinea.
- ³ Ura gilani rau sari na qua sineke tinarae,

* 51: 2 Samuela 12:1-15

meke sari na qua sinea si ta dogoro va bakala
koa rau.

4 Koa Agoi mo, uve, koa Agoi mo
si ele tavete va sea si rau,*
meke ele tavete va kaleana si rau pa kenumu
Agoi.

Ke tonoto sa Mua zinutu koa arau,
meke lopu sea sa Mua vinilasa.

5 Sipu podo rau si ele koa nana koarau sa
kinaleana.
Pa tiana sa tinaqu ba koa nana koa rau sa
sinea.

6 Na hinokara mo si hiva nia Goi pa bulo tie,
ke Mamu va dogoro nau sa Mua tinumatu-
mae pa korapa buloqu.

7 Mu va mate pani sari na qua sinea,
meke kaqu koa via si rau.
Mu va via au, meke kaqu keoro hola nia rau
sa sinou.

8 Mu va sini nau qinetugetu;
pa mudina sa qua tinahuara
sapu ele evana nau Goi
pude maqu koa qetugetu pule qua.

9 Mu lopu dono la i sari na qua sinea,
ba Mu va mate pani sari doduru qua ki-
naleadi.

10 Kei Tamasa, Mu poni nau sa bulo viana,
Mamu vekoa koa rau sa maqomaqo nono
sapu soto va nabu koa Agoi.

11 Mu lopu hitu pani au koa Goi,

* 51:4 Rom 3:4

- Mamu lopu vagi pania sa Mua Maqomaqo
Hope koa rau.
- 12 Mu poni pule nau sa qinetuqetuna sa Mua
tinaharupu,
Mamu toka nau pude qu okoro va tabe
hinokarigo.
- 13 Meke kaqu tiqe va tumatumae ni rau koari na
tie sea sari na Mua tinarae,
pude madi kekere pule atu koa Goi si arini.
- 14 Kei Tamasa, Mu harupau koasa sinea vina
mate tie;
sina Agoi sa Tamasa tana qua hinarupu.
Meke kaqu kera vura nia rau sa Mua
tinonoto.
- 15 Ke Baṅara, Mu toka nau
pude maqu zama vura nia sa vinahesimu
Goi!
- 16 Lopu okoro nia Goi sa vina vukivukihi meke
na vinukivukihi vina uququ,
ba be hiva nia Goi ba ele tavete vatu nia tu
rau,
ba lopu kaqu qetu nia Goi.
- 17 Sa qua vina vukivukihi sapu variva qetu koe
Zihova,
si na maqomaqo va pepekae.
Lopu kaqu kilua Goi sa bulo
sapu kekere na va pulepaho.
- 18 Kei Tamasa,
Mu tataru nia na toka nia sa popoa Zaione.

- Mu kuri pulei sari na bara na gobana sa vasileana Zerusalem.
- 19 Meke kaqu tiqe qetu ni Goi sari na vina vukivukihi tana tinonoto, meke sari na vina vukivukihi vina uququ vasina.
- Meke kaqu tava vukivukihi sari na bulumakao kokoreo koasa Mua hope.

52

Vinaripitui meke sa Tataru Variharupi te Tamasa

(Keke kinera te Devita si hie sipu la koe Saula se Doeqi sa tie Edomu meke tozi nia sa sapu e Devita si la koe Ahimeleki sa hiama pa Ipi Hopena.)*

(1 Samuela 22:9,10)

- 1 Kei, agoi na tie varane,
na vegua ke vahesi pule nigo si goi koari na mua tinavete kaleadi,
Sa tataru nabuna te Tamasa si koa hola ninae rane.
- 2 Doduru rane si balabala ia goi si pude noṇoṇovala la koari kaiqa.
Sa meamu si naru guana reza,
va podopodoe koha si goi doduru rane.
- 3 Qetu nia goi sa kinaleana hola nia sa lineana,
sa kinohakoha hola nia sa hinokara.
- 4 Agoi na tie marikokohamu,
qetu nia goi si pude va sigiti i bulodi sari na tie koari na mua zinama.
- 5 Ba kaqu huara ilasigo e Zihova si goi ninae rane.

* 52: 1 Samuela 22:9-10

Kaqu vagi panigo sa Tamasa si goi koasa mua
popoa soti,
meke kaqu vala nigo Sa koasa vasina tadi na
maqomaqodi rina tie matedi.

⁶ Kaqu dogoria rina tie tonoto sapu gua asa,
meke matagutu dia,
meke kaqu hegere nigo rini si goi, meke
zama,

⁷ “Ai, dotu sa tie sapu lopu hiva kalavarae koe
Tamasa pude tava sare,
ba raneī sa sari nana tinagotago sokudi.
Sa nana ninirañira si mae guana koasa nana
ñinovañovala pa tie,” gua si arini.

⁸ Ba arau si toa valeana pa vetu te Zihova,
guana huda olive sapu buma valeana.
Kalavarae si rau koasa tataru nabuna te Tamasa
ninae rane.

⁹ Kaqu zama leana koa Goi ninae rane si rau,
koari na tinavete saripu ele taveti Goi.
Koa Goi mo Zihova si kaqu kalavarae si rau
sina Agoi mo si leana.

Kaqu tozi vura nia rau koari na tie ñonodi sa
Mua lineana Goi.

53

Sa Kinaleana tana Tie

(Keke kinera te Devita)

¹ Na tie duvili si zama guahe pa bulona,*
“Loke Tamasa si koa,” gua.
Sarini pu zama gua asa si na tie kaleadi.
Tavete va sea sisigiti si arini,

* 53:1 Rom 3:10-12

meke lopu keke arini si evania gua sapu leana.

² Doño gore mae pa Mañauru koari na tie pa pepeso sa Tamasa, pude doño hata ia keke sapu gilae meke hata ia sa Tamasa.

³ Ba ele ene sea meke burene beto sari doduru, meke lopu hite keke arini si tavetia gua sapu leana, namu loketona hokara!*

⁴ Zama sa Tamasa, “Loke dia ginilagilana sari kasa tie kaleadi hire, pu va murimuri pani sari na tie Taqarau, Kekenono gua sapu gani va murimuri rini sari gedi ginani, meke lopu hite varavara la si arini koa Rau,” gua si asa.

⁵ Ba kaqu tava tarazuzu va kaleana si arini, sapu lopu ele hoke gugua visoroihe. Kaqu va hurakataei Sa sari na susuridi rina kana tadi nana tie. Kaqu va kurekurei goi si arini, ura ele etulu pani Tamasa si arini.

⁶ Mani vura mae mo pa Zaione sa tinaharupu tadi na butubutu Izireli. Pana va mamutu pulei e Zihova sari na Nana tinoni Izireli, si kaqu qetuqetu hola si arini.

* 53:3 Rom 3:10-12

54

Vinaravara pude Ta Harupu koari na Kana
(Vinaravara te Devita sipu qoraia rina tie pa Zipi totoso koa tome si asa pa dia popoa.)*

- ¹ Ke Tamasa, Mu harupau,
Zihova, Mamu vata rupahau pa korapa Mua
niranira.
- ² Ke Tamasa, Mu avosia sa qua vinaravara,
Mu va talina maei sari na qua zinama.
- ³ Sari na tie karovodi si korapa mae pude rapata
au;
sari na tie variva mate pu lopu korapa
pamana nia sa Tamasa si korapa podekia
pude va mate au.
- ⁴ Ba sa Tamasa si na qua tinokae,
Asa si na qua Banara meke na qua lave.
- ⁵ Mani tavetavete ni Tamasa sari na dia ki-
naleana soti teledia pude va kilasi sari na
qua kana.
Kaqu va huara ineti Sa si arini, sina ta
ronuena si Asa.
- ⁶ Ke Zihova, kaqu poni moka nigo rau si keke
vina vukivukihi.
Kaqu vahesigo rau, sina na Tamasa leamu si
Goi.
- ⁷ Ura ele va sare au Goi si rau koari doduru qua
tinasuna,
meke dogori rau sapu ele tava kilasa sari na
qua kana.

* 54: 1 Samuela 23:19, 26:1

55

*Vinaravara te Devita pu Ta Noṇovalala Koa Keke
Nana Baere*

- ¹ Ke Tamasa, Mu avosia sa qua vinaravara,
Mu lopu kiluia sa qua tinepatepa.
- ² Mu va avoso mae au. Mamu olaṇa mae au,
sina ele tava malaṇa si rau pa qua tinasuna,
³ koasa halabutudi ri na qua kana.
- Ura na ta noṇovalala si rau koari na tie kaleadi.
Meke bugoro nau na kukiti nau rini.
- ⁴ Matagutu na tarazuzu sa buloqu,
meke sa tinasuna tanisa minate si naqotau.
- ⁵ Minatagutu na ziziziri si rau,
tava kilasa pa tinaduaṇa sa tiniqu.
- ⁶ Kei, be ari tatapuruqu gua mo na kukuva,
maqu tapuru taloa qua pa seu,
maqu la koa magogoso qua.
- ⁷ Uve, maqu tapuru va seu la qua pa soloso qega,
maqu la koa qua vasina.
- ⁸ Maqu tuturei la hata ia si keke qua aqoroana
pude qu tome koari na qua kana,
arini pu guana givusu pa raneboṇi.
- ⁹ Kei Baṇara, Mu huara pani gedi sari na dia
minizimizi,
sina dogoria rau sa vinari kakatorae na
ṇinovaṇovalala pa korapana sa vasileana
lavata.
- ¹⁰ Rane na boṇi si ene vari likohae si arini
panaulu koari na gobana sa vasileana,
evaṇi rini pa korapana sa vasileana sari na
tinasuna na ṇinovaṇovalala.

- 11 Na tinahuara si koa pa korapana sa vasileana;
soku hola sari na ninovaṅovala na sineke-
sekei koari na sirāna koa sa vasileana.
- 12 Be guana qua kana si ṅoṅovalau na va sisire
nau,
si boka va kamoī rau.
Be na kana sapu kukiti nau meke varipera koa
rau,
si kaqu tome nia rau si asa.
- 13 Ba agoi mo, na qua baere soti,
na turaṅaqu, meke na tie gua mo arau.
- 14 Gita mo sapu hoke baere valeana,
meke hoke ene varigara la pa vinahesi pa
vetu te Tamasa.
- 15 Madi mate makamakata gedi sari na qua kana,
madi gore la gedi pa vasina tadi na tie
matedi sipu lopu ele mate rini.
Na kinaleana si koa koa ri na dia vetu soti
meke pa bulodi.
- 16 Ba tepa la si rau koe Zihova sa Tamasa,
meke kaqu harupau Sa.
- 17 Sari na qua tinalotaṅa si va sage la i rau koa
Sa,
pana munumunu, korapa rane, na veluvelu;
meke kaqu avosia Sa sa mamalainiqu.
- 18 Rapata varikali nau rina qua kana si rau,
ba kaqu va sare au Sa, meke lopu kaqu ari
bakoraqu.
- 19 Sa Tamasa sapu koa totoli ninae rane ka rane,
si kaqu avosau si rau meke kaqu va kilasi Sa
sari na qua kana;

sina korodia hobei rini sari na dia tinoa
meke korodia pamaña nia rini si Asa.

20 Sa qua baere koana mo si rapata ni sari nana
baere,

ke kumatia sa sa nana vina tataru.

21 Sa nana vivinei si memeha hola nia sa bata,
ba sa bulona si sinia na kinukiti,
sari nana zinama si lomosogua oela olive,
ba variva bakora guari na magu ta avañana
si arini.

22 Mu vala i koe Zihova sari na mua tinasuna,
meke kaqu toka nigo Sa;
lopu kaqu va malumia Sa pude tava kilasa sa tie
tonoto.

23 Ba kaqu va mate makati Agoi Tamasa sari na
tie variva mate na kokohadi sara,
pude gore la pa vasina tadi na tie matedi,
sipu korapa tie vaquradi si arini.
Ba arau si kaqu kalavarae koa Agoi.

56

*Sa Vinaravara Kinalavarae Koe Tamasa**
(Totoso tuqea rina tie Pilisitia se Devita pa
vasileana Qati)

(1 Samuela 21:13-15)

1 Kei Tamasa, Mu tataru nau, ura rapata nau rini;
ta nonovala si rau koari na qua kana doduru
totoso.

2 Doduru rane si rapata nau rini si rau.
Sokudi arini si varipera mae koa rau.

* 56: 1 Samuela 21:13-15

- ³ Kei Tamasa, pana matagutu rau,
si kalavarae si rau koa Agoi.
- ⁴ Koe Tamasa mo si kalavarae rau, ke lopu kaqu
matagutu si rau.
Va hesi Igo meke rane i rau sari na Mua zinama;
loketona si kaqu boka tavete nau keke tie pa
pepeso,
- ⁵ Sari na qua kana si va tasunau ri doduru toso,
doduru toso balabala hatai rini si kaiqa
sirana pude va sigitau.
- ⁶ Varigara si arini meke tome nau rini koari na
vasidi tometomeana.
Kopukopu nau rini koari doduru qua
tinavete,
Hiva nia rini pude va mate au.
- ⁷ Kei Tamasa, va kilasi gedi koari na dia ki-
naleadi,
va gore pani sari na tie sara pa Mua
tinanaziri.
- ⁸ Gilani Goi sari na qua tinasuna,
balabala i Goi sari na kolomataqu.
Kuberi Goi si arini pa mua buka.
- ⁹ Koasa rane pu tioko atugo rau,
si kaqu kekere pule sari na qua kana.
Gilania rau si hie,
ura na somana koarau sa Tamasa.
- ¹⁰ E Zihova sa Tamasa si vahesia rau
koari Nana vina tatara.
- ¹¹ Koa Sa si kalavarae rau ke lopu hite matagutu.
Nasa si kote boka tavete nau rina tie?

- 12 Kei Tamasa, maqu evaṅa vura ni sari na qua tinokotokoro.
Maqu ponigo sari na qua vina vukivukihi zinama leana koa Goi.
- 13 Ura ele va sare au Goi si rau pa minate, meke kopu ni Goi sari na nenequ pude lopu hoḡa,
pude qu ene pa kenumu Goi Tamasa pa korapa kalalasa.

57

*Tinepa Tinokae Koe Tamasa**

(Keke vinaravara te Devita sipu govete nia sa se Saula koasa bae.)

(1 Samuela 22:1, 24:3)

- 1 Mu taleoso nau pa Mua tataru, Kei Tamasa,
Mu taleoso nau.
Ura koa Goi mo si aḡorae si rau kekeṅoṅo guana kurukuru
pu va aḡori sari na tuna pa kauru tatapu-
runa
si gua tugo sapu aḡorae si rau koa Goi,
osolae hola sa tinasuna pa tinoa.
- 2 Tēpa la si rau koasa Tamasa pu Ululu Hola koari doduru,
koasa Tamasa pu va gorevura i sari doduru qua hiniva.
- 3 Kaqu olaṅa mae si Asa pa Maṅauru pude harupau.
Kaqu va kilasi Sa sarini pu kukiti nau.
Kaqu va dogoro nau Sa sa Nana tataru nabuna,

* 57: 1 Samuela 22:1, 24:3

meke kopu ni Sa sari Nana zinama.

⁴ Koa si rau pa varikorapadi ri na kana, pu guana
laione variva matedi,
sari na livodi si naru guana tupi na hopere,
sari na meadi si naru guana magu varipera.

⁵ Kei Tamasa, Mu koa tavalavata si Goi panaulu
pa Mañauru!
Sa Mua minataqara si mani ta dogoro pa
doduru kasia popoa.

⁶ Sari na qua kana si tavetia si keke sipata pude
vagi au,
talotana hola si rau.
Gelia rini si keke pou pude va hoqa au, gua,
ba hoqa pule tugo teledia koasa pou asa.

⁷ Kei Tamasa, ranerane valeana qua si rau,
ke kaqu kera vahesi Igo rau si Goi.

⁸ Maqu vanunu meke kera,
maqu kera vahesia pa mike,
maqu kera vahesia sa Tamasa pana
munumunu vaqavaqasa.

⁹ Kei Banara, kaqu zama leana si rau koa Goi pa
varikorapadi rina butubutu,
ke maqu kera vahesi Igo rau si Goi pa vasina koa
sari na tinoni.

¹⁰ Ura sa Mua tataru nabuna si kamo la koari na
Mañauru,
meke sa tina ronuemu si kamo la koari na lei.

¹¹ Kei Tamasa, Mu vata dogoro nia sa Mua
linavata koa sa Mañauru,

meke sa Mua ninira pa doduru kasia popoa.

58

Tinepatepa te Devita koe Tamasa pude Va Kilasi sari na Tie Kaleadi

¹ Vegua, vilavilasa valeana tugo si gamu na tie varipitui?

Varipitui va toŋoto ni tugo gamu sari na tie?

² Lokari! Tale na kinaleadi mo pu boka taveti gamu si balabala i gamu, meke variva mate si gamu pa popoa pu koa ia gamu.

³ Sari na tie kaleadi si tale tavete va sea mo doduru toŋoto pa dia tinoa, sipu podo rini si podalae kokoha dia mo.

⁴ Gua tugo na noki poizini si arini.

Lopu va tabea rini sa Tamasa gua tugo sari na noki pu tukui sari na talinadia,

⁵ pude lopu va avosia sa kinera tanisa tie pu kopu ni.

⁶ Kei Tamasa, Mu pako pani livodi sari na tie kaleadi sara, saripu guana laione.

Zihova, Mu unusu pani sari na livo nomadi pa nuzudi sarini pu guana laione vaqura.

⁷ Madi totolo palae guana kolo pu murimuri palae si arini.

Madi ta neti va munala umumu gedi si arini guana duduli pa sirana.

⁸ Madi popa meke murimuri taloa gua tugo na suloko si arini,

madi mate va kenue gua tugo na koburu
haha pu podo mate sapu lopu hite dogoria
sa kalalasangana sa rimata.

- ⁹ Totoso lopu ele hite gilania keke toña rini,
si ta seke palae guana duduli si arini.
Kaqu ivu pani Tamasa si arini pa Nana
tinañaziri,
sipu korapa toadi rini!
- ¹⁰ Sari na tie toñoto si kaqu qetuqetu
pana dogori rini sapu tava kilasa sari na tie
kaleadi.
Kaqu la neti si arini koari na eharadi rina tie
kaleadi.
- ¹¹ Kaqu zama sari na tie, “Uve, hinokara, na koa
nana tugo sa pinia tadi na tie toñoto,
meke hinokara sapu koa nana tugo si keke
Tamasa sapu varipitui nia sa kasia popoa,”
gua.

59

*Vinaravara Vinasare koari na Kana**

(Totoso garunu lani e Saula sari nana tie pana
boni pude kopukopu nia koasa nana vetu se
Devita pude tuqe vagia meke va matea.)

(1 Samuela 19:11)

- ¹ Kei qua Tamasa, Mu va sare au koari na qua
kana,
Mu toketoke hukata nau koarini pu varipera
mae koa rau.
- ² Va sare au koarini pu tavete va kaleana,
Mu harupu va seu au koari na tie variva
mate sara.

* 59: 1 Samuela 19:11

- ³ Ura dotu, korapa pequ aqa nau rini si rau,
sari na tie kaleadi si varigara pude varipera
mae koa rau.
Kei Zihova, lopu tavete gua asa sina lopu
seke tinarae na sea si rau.
- ⁴ Loke qua sinea si rau sapu pada pude varigara
mae pequ nau rini.
Mu tuturei mae dogorau, Mamu toka nau!
- ⁵ Zihova Tadi na Qeto Minate,
Agoi mo sa Tamasa tadi na tie Izireli.
Mu tuturei mae, Mamu va kilasi sari na
butubutu huporodi;
lopu veko hola ia keke koari na tie kaleadi
pu tavetavete va kaleana.
- ⁶ Doduru veluvelu si pule mae si arini,
kurumu variva nuli guana siki,
meke ene vari likohae nia rini sa vasileana
nomana.
- ⁷ Avoso latu sari na dia zinama nonovala, na
vina matagutu.
Sari na dia zinama pa nuzudi si naru guana
magu varipera.
Balabala ia rini sapu lopu kaqu ta avoso pa
tie, gua.
- ⁸ Ba hegere ni Goi Zihova si arini,
meke va sisire ni Goi sari doduru butubutu
huporo.
- ⁹ Kei Tamasa, ranea rau sa Mua ninirannira,
Agoi mo sa qua Aqoroana.
- ¹⁰ Koasa Nana tataru nabuna si kaqu mae haru-
pau sa qua Tamasa,

meke kaqu va dogoro nau Sa sapu va kilasi
Sa sari na qua kana.

- 11 Kei Baṅara, mami lave,
Mu lopu tuturei va matei sari na kana hire,
ba Mamu vata hurakatae i gedi pa doduru
vasina pude di kilasa,
pude madi lopu muliṅi nia rina qua tinoni
sa Mua ṅiniraṅira.
- 12 Tale kaleadi mo si zama vura ni rini pa ṅuzudi
na berudi.
Madi ta sipata gedi koari na dia vinahesi
pule teledia,
sina leveleve na kokoha si arini!
- 13 Mu va puzuli pa Mua binugoro,
Mu va puzulu hokari gedi
pude madi gilania ri doduru tie
sapu Tamasa si koa totoli pa Izireli,
meke sa Nana tinolie si repaha la pa doduru
kasia popoa.
- 14 Hopeke veluvelu si pule mae si arini,
mae variva nuli guana siki si arini.
Ene viṅohae ia rini sa vasileana nomana,
- 15 guana siki sapu hata ginani,
hohou si arini be lopu deṅa.
- 16 Ba arau si kaqu kera nia sa Mua ṅiniraṅira,
pana munumunu kaqu kera va ululae nia
rau sa Mua tataru nabuna.
Ura Agoi mo sa qua Aqoroana,
meke na qua tinokae pa totoṣo tasuna.
- 17 Kei Tamasa, vahesi Igo rau si Goi,

ra_̄nea rau sa Mua ninira_̄nira.
 Agoi mo sa qua Aqoroana,
 sapu va dogoro nau sa tataru nabuna.

60

*Tinepa La Vinasare Koe Tamasa**

(Sa kintera te Devita totošo la razai sa sari na tie varipera pa Siria pu mae pa popoa Mesopotemia meke Zoba, meke va matei Zoabi sari ka manege rua tina tie Edomu pa Lolomo Solo.)

(2 Samuela 8:13; 1 Koronikolo 18:12)

- ¹ Kei Tamasa, ele etulu gami Goi,
 meke ele va kilasa gami Goi si gami.
 Ele bugoroni gami Goi
 ba Mamu poni puleni gami sa ninira_̄nira.
- ² Agoi, si va niu ia sa pepeso,
 meke ta viqala si asa.
 Mu sala_̄ni Goi sari na Mua tie
 pu ele ta huara guana pepeso.
- ³ Ele vata sigiti i Goi sari na Mua tie koari na
 ti_̄ni_̄to_̄na tasunadi,
 ele guana va naponi gami vaeni Goi,
 ke viviri si gami meke ene tedeve lamae.
- ⁴ Ele va balau_̄i Goi sarini pu pama_̄na nigo,
 pude di va talevara koasa tinahuara.
- ⁵ Mu harupu gami pa Mua ninira_̄nira,
 Mamu ola_̄nia sa mami vinaravara, gami pu
 tataru nigo,
 pude tava mataqara si gami pa Mua
ninira_̄nira.

* **60:** 2 Samuela 8:13; 1 Koron 18:12

- 6 Ele zama sa Tamasa pa Nana vasina hopena,
“Pa korapa minataqara si kaqu paqapaqaha
si pa vasileana Sekemi,
meke kaqu paqahia rau sa Lolomo pa Sukoti
koari na Qua tie.
- 7 Taqarau sa popoa Qileadi,
Taqarau tugo sa butubutu Manase.
Sa butubutu Iparemi si na butubutu tadi na tie
varipera,
meke sa butubutu Ziuda si tadi na banara.
- 8 Moabi si kote guni nia Rau Qua besini pezapeza-
kuana koasa popoa.
Pa Edomu si kaqu gona la nia Rau sa Qua sadolo,
pude na vina gilagilana sapu Taqarau si asa.
Koari na tie Pilisitia si kaqu velavela la nia Rau
sa Qua minataqara.”
- 9 Kei Tamasa, esei si kaqu turana gami pude
la nuquria gami sa vasileana lavata ta
barana?
Esei si kaqu turana lani gami pa Edomu?
- 10 Kei Tamasa, kilu gami mo Goi si gami?
Lopu kaqu luli somanae tu si Goi koasa
mami geto minate?
- 11 Kei Tamasa, mae tokani gami pude razai sari
na kana,
ura sa tinokae tana tie si loke guguana.
- 12 Pude somana si Goi koa gami si kaqu mataqara
si gami,
Agoi mo si boka va kilasi sari na mami kana.

61

Vinaravara pude Ta Kopue

(Kinera te Devita pude mikemike nia)

- 1 Ke Tamasa, mu avosia sa qua kinabo,
mamu va avoso mae ia sa qua vinaravara.
- 2 Koa va seu si rau pa qua popoa soti,
ke malohoro sa buloqu,
Tepatepa atu koa Goi si rau,
turaṅau la koasa patu hihiu.
- 3 Mu turana lani au pa Mua aqoroana,
ura Agoi sina qua vetu ninirana,
sa qua lave pu hukati sari na qua kana.
- 4 Va malumau, maqu koa pa Mua vetu hopena
ninae rane!
Va malumau, maqu koa aqoro koa Goi,
guana kurukuru pu va aqori sari na tuna pa
kauru tatapuruna.
- 5 Ura Agoi Tamasa, ele avosi sari na qua vina
tatara,
meke ele poni nau Goi sa minana gua
sapu tagoa rini pu pamaṅa nia sa Pozamu.
- 6 Mu tomo lani sari na vuaheni sokudi koasa
tinoa tanisa banara.
Mu va toa va gelenae ia si asa.
- 7 Mani koa banara va gelenae si asa pa kenumu
Goi Tamasa.
Mu va aqoria si asa koasa Mua tataru
nabuna,
meke kopu nia gua sapu ele tozi nia Goi koari
na Mua zinama.

8 Gua asa ke kaqu kera vahesi Igo rau si Goi
doduru totoſo,
totoſo ponigo rau hopeke rane gua saripu va
tatara ni rau.

62

Ranea sa Kinopu te Tamasa

1 Ura e Tamasa mo telena si aqa va noſo nia rau
mae guana koa Sa sa qua tinaharupu.

2 Asa mo telena sa qua patu aqoroana meke na
qua tinaharupu.
Lopu kaqu hite tava kilasa si rau.

3 Vea seunae gua si kaqu rapata nia gamu sa tie
sapu malohoro gua na bara ta huarana?

4 Hiva va gore pania mo gamu si asa pa nana
tuturuana ta pamaena,
qetu nia gamu sa kinohakoha.

Zama ni gamu sari na zinama tamanaedi,
ba pa korapa bulomia si leve nia gamu si asa.

5 Koe Tamasa mo telena si kalavarae rau
va sotoa rau koa Sa sa qua rinoverove.

6 Asa mo sa qua patu aqoroana meke na qua
tinaharupu.

Asa si na qua bara heheda,
ke lopu kaqu tava kilasa si rau.

7 Sa qua tinaharupu meke na qua vina lavata si
koa mo koasa Tamasa.

8 Ke gamu na qua tinoni,
Mi kalavarae koe Tamasa doduru totoſo.
Mi tozi lani koa Sa sari doduru mia tinasuna,

Ura Asa mo sa nada aqoroana.

⁹ Doduru tie si guana keke siniño mo,
hiteke na lavata si loke laedi,
Veko lani koasa padapadana mamata,
mamu dogoria sapu namu loke hite vasi
mamatadi si arini,
mamahelo hola nia rini sa siniño.

¹⁰ Mi lopu kalavarae koasa ninovanovaladi;
mi lopu rovea sapu kaqu vagi nia keketona
gamu sa hinikohiko na huhuara.
Be guana soku sari mia tinagotago,
ba mi lopu va sotoa sa mia kinalavarae koa
rini.

¹¹ Ele avoso pilipulea rau zama nia Tamasa si hie,
sapu sa niniranira si Tanisa tugo,
¹² meke Tamugoi Banara tugo sa tataru
nabuna, gua.*

Meke Agoi tugo telemu piaai sari hopeke tie koa
gua koari hopeke dia tinavete.

63

*Saivi Hataia Sa sa Tamasa**

(Keke vinaravara te Devita sipu koa si asa pa
soloso qega pa Ziuda.)

¹ Ke Tamasa, Agoi mo sa qua Tamasa;
saivi hataigo rau si Goi.
Doduruna sa qua tinoa si okoro pude do-
gorigo;

* **62:12** Zob 34:11; Zer 17:10; Mt 16:27; Rom 2:6; Rev 2:23 * **63:**
1 Samuela 23:14

- kekenono gua sapu memeha nia rau sa kolo
 pa popoa popana
 si gua tugo sa maqomaqoqu si memeha nigo.
- ² Mu vata dogoro koa rau pa Mua vasina hopena,
 Mu va dogoro nau sa Mua niniranira meke
 sa Mua tinolava soti.
- ³ Sina sa Mua tataru nabuna si leana hola nia sa
 tinoa;
 ke maqu vahesi Igo.
- ⁴ Kaqu zama leana si rau koa Goi pa doduruna
 sa qua tinoa,
 kaqu va sagei rau sari na limaqu na vinar-
 avara pude vahesi Igo.
- ⁵ Sa maqomaqoqu si kaqu qetu na qetu guana tie
 sapu dena pa ginani,
 kaqu vahesi Igo rau si Goi koari na kinera
 qetuqetu.
- ⁶ Sipu eko si rau pa qua teqe,
 si balabala pulei rau sari na Mua tinokae koa
 rau;
 doduru boni si va nonoga Igo rau si Goi pa
 buloqu.
- ⁷ Ura Agoi mo sa qua tinokae doduru toso.
 Ke kaqu kera qetuqetu Nigo rau koasa Mua
 kinopu koa rau pa kauru tatapurumu Goi
 ta kopue si rau.
- ⁸ Koa soto va nabu koa Goi si rau,
 sa Mua niniranira si tuqe au na va sare au.
- ⁹ Ba arini pu hata au pude va mate au gua,
 si kaqu gore la pa vasina tadi na tie matedi.
- ¹⁰ Kaqu tava mate si arini pa vinaripera,

Meke kaqu gani rina kurukuru pinomo sari na tinidia.

11 Ba sa banara si kaqu koa qetuqetu koe Tamasa pu va mataqaria si asa.

Sari doduru pu veko vina tatara koa sa pozana e Zihova si kaqu vahesia si Asa, ba sari na tie kokoha si kaqu tava noso.

64

Vinaravara pude Ta Kopue

(Keke vinaravara te Devita)

1 Tamasa, koa pa tinasuna si rau, Mu avosia sa qua vinaravara.

Matagutu ni rau sari na qua kana, Mu harupia sa qua tinoa!

2 Mu kopu nau, mamu va seu pani au koari hiniva kaleadi tadi na tie, koa sa kobi tinoni variva matedi.

3 Va narui rini sari na meadi guana magu varipera, meke va totoanae ni rini sari na zinama nonovala, guana tupi.

4 Tuturei hola si arini pude tozi va enei, sari na dia sinekesekei na zinama kohakoha variva kurekuredi.

Lopu matagutu si arini pude nonovali sari na tie leadi.

5 Varizuka va ninirai si arini koari na dia nati binalabala seadi.

Varivivinei nia rini vasina kaqu vekoi rini sari na dia sipata.

“Loke tie kote dogoro gita,” gua si arini.

6 “Esei si boka hata vura ni sari na nada tinavete kaleadi?”

Ele pada tome valeani gita sari nada binalabala," gua si arini.

Ura sari na binalabala pa bulona tie si tava paere.

⁷ Ba kaqu gona ni tupi Tamasa si arini,
meke kaqu hinoqa mate si arini.

⁸ Kaqu tava kilasa si arini pa guguadi sari na dia zinama,

meke ari doduru pu dogorodi si kote va qenoqeno batudi meke zama va sisire ni;

⁹ Kaqu matagutu sari doduru tie,
meke kaqu balabala ia rini gua sapu evania sa Tamasa,
meke kaqu totozia rini koari na tie sari nana tinavete.

¹⁰ Sari na tie toṅoto si madi koa qetuqetu koe Zihova,

Madi koa aqorae koa Sa.

Madi vahesia rina tie toṅoto si Asa.

65

Vinahesi meke na Zinama Leana

(Keke kinera te Devita)

¹ Kei Tamasa, garo tugo pude vahesi Igo gami si Goi pa Zaione,

meke kopu ni sari mami vina tatara koa Goi,

² sina hoke olaṅi Goi sari na vinaravara.

Ke sari doduru tinoni pa kasia popoa si kaqu mae koa Goi,

³ koa gua koari na dia sinea.

Tava kilasa si gami koa gua koari na mami sineke tinarae,

ba taleosaeni gami Goi.

- 4 Tamanae tugo sa tie pu vizatia Goi pude koa tata koa Goi pa Mua vasina hopena.
Kaqu qetu nia gami sa lineana koasa Mua vetu hopena sapu sa Mua Zelepade hope.
- 5 Pa Mua inolaṅa si poni gami Goi sa minataqara, meke variva magasa sari na Mua tinavete pude harupu gami.
Sari doduru tie pa kasia popoa meke pa kali karovodi rina kolo si kalavarae Igo si Goi.
- 6 Agoi sapu va turui sari na toqere pa Mua niniraṅira,
meke vata dogoro nia Goi sapu na patu-tokaemu si Agoi.
- 7 Va bulei Goi sari na ovaṅadi rina kolo lamana, meke sa puzakadi rina tovovo,
va nosoa Goi sa vinari kakatorai tadi na tinoni.
- 8 Sa doduruna sa kasia popoa si magasa hola ni sari na tiṅitoṅa pu evaṅi Goi,
meke velavela nia rini pa kinera vinahesi na qinetuqetu.
- 9 Va hoqa ia Goi sa ruku pude kopu nia sa kasia popoa meke va masuria.
Va siṅi ni kolo Goi sari na ovuku.
Ponia linetelete Goi sa pepeso.
Gua asa kopu gunia Goi sa pepeso.
- 10 Va gorea Goi sa luturu* koari na ilaka pepeso pu ta gelidi pude va bobosi.

* **65:10** Na ruku ninirana.

- Va malohori Goi sari na pepeso koasa ruku remiremisi,
meke va toqoli Goi sari na linetelete.
- 11 Va masuria Goi sa vuaheni,
ke soku sa pinakepakete pa inuma.
Vasina la Goi si koa tugo sa minamutu.
- 12 Sari na ilaka duduli si siṅi na rovana sipi,
meke doduru tinitona si guana tie pu kera
qetuqetu pa dia zinama leana koe Tamasa.
- 13 Sari doduru vasidi si siṅi na rovana sipi.
Sari na lolomo si siṅi na huiti.
Kekeṅoṅo gua na tie sapu kera pa qinetuqetu
si arini.

66

Kinera Vinaravara meke Zama Leana Koe Tamasa

- 1 Mi velavela vahesia sa Tamasa pa qinetuqetu,
gamu doduru tinoni pa kasia popoa.
- 2 Mi kera vahesia se Zihova.
Mi vala sa vnahesi na vina lavata koa Sa.
- 3 Mi zama la guahe koe Tamasa,
“Variva magasa hola sari na Mua tinavete!
Nomana hola sa Mua niniranira,
ke matagutu sari Mua kana meke todoṅo pa
kenumu Goi.
- 4 Sari doduru tinoni pa kasia popoa si vahesigo.
Kera atu ni rini sari na kinera vnahesi,
meke kera va lavatigo rini si Agoi Zihova.”
- 5 Mae mamu dogori gua sapu taveti sa Tamasa.
Variva magasa sari na Nana tinavete pu poni
ni Sa koari na tie.

- 6 Va popa ia Sa sa kolo, meke ene karovo koa sa ovuku popana sari na tie.*
- Qetuqetu si gita, sina koa gua koari Nana tinavete Sa.
- 7 Koa Banara si Asa ninae rane ka rane; meke kopu totoko ni Sa sari doduru butubutu.
Sari na tie va guguedi si madi lopu koa ululu hola koa Sa.
- 8 Vahesia sa Tamasa, gamu na tinoni; mani ta avoso sari mamalaiṅi vinahesina Sa.
- 9 Kopu ni gita Sa si gita pude toa, meke lopu va malumu gita Sa pude gulazoro hoqani gita.
- 10 Tamasa, ele podeke gami Goi si gami, kekenoṅo sa siliva sapu ta kina pude tava via pa nika.
- 11 Ele guana voi gami Goi si gami pa korapana sa Mua vaqara, meke veko gami Goi pa tinasigiti.
- 12 Ele va malumi Goi sari na mami kana pude neti kasopi sari na tinimami, ene nuquru hola i gami sari na nika, na naqe, ba ele turana va kamo gami Goi pa keke vasina pu koa tavasare si gami.
- 13 Kaqu paleke mae ni rau sari na vina vukivukihi va uququ pa korapana sa Mua Zelepade;

* 66:6 Ekd 14:21; Zos 3:14-17

- kaqu poni Igo rau gua saripu ele va tatara
Nigo rau.
- 14 Kaqu ponigo rau kamahire gua saripu ele tozi
Nigo rau
totoso koa si rau pa tinasuna.
- 15 Kaqu vukivukihi atu ni rau pa hope sari na
kurukuru nobonobokodi,
sari na sipi kokoreo, na bulumakao kokoreo,
meke na qoti,
meke kaqu vuga sage pa galeglearane sari
na tunahadi rini.
- 16 Mi mae, mamu va avoso,
gamu doduru pu pamaña nia sa Tamasa;
Maqu tozini gamu gua saripu ele evaņi Sa
koa rau.
- 17 Velavela va ululae la si rau koa Sa pa qua
tinepatepa tinokae,
vahesia rau si Asa koari na kinera.
- 18 Be tomei rau sari na qua sinea pa buloqu,
si lopu kaqu avosau sa Baņara.
- 19 Ba ele va avoso hinokarau sa Tamasa si rau;
ele avosia Sa sa qua vinaravara.
- 20 Vahesia rau sa Tamasa,
sina lopu kilu ia Sa sa qua vinaravara,
meke lopu heki nia Sa sa Nana tataru
nabuna koa rau.

67

Kinera Zama Leana Koe Tamasa
(Sa kinera pude mikemike nia)

- ¹ Tamasa, Mamu tataruni gami na manani gami
si gami.

- Mu doño mae gami pa Mua tataru,
² pude madi gilania rina tiena sa kasia popoa sa
 Mua hiniva;
 meke pude di gilania ri doduru butubutu
 sapu harupu gami Goi pa Mua niniranira.
- ³ Kei Tamasa, madi vahesigo rina tinoni si Agoi,
 madi vahesigo ri doduru tinoni.
- ⁴ Madi kera qetuqetu sari doduru butubutu,
 ura varipitui ni Goi pa tinonoto,
 meke turani sari na butubutu pa pepeso.
- ⁵ Kei Tamasa, madi vahesigo rina tinoni si Agoi.
 Madi vahesigo ri doduru tinoni,
- ⁶ meke kaqu masuru sa pepeso, meke vua
 katakata sari na vuvua,
 meke kaqu manani gita sa nada Tamasa si
 gita.
- ⁷ Uve kaqu manani gita sa Tamasa si gita,
 kaqu va lavatia rina tinoni pa doduru kasia
 popoa si Asa.

68

Kinera Minataqara Tanisa Butubutu Izireli

(Keke kinera te Devita)

- ¹ Mani mae va talahuarae i e Tamasa sari Nana
 kana;
 madi govete taloa pa kenuna Sa saripu kukiti
 nia si Asa!
- ² gua sapu ta givusu palae sa tunaha,
 si mani hadu taloa ni Sa,
 guana deana sapu tava kolo pa nika,
 si mani va matei Sa si arini pa kenuna.

- 3 Ba sari na tie tonoto si koa qetuqetu pa kenumu
Goi;
madi koa qetuqetu sisigiti tugo si arini.
- 4 Mi kera la koe Tamasa,
kera vahesia sa pozana Sa.
Mi kera va ululae la koa Sa pu mae habotu
koari na lei.
Sa Pozana Sa si e Zihova;
mi koa getu pa kenuna Sa.
- 5 Sa Tamasa pu koana pa Nana vetu hopena,
sina tinokae tadi na eapa meke na naboko.
- 6 Poni ni vasina kokoana Sa saripu eapa na
naboko,
meke vata rupahi Sa saripu ta pusidi;
ba sari na tie va guguedi si kaqu koa koasa
rimata ninirana pa vasina ivuluna.
- 7 Kei Tamasa, totošo turani Goi sari na Mua tie,
sipu ene hola nia rini sa soloso qega,
- 8 si niu sa pepeso,
meke gore sa luturu pa kenuna sa Tamasa
tadi na tie Izireli,*
pa kenuna sa Tamasa pa toqere Saenai.
- 9 Kei Tamasa, na luturu lavata si va gorea Goi,
pude va masuru pulea sa pepeso tava
tatarana.
- 10 Sari na Mua tie si kuri sari dia vetu koasa
popoa sana;
pa korapa Mua lineana si poni Goi sari na
habahuala.

11 Tozia Tamasa sa Nana zinama,

* 68:8 Ekd 19:18

meke soku hola barikaleqe si palekia sa inavosona.

12 Sari na baṅara meke sa qeto minate si govete, ke vagi rina barikaleqe pa popoa sari na dia likakalae pu ta ṅovalala,

meke va hihia i rini sari na tiṅitona ta vagidi,

13 sari na tatapurudi rina kukuva si ta tavetae siliva,

meke sari na kaludi si nedala

meke ta tavetae qolo tolavaena.

Arini tugo sari na vinagi tadi pu koa hola tata pa nika koa sa vasina pu koa ia rini.

14 Sipu va hurakatae i sa Tamasa pu tagoi sari doduru ṅiniraṅira sari na baṅara, si va gorea Sa sa sinou pa toqere Zalamoni.

15 Kei Basani! Toqere lavata,

sapu soku batu minominona!

16 Na vegua ke doṅodoṅo ta ṅaziri nia tu goi sa toqere

sapu vizatia Tamasa pude koa ia Sa?

Kaḡu koa Baṅara vasina sa Tamasa ninae rane ka rane.

17 Sa Baṅara si gore mae guana pa toqere Saenai

koari vurotina na tina totopili varipera,

meke nuḡuru la pa vasina hopena.

18 Totoso sage la pa vasina ululuna hola si Asa,*

si turaṅi Sa sari kobi tie ta raovodi,

meke vagi vinariponi si asa koari na tie,

kamo koarini pu varipera la koa Sa,

pude kaḡu koa vasina se Zihova sa Tamasa.

19 Mani tavahesi sa Tamasa sa nada Baṅara,

* 68:18 Epi 4:8

- sapu palekedi sari na nada pinaleke doduru rane.
Asa sa nada Hinarupu.
- 20 Sa nada Tamasa si na Tamasa variharupi.
Asa tugo se Zihova sa nada Baṅara sapu va sare gita pa minate.
- 21 Ba kaqu va puzulu ṅaepi Tamasa sari Nana kana,
saripu lulidi sari na hahanana seadi.
- 22 Zama sa Baṅara, “Kaqu turaṅa pule maeni Rau sarini pu koadi pa Basani;
kaqu va pule maei Rau saripu koadi pa hubi lamana,
- 23 pude mu ovovae ni sari na eharadi;
pude sari na mia siki ba kaqu vagi gedi hinia tugo pude meai sari na eharadi rini,” gua si Asa.
- 24 Ke Tamasa, sa Mua inene va mataqara si ta dogoro koari doduru tie,
sa puku vinarigara tie te Tamasa sa qua Baṅara sapu ene nuquru pa Nana vasina hopena.
- 25 Sari na tie kerakera si luli pa mudimu Goi,
meke sari na vineki pu kizai sari na tabarini si pa kokorapana,
meke sari na tie mikemike si luli mumudi mae.
- 26 Mi Vahesia sa Tamasa koari Nana vinarigarae tinoni,
gamu na tutina e Zekopi,
mi vahesia se Zihova.
- 27 Sa butubutu Benisimane sapu hitekena koari doduru si kekenu,

meke luli la sari na koimata pa butubutu
 Ziuda koasa dia pukuna,
 meke luli mudi la sari na koimata pa Ze-
 boloni meke Napitalai.

28 Ke Tamasa, Mu vata dogoro nia sa Mua
 niniranira;
 sa Mua niniranira gua sapu tavetavete nia
 Goi koa gami totoaso lahe,

29 koasa Mua Zelepade pa Zerusalemā,
 vasina atu luari rina banara sari na dia
 vinariponi koa Goi.

30 Mu norea sa banara pa Izipi
 sapu gua tugo na basioto pa korapa ovuku,
 Mu norei sari na butubutu huporo,
 saripu gua tugo na bulumakao kokoreo pu
 turana tudia
 osolae kaqu todoño Nigo rini,
 meke ponigo sari na dia siliva.

Mu va talahuarāe i sarini pu okoro nia sa
 vinaripera.

31 Kaqu vura mae pa Izipi sari na turuhabotu,
 meke sari na tiena sa Itiopia
 si kaqu va sagei rini sari na limadia pa
 vinaravara la koe Tamasa.

32 Mi kera la koe Tamasa,
 ke gamu na butubutu pa kasia popoa;
 mi kera vahesia sa Banara;

33 vahesia si Asa sapu ene mae pa korapa
 manauru pukerānedi hola.

Dotu, va vuraia sa sa mamalainina koari na paka
 manauru.

34 Mi tozi vura nia sa niniranira tanisa Tamasa;

Asa sa banara tolavaena pa Izireli,
sa Nana ninirañira si koa koari vina podaka
pa Mañauru.

³⁵ Variva matagutuna sa Tamasa koasa Nana
vasina hopena;

Asa sa Tamasa pa Izireli!

Ponia Sa koari Nana tie sa ninirañira.

Mi vahesia sa Tamasa!

69

Tinepa Tinokae Koe Tamasa

(Keke kintera te Devita)

¹ Kei Tamasa, Mu harupau,
ura ele sage kamo pa ruaqu sa kolo.

² Lodu si rau pa zemizemi,
vasina loke pepeso ñirana.

Kamo la si rau pa kolo lamana,
meke palekau na naqe si rau.

³ Mabo qua kabo si rau,
meke ele popa sisigiti sa leoqu.
Podalae rida sari na mataqu pa inaana sa
qua Tamasa.

⁴ Sarini pu kukiti hoboro nau si soku hola,*
hola ni sari na kalu pa batuqu.
Sari na qua kana si zutu au koari na dia zinama
kokoha,
ñirañira hola sarini pu hiva va mate au.

Loketoña si hikoa rau,
ba ososo nau rini pude vala pulei sari dia
tiñitoña pu hikoi rau, gua si arini.

* 69:4 Sam 35:19; Zn 15:25

- 5 Kei Tamasa, gilana betoi Goi sari na qua kinaleadi,
meke sari na qua dinuviduvili si lopu hite paere koa Goi.
- 6 Kei Banara, Zihova Tadi na Qeto Minate,
madi lopu tava kurekure pa ginuaqu rau sarini pu rane igo.
- Agoi Tamasa tadi pa Izireli,
maqu lopu va kurekurei sarini pu va lavatigo.
- 7 Koa gua pa vinahesimu Goi si ta zama nonovala na tava kurekure si rau.
- 8 Guana tie karovoqu si rau koari na turanaqu soti,
meke guana votiki tie si rau koari na qua tatamana soti.
- 9 Tataru sisigiti nia rau sa Mua Zelepade, ta naziri nia rau gua na nika pa buloqu;
meke sipu zama va kaleanigo rini si zama kaleanau tugo rini si arau.*
- 10 Sipu koa va pepekae si rau pa minadi pa ginani,
si ta nonovala si rau koari na tie.
- 11 Pana va sagei rau sari na poko tinalotana sapu luluradi,
si va sisire nau tu rini.
- 12 Arau mo sa batu vivinei tadi pu habotu pa kapa sirana,
sarini pu napo va viviri si tavete nau kera vina sisire rini.
- 13 Ba arau si kaqu varavara atu koa Goi, kei Zihova.

* 69:9 Zn 2:17; Rom 15:3

Kei Tamasa, pa totoſo garona ſi mamu va tabe
 au
 koaſa moatana gua ſa Mua tataru nabuna,
 ſi Mu va gorevura ia ſa Mua vina tatara meke
 harupau.

14 Mu va ſare au koaſa pepeso koſirina,
 pude qu loſu mate.

Mu va ſare au koari na qua kana,
 meke koaſa minate pa lamana.

15 Mu loſu va malumi ſari na tinaſuna pude mae
 kuzu tamunau guana naqe;
 Mu loſu va malumau Goi pude lodu pa
 lamana,
 babe ſa minate pude mae onolau, guana
 lovu.

16 Kei Zihova, Mu olaᅇau pa Mua tataru nabuna,
 pa korapa Mua tataru variva taleoſae ſi
 Mamu mae toka nau.

17 Mu loſu va paere pule Nigo koa ſa Mua
 nabulu;
 Ura koa pa tinaſuna ſi rau,
 ke Mu tuturei olaᅇa mae au mo kamahire.

18 Mu tuturei mae harupau,
 Mamu va ſare au koari na qua kana.

19 Gilani Goi ſari na ᅇinovaᅇovalaqu,
 meke ſa qua kinurekure na vina goregorequ,
 ſari na qua kana ſi gilana betoi Goi.

20 Sari na ᅇinovaᅇovala ſi va talotaᅇia ſa buloqu,
 ke loſu toa valeana ſi rau.

Ronua rau ſa Mua tataru, ba lokeᅇona.
 Hataia rau ſa minanoto, ba lokeᅇona tugo.

21 Poni nau rini na ginani variva mate pude hena
 ia,

- meke sipu memeha rau si poni nau rini sa
vaeni pasana.*
- 22 Madi novala pule ni teledia koari na gedi
ginani,
madi ta sekesekei pule ni teledia koari na dia
inevaṅa vina vukivukihi.*
- 23 Madi tava behu sari na matadi,
pude di lopu dodogorae.
Madi tavasigiti sari na mudidi!
- 24 Mu titisi la nia sa Mua binugoro koa rini,
Mamu hadui gedi koasa Mua binugoro
maṅinina osolae kamoī Goi si arini.
- 25 Madi tava ivulu sa dia vasina pu koa ia rini,*
madi mate eoṅo beto sarini pu koa koari na
dia ipi.
- 26 Nonovali rini sarini pu va kilasi Goi,
meke zama pesipesi rini sari na tinasigiti
tadirini pu va bakorai Goi.
- 27 Mu varitomotomoi ni Goi sari na vina kilasadi,
madi lopu somana vagia rini si keke hinia
koasa Mua tinaharupu.
- 28 Madi ta huara palae pozadi si arini koasa buka
tinoa;
madi lopu ta kubere somana pozadi si arini
koari na tie toṅoto.*
- 29 Ba arau si koa ta sigiti, meke balabala mamata,
kei Tamasa, Mu toka nau, Mamu harupau.
- 30 Kaqu kera la nia rau si keke kinera vinahesi
koasa pozana sa Tamasa.

* 69:21 Mt 27:48; Mk 15:36; Lk 23:36; Zn 19:28-29 * 69:22 Rom
11:9-10 * 69:25 TTA 1:20 * 69:28 Ekd 32:32; Rev 3:5, 13:8,
17:8

Kaqu va lavatia rau si Asa pa qua zinama
leana koa Sa.

31 Gua asa si variva qetu koasa Tamasa,
hola nia sa vina vukivukihi bulumakao
babe keke bulumakao kokoreo nomana
valeana.

32 Sarini pu ta nono_vala si kaqu dogoria sapu gua
asa,
meke kaqu koa qetu;
gamu pu hata ia sa Tamasa si kaqu ta sovutu
va ninira.

33 Ura avosi e Zihova sarini pu koa pa tinasuna,
meke lopu mulini ni Sa sari nana tie pu ta
pusidi.

34 Madi vahesia rina manauru na pepeso sa
Tamasa,
meke gua tugo sari na kolo lamana,
meke sari doduru tiniona toadi pu koa
koarini.

35 Ura kaqu harupia Tamasa se Zaione,
meke kaqu kuri pulei Sa sari na vasileana
nomadi pa Ziuda.

Kaqu koa vasina sari na Nana tie pude tagoa sa
pepeso vasina.

36 Sari na tutidi ri Nana nabulu si kaqu tagoa
sa vasina asa,
meke sarini pu tataru nia sa Tamasa si kaqu
koa vasina.

70

Vinaravara Tinapa Tinokae

(Keke vinaravara te Devita)

¹ Kei Tamasa, Mu harupau,

- Mamu va sare au.
 Mu tuturei toka nau, kei Zihova.
- ² Madi tava kilasa na tava nunala gedi sarini pu korapa podekia pude va mate au.
 Madi tava kekere pule taloa na talotaṅa gedi saripu hiva va tasuna au.
- ³ Sarini pu zama mae au, “Dotu, isara, sari na mua sinea!” gua,
 si madi tava nunala gedi pa dia kinurekure.
- ⁴ Ba sari doduru pu hata Igo si kaqu koa qetu koa Goi,
 Meke sarini pu qetu nia sa Mua tinaharupu,
 si madi zama, “Tava lavata sa Tamasa!” gua.
- ⁵ Habahuala na malaṅa si rau;
 tuturei mae koa rau qua Tamasa,
 Agoi si na qua Hinarupu;
 kei Zihova, Mu tuturei mae toka nau.

71

Vinaravara Tana Keke Barogoso

- ¹ Kei Zihova, koa Goi mo aqorae si rau.
 Mu lopu vala nau koa ri na qua kana pude tava kilasa.
- ² Mu harupau, ura na Tamasa toṅoto si Goi.
 Mu avoso mae au, Mamu tuturei va sare au.
- ³ Tamasa hiva Nigo rau, pude na qua patu aqoroana si Goi
 na qua bara niṅira pude harupau.
 Mu zama mae meke harupau,
 ura Agoi mo sa qua patu na bara aqoroana.

- 4 Kei qua Tamasa, mu va sare au koasa
ninanderira tadi na tie nonoala na tie
kaleadi.
- 5 Kei Banara, Agoi mo si aqa Nigo rau,
Podalae sipu tie vaquraqu rau, si rane Igo
rau Zihova.
- 6 Kalavarae si rau koa Goi pa doduruna sa qua
tinoa;
podalae totošo podo rau, si koa Goi mo si ta
kopue rau,
kaqu vahesigo rau doduru totošo.
- 7 Sa qua tinoa si na vina titila koari sokudi,
sina Agoi tugo sa qua aqoroana.
- 8 Doduru totošo si vahesigo rau,
meke tozi vura nia rau sa Mua tinolava.
- 9 Mu lopu etulu pani au, totošo barogoso si rau
Mu lopu veko pani au, totošo malohoro si
rau.
- 10 Sari na qua kana si vari vivinei nau,
na hiva va mate au rini
- 11 Zama si arini “Lopu koa turania Tamasa si asa
kamahire,
ke aria, mada hadu lulia, mada la tuqe vagia
gana;
loke tie si koa pude toka nia,” gua si arini.
- 12 Kei Tamasa, Mu lopu koa va seu koa rau.
Mu tuturei mae toka nau. Kei qua Tamasa!
- 13 Madi tava kilasa, na tava nunala gedi sarini pu
korapa podekia pude va mate au;
madi tava kurekure, na talotana gedi sarini
pu korapa podekia pude va sigitau.
- 14 Ba arau si lopu kaqu makudo sa qua ri-
noverove koa Goi,

- meke kaqu gigiri lala nana tu sa qua vinalah-esimu Goi.
- 15 Kaqu tozi vura ni rau pa nuzuqu sari na Mua tinavete tonotodi,
ura na soku hola si arini, hola ni gua saripu boka gilani rau,
ba kaqu zama vura ni rau doduru totozo sari na Mua tinavete variharupi.
- 16 Zihova Tamasa; kaqu mae si rau pa Mua Zelepade pude vahesigo koari na Mua tinavete niniradi.
Kaqu vahesigo rau koasa Mua tinonoto soti telemu.
- 17 Kei Tamasa, ele va tumatumae au Goi podalae sipu kobukoburuqu si rau.
Ke lopu kaqu makudo tozi vura ni rau sari na Mua tinavete marilaedi na variva magasadi.
- 18 Kei Tamasa, Mu lopu mulini nau sipu kamo rau sa binarogoso meke keo sari na kaluqu.
Mu koa koa rau osolae tozi vura nia rau sa Mua niniranira koari na sinage na sage mae hiroi.
- 19 Tamasa, sa Mua tinonoto si kamo la koari doduru vina podaka pa Manauru,
ele taveti Goi sari na tinavete nomadi hola. Loke tie si hite pada kamo Igo si Agoi.
- 20 Agoi va maei sari doduru tinasuna na tinasigiti pu raza koa rau,
ba Agoi si kaqu toka nau pude koa valeana pule,
ba Agoi tugo kaqu va sare au pa minate.

- 21 Agoi tugo si kaqu va noma ia sa vina lavataqu,
meke va manoto pule au.
- 22 Kei qua Tamasa, kaqu vahesi zonazona Igo rau
koasa qua mike,
kaqu vahesigo rau si Agoi pu kopu ni sari na
Mua zinama.
Kaqu kera vahesigo rau pa qua mike;
kei Agoi sapu na Tamasa Hopemu pa Izireli.
- 23 Kaqu kera va ululae pa qinetuqetu si rau sipu
vahesigo rau pa qua mike;
Kaqu kera vahesigo rau pa doduruna sa qua
tinoa,
sina ele harupau Goi si rau.
- 24 Kaqu tozi vura nia rau sa Mua tinonoto doduru
totoso,
sina ele tava kilasa na kurekure sarini pu
podekia pude va mate au.

72

Keke Vinaravara pude Toka nia sa Banara

(Keke vinaravara te Solomone)

- 1 Kei Tamasa, Mu va tumatumae nia koasa
banara,
gua pude varipitui ni sari na tie pa Mua
tinonoto.
Mu ponía sa mua tinonoto koasa banara.
- 2 Mani banara ni sa sari na Mua tinoni pa
tinonoto,
meke toka ni sari na habahuala pa Mua
vinilasa va tonoto.
- 3 Mani ravutu sa popoa,
meke mani gilania rina tie sa tinonoto.

- 4 Mani varipitui va tonoto ni sa banara sari na habahuala,
mani toka ni sarini pu malana,
meke mani va kilasi sa sarini pu nonovali si arini.
- 5 Mani koa hola sa mia banara ninae rane,
osolae lopu koa sa rimata meke sa sidara.
- 6 Sa tinolitolie tanisa banara si mani kekenono
na ruku pu va toai sari na duduli.
Guana ruku remiremisi pu hoqa pude va bobosia sa pepeso
- 7 Mani lovuru valeana la pa doduru vasina sa tinonoto tadi na tie koasa nana binanara;
madi koa tie mamutu si arini ninae rane ka rane koa sa binule.
- 8 Sa nana binanara si mani kamo la pa doduru popoa pa kalidi rina lamana,*
meke podalae pa Ovuku Iuparetisi meke kamo la koari na hukihukirina sa kasia popoa.
- 9 Madi hoqa todoño pa kenuna Sa sari nana kana,
meke madi tava kilasa gedi sarini pu kukititia.
- 10 Sari na banara pa Sipeini meke koari na nunusa pa seu si kaqu la veko dia vinariponi koa sa,
meke sari na banara pa Siba meke pa Seaba*
si kaqu paleke la dia vinariponi koa sa.
- 11 Madi todoño pa kenuna sa sari doduru banara,
madi nabulu nia ri doduru butubutu si asa.

* 72:8 Zak 9:10 * 72:10 Sari na popoa Siba meke Seaba si ta pozae Yemen meke Ituraa pa rane ninoroi.

- 12 Ura ele harupi sa saripu malana meke tepa la tinokae koasa,
meke sari na habahuala pu loke dia tinokae.
- 13 Tataru ni sa saripu malohoro na habahuala,
meke harupi sa sari na tinoa tadi pu koa pa tinasuna.
- 14 Va sarei sa si arini pu ta naqoto gore meke ta nonovala pa dia tinoa;
sari na dia tinoa si marilaedi hola koa sa.
- 15 Mani toa va gelenae sa banara,
mani ta poni koa sa sari na qolo pa Siba.
Madi lopu makudo la varavara nia rini si asa,
meke mani ta manae si asa koe Tamasa doduru toto.
- 16 Madi soku palapalae vuadi sari na linetelete pu toa pa pepeso,
kamo koari na toqere ba madi opotamuni na linetelete,
madi vua katakata si arini, gua tugo pa Lebanoni.
Madi koa va soku koari na vasivasileana nomadi sari na tinoni,
gua tugo rina ilaka pu opotamuni na duduli.
- 17 Mani lopu ta mulinae sa pozana sa banara,
mani koa hola ninae rane sa pozana sa, gua tugo sa seunaena gua sa rimata.
Madi tamanae tugo sari doduru butubutu pa kasia popoa koasa,
meke sari doduru butubutu si kaqu poza ia rini, "Na tie tamanaena si asa," gua.
- 18 Vahesia se Zihova, sa Tamasa tadi pa Izireli,

telena sa taveti sari doduru tiñitona variva
magasadi.

19 Mada vahesia sa pozana; marilaena sa Tamasa
ninae rane.

Mani siñia Nana ninira na ninedalana sa
doduru kasia popoa.

Hinokara, Emeni.*

20 Hie sa vinabetodi rina vinaravara te Devita, sa
tuna Zese.

Buka Vina Neta

73

Sam 73 kamo Sam 89

(Kinerja te Asapa)

Sa Hahanana Tonoto te Tamasa

1 Leana hola sa Tamasa koari na tie Izireli,
meke koa rini pu via pa bulodi meke lulia sa
hiniva te Tamasa pa doduru bulodia.

2-3 Totoso kono ni rau saripu vahesi pule ni,
meke dogoria rau sa rinavutu tadi na tie
kaleadi,
si tata hokara malohoro taloa sa qua sinoto
koe Tamasa.
Sa qua rinañerane si tata mate taloa hokara.

4 Ura na lopu hoke koa ta sigiti si arini,
ba toa valeana, meke ninira pa tinidia.

5 Lopu koa ta sigiti gua ri kaiqa tie si arini.
Lopu tutuvi rini sari na tinasuna sapu gua
tutuvi ari kaiqa tie.

* 72:19 Keke zinama pukerane si koroto mana.

- 6 Ke sa vinahesi pule si guana dia pakupaku
vinasari pa ruadia,
meke sa ninovaṇovala si guana dia poko
doduru.
- 7 Sari na bulodia si ta siṇie kinaleadi,
meke sa kinaleana koari na dia binalabala si
loke kokoina.
- 8 Hegehegere ni rini sari na votiki tie, meke zama
ni rini sari na zinama kaleadi;
vahesi pule ni meke va namanama pude
balabala vekoā rini pude ṇoṇovali sari na
votiki tie.
- 9 Zama va kaleana nia rini sa Tamasa pa
Maṇauru,
ke pa dia zinama si hiva koimata ni rini sari
na tie pa kasia popoa.
- 10 Gua asa, ke luli i rina tie te Tamasa sari na dia
hahanana,
meke okoro va hinokari rini gua saripu zama ni
rini.
- 11 “Uve, lopu kaqu gilania Tamasa gua sapu ta
evaṇa.
Sa Tamasa Ululuna Hola si lopu kaqu gilania
gua sapu evaṇia gita,” gua si arini.
- 12 Gugua asa sari na tie kaleadi.
Soku hola dia likakalae si arini, meke vagi
va soku hola doduru totošo.
- 13 Ke loke qua pinia mo si pude kopu pule nau si
rau meke koa via pa buloqu,
meke pezaku i rau sari na limaqu, pude lopu
tavete va kaleana pa tie.
- 14 Ura doduru totošo si vata sigitau Goi,
meke doduru munumunu si va kilasau Goi
si arau.

- 15 Be zama ni rau saripu gua sara si va ilolo pule
nau si rau koari na hahanana leadi tadi na
Mua tinoni.
- 16 Podekia rau balabala ia sa tinasuna hie,
ba tasuna hola koa rau,
- 17 osolae nuquru la si rau koasa vasina hopena
te Tamasa,
meke tiqe gilania rau gua sapu kaqu ta evana
koa ri na tie kaleadi.
- 18 Kaqu va turui Goi si arini pa vasina gula-
zorona,
meke va hoqa huara ineti Goi si arini.
- 19 Hinoqa ta huarae si arini pa keke totošo
papakana mo.
Tava mate si arini pa keke minate kalekaleana
hola.
- 20 Guana pinutagita mo si arini sapu tapuru taloa
pana munumunu,
kei Banara, sipu vanunu Goi, si murimuri
taloa si arini.
- 21 Sipu ta naziri sari na qua binalabala,
meke va gilagila ia rau sa tinasigiti,
- 22 si duviduvili guana kurukuru name si rau,
ke lopu gilanigo rau si Goi.
- 23 Gugua asa, ba koa tata koa Goi si rau doduru
totošo,
meke tuqe au Goi si rau pa kali lima
mataoqu.
- 24 Turanaui Goi si rau koari na Mua vina tumatu-
mae,
meke pa vinabetona si va kamo au Goi pa
vina lavataqu.
- 25 Loketona pule si tagoa rau pa Manauru, ba
Agoi mo;

meke koa gua sapu tago igo rau si Goi,
si loketoṅa pule si kaqu ehaka nia rau pa
pepeso.

²⁶ Be goregore hikare sa qua binalabala meke sa
tiniqu,
ba sa Tamasa si na qua niniranira.
Asa mo si ta hivae koa rau, meke loketoṅa pule.

²⁷ Arini pu koa va seu koa Goi, si kaqu mate palae
pa vina kilasa,
kaqu huara pani Goi sarini pu lopu soto va
nabu pa dia linuli koa Goi.

²⁸ Ba sapu koa rau, si leana hola pude qu koa tata
koa Goi Tamasa,
vizatia rau pude koa aqorae koe Zihova sa
Banara Lavata,
meke pude tozi vura ni sari doduru Mua
tinavete.

74

*Vinaravara pude Harupi sari na Tinoni te
Tamasa*

(Keke vinaravara te Asapa)

¹ Kei Tamasa, na vegua ke kilu pani gami tu Goi?
Kote bugoro ni gami Goi si gami na Mua tie
ninae rane?

² Mu balabala i sari na Mua tinoni saripu ele
vizati Goi pukerane pude na Mua tie,
saripu ele vata rupahi Goi pa tinoa pinausu,
pude na Mua butubutu soti.

Mu balabala ia sa Toqere Zaione, vasina pu ele
koa ia Goi.

³ Mu ene la hopiki ni sari na tinahuara

pu evaṇi rina kana koa sa Mua Zelepade.

- ⁴ Sari na Mua kana si kukukili pa minataqara pa vari korapana sa Mua Zelepade;
va turui rini sari na dia pitipiti vasina,
pude na vina gilagilana sa dia minataqara.
- ⁵ Gua tugo na tie mamaho si arini pu hoke maho va hoqai sari na huda.
- ⁶ Seke huhuara ni maho na hama rini sari doduru labete ta peqodi koari na goba pa korapana.
- ⁷ Huara ilasia rini sa Zelepade meke sulu pania rini;
va bonia rini sa vetu hopena vasina tava lavata sa Pozamu.
- ⁸ Varizamai teledia sarini, “Kaqu huara ilasa hokari gita sarini,” gua.
Ke sulu beto pani rini sari doduru vasina hopedi te Tamasa pa popoa.
- ⁹ Sari doduru tinavete variva magasa si tava taloa beto;
loke poropita si hite koa hola,
meke loke tie tugo gilania sapu kote vea seunae gua sa tinasuna hie.
- ¹⁰ Kei Tamasa, ve seunae gua si kaqu hegere Nigo rina Mua kana si Goi?
Kote ninae rane mo si zama noṇovalala Igo rini si Goi?
- ¹¹ Na vegua ke koromu tokani gami tu Goi?
Na vegua ke poloi tu Goi sari na limamu toতোসো হিবা তা তোকাে সি গামি?

- 12 Ba Agoi Tamasa mo sa mami Baṅara podalae pa pinodalaena,
meke soku totoṣo si ele harupu gami Goi.
- 13 Pa Mua nṅiraṅira nomana si ele paḡahia Goi sa kolo,*
meke ele muzara pani Goi batudi sari kurukuru variva mate koari na kolo lamana.
- 14 Ele muzara pani Goi sari na batuna sa kurukuru variva mate pozana Leviatani sapu koa pa lamana.*
Meke ele ponia Goi koari na kurukuru pinomo pa soloso qega sa tinina, pude madi gania.
- 15 Va totolo vurai Goi sari na kolo lomoṣo koari na vasidi popadi,
meke va popai Goi sari na ovuku pu totolo ninae rane.
- 16 Tamugoi sa rane meke na boni,
Agoi vekoi pa dia vasina sari na rimata na sidara.
- 17 Agoi pada vekoa sa pepeso popana,
meke Agoi tugo tavetia sa totoṣo maṅini na totoṣo ibu.
- 18 Kei Zihova, Mu balabala ia sapu hegere nigo rina Mua kana si Goi,
na tie huporo pu loke dia Tamasa si arini,
meke zama ṅoṅovaligo rini.
- 19 Mu lopu luara lani koari na kana pu variva mate sari na Mua tie,
Mu lopu mulinini gami pu koa tasuna meke tasigiti.

* 74:13 Ekd 14:21 * 74:14 Zob 41:1; Sam 104:26; Ais 27:1

- 20 Mu balabala ia sa Mua vinariva egoi nabuna
 pu ele tavetia Goi koa gami;
 ura na vinariva mate si koa pa doduru
 hukihukirina sa popoa.
- 21 Mu lopu va kurekurei sarini pu ta naqoto va
 gore na ta nonoivala;
 madi vahesi Igo rina habahuala meke sarini
 pu ta nonoivala.
- 22 Kei Tamasa, meke va malumi Goi sari na kana
 pude nonoivala Igo!
 Mu balabala ia sapu sari na tie huporo
 pu loke dia Tamasa si hegehegere Nigo
 doduru totozo.
- 23 Mu lopu mulini nia sapu sari na tie pu kukiti
 nigo si velavela pa dia tinaaziri,
 meke lopu makudo sa vinevehe tadi na Mua
 kana.

75

Tamasa sa Tie Varipitui

(Keke kinera te Asapa)

- 1 Zama leana koa Goi si gami,
 kei Tamasa, zama leana koa Goi si gami,
 sina koa tata si Goi koa gami,
 meke tozi vura nia gami sari na Mua tinavete
 variva magasadi.
- 2 “Ele pada vekoa Rau sa totozo varipitui,” gua sa
 Tamasa,
 “Meke kaqu varipitui va tonoto ni Rau sari
 na tie.
- 3 Be tava holoqoru sari tinitona toadi pa pepeso,
 meke tava niniu sa popoa pepeso,

- ba Arau sina vina nabuna sa sinokirae.
 4 Tozi ni Rau saripu vahesi pule ni, 'Mu lopu vahesi pule ni gamu,'
 meke koari na tie kaleadi si zama si Rau,
 5 'Mu lopu vahesi puleni gamu koari na mia ninirañira.'"
 6 Sa vinaripitui si lopu mae guana pa kali gasa rimata ba be pa lodu rimata;
 lopu pa kali gede ba be pa kali matao.
 7 E Tamasa tu si varipitui ni sari na tie,
 meke Asa tu vizatia sapu esei si tava lavata,
 meke esei si tava gore palae,
 8 Taninia e Zihova pa Limana si keke kapa sapu siñia vaeni ninirana sapu sa Nana binugoro.
 Zoropo nia Sa si asa, meke napoa rina tie kaleadi,
 meke va paho hokaria rini si asa.
 9 Ba arau si lopu kaqu makudo kera vahesia sa Tamasa te Zekopi
 getugetu nia si Asa ninae rane.
 10 Kaqu huaria Sa sa ninirañira tadi na tie kaleadi,
 ba sa ninirañira tadi na tie tonoto si kaqu ta ovulu sage.

76

Sa Tamasa si Koa Mataqara

(Keke kinera te Asapa)

- 1 Sa Tamasa si ta gilana pa Ziuda,
 meke sa Pozana si tava lavata pa Izireli.
 2 Sa Nana vasina soti si pa Zerusalem,

meke koa si Asa pa Toqere Zaione.

³ Vasina si moku panipani Sa sari na tupi, na lave,
meke na magu varipera tadi na Nana kana.

Uve, moku panipani Sa sari doduru dia tin̄iton̄a
varipera.

⁴ Sa Mua nin̄edala si marilaena hola Tamasa,
variva magasa si Goi Baṅara sipu pule va
mataqara mae koari na toqere,
sipu ele va kilasi Goi sari na Mua kana.

⁵ Ele va mate betoi Goi sari na tie varipera
nin̄iradi,
meke vagi betoi sari na dia tin̄iton̄a.

Meke kamahire si mate beto si arini guana puta
pa minate,
lopu boka ovuli rini sari na limadia.

⁶ Kei Tamasa te Zekopi, sipu norei Goi si arini,
si hoqa mate beto sari na dia hose, na tie
varipera pu koi koari na hose.

⁷ Ba Agoi Zihova si variva matagutu,
pana bugoro si Goi, si loke tie si boka turu
pa kenumu Goi.

⁸ Sa Mua vinaripitui si ta gilana mae gua tu pa
Maṅauru;
matagutu sari na tinoni pa pepeso,
ke lopu hite n̄udu va n̄ada,

⁹ totoso vura mae sa Tamasa meke tavetia Sa
sa vinaripitui,
pude harupi saripu ta noṅovala pa popoa
pepeso.

- 10 Sa binugoro tana tie si va ninira ia tu sa
vinahesimu Goi;
meke sari na Mua tie pu tava sare koasa
geto minate varipera si kaqu kopuni sari
na Mua rane hopedi.
- 11 Mu poni koe Zihova sa Mua Tamasa gua sapu
ele va tatara ni goi koa Sa;
mi paleke lani koa Sa sari na mia vinariponi
gamu kasa na votiki butubutu pu koa tata
pa varikalina sa popoa Izireli,
ta hivae tugo pude pamaña nia gamu si Asa.
- 12 Va mataguti Sa sari na tie nomadi,
meke va tarazuzui Sa sari na bañara.

77

Na Minanoto koe Tamasa pa Totoso Tasuna

(Keke kinera te Asapa sapu va nama ponía sa se
Zedutuni sa palabatu kerakera)

- 1 Kabo va ululae la si rau koe Tamasa;
kabo va ululae si rau, meke avosau Sa.
- 2 Koari na totoso tasuna, si tepa la si rau koasa
Bañara;
doduru boni si lopu hite mabo ovulu sage ni
rau sari limaqu pa vinaravara,
ba lopu hite boka koa manoto si rau.
- 3 Totoso balabala ia rau sa Tamasa, ba lopu
manoto si rau;
totoso koa noso meke balabala si rau, si
malohoro sari na qua binalabala.
- 4 Peqa si rau doduru boni, talotaña hola si rau,

- pa qua tinalotana si lopu gilania rau sapu sa
si kaqu zama nia rau.
- 5 Balabala i rau sari na rane pu ele hola,
meke sari na vuaheni pukerane.
- 6 Pana boni si balabala sisigiti pa buloqu si rau;
noso meke balabala si rau, meke guahe si
balabala ia rau:
- 7 “Vea, kaqu etulu pani gami sa Baṅara si gami?
Vea, lopu kaqu qetu pule hokara ni gami Sa
si gami?”
- 8 Vea kokoi mo Sa Nana tataru nabuna koa gami?
Vea sari nana vina tataru koa gami doduru
totoso si beto mo?
- 9 Vegua, ele muliṅi nia tu Tamasa si pude koa
tataru na taleosae?
Vegua, ele hobe nia tinaṅaziri tu Sa sa
ṅinono?”
- 10 Meke zama si rau pa qua binalabala soti,
“Sa ta sigiti hola nia rau si hie mo,
sapu doṅo guana sa Tamasa Ululuna Hola si
lopu tokani gami kamahire.”
- 11 Kei Zihova, kaqu balabala i rau sari na Mua
tinavete marilaedi,
kaqu balabala pule la i rau sari na tinavete
variva magasadi pu ele evaṅi Goi puker-
ane.
- 12 Kaqu koa noso meke balabala va lohi la i rau
sari doduru Mua tinavete,
meke kaqu balabala i rau sari na Mua
tinavete ṅiniradi variva magasadi.
- 13 Kei Tamasa, hopedi meke viadi sari doduru
Mua tinavete;

- loke tamasa pule si koa sapu noma hola
kekeñoño gua Agoi.
- 14 Agoi mo sa Tamasa sapu taveti sari doduru
tinavete variva magasadi,
sapu vata dogoro nia sa Mua ninirañira
koari na butubutu.
- 15 Pa Mua ninirañira si harupi Goi sari na Mua
tie,
sari na tie te Zekopi meke na tutina e Zosepa.
- 16 Kei Tamasa, sipu dogoro Igo rina kolo lamana
si Goi, si guana tie matagutudi si arini.
Uve sa lamana peava si holoqoru na
neneqara.
- 17 Va hoqa ruku sari na lei,
meke ta avoso sa paka mañauru pa gale-
galearane;
meke malakapi varikali.
- 18 Totoso lulusu sa paka mañauru,
meke malakapi pa kasia popoa,
si neneqara na niniu sa popoa, guana tie
tarazuzuna.
- 19 Ene gua pa kolo si Goi koari na bogusu,
karovia Goi sa lamana,
ba lopu ta dogoro sari na pou Nenemu.
- 20 Turani Goi sari na Mua tie guana dia sepati pa
limadia ari Mosese meke Eroni.

78

Sa Tamasa meke sari Nana Tinoni
(Keke kinera te Asapa)

- 1 Mi avoso maei sari na qua vina tumatumae, ke
gamu na qua tinoni,

- mi va taliṇa maei sari na qua zinama pu
zama vura ni rau.
- ² Kaqu zama vura ni rau koari na vivinei vina
tumatumae,*
pude va bakali ginuadi sari na tiṇitoṇa pu
ele hola;
- ³ Sari na tiṇitoṇa pu ele avosi gita, meke ele
gilani gita,
saripu ele totozini gita rina tamada.
- ⁴ Lopu kaqu tomei gita si arini koari na nada
koburu,
ba kaqu totozi gita koari na sinage mae
hire meke koari na tudia sari na tiṇitoṇa
marilaedi,
pu evaṇi e Zihova koasa Nana ṇiniraṇira
lavata,
meke sari na tiṇitoṇa variva magasadi pu
evaṇi Sa.
- ⁵ Poni ni Sa sari Nana tinarae koari na tie Izireli,
meke sari na Nana Zinama koari na tutina e
Zekopi.
- Totozi ni Sa sari kasa tiatamada
pude di va tumatumae i sari na tudia,
- ⁶ pude sa sinage luli mae sapu sari na koburu
pu lopu podo si pude madi va nonogai,
meke pude di totozi ni sari na tudia,
- ⁷ pude madi boka va sotoa ri koe Tamasa sa dia
rinaṇerane,
meke madi lopu muliṇi ni sari na tinavete te
Tamasa,
ba pude madi kopu ni sari na Nana tinarae,
- ⁸ pude madi lopu gugua rina tamadia,
na sinage va gugue na va karikari,

* 78:2 Mt 13:35

sapu lopu soto va nabu sari na bulodia koe
 Tamasa,
 ke lopu ta ronu koe Tamasa sari na maqo-
 maqodia.

- 9 Sari na tie pa butubutu Iparemi sapu va
 namanamadi pude varipera meke paleke
 dia bokala na tupi
 si govete taloa pa vinaripera.
- 10 Lopu kopu nia rini sa vinariva egoi te Tamasa;
 korodia va tabea rini sa Nana tinarae.
- 11 Muliñi nia rini sapu gua tavetia sa Tamasa,
 meke sari na tinavete variva magasadi pu ele
 va dogoro ni Sa koa rini.
- 12 Dogori ri na tiatamadia sari na tinavete variva
 magasadi
 pu evaṇi Sa pa popoa Izipi, pa pezara pozana
 Zoani.*
- 13 Varipaqaḡaha nia Sa sa kolo, meke va ene karovi
 Sa si arini,*
 meke va goba vekoa Sa sa kolo pa varikalidi.
- 14 Pana rane si turaṇi Sa si arini koasa lei,*
 meke pana boṇi si turaṇi Sa koasa nika
 huruṇuna.
- 15 Viqali Sa sari na patu pa soloso qega,*
 meke va totolo vura poni Sa sa kolo pa
 korapa pepeso.
- 16 Va vura maei Sa pa patu sari na bukaha,
 meke va totolo gorei Sa guana ovuku.

* **78:12** Ekd 7:8 kamo hinia 12:32 * **78:13** Ekd 14:21-22

* **78:14** Ekd 13:21-22 * **78:15** Ekd 17:1-7; Nab 20:2-13

- 17 Gua asa, ba tavete nono la i tu rini sari na dia
sinea koa Sa,
meke pa soloso qega si bugoro nia rini si Asa
sapu Ululuna Hola.
- 18 Vizatia rini pa bulodia pude podekia sa
Tamasa,*
koari na dia inokorodi rina ginani pu hiva ni
rini.
- 19 Zama nonovalia rini sa Tamasa, meke zama
guahe si arini,
“Vegua, boka ponini gita ginani sa Tamasa si
gita pa korapa soloso qegana hie?
- 20 Gilania gami sapu ele sekea Sa sa patu meke
puzaka vura mae sa kolo, meke totolo
palapalae.
Ba vegua, boka ponini ginani na masa kurukuru
tugo Sa sari Nana tie?” gua si arini.
- 21 Gua asa ke sipu avosia e Zihova sapu gua asa,
si ta naziri si Asa,
ke huruṅu vura sa nikana sa Nana binugoro
koari na tutina e Zekopi,
meke sa Nana tinanaziri koe Izireli.
- 22 Sina lopu raṅea rini sa Tamasa,
meke lopu kalavarae si arini koasa Nana
niniranira variharupi.
- 23 Ba zama ia Sa sa manauru meke ta tukele sari
na sasadana,
meke va gore maei Sa sari na ginani.
- 24 Meke va titisi gore la nia sa koa rini sa mana
pude di henahena si arini.*

* **78:18** Ekd 16:2-15; Nab 11:4-23,31-35 * **78:24** Zn 6:31

- 25 Gua asa ke henai rini sari na ginani tana mateana.
- 26 Vata evaṇia Sa sa givusu pa kali gasa rimata pude hiru mae gua pa galeglearane, meke pa Nana niniraṇira si va mae ia Sa sa givusu pa kali mae gua pa Izipi.
- 27 Va hoḡa mae ni Sa pa maṇauru sari na kurukuru tapuru, gua tugo na kavuru, meke sari na kurukuru tapuru pu soku gua tugo na onone pa masa.
- 28 Va hoḡa gorei Sa si arini pa varikorapadi rina dia ipi koasa vasina pu koa ia rini.
- 29 Henahena si arini meke deṇa utoṇo; ura poni ni Sa gua sapu okoro nia rini.
- 30 Ba sipu korapa henahena rini, meke lopu ele henahena beto ri,
- 31 si ta ṇaziri ni sa Tamasa si arini, ke va mate pani Sa sari na dia tie ṇiniradi, meke va gore pani Sa sari na tie vaqura ta vizatadi pa Izireli.
- 32 Gua arini si ta evaṇa, ba tavete va sea nono latu si rini, dogori rini sari Nana tinavete variva magasadi, ba lopu hite raṇea rini si Asa.
- 33 Gua asa, ke va kokoi i mo Sa sari na ranedi, guana keke siniṇo mo, meke va raza va hodaka ni Sa sari na dia tinoa pa minate.
- 34 Totoso va matei sa Tamasa sari kaiḡa, si tiḡe kekere saripu koa hola, meke hata sisigitia rini si Asa.

- 35 Tiqe balabala ia rini sapu Asa sa dia Patu-
tokaena,
meke sa Tamasa Ululuna Hola, sa dia tinokae
pude koa valeana pule.
- 36 Ba sari na dia zinama si tale kokohadi mo,
meke loke hite vasi hinokara si koa koari na
dia zinama.
- 37 Lopu hite koa soto koa Sa si arini,
lopu hite va tabea rini sa Nana vinariva egoi
sapu ele tavetia Sa koa rini.
- 38 Ba tataru ni na taleoso ni Tamasa sari Nana
tinoni.
Taleoso ni Sa sari na dia sinea,
meke lopu va mate pani Sa si arini.
- Soku totosu si tuqe pulea Sa sa Nana binugoro,
meke lopu va ninira ia Sa sa Nana tinañaziri,
- 39 sina balabala pulea Sa sapu na tie mo si arini,
sapu gua mo na givusu sapu raza meke hola
taloa.
- 40 Soku totosu si lopu va egoa rini sa Tamasa pa
soloso qega
meke va talotaña rini si Asa pa qega.
- 41 Podeke pilipulea rini si Asa,
meke vata sigitia rini sa Tamasa Hopena tadi
na tie Izireli.
- 42 Muliñi nia rini sa Nana ninirañira lavata,
meke sa totosu pu rupahi Sa si arini koa rina
dia kana,
- 43 sipu tavetia Sa sari Nana vina gilagila pa
Izipi
meke sari Nana tinavete variva magasadi pa
pezara pa Zoani.

- 44 Va iliri ni ehara Sa sari na dia ovuku,
pude di lopu boka napoi rini sari na kolodi.*
- 45 Garunu lani Sa koari na tie Izipi sari na dodoa
vari sigiti,*
meke sari na bakarao pu novalia sa popoa.
- 46 Va ganini kupokupo Sa sari na dia linetelete,*
meke sari na vuvua si va gani ni kupokupo
Sa.
- 47 Novala ni ruku aesi Sa sari na dia huda vaeni,
meke sari na dia huda sikamoa si va tamunu
novala ni aesi Sa.
- 48 Va hoqa mate ni ruku aesi Sa sari na dia
bulumakao,
meke va mate ni kapi Sa sari na dia rovana
sipi.*
- 49 Vata dogoro nia Sa koa rini sa Nana tinaṅaziri
ninirana,
sa Nana binugoro na tinahuara si va raza
lani Sa,
sipu garunu lani Sa sari na mateana variva
mate.
- 50 Lopu tuqe pulea Sa sa Nana binugoro,
meke lopu hite ruriti Sa sari na dia tinoa,
ba va matei Sa si arini koasa oza.
- 51 Va mate pani Sa sari doduru koburu koreo
kenudi
tadi doduru tatamana pa Izipi.*
- 52 Beto asa, si turana vura ni Sa pa Izipi sari Nana
tie guana sepati,*

* 78:44 Ekd 7:17-21 * 78:45 Ekd 8:1-6,20-24 * 78:46 Ekd
10:12-15 * 78:48 Ekd 9:22-25 * 78:51 Ekd 12:29 * 78:52
Ekd 13:17-22

- meke turana ene guni ni na rovana sipi Sa
pa qega si arini.
- 53 Turana va sarei Sa si arini, ke lopu matagutu
si arini,*
ba sari na dia kana si va lodu matei Sa pa
kolo.
- 54 Turana va kamoi Sa si arini koasa Nana popoa
madina,*
koasa toqere sapu ele vagia Sa pa vinaripera.
- 55 Hadu pani Sa sari na butubutu huporodi pa
kenudi rina tie varipera Izireli,*
meke paqaha va hia poni Sa koari na bu-
tubutu tie sa popoa,
meke sari na dia vetuvetu si poni ni Sa koari
na Nana tie.
- 56 Ba bugoro nia ri Nana tie sa Tamasa Ululuna
Hola,*
meke podepodekia rini si Asa.
Lopu va tabei rini sari Nana tinarae,
57 ba bugoro nia rini meke lopu koa soto koa
Sa si arini,
gua tugo rina tamadia pukerane,
lopu ta rane si arini kekeno_ono_o gua tugo na
tupi kokoqina.
- 58 Va bugoria rini si Asa koari na dia vasina
hopena pa toqere,
meke vata naziria rini si Asa koari na dia
beku.
- 59 Sipu dogoria Tamasa sa dia tamasa huporona
si ta naziri si Asa,

* 78:53 Ekd 14:26-28 * 78:54 Ekd 15:17; Zos 3:14-17 * 78:55

Zos 11:16-23 * 78:56 Zaz 2:11-15

- meke kilu pani hokari Sa sari Nana tie Izireli.
- 60 Muliṅi pani hokaria Sa sa dia vasina vina
vukivukihi sapu pozana Saelo,*
sapu sa vasina pu koa ia Sa pa Ipi Hopena
pa varikorapadi ri Nana tinoni.
- 61 Va malumi Sa sari nada kana pude raovo vagia
sa Bokese Tanisa Vinariva Egoi,*
sapu sa vina gilagilana sa Nana ṅiniraṅira
na tinolava.
- 62 Bugoro ni Sa sari nana tie soti,
meke va malumi Sa si arini pude tava mate
koari na dia kana.
- 63 Sari na tie vaqura si tava mate pa vinaripera,
ke lopu boka varihaba sari na tudia vineki.
- 64 Sari na hama si tava mate,
meke lopu tava malumu sari na nabokodi
rini pude kabo pa tinalotana.
- 65 Mumudi si turu mae gana sa Baṅara, guana
tie vaṅununa,
meke guana tie ṅinira sapu va ṅaliṅali ia pa
ninapo vaeni.
- 66 Zukuru pule ni Sa sari Nana kana,
meke va kilasa hokari Sa pa kinurekure loke
vinabetona.
- 67 Ba etulu pani Sa sari na tutina e Zosepa;
meke lopu vizati Sa sari na butubutu te
Iparemi.
- 68 Ba vizatia tu Sa sa butubutu te Ziuda
meke sa Toqere Zaione sapu qetu hola nia
Sa.
- 69 Vasina si kuria Sa sa Nana Zelepade Hopena,

* **78:60** Zos 18:1; Zer 7:12-14, 26:6 * **78:61** 1 Samuela 4:4-22

kekeṇono sa Nana vasina kokoana pa
 Maṇauru;
 sokirae va nabu nia Sa si asa,
 gua tugo na kasia popoa sapu koa hola ninæ
 rane.

70 Vizatia Sa sa Nana nabulu Devita;*

vagi pania Sa si asa pa kinopudi rina sipi.

71 Va betoa Sa si asa pa tinavete kopu sipi,
 pude Mani baṇara ni Sa sari Nana tinoni,
 pude Mani koa na Sepati si Asa koari na tie
 Izireli.

72 Kopu ni Devita sari na tinoni pa tinonoto,
 meke turani Sa si arini pa nana binokaboka.

79

Vinaravara pude Va Sarea sa Butubutu Izireli
 (Keke vinaravara te Asapa)

1 Kei Tamasa, sari na butubutu huporo si mæ
 pude vagi pania sa Mua pepeso pu ponia
 Goi koari na Mua tie.*

Ele va bonia rini sa Mua Zelepade hope,
 meke ele huara ilasia rini sa popoa
 Zerusalemæ.

2 Ele veko pani rini sari na tinidi rina Mua tinoni
 pu mate, pude gani rina kurukuru tapuru;
 meke veko pani tugo rini sari na tinidi rina
 Mua nabulu pu tava mate, pude gani rina
 kurukuru ṇame pinomodi.

3 Ele va matei rini sari na Mua tie,

* 78:70 1 Samuela 16:11-12; 2 Samuela 7:8; 1 Koron 17:7 * 79:1
 2 Baṇ 25:8-10; 2 Koron 36:17-19; Zer 52:12-14

meke zoloro guana kolo sari na eharadi rini
 pa korapana sa popoa Zerusalemā;
 meke loke tie si koa hola vasina pude po-
 munu ni sari na tinidi.

⁴ Ele ta evaṇae na vina sisireana si gami koari
 butubutu huporo,
 zama ṇoṇovala gami na hegehegere ni gami
 rini.

⁵ Kei Zihova; vea seunae gua si kaqu koa hola sa
 Mua tinaṇaziri?
 Kaqu bugoro seunae ni gami Goi guana nika
 huruṇuna ninae rane?

⁶ Mu bugoro ni, Mamu ta ṇaziri ni sari na
 butubutu huporo pu lopu vahesi Igo,
 meke sari na butubutu pu lopu varavara na
 ranego rini si Goi.

⁷ Ura ele va matei rini sari na tutina e Zekopi,
 meke huaria rini sa popoa pu poni ni Goi.

⁸ Mu lopu vata goregore ni koa gami sari na sinea
 tadi na tiatamamami pukerane.
 Mu tuturei tataru ni gami;
 ura ele malohoro si gami pa rinaṇerane.

⁹ Kei Tamasa, Mu tokani gami, Mamu harupu
 gami,
 Mu va sare gami, Mamu taleosoni gami,
 pude boka tava lavata si Goi koari na tinoni.

¹⁰ Na vegua ke zama sari na butubutu tie huporo,
 “Avei tu sa Mua Tamasa,” gua.

Mani ta dogoro koa gami pa matamami sa vina
 kilasadi rina butubutu huporo
 pu va matedi sari na Mua nabulu.

- 11 Mani ta avoso koa Goi sa sinilava tadi na Mua
tie pu ta pusidi pa vinaripera,
Pa Mua niniranira nomana si Mu vata ru-
pahi saripu ta pitu pude tava mate.
- 12 Kei Banara, Mu hobe la nia padana zuapa
totoso koari na butubutu huporo
sa ninovanovala gua sapu tavete atu nia rini
koa Goi.
- 13 Meke gami na Mua tinoni, gami na Mua rovana
sipi,
si kaqu zama leana atu koa Goi,
meke lopu kaqu hite makudo vahesi igo
ninae rane ka rane.

80

Keke Vinaravara pude Valeana Pulea sa Butubutu Izireli

(Keke vinaravara te Asapa)

- 1 Kei Agoi na Sepati tana butubutu Izireli, Mu
avoso mae gami,*
Mu turana gami Goi, Agoi na koimata tadi na
Mua tinoni pu guana rovana sipi.
Habotu si Goi pana uludi ri na mateana serubimi,
2 Mu vata dogoro pule Nigo koari butubutu
Iparemi, Benisimane, meke Manase!
Vata dogoro vura nia Goi sa Mua niniranira,
mae pude harupu gami!
- 3 Mu valeana pule gami Tamasa,
Mu va dogoro ni gami sa Mua tataru variva
taleosae, meke kaqu ta harupu si gami.

* **80:1** Ekd 25:22

- 4 Kei Zihova Tamasa, sa koimata pa vinaripera.
Ve a seunae gua si kaqu bugoro nia Goi sa
vinaravara tadi na Mua tinoni?
- 5 Ele va ganini gami Goi sari na tinalotana,
meke va napo va sokuni gami Goi Sa kapa
kolomata mami.
- 6 Ele va malumi Goi sari na votiki butubutu pude
mae varipera nia sa mami popoa;
sari na mami kana si hegehegere ni gami.
- 7 Kei Tamasa tanisa Qeto Minate, Mu valeana
pule gami,
mu va dogoroni gami sa Mua tataru variva
taleosae,
meke kaqu ta harupu si gami!
- 8 Ele turana vura nia Goi sa butubutu Izireli pa
Izipi,
meke hadu pani Goi sari na votiki butubutu
meke veko hobe lani gami Goi.
- 9 Guana huda qurepi ta letena si gami koasa
pepeso sapu ele va kalalasia Goi.
Meke toqolo sage si gami osolae sinia gami sa
doduruna sa popoa.
- 10 Guana huda nomana hola si gami sapu va
aqori sari na toqere,
meke aqoro pa kaurudi sari na lelanana sa
huda vaeni sari na huda sida ululudi koari
na toqere pa Lebanoni.
- 11 Sari na lelanana sa huda si repaha la pa
volosodi rina popoa, podalae pa kolo Med-
itareniani
meke kamo latu pa Ovuku Iuparetisi.

- 12 Na vegua ke vata huari Goi sari na gobana sa popoa,
ke sari na tie karovodi pu ene gua vasina si hikoi sari na vua qurepi.
- 13 Kekenono guana boko pinomo sapu neti va konekonea,
meke guana kurukuru pinomo si arini sapu nonovala koasa linetelete asa.
- 14 Kei Tamasa, Patutokaemu, Mu pule mae koa gami!
Mu dono gore mae pa Manauru,
Mamu mae harupi sari na Mua tie!
- 15 Mae harupia sa Mua butubutu tie;
harupu gami na huda qurepi sapu ele letea Goi,
gami na tumu sapu ele va toqolo gami Goi pa Mua niniraira.
- 16 Ele mae maho pania rina kana sa Mua huda, na sulu pania rini.
Mu dono va bubugorae la i sari na kana sara, Mamu va mate pani gedi.
- 17 Mu kopu valeana ni na va aqori sari na Mua tinoni pu ele vizati Goi,
sa Mua butubutu tie sapu va ninira ia Goi.
- 18 Lopu kaqu taluarae si gami koa Goi,
Mu kopu ni gami meke kaqu vahesigo gami si Goi.
- 19 Kei Zihova, Tamasa Patutokaemu, Mu valeana pule gami,

vata dogoro nia koa gami sa Mua tataru lopu
ta nana kamona pude mami ta harupu.

81

Kinerana sa Inevana

(Keke kinera te Asapa)

- ¹ Mada kera va ululae la koa sa Tamasa, sa nada
nininanira.
Mada velavela getugetu la koasa Tamasa te
Zekopi!
- ² Podalae nia sa kinera, kizai sari na belo,
ivui sari na ivivu, na mikei sari na mike.
- ³ Ivui sari na buki pa totošo tada sa sidara,*
meke pa totošo hobe rimata koasa rane
inevana.
- ⁴ Na vinaturu tadi na tie Izireli si hie,
meke na ginarunu tanisa Tamasa te Zekopi.
- ⁵ Ponia Tamasa sa tinarae hie koari na tie Izireli
totošo va kilasia Sa sa popoa Izipi.

Avosia rau si keke mamalaini sapu lopu bakala
koa rau sapu zama guahe:

- ⁶ “Va gore pani Rau sari na pinaleke pa avaramu,
meke vata rupahi Rau sari na limamu koari
na pinaleke patu mamatadi.
- ⁷ Totoso koa tasuna si gamu, si hata Au gamu, ke
harupu gamu Rau.*
Pa Qua vasina tomena pa korapa raneboni si
olana atu gamu Rau.
Podeke gamu Rau si gamu pa Meriba, vasina
loketona kolo.

* **81:3** Nab 10:10 * **81:7** Ekd 17:7; Nab 20:13

- 8 Gamu na Qua tinoni, mi avoso mae ia sa Qua
vina balau.
Kei Izireli, okoro hola nigo rau pude va avoso
mae Au.
- 9 Mu lopu vahesia si keke tamasa votikaena pa
korapa mia gamu.*
- 10 Arau se Zihova sa mia Tamasa,
sapu turaņa vura ni gamu pa popoa Izipi.
Tukeli sari na nuzumia, meke kaqu poni gamu
Rau.
- 11 Ba sari na Qua tinoni si lopu hiva va avosau
rini,
lopu hiva va tabe au rina Qua tie Izireli si
Rau.
- 12 Gua asa ke va maluara lani mo Rau pude luli
rini sari na bulodi pu tasunadi,
pude madi luli sari na dia hiniva soti.
- 13 Okoro hola ni Rau pude va avoso Au rini,
meke okoro hola ni Rau pude va tabe Au rini!
- 14 Meke kaqu tuturei va kilasi Rau sari na dia
kana,
meke kote seke la nia Rau sa Limaqu koarini.
- 15 Arini pu kukiti Nau, si kaqu hoqa todoņo pa
minatagutu pa kenuqu Rau,
meke sa dia vina kilasa si kaqu koa hola
ninae rane ka rane.
- 16 Ba kaqu poni gamu Rau sa huiti sapu tava
memehena valeana,
meke kaqu poni va deņa ni gamu zipale
pinomo Rau si gamu.”

* 81:9 Ekd 20:2-3; Diut 5:6-7

82

*Tamasa sa Nati Hiniva pu Ululu Holani sari
Doduru Tamasa*
(Keke kinera te Asapa)

- ¹ Tamasa si vata evaṅae nia si keke vinaripitui
hopena,
meke gegesi Sa sari na baṅara pu varigara
vasina.*
- ² “Vea seunae gua sapu kaqu lopu toṅoto sari na
mia vinaripitui,
meke toka kale ni gamu sari na tie kaleadi?
- ³ Mi toka ni sari pu malohoro, na eapa;
mi tavete valeana la koari pu malana meke
saripu ta doṅo palaedi.
- ⁴ Mi va sarei saripu malohoro na malana,
mi harupi koasa niniraṅira tadi na tie
kaleadi.
- ⁵ Na tie pupuhu mia,
meke kaleamia hola si gamu,
meke sa tinoṅoto si ele murimuri taloa
hokara pa kasia popoa.
- ⁶ Zama si Rau, ‘Sapu na tamasa si gamu,*
gamu doduru si na tuna sa Tamasa sapu
Ululuna Hola.’
- ⁷ Ba kaqu mate guana tie mo si gamu;
sari na mia tinoa si kaqu mate kekeṅoṅo gua
mo ari na tie nomadi.”

* **82:1** Sa ginuana sa zinama pa Hiburu sapu ta iliri “baṅara”
si lopu bakala. Kaiqa tie si balabala ia sapu zama ni sa sari na
mateana, babe sari na tie pu tavahesi gua rina tamasa koarini pu
lopu na tie Ziu. Kaiqa pule si balabala ia sapu zama ni sa sari na
baṅara pa kasia popoa. * **82:6** Zn 10:34

⁸ Kei Tamasa, Mu mae, Mamu koa baṅara nia sa
kasia popoa,
Ura Tamugoi sari na butubutu!

83

*Tinepatepa pude Va kilasi sari na Kana te
Izireli*

(Keke kinaera te Asapa)

¹ Kei Tamasa, Mu lopu makudo zama, meke lopu
kulu;

Mu lopu koa noso si Goi!

² Ura dotu, korapa noveoro pa tinaṅaziri sari na
Mua kana,
meke sarini pu kukiti Nigo si korapa
varipera atu koa Goi.

³ Korapa tavete tomei rini sari na dia miniz-
imizi golomodi pude va kilasi sari na Mua
tinoni.

Korapa kuhana ni rini sari na Mua tie pu
lavelave hukata ni Goi.

⁴ Zama si arini, “Mae, aria mada va puzulu ia
gana sa dia butubutu,
pude kaqu ta muliṅae palae hokara gana sa
butubutu Izireli ninae rane ka rane,” gua
si arini.

⁵ Ele variva egoi si arini koasa dia binalabala
kineke hie,

meke tavetia rini si keke vinariva egoi tadi
na kana pude varipera atu koa Goi;

⁶ sari na butubutu Edomu na Isimeli;
sari na butubutu Moabi meke Haqiraiti,

⁷ sari na tie Qebala, Amoni, meke Amaleki,

- meke ari na Pilisitia, meke Taea.
- ⁸ Ari na tie pa Asiria ba somana la tugo koa rini.
Na tie varipera niñiradi si arini
pude koa turani sari na butubutu Moabi
meke Amoni pa tutina e Loti.
- ⁹ Mu va kilasa guni ni gedi ari na tie Midiani pu
va kilasi e Qitione,*
meke gua tugo ari Sisera e Zabini pa Ovuku
Kisoni.
- ¹⁰ Ele va kilasi Goi sarini pa popoa Edora,
meke muzi ta huara vasina sari na tinidia.
- ¹¹ Mu evania koari na dia koimata gua sapu
tavete ni Goi sari Orebi meke Zebi.*
Mu va kilasi sari doduru dia tie koimata gua
sapu va kilasa guni ni Goi sari Zeba meke
Zalamuna
- ¹² saripu zama guahe: “Kaqu zau vagia pude na
nada,
sa pepeso te Tamasa,” gua.
- ¹³ Kei qua Tamasa, Mu va talahuarae guni gedi
na kavuru pa givusu,
Mu guni gedi na hikahika huiti pu givusu
pani.
- ¹⁴ Kekenono guana nika sapu sulu betoa sa
hiqohiqo,
meke sa halalana sa nika pu sului sari na
toqere,
- ¹⁵ si Mamu hadu va tarazuzui gedi si arini guana
raneboni.

* **83:9** Zaz 4:6-22, 7:1-23 * **83:11** Zaz 7:25, 8:12

- Va holoqoru i gedi si arini guana givusu
 niburuna.
- 16 Mu va kurekurei gedi si arini,
 pude madi gilania rini sa Mua niniraniira.
- 17 Madi tava kilasa, na matagutu si arini ninae
 rane.
 Madi mate palae gedi si arini pa kinurekure
 kaleadi hola.
- 18 Madi gilania rini sapu Agoi mo telemu se
 Zihova,
 sapu Ululuna Hola koari doduru pa kasia
 popoa.

84

Okoro Hola nia sa Vetu Hopena te Tamasa

(Keke kinera tanisa butubutu te Kora)

- 1 Nake tolavaena hola sa Mua Zelepade, kei
 Zihova Tadi na Qeto Minate!
- 2 Okoro la somana hola si rau vasina!
 Balabala hola ia rau si pude la nuquru
 somana pa Zelepade te Zihova.
- Pa doduru buloqu si kera vahesia pa qinetuqetu,
 koasa Tamasa Toana.
- 3 Kamo tu koari na pitikole, ba tavete dia vori,
 meke sari na hiiheze ba ari dia kokoana
 tugo.
- Vasina kopu ni rini sari na tunadi tata pa Mua
 hope,
 kei Zihova Tadi na Qeto Minate; qua Baṅara
 meke na qua Tamasa.
- 4 Tamanae tugo sarini pu koa koasa Mua
 Zelepade,
 meke kera vahesi Igo doduru toto!

- 5 Tamanae tugo sarini pu tava ninira koa Goi,
sapu okoro ene sageda sa sirana la pa toqere
Zaione.
- 6 Totoso ene hola gua rini koasa lolomo pa Baka,
si ta evanae na vasina koa ia na bukaha kolo
lomosodi,
meke kamo sa totoso ruku si sini sari na kopi
koasa vasina asa.
- 7 Ninira lala dia si arini pa dia inene,
osolae ta dogoro sa Tamasa tadi na tamasa
koa rini pa Zaione.
- 8 Kei Zihova, Tamasa Tanisa Qeto Minate,
Mu avoso mae au,
kei Tamasa te Zekopi.
- 9 Mu mana nia sa mami banara
pu ele vizatia Goi, kei Tamasa.
- 10 Kekeke rane pa Mua Zelepade
si leana hola ni sari na tina rane pa votiki
vasidi.
Leana hola koa rau si pude turu mo pa sasadana
sa vetu Tanisa qua Tamasa;
hola nia si pude nuquru pa vetu tadi na tie
kaleadi.
- 11 E Zihova Tamasa sa nada kalalasa, meke na
nada lave ninirana,
manani gita Sa pa Nana tataru na vina
lavata.
- Lopu korona poni ni tinirona leadi Sa sari na tie
tonoto.
- 12 Kei Zihova Tadi na Qeto Minate,
ta manae tugo sarini pu kalavarae koa Goi.

85

Vinaravarana sa Minamutu tanisa Butubutu
(Keke kinera tanisa butubutu Kora)

- 1 Zihova, ele tataru ni na taleoso ni Goi sari na
Mua tie pa Mua popoa;
ele va mamutu pulea Goi sa butubutu
Zekopi.
- 2 Ele va mate pani Goi sari na kinaleadi tadi na
Mua tinoni,
meke ele taleoso ni Goi sari na dia sinea.
- 3 Ele beto bugoro ni Goi sarini,
meke veko pania sa Mua tinanaziri koa rini.
- 4 Kei Tamasa mami Hinarupu,
Mu valeana puleni gami;
Mu lopu bugoro ni gami.
- 5 Kaqu bugoro lani gami mo Goi si gami ninae
rane?
Lopu kaqu hite beto tu sa Mua binugoro?
- 6 Mu va ninira pule gami,
meke kaqu vahesigo gami na Mua tinoni si
Goi.
- 7 Kei Zihova, Mu tataruni gami pa Mua tataru
nabuna,
Mamu harupu gami.
- 8 Maqu va avosia kamahire gua sapu kaqu zama
nia e Zihova sa Tamasa.
Ele va tatarani gita na Nana tie pude koa pa
binule,
be lopu pule la tavete pulei gita sari na nada
sinea.
- 9 Hinokara hola sapu kaqu harupi Sa sarini pu
va lavatia si Asa,

meke kaqu koa turani Sa sari Nana tie pa
Nana popoa.

- 10 Sa tataru nabuna meke sa kinopuna sa zinama
te Tamasa si kaqu varigotoi,
meke sa tinoṅoto na binule si kaqu vari
hapahapai guana tie.
- 11 Kaqu noma sage sa kinopuna sa zinama te
Tamasa koari na tie pa pepeso,
meke sa Tamasa toṅotona si kaqu doṅo gore
mae pa maṅauru.
- 12 Kaqu va mamutu gita e Zihova si gita,
meke kaqu masuru sari na nada inuma.
- 13 Sa tinoṅoto si kaqu mae va kenue koe Zihova
meke va nama nia Sa sa Nana sirana.

86

Vinaravara Tinepa Tinokae

(Keke kinera te Devita)

- 1 Kei Zihova, Mu avoso mae, Mamu olaṅa mae
au,
ura na malaṅa na malohoro si rau.
- 2 Mu harupau pa minate,
sina koa soto koa Goi si rau.
Mu harupau, ura na Mua nabulu si rau,
meke kalavarae si rau koa Goi.
- 3 Kei Baṅara, Mu tataru nau na taleoso nau,
ura koa Goi mo si varavara atu rau doduru
totoso.
- 4 Mu va qetua sa buloqu, na Mua nabulu si rau,
sina koa Goi mo si varavara atu rau pa
doduruna sa buloqu.

- 5 Kei Baṅara leamu hola si Goi koa gami, meke ele taleosoni gami Goi.
 Va siṅi ni tataru nabuna Goi sarini pu varavara atu.
- 6 Kei Zihova, Mu va avosia sa qua vinaravara, Mu toka nau pa qua tinepa atu koa Goi.
- 7 Pa totoso tasuna si tepa atu Igo rau, sina hoke olaṅi Goi sari na qua vinaravara.
- 8 Loketoṅa tamasa pule si kekeṅoṅo gua Agoi, kei Baṅara, loke tinavete pule si kekeṅoṅo gua rina Mua tinavete.
- 9 Sari doduru butubutu pu taveti Goi,* si kaqu mae hoqa todoṅo meke vahesi Igo si Goi, Baṅara, meke kaqu va lavatia sa Pozamu Goi.
- 10 Ura na Tamasa lavata si Goi, meke variva magasa sari na Mua tinavete, Agoi mo Telemu sa Tamasa.
- 11 Kei Zihova, va tumatumae nau sa Mua sirāṅa, maqu lulia sa Mua hinokara; va tumatumae nau gua pude nabulu Nigo pa doduruna sa buloqu.
- 12 Kei Baṅara qua Tamasa, kaqu vahesi Igo rau pa doduruna sa buloqu, kaqu va lavatia rau sa Pozamu nināe rane ka rane.
- 13 Nomana lavata sa Mua tataru nabuna koa rau! Ele harupu au Goi si rau koasa lovu.

* 86:9 Rev 15:4

- 14 Kei Tamasa, sari na tie vahesi pule ni si korapa varipera mae koa rau;
 keke puku minate kaleana si korapa hiva va mate au,
 sari na tie pu lopu pamaña nia sa Tamasa.
- 15 Ba Agoi Bañara si ta siñie tataru meke tokani na taleosoni sari na tie,
 meke lopu hoke tuturei bugoro.
 Meke sa Mua tataru lavata si koa hola doduru totošo,
 meke kopu ni Goi sari na Mua zinama.
- 16 Mu doño mae au, Mamu tataru nau,
 Mu va ñiñira au, Mamu harupau,
 sina nabulu Nigo rau, gua sapu tavetia sa tinaqu.
- 17 Zihova, Mu va dogoro nau sa vina sosodena sa Mua lineana;
 pude saripu kukiti nau si madi dogoria meke kaqu kurekure,
 sina Agoi Zihova si ele toka nau meke va manotau si rau.

87

Vinahesina sa Popoa Zerusalema

(Keke kinera tanisa butubutu Kora)

- 1 Kuria e Zihova sa Nana vasileana nomana koasa toqere hopena.
 2 Tataru sisigiti nia Sa sa popoa Zerusalema, hola ni sari kaiqa vasidi pule pa Izireli.
 3 Gamu na tiena sa vasileana te Tamasa;
 mi va avosi sari na tiñitona variva magasadi pu zama ni Sa koa sa ginugua mia gamu.

- 4 “Kaqu nae turanae ni rau sari pa Izipi meke Babiloni,
koari na butubutu pu va tabei sari na Qua zinama;
meke sari na tiedi rina popoa Pilisitia, Taea, meke Itiopia
si kaqu nae somana ni Rau koari na tiena sa popoa Zerusalem,” gua si Asa.
- 5 Koasa guguana sa popoa Zaione, si kote ta zamae si asa,
“Tanisa sari doduru butubutu,
meke Asa sapu Ululuna Hola si kaqu va ninira ia si asa.”
- 6 Kaqu kubere gore ni e Zihova sari na tinoni meke zama,
“Sa tie hie si ta podo pa Zaione tugo,” gua.
- 7 Peka, na kera si arini.
“Koa pa Zaione sa nati di ri doduru minana,” gua si arini.

88

Kinabo Hata Tinokae

(Keke kinera tanisa butubutu Kora. Hemani sa tie pa tutina e Ezara si kuberia.)

- 1 Kei Zihova qua Tamasa pu va sare au,
pana rane si tepa atu si arau,
meke pana boni si kabo atu si rau pa kenumu Goi.
- 2 Mu avosia sa qua vinaravara,
Mu va taliņa mae au pa qua kinabo.
- 3 Ura soku hola sari na qua tinasuna,

meke ele tata pa minate si rau.

⁴ Gua ari doduru si rau sapu tata pa minate,
ele beto mo sa qua ninira.

⁵ Somanæ tava muliunu si rau koari na tie
matedi,
kekenoŋo gua ri pu ta seke va mate, sapu eko
pa dia lovu.

Kekenoŋo gua arini pu ele muli ni Goi,
ura ele taluaræ pa Mua kinopu si arini.

⁶ Ele vala nau Goi pa minate si rau,
pa korapana sa lovu hupohuporona,
vasina sapu huporo dudukurumu.

⁷ Sa Mua binugoro si guana bogusu
sapu opo tamunau meke kuzu au rini.

⁸ Sari na qua baere si va taliri Goi pude hakohako
nau si rau;

ele vata evanæ nau Goi na keke tinitoŋa
bonina si rau koarini;

guana ta tuku veko si rau, ke lopu boka govete.

⁹ Tava rida sari na mataqu koari na tinasigiti.

Kei Zihova, doduru rane si va sagei rau
sari na limaqu koa Goi pa vinaravara.

¹⁰ Lopu hoke tavete tinavete variva magasadi si
Goi koari na tie matedi,
meke lopu hoke toa pule sarini pude vahesi
Igo.

¹¹ Lopu boka ta taræ pa lovu sa Mua tataru
nabuna koari na tie matedi,
babe ta tozi koarini, sapu kopu ni Goi sari na
Mua vina tatara.

¹² Lopu ta dogoro tugo pa korapa hinuporo sari
na Mua tinavete variva magasadi,

babe sari na Mua lineana pa vasina pu ele ta mulinae palae.

- 13 Kei Zihova, arau si kabo atu koa Goi;
pana munumunu si varavara atu si rau.
- 14 Kei Zihova, na vegua ke veko pani au Goi?
Na vegua ke va paere pule Nigo koa rau si Goi?
- 15 Podalae sipu tie vaquraqu rau si koa ta sigiti
ni rau sari na Mua vina kilasa koa rau.
Ele nazulau si rau meke loke tie toka nau.
- 16 Sa Mua tinanaziri si naqotau,
meke sa Mua ginegese si va mate hokarau
Goi.
- 17 Sari na Mua vina kilasa si guana naqe pa vari
likohaequ doduru rane,
mae vari kali nau rini.
- 18 Sari na qua baere sapu tata sisigiti koa rau, si
va seui Goi koa rau,
sa hinuporo mo si luli koa rau.

89

Sa Vina Tatara te Tamasa koe Devita

(Keke kinera te Etani keke tie pa tutina e Ezara)

- 1 Kei Zihova, kaqu kera nia rau doduru totošo sa
Mua tataru nabuna;
kaqu tozi vura nia rau koari doduru sinage
na sage sapu ta ronuemu si Goi.
- 2 Gilania rau sapu sa Mua tataru si koa hola ninae
rane,
meke sa tina ronuemu Goi si koa va nabu
hola guana manauru.
- 3 Ele zama si Goi, "Ele tavetia Rau si keke
vinariva egoi koasa tie pu vizatia Rau,

- ele va tatara nia Rau se Devita,
 4 ‘Sari na tutimu goi si kaqu koa banara doduru
 to^oso.*
 Kaqu kuria Rau sa mua habohabotwana
 banara koari doduru sinage.’”
- 5 Kei Zihova madi kera vahesi Igo ri doduru pa
 Mañauru,
 kera nia rini pa dia vinarigara rina tie
 madidi sapu va gorevura i Goi sari na Mua
 Zinama,
- 6 Ura esei koari na Mañauru si boka nana kamo
 se Zihova?
 Esei koari na tinoni pa Mañauru si kekeno
 gua e Zihova?
- 7 Ta pamañae Mu si Goi koari na vinarigara tadi
 na maqomaqo madidi pa Mañauru
 meke turu matagutu hola sarini pa kenumu
 Goi.
- 8 Kei Zihova, na Tamasa Patutokaemu,
 Esei si ninira kekeno gua Agoi Zihova,
 ta ronue^mu si Goi koari doduru Mua
 tinavete.
- 9 Koa nati hiniva nia Goi sa kolo raneboni
 ninirana,
 meke va bulei Goi sari na ololobagea
 lavalavata.
- 10 Ele muzara va mate pania Goi se Rehabi sa
 noki variva mate pa lamana;
 ele va kilasi Goi sari na Mua kana.
- 11 Tamugoi sari na mañauru, meke sa pepeso.
 Va podakia Goi sa kasia popoa, meke sari
 doduru likakalae pu koa vasina.

* 89:4 2 Samuela 7:12-16; 1 Koron 17:11-14; Sam 132:11; TTA 2:30

- 12 Sari doduru popoa pa kali gede meke pa kali matao, si na Mua tinavetedi Goi.
Sa toqere Tabora meke sa toqere Hemoni si kera vahesi Igo pa dia qinetuqetu, gua tugo ri na tinoni.
- 13 Na Tamasa n̄nira hola si Goi,
patuarana* sa lima mataomu.
- 14 Sa Mua binaᅇara si ta sokirae pa tinoᅇoto na vinilavilasa va toᅇoto.
Sa tataru na tinaroᅇue si ta dogoro koari doduru Mua tinavete.
- 15 Ta manae tugo sari na tie pu kera vahesi Igo,
saripu toa pa korapa kalalasana sa Mua tataru vatukana!
- 16 Pa guguamu Agoi si koa qetuqetu doduru rane si arini,
meke vahesi Igo rini koari na Mua tinoᅇoto.
- 17 Agoi poni gami sa n̄niraᅇara pude va kilasi sari mami kana,
pa korapa Mua tataru si va mataqara gami Goi.
- 18 Kei Zihova, Agoi tugo vizatia sa mami tie kopu;
Agoi tugo sa Tamasa Hopemu pa Izireli,
sapu vizata poni gami sa mami baᅇara.

Sa Vina Tatara Koe Devita

- 19 Ele vata dogoro pule nigo, meke ele zama guahe si Goi koari na Mua nabulu ta ronuedi puckerane,
“Ele va baᅇaria Rau sa tie varane pa vinar-
ipera,

* 89:13 N̄nira hola.

- Ele pon_{ia} Rau sa binan_{ara} koa sa sapu ele vizata vagia Rau koari nana tinoni.
- 20 Ele va ban_{aria} Rau se Devita sa Qua nabulu;* ele zoropo nia oela Rau si asa pa vina madina.
- 21 Sa Qua niniran_{ira} nabuna si kaqu koa koasa ninae rane sa Qua niniran_{ira} si kaqu va nin_{ira} ia si asa.
- 22 Sari na nana kana si lopu kaqu boka koa mataqara hola nia, lopu boka va kilasia rina tie kaleadi si asa.
- 23 Kaqu va huara ineti Rau sari nana kana, meke kaqu va mate pani Rau sarini pu kukiti nia si asa.
- 24 Kaqu tataru nia Rau meke koa turan_{ia} Rau, meke pa pozaqu Rau si kaqu koa mataqara si asa.
- 25 Kaqu va noma la ia Rau sa nana binan_{ara}, kamo pa kolo Meditareniani meke sa nana niniran_{ira} si kaqu kamo la pa Ovuku Iuparetisi.
- 26 Kaqu poza Nau, 'Qua Tamasa, Tamaqu, na qua Patu aqoroana, na qua Hinarupu,' gua.
- 27 Kaqu va evan_{ae} nia na tuqu koreo kenuna Rau si asa;* meke na ban_{ara} pu noma hola ni sari doduru ban_{ara} pa pepeso.
- 28 Kaqu kopu nia Rau sa Qua tataru nabuna koa sa doduru to_{to}so. Sa Qua vinariva egoi koasa si kaqu koa hola ninae rane.

* **89:20** 1 Samuela 13:14; TTA 13:22; 1 Samuela 16:12 * **89:27**
Rev 1:5

- 29 Sa nana habotuana baṇara si kaqu koa hola
gua tugo sa mamaṇa lavata,
meke sari na tutina sa si kaqu koa baṇara
doduru totoſo.
- 30 Ba pude ſekei ri na tutina sa sari na Qua
tinarae,
meke lopu luli sari na Qua zinama,
- 31 meke be lopu luli rini sari na Qua vina
tumatumae,
meke lopu taveti rini gua saripu garunu ni
Rau,
- 32 si kaqu va kilasi Rau sarini koari na dia sinea;
kaqu va sigiti Rau si arini koari na dia
tinavete ſeadi.
- 33 Ba lopu kaqu beto sa Qua tataru koe Devita,
meke lopu kaqu va karia Rau sa Qua vina
tatara koasa.
- 34 Lopu kaqu hite kumatia Rau sa Qua vinariva
egoſi koasa,
babe vagi pania ſi keke Qua vina tatara
koasa.
- 35 Kekeke totoſo mo tavetia Rau pa Pozaqu
Hopena
sa Qua vina tatara koe Devita.
Lopu kaqu kokoha ſi Rau koe Devita.
- 36 Lopu kaqu tava murimuri palae sa tutina sa,
kaqu koa baṇara ninae rane ka rane.
Gua ſapu koa hola ninae rane sa rimata,
ſi kaqu koa hola gua tugo aſa sa nana
binaṇara.
- 37 Kaqu ta ſokirae va nabu gua tugo sa ſidara
ſapu koa ninae rane ſi aſa.

Kaqu turu va ninira gua tugo sa mamana
lavata si asa, sapu koa hola ninae rane,”
gua si Goi.

Kabo nia sa sa Vina Kilasana sa Banara

- 38 Ba kamahire si bugoro nia tu Goi sa banara pu
ele vizatia Goi;
ele etulu pania, na veko pania tugo Goi si
asa,
- 39 ele kumatia Goi sa Mua vina tatara koasa Mua
nabulu,
ele va gore pania Goi sa nana binanara,
guana gona la nia Goi pa kosiri sa nana
toropae banara.
- 40 Ele huari Goi sari na gobana sa nana vasileana
nomana,
meke huara pani Goi sari na dia vasina
varipera niniradi.
- 41 Sari doduru tie ene holadi vasina si hiko vagi
sari nana likakalae,
sari doduru butubutu pu koa tata koa sa si
hegehegere nia si asa.
- 42 Ele va mataqari Goi sari nana kana,
meke va qetuqetu i Goi si arini.
- 43 Sari nana tinitona varipera si va lokelaedi i
Goi,
meke ele va kilasia Goi si asa pa vinaripera.
- 44 Ele vagi pania Goi sa nana niniranira,
meke va gore pania Goi si asa pa nana
binanara.
- 45 Lopu sana va kamo ia Goi sa nana binarogoso,
meke va kurekurea Goi si asa.

Vinaravara pude Ta Harupu pa Tinasuna

- 46 Kei Zihova, ve seunae gua si kaqu va paere
pule Nigo si Goi, ninae rane?
Ve seunae gua si kaqu huruṅu gua na nika
sa Mua binugoro?
- 47 Kei Zihova, Mu balabala ia sapu papakana mo
sa qua tinoa;
Mu balabala ia sapu Agoi tu tavete gami si
gami pude lopu kaqu toa hola pa tinoa hie.
- 48 Doduru tie si kaqu kamo pa minate,
loke tie si boka va sare pule nia sa nana tinoa
koasa lovu.
- 49 Baṅara, avei sa Mua tataru nabuna
sapu na Mua vina tataru pu tozia Goi koe
Devita?
- 50 Kei Baṅara, Mu balabala i sari na zinama
ṅoṅovala pu evaṅa ni rini koa rau,
meke sa qua tinuru va nabu koari na lin-
eveleve tadi na tie huporo koa rau.
- 51 Kei Zihova, sari na Mua kana si ṅoṅovalia sa
Mua baṅara pu ele vizatia Goi,
pa doduru nana inene si ta ṅoṅovala si asa.

52 Mani tavahesi se Zihova ninae rane ka rane!

Emeni. Emeni.

Buka Vina Made

90

Sam 90 kamo Sam 106

(Keke vinaravara te Mosese sa tie madina te Tamasa)

*Sa Tamasa Koa Hola meke sa Tie pu Lopu Koa
Hola*

- ¹ Kei Baṇara, Agoi si na mami Aqoroana koari na sinage na sage.
- ² Totoso lopu ele koa sari na toqere,
babe lopu ele va podakia Goi sa pepeso meke sa kasia popoa,
si Agoi mo sa Tamasa ninæ rane ka rane.
- ³ Ele zama ia Goi sa tie pude pule la vasina koana, meke tozi nia Goi si asa pude pule la pa pepeso.
- ⁴ Sa keke tina vuaheni si guana keke rane mo koa Goi,*
guana noræ mo si arini totoso hola rini,
babe guana keke totoso papakana mo pana boni.
- ⁵ Lopu sana vagi pani Goi sari na mami tinoa; guana pinutagita mo sa mami tinoa, na duduli mo sapu lovuru pana munumunu,
- ⁶ toa valeana meke havoro valeana, ba mate harahara pana veluvelu.
- ⁷ Tava mate palæ si gami pa Mua binugoro, meke va tarazuzu gami Goi pa Mua tinaṇaziri.
- ⁸ Ele vata dogoro vura ni Goi pa kenumu sari na mami sineæ,
meke sari na mami sineæ tomedi si va vurai Goi pa kalalasa.
- ⁹ Sa mami tinoa si tava papaka pa Mua binugoro, meke sari na vuaheni mami si tava hola taloa guana keke siniṇo mo.

* 90:4 2 Pit 3:8

- 10 Pada zuapa navulu vuaheni mo sari na mami tinoa,
 ba be niñira si gami, si kamoā vesu navulu,
 ba koai na niñarezo, na tinasuna si arini,
 lōpu sana murimuri taloa si gami.
- 11 Loke tie si boka va nonoga ia sa doduruna sa niñirañirana sa Mua binugoro,
 loke tie boka gilania sa minatagutu sapu padana sa Mua tinañaziri.
- 12 Mu va tumatumaeni gami sapu papakadi gua rina mami tinoa,
 pude mami tumatumaē pa bulomami.
- 13 Ve seunae gua kaqu koa hola sa Mua binugoro?
 Kei Zihova, Mu tataru ni na va manoti sari na Mua nabulu.
- 14 Mu va siñini gami sa Mua tataru nabuna doduru munumunu,
 pude mami kera qetuqetu pa doduru mami tinoa.
- 15 Mu va qetuqetu gami, koari na totošo geledi gua tugo sapu va talotana gami Goi koari na mami vuaheni tasunadi.
- 16 Mu vata dogoro ni koa gami sari na Mua tinavete niñiradi,
 va dogoro ni koari na tumami vugo na repere sa Mua niñirañira.
- 17 Zihova mami Tamasa, Mu manani gami,
 Mamu va bokaboka gami koari doduru mami tinavete!

91

Tamasa sa Nada Aqoroana

- ¹ Asa sapu koa aqoro koe Zihova Ululuna Hola,

- sapu koa hola pa kinopu tanisa sapu tagoi
sari doduru niniranira
- ² si boka zama guahe koa Sa:
“Agoi si na qua tinokae meke na qua
Aqoroana.
Agoi si na qua Tamasa, koa Goi mo si
kalavarae si rau,” gua.
- ³ Kaqu va sare igo Sa koari na sipata tomedi,
meke koari doduru minoho variva mate.
- ⁴ Kaqu va aqorigo Sa, guana kurukuru pu va
aqori sari na tuna pa kauru tatapuruna,
meke kaqu tava sare si goi pa Nana kinopu;
meke kaqu kopu ni Sa sari Nana vina tatara
pude va aqorigo meke va sare igo.
- ⁵ Ke lopu kaqu matagutu nia goi sa tinasuna pana
boni,
meke sa rinapata mu pana rane,
⁶ babe sari na oza pu raza pana boni,
babe sari na kinaleadi variva mate pana
rane.
- ⁷ Be guana ka keke tina si hoqa mate pa kapamu,
meke ari ka manege puta tina si pa vari
likohaemu,
ba lopu kaqu hite tava sigiti si goi.
- ⁸ Kaqu dogoroni matamu goi
sa vina kilasadi rina tie kaleadi.
- ⁹ Sina va evanae nia mua aqoroana goi se Zihova,
meke Asa sapu Ululuna Hola sina mua
vasina kokoana si Asa sapu tagoi sari
doduru niniranira,
- ¹⁰ ke loke tinahuara si kaqu raza koa goi,

- meke loke ninova_ovala si kaqu kamo pa
 mua vetu soti.
- 11 Kaqu garuni Tamasa sari Nana mateana pude
 kopu nigo,*
 pude va aqorigo vasina la si goi.
- 12 Kaqu ovuligo rini pa limadia*
 pude lopu kaqu hite raza nia sa nenemu pa
 patu.
- 13 Kaqu neti goi sari na laione na noki*;
 sari na laione variva matagutudi meke na
 noki variva mate.
- 14 Zama sa Tamasa, “Kaqu harupi Rau sarini pu
 tataru Nau,
 meke kaqu va aqori Rau sarini pu gilantau
 sapu Arau se Zihova.
- 15 Pana tepa mae sarini, si kaqu ola_{ni} Rau,
 kaqu koa tura_{ni} Rau si arini pa tinasuna,
 kaqu va sarei na va lavati Rau si arini.
- 16 Kaqu pia ni Rau koarini sa tinoa gelaena,
 meke kaqu harupi Rau si arini.”

92

Keke Kinera Vinahesi

(Keke kinera pude kera nia pa rane Sabati)

- 1 Kei Zihova, leana hola si pude zama leana atu
 koa Goi,
 pude kera va lavata Igo, kei Tamasa pu
 Ululuna Hola.
- 2 Pude tozi vura nia sa Mua tataru nabuna
 doduru munumunu,

* 91:11 Mt 4:6; Lk 4:10 * 91:12 Mt 4:6; Lk 4:11 * 91:13 Lk
 10:19

meke sapu kopu ni Goi sari na Mua vina
tatara pa doduru boni.

³ Kaqu ta kerae koari na mike,
meke pa loberena sa hapu.

⁴ Kei Zihova, Agoi si va qetu au koari na Mua
tinavete,
kera qetuqetu si rau koari na tinavete pa
Limamu Goi.

⁵ Kei Zihova, nomadi hola sari na Mua tinavete,
meke lohidi hola sari na Mua binalabala!

⁶ Sa ginugua hie si lopu boka gilania rina tie
duvili,
meke ari na tie pu lopu gilania sa Tamasa si
lopu boka tumae nia,

⁷ sapu sari na tie kaleadi si gina kote toa
valeana guana duduli,
meke sarini pu va kalekaleana si boka ma-
mutu,

ba kote ta huarae beto taloa hokara si arini,

⁸ sina Agoi Zihova si koa na nati hiniva ninave
rane.

⁹ Gilania gami sapu kaqu tava mate sari na Mua
kana,
meke sari doduru tie kaleadi si kaqu tava
kilasa.

¹⁰ Ba ele va ninira au Goi si rau, kekenono na
bulumakao kokoreo pinomona;
ele mana nau Goi si rau pa qinetuqetu.

¹¹ Ele dogoroni mataqu rau sa vina kilasadi rina
qua kana,
meke ele avosia rau sa kinabo tadi na tie
kaleadi.

- 12 Sari na tie toṅoto si kaqu toa na vua valeana
guana huda pamu,
meke kaqu toqolo guana huda sida pa
Lebanoni.
- 13 Kaqu koa hola pa vetu hopena te Zihova si
arini,
meke koa valeana pa Zelepade te Tamasa.
- 14 Pana ele koadi, ba vua valeana,
meke buma valeana na toqolo valeana do-
duru totoṣo.
- 15 Sa dia tinoa valeana si vata dogoro nia sapu
toṅoto se Zihova,
meke loke sinea si ta dogoro koasa Tamasa
sa qua Patu aqoroana.

93

Tamasa sa Baṅara

- 1 E Zihova si koa Baṅara,
meke tagoa Sa sa tinolava variva magasana
meke sa ṅiniraṅira.
Ele tava turu va nabu sa pepeso,
meke lopu kaqu tava rizu si asa.
- 2 Kei Zihova, sa Mua habohobotuana Baṅara si
tava tana va ṅinira mae tu pa pinodalaena,
meke Agoi si ele koa tu, sipu ta evaṅa sa
totoṣo.
- 3 Kei Zihova, ṅinira sa ovaṅadi rina kolo lamana
pa totoṣo nakili na bogusu sa kolo.
- 4 E Zihova si koa Baṅara panaulu pa Maṅauru,
meke ṅinira hola ni Sa sari na kolo
ololobagea ṅiniradi,
meke na podaladi rina tovovo.

- ⁵ Kei Zihova, sari na Mua tinarae si koa hola
ninae rane,
meke sa Mua Zelepade si hopena ninae rane.

94

Tamasa sa Tie Varipitui Koari Doduru Tie

- ¹ Kei Zihova, Agoi sa Tamasa sapu tubehe*,
Mu vata dogoro vura nia sa Mua binugoro.
- ² Agoi sa Tie Varipitui koari doduru tie,
Mu poni koari pu vahesi pule ni gua sapu
garodi rini.
- ³ Kei Zihova, vea seunae gua
si kaqu koa tava lavata sari na tie kaleadi?
- ⁴ Vea seunae gua si kaqu vahesi pule ni sari na
tie variva mate,
meke vahesi pule ni koari na dia tinavete
kaleadi?
- ⁵ Kei Zihova, ele novala pani hokari rini sari na
Mua tie.
- ⁶ Va matei rini sari na naboko, na koburu eapadi,
meke va mate pani tugo rini sari na tie
karovodi pu koadi pa mami popoa.
- ⁷ Zama si arini, "Lopu dogoro gita e Zihova,
meke sa Tamasa te Zekopi si lopu gilania gua
sapu evania gita," gua.
- ⁸ Kei, gamu pu tutaka, mi gilagilana tu ba gamu.
Gamu na tie duvili, panavisa kote tumatu-
mae si gamu?

* **94:1** Lipua sa tinavete sea sapu tavete atu nia sari na tie.

- 9 Sa Tamasa pu taveti sari na taliṇada si vegua,
 lopu avavosae si Asa?
 Asa sapu taveti sari na matada si vegua, lopu
 dodogorae tu?
- 10 Asa sapu norei sari na butubutu huporodi, si
 vegua,
 lopu kaqu va kilasi tugo Sa sari kasa nada tie
 kaleadi?
 Asa si na Tie Va Tumatumae pa doduru tie;
 ke vegua, lopu tumatumae si Asa?
- 11 Gilani e Zihova sari na dia binalabala;*
 gilania Sa sapu loke laedi si arini.
- 12 Kei Zihova, tamanae tugo sa tie pu nore va
 tonotia Goi,
 meke sa tie pu va tumatumae nia Goi sa Mua
 tinarae.
- 13 Kopu nia Goi si asa koari na rane tinasuna,
 osolae ta pomunae sari na tie kaleadi.
- 14 Ura e Zihova si lopu kaqu muliṇi ni sari Nana
 tie,
 meke lopu kaqu veko pani Sa sarini pu
 Tanisa.
- 15 Sa tinonoto si kaqu ta dogoro pule koa rina
 vinaripitui,
 meke sari na tie tonoto si kaqu zuka ia si asa.
- 16 Esei si turu toka nau koari na tie kaleadi?
 Esei si turu turaṇau pude varipera koari na
 tie pu tavetavete va sea?
- 17 Be lopu toka nau e Zihova si rau,
 si be lopu sana ele mate tu si rau.

* 94:11 1 Kor 3:20

- 18 Totoso zama si rau, “Hoqa nau,” gua,
 si ovulu sage nau Goi Zihova si rau koasa
 Mua tataru nabuna.
- 19 Totoso ta duana na talotana si rau,
 si va manotau na va qetu au Goi.
- 20 Lopu boka somanae koa Goi sari na tie
 varipitui kaleadi,
 sapu va evanae nia guana hinokara sa vini-
 lasa seana.
- 21 Sapu vari aria ni pude razai sari na tie
 tonotodi,
 meke zutui pude va matei sari na tie viadi.
- 22 Ba e Zihova si varipera poni au;
 meke sa qua Tamasa sina qua Patu vasina va
 aqorau Sa.
- 23 Kaqu va kilasa i Sa si arini koari na dia
 kinaleadi,
 meke va mate pani koari na dia sinea.
 E Zihova sa nada Tamasa si kaqu va mate
 pani si arini.

95

Keke Kinera Vinahesi

- 1 Mae mada kera vahesia se Zihova!
 Mada velavela vahesia pa qinetuqetu sa Patu
 hihiu tana nada Hinarupu!
- 2 Mada nuquru mae pa kenuna Sa pa kinera
 vinahesi,
 mada kera qetuqetu Nia koari na kinera
 vinahesi.
- 3 Ura e Zihova sina Tamasa lavata,
 Asa si na Banara lavata sapu nati hiniva ni
 sari doduru tamasa.

⁴ Nati hiniva nia Sa sa doduruna sa kasia popoa,
podalae koari na vasidi lohidi meke kamo
koari na togere ululudi hola.

⁵ Nati hiniva nia Sa sa kolo lamana sapu ele
tavetia Sa;
meke gua tugo sa pepeso sapu ele kuria Sa.

⁶ Mae todoño mada vahesia,
mada kokotuñu pa kenuna e Zihova sapu
tavete gita.

⁷ Ura Asa sa nada Tamasa,*
gita si na Nana tie pu ta kopue koa Sa,
meke guana Nana rovana sipi pu kopu ni gita
Sa.

Mi va avosia kamahire gua sapu zama nia Sa.

⁸ “Mi lopu va ñinirai sari na bulomia, gua sapu
tavetia rina tiatamamia pa Meriba,*
sapu va ñinirai rini sari na bulodia totoso
koa rini pa qega pa Ma'asa.

⁹ Podepodekau rini si Arau vasina,
ba ele dogori dia mo gua saripu evaņi Rau
koa rini.

¹⁰ Ura ka made ñavulu vuaheni si lopu qetu ni
Rau sari na tinoni sara,
zama si Rau sapu na tie va gugue si arini!
Lopu hiva va tabei rini sari na Qua tinarae!

¹¹ Bugoro si Rau, ke tavetia Rau si keke vina
tatara sapu guahe:”
‘Lopu kaqu kamo ia rini sa Qua vasina
magomagosoana.’”

* 95:7 Hib 3:15, 4:7 * 95:8 Ekd 17:1-7; Nab 20:2-13 * 95:11
Nab 14:20-23; Diut 1:34-36, 12:9-10; Hib 4:3-5

96

Tamasa sa Banara Lavata (1 Koronikolo 16:23-33)

- ¹ Mi kera la nia si keke kinera vaqura koe Zihova,
mi kera la koe Zihova, gamu doduru pa kasia
popoa.
- ² Mi kera la koe Zihova, mi vahesia!
Mi tozi vura nia hopeke rane sa inavoso
leana sapu ele harupu gita Sa si gita.
- ³ Tozi vura nia koari doduru butubutu sa Nana
linavata,
meke sari Nana tinavete marilaedi pu evaṅi
Sa.
- ⁴ Ura nomana lavata se Zihova meke garona tugo
pude tavahesi,
pude pamaṅa nia, hola ni sari na tamasa
huporodi.
- ⁵ Ura sari doduru tamasa pu vahesi rina votiki
butubutu si na beku mo,
ba e Zihova si tavetia sa doduruna sa
maṅauru.
- ⁶ Sa ṅinedala variva magasana si koa koa Sa,
sa ṅiniraṅira na tinolava si koa koasa Nana
vasina ḥopena.
- ⁷ Mi vahesia se Zihova, gamu na tinoni pa kasia
popoa,*
vahesia sa Nana linavata na ṅiniraṅira.
- ⁸ Vahesia se Zihova koasa Pozana marilaena,
paleke mae ni pa Nana Zelepade sari na
vinariponi.

* 96:7 Sam 29:1-2

⁹ Vaheſia ſe Zihova ſa Tamasa Hopena, tolavaena ſi Aſa,
mi koa mala pa kenuna Sa, gamu doduru pa kasia popoa.

¹⁰ Mi zama guahe koari doduru butubutu, “E Zihova ſi na Baṅara!”
Sa kasia popoa ſi ele ta sokirae va nabu,
meke loſu kaqu tava rizu;
kaqu varipitui va toṅoto ni Sa ſari na tinoni.

¹¹ Madi koa qetuqetu ſari na maṅauru meke na pepeso,
Mani ovaṅa ſa lamana, meke ſari doduru tinitoṅa pu koa vaſina.

¹² Gamu na pepeso, meke doduru tinitoṅa pu koadi vaſina, mi qetuqetu.
Madi velavela pa qinetuqetu ſari na hudahuda,
gua tugo ri na tinoni.

¹³ Ura na mae varipitui nia e Zihova ſa kasia popoa,
meke kaqu varipitu ni Sa ſari na tinoni pa korapa tinonoto,
meke loſu kaqu toka kale ſi Aſa.

97

Tamasa ſa Nati Baṅara tadi na Baṅara

¹ E Zihova ſi koa Baṅara, madi koa qetu ſari na tinoni pa kasia popoa,
mi koa qetu gamu pu koa koa rina nunuſa koari na lamana.

² Na lei muho ſi koa pa vari likohaena,
koa Baṅara ſi Aſa pa tinonoto meke pa vinilaſa toṅotona.

- 3 Garunu va kenue la nia Sa sa nika,
pude sulu pani sari Nana kana pa vari
likohaena.
- 4 Sari na Nana kapi si malara pa kasia popoa,
dogoria rina tinoni pa pepeso si asa meke
neneqara pa minatagutu.
- 5 Sari na toqere si noloro guana oto huda pa
kenuna e Zihova,
pa kenuna sa Baṅara tana doduruna sa
popoa pepeso.
- 6 Sari na maṅauru si tozi vura nia sa Nana
tinonoto,
meke sari doduru butubutu si dogoria sa
Nana ṅinedala.
- 7 Sari doduru pu vahesi beku si tava kurekure,
sari doduru tamasa si hoqa todoṅo pa ke-
nuna e Zihova.
- 8 Qetu sari na tinoni pa Zaione,
meke qetuqetu sari na vasivasileana pa Zi-
uda,
sina koa gua koari na Mua vinilasa Goi
Zihova.
- 9 Zihova, Tamasa Ululuna Hola, Agoi mo sa Nati
Baṅara pa doduruna sa kasia popoa.
Agoi mo si noma hola koari doduru tamasa.
- 10 Tataru ni e Zihova sarini pu lopu qetu nia sa
kinaleana,
kopu ni Sa sari na tinoa tadi na Nana tie pu
soto va nabu koa Sa,
meke va sarei Sa si arini koari na tie kaleadi.
- 11 Sa lineana te Tamasa si guana kalalasa pu
malara la koari na tie tonoto,

meke na qinetuqetu koari pu lulia sa Nana
hiniva doduru totošo.

¹² Mi koa qetu nia gamu se Zihova!

Gamu na tie tonoto,
mi vahesia se Zihova sa Tamasa Hopena.

98

Tamasa sa Tie Totoli pa Kasia Popoa

¹ Mi kera vahesia se Zihova pa keke kinera
vaqurana,

ura ele taveti Sa sari na tinavete variva
magasadi.

Ele koa mataqara si Asa

koasa Nana niniranira meke koa sa lima
madina Tanisa.

² Ele tozi vura nia e Zihova sa Nana minataqara,
ele vata gilana nia Sa koari doduru butubutu
sa Nana tinavete variharupi.

³ Ele kopu nia Sa sa Nana vina tatara koari na tie
Izireli,
pa Nana tataru nabuna koasa Nana vinariva
egoi.

Sari na tinoni pa doduru ia ka ia si kaqu dogoria
sa Nana tinaharupu.

⁴ Mi kera qetuqetu hola koe Zihova, gamu doduru
pa popoa pepeso;
mi vahesia si Asa koari na kinera, mi
velavela pa qinetuqetu!

⁵ Kera vahesia se Zihova,
mi vahesia koari na mike.

⁶ Mi ivui sari na ivivu meke na buki,
mi velavela pa qinetuqetu pa kenuna e
Zihova sa nada Baqara.

- 7 Mani ovana sa kolo lamana meke kera sari
doduru tinitona pu koadi vasina,
sa pepeso, meke sari doduru pu koadi
vasina.
- 8 Gamu na ovuku, mi koa qetuqetu gua rina
tinoni pu popohara ni limadia,
sari na togere si madi keke gua kera qe-
tuqetu pa kenuna.
- 9 Madi kera pa kenuna e Zihova,
ura Asa si mae varipitui nia sa kasia popoa
pa tinonoto,
meke lopu toka kale si Asa.

99

E Tamasa sa Banara Lavata

- 1 E Zihova si koa Banara,*
madi tarazuzu sari na tinoni!
Habotu si Asa pa Nana habohabotuana Banara
pa varikorapadi rina mateana serubimi,
ke niniu sa popoa pepeso.
- 2 Nomana lavata se Zihova sapu koana pa Zaione;
Asa si koa na nati Banara koari doduru
butubutu.
- 3 Madi vahesia sa Pozana e Zihova, sapu mari-
laena hola!
Variva matagutuna meke Hopena si Asa!
- 4 Banara heheda, qetu nia Goi gua sapu tonoto;
ele va tana va tonotia Goi gua sapu garo
koari na tie Izireli.
Ele evania Goi sa tinonoto meke sa lineana
koarini.
- 5 Vahesia se Zihova sa nada Tamasa;

* 99:1 Ekd 25:22

mi hoqa vahesia pa kenuna Sa Nana habo-
habotuana banara!
Na hopena si Asa.

⁶ Ari Mosese, e Eroni, meke sari tudia si na hiama
te Tamasa,
meke e Samuela si na tie pu varavara la koa
Sa;
sari kasa hire si hoke tepatepa la koa Sa,
meke avosi Sa si arini.

⁷ Zama la koa rini sa Tamasa pa korapana sa lei
sapu turu sage guana dedegere lavata,*
va tabei rini sari na tinarae na ginarunu pu
poni ni na tozi ni Sa.

⁸ Kei Zihova mami Tamasa, ele olaṅi Goi sari na
dia tinepatepa;
na Tamasa taleosae si Goi koa rini,
ba va kilasi tu Goi sarini koari na dia sinea.

⁹ Mada va lavatia se Zihova sa nada Tamasa,
mada vahesia si Asa pa Nana togere hopena.
Ura na hopena na viana se Zihova sa nada
Tamasa.

100

Keke Kinera Zama Leana

¹ Mi kera qetuqetu la koe Zihova gamu doduru
tinoni pa kasia popoa!

² Vahesia se Zihova pa qinetuqetu,
mae kera qetuqetu pa kenuna Sa.

³ Mi gilania sapu se Zihova si na Tamasa.
Asa tavete gita si gita, ke tanisa tu si gita.

* 99:7 Ekd 33:9

Gita si na Nana tie, meke na sipi pu ta kopue
koa Sa.

⁴ Nuquru mae pa sasadana sa Nana Zelepade pa
vinahesina,
mi zama leana koa Sa, mi vahesia.

⁵ Ura na leana se Zihova,*
sa Nana tataru nabuna si loke kokoina,
meke kopuni Sa sari Nana zinama ninæ
rane ka rane.

101

Vina Tatara tana Keke Baṅara

(Keke kinera te Devita)

¹ Kei Zihova, kaqu kera atu nia rau koa Goi sa
qua sinoto va nabu koa Goi,
meke sa qua vinilasa va toṅoto koari na tie.
Zihova maqu kera vahesi Igo.

² Sari na qua tinavete na hahanana si kaqu loke
tinazutudi.
Kei, panavisa kaqu mae koa rau si Goi?

Kaqu toa nia rau sa tinoa viana vasina koa si rau.

³ Sa kinaleana si lopu kaqu hite qetu nia rau.
Kukiti ni rau sari na tinavete tadirini pu luara
pania sa Tamasa;
lopu kaqu hite galagala ni rau si arini.

⁴ Kaqu tozia rau sa hinokara pa qua tinoa;
lopu kaqu somana nia rau si keke kinaleana
tadi na tie.

* **100:5** 1 Koron 16:34; 2 Koron 5:13, 7:3; Ezi 3:11; Sam 106:1,
107:1, 118:1, 136:1; Zer 33:11

⁵ Kaqu va nosoi rau sarini pu nanāe na nonovali sari na turānana.
Lopu kaqu hite qetu nia rau sa tie pu vahesihesi pule nia, na dono va goregore tie.

⁶ Kaqu qetu ni rau sarini pu kalavarae zonazona koe Tamasa,
meke kaqu mae tavetavete pa qua vetu banāra.
Arini pu hinokara pa dia tinoa,
si kaqu va malumi rau pude nabulu nau.

⁷ Loke tie kokoha si kaqu koa pa qua vetu banāra;
loke tie sekesekei si kaqu koa hola pa kenuqu rau.

⁸ Lopu kaqu makudo va mate pani rau sari na tie kaleadi pu koa pa popoa.
Kaqu va vura pani rau sari na tie kaleadi koa sa vasileana nomana te Zihova.

102

Vinaravara tana Keke Tie pu Koa Ta sigiti

¹ Kei Zihova, Mu avosia sa qua vinaravara,
Mu avoso mae ia sa qua kinabo na tinepa atu koa Goi.
² Mu lopu koa va seu koa rau pana tasuna rau!
Mu va talina mae au,
Mamu tuturei olanau pana tepa atu si rau.
³ Ura korapa hola taloa guana tunaha sari na qua rane,
meke sari na susuriqu si guana ta sulu palae pa nika.

- 4 Ta seke va gore palae si rau, meke guana duduli
sapu harahara,
na hinenahena ba muli_{ni} nia tu rau.
- 5 Silava sisigiti si rau,
goregore hikare sa tiniqu.
- 6 Gua tugo na kurukuru tapuru pinomodi pa
qega si rau,
gua tugo na duduru pa vasileana ta huarana.
- 7 Peqa si rau,
guana kurukuru pu koa eke pa batu vetu.
- 8 Doduru to_{so} si ta zama no_{no}vala si rau koari
na qua kana,
sarini pu va sisire nau si leve nau rini pana
poza ia rini sa pozaqu.
- 9-10 Pa Mua binugoro na tina_{na}ziri si gania rau
sa eba,
napo heni nia kolomataqu mo rau sa gequ
kolo napo.
- Ta kilu palae koa Goi si rau, meke ta veko palae
hokara.
- 11 Sa qua tinoa si guana veluvelu huporo,
meke harahara guana duduli si rau.
- 12 Ba Agoi Zihova si koa Ba_{na}ra ninae rane,
meke sari doduru sinage si kaqu balabala
Igo.
- 13 Kaqu mae si Goi pude qetu nia na talota_{na} nia
sa popoa Zaione,
ele kamo_a sa to_{so} pude taleoso nia si asa,
hie tugo sa to_{so} garona.
- 14 Ta huara si asa,

- ba tataru nia rina Mua nabulu sa popoa
Zaione.
Ta huara va inete si asa,
ba talotaña nia rini si asa.
- 15 Kaqu pamaña nia rina butubutu se Zihova,
meke sari doduru bañara pa pepeso si kaqu
matagutu nia sa Mua ninirañira.
- 16 Ura kaqu kuria e Zihova sa popoa Zaione,
meke kaqu vata dogoro si Asa pa Nana
ñinedalana.
- 17 Kaqu avosi Sa sari na Nana tie malañadi,
meke kaqu va avosi Sa sari na dia vinar-
avara.
- 18 Mamu kubere gore ni gua sapu evaņi e Zihova
pude tadi na sinage mae hire,
pude saripu lopu ele podo ba kaqu vahesia
se Zihova pana podo si arini meke tiroi.
- 19 Doņo gore mae se Zihova pa Nana vasina
hopena panaulu;
koa pa Mañauru si Asa meke doņo gore mae
pa pepeso,
- 20 pude avosia sa sinilava tadi na tie ta pusidi,
pude vata rupahi saripu ta pitu pude mate.
- 21 Meke sa Pozana e Zihova si kaqu ta tozi vura
pa Zaione;
meke kaqu tavahesi si Asa pa Zerusalema,
22 pana varigara sari na binañara na bu-
tubutu
meke vahesia se Zihova.
- 23 Tava malohoro si rau koe Zihova totona
korapa na tie vaqura si rau;
va papakia Sa sa qua tinoa.

24 Gua asa ke zama si rau, “Kei Zihova, Mu lopu vagi pania sa qua tinoa sipu korapa nīnira si rau.

Kei Zihova, Agoi si toa hola ninae rane.

25 Pukerane hola tu ele kuria Goi sa kasia popoa,*
meke pa Limamu soti si ele kuria Goi sa mañauru.

26 Kote murimuri palae si arini, ba Agoi si koa hola ninae rane;
kaqu norenore guana poko si arini.

Kaqu hobei Goi guana hobe poko,
meke kaqu murimuri palae si arini.

27 Ba Agoi si koa kekeñoño mo ninae rane,
meke loke kokoina sa Mua tinoa.

28 Sari na tumami si kaqu koa tava sare,
meke sari na tudia si kaqu koa tava sare pa kauruna sa Mua kinopu pa kenumu Goi.”

103

Sa Tataru te Tamasa

(Keke kinera te Devita)

1 Maqu vahesia se Zihova!

Pa doduruna sa qua tinoa si maqu vahesia sa Pozana hopena!

2 Maqu vahesia se Zihova pa doduruna sa bu-loqu!

Meke maqu lopu muliñi nia sa ninomana sa Nana tataru vatukana.

3 Asa taleosoni sari doduru mia tinavete kaleadi,
meke salañi Sa sari doduru mia minoho.

* 102:25 Hib 1:10-12

- 4 Harupau Sa si rau pa minate,
meke mana nau Sa pa Nana tataru, na tataru
variva taleosae.
- 5 Poni va soku nau Sa sari na tinitoŋa leadi totoŋo
toaqu si rau,
pude qu koa vaqura na ninira guana atata si
rau.
- 6 E Zihova si vilavilasa va toŋoto poni saripu ta
noŋovala,
meke poni Sa gua sapu goto koa rini.
- 7 Vata dogoro ni Sa koe Mosese sari Nana hiniva,
meke vata dogoro ni Sa koari na tie Izireli
sari Nana tinavete.
- 8 E Zihova, si ta sinie na tataru meke tokani na
taleoso ni Sa sari na tie,
meke lopu hoke tuturei bugoro si Asa,
meke sa tataru lavata tanisa si koa hola
doduru totoŋo.*
- 9 Lopu hoke zuzutu sisigiti si Asa,
meke lopu kopu nia Sa sa Nana binugoro
ninae rane ka rane.
- 10 Lopu poni gita Sa sa vina kilasa sapu gua
garodi ri nada sinea,
babe hobe ni sari na tinavete kaleadi pu
taveti gita.
- 11 Gua sapu ululu hola nia sa Maŋauru sa kasia
popoa,
si gua tugo asa nomana gua sa Nana tataru
koa rini pu pamaŋa nia si Asa.
- 12 Nomana gua sa vinari seuna sa kali gasa
rimata pa kali lodu rimata,

* 103:8 Zem 5:11

- si seu gua tugo asa nomana gua vasina vekoni Sa sari na nada sinea.
- 13 Gua sapu tataru ni na va tuka ni sa tamana sari nana koburu,
si gua tugo tataru guni na va tukana guni e Zihova sarini pu pamaña si Asa.
- 14 Ura gilania Sa sa kinurida gita,
lopu muliñi nia Sa sapu ta tavetae pa pepeso mo si gita.
- 15 Ura sa tinoa tadi na tie si guana duduli mo;
toa meke pelara valeana guana havoro,
16 ba sipu givusia si nolo taloa si asa,
meke lopu ta dogoro pule vasina sotona.
- 17 Ba sarini pu pamaña nia se Zihova, si tataru ni Sa ninae rane,
meke sa Nana tinoñoto si koa koari na sinage na sage,
18 koa rini pu kopu nia sa Nana vinariva egoi nabuna,
meke lopu muliñi ni na va tabei sari Nana tinarae.
- 19 E Zihova si va turua sa Nana habohabotuana Bañara pa Mañauru,
meke Bañara ni Sa sari doduru Nana vina podaka.
- 20 Mi vahesia se Zihova, gamu doduru mateana ninirania,
pu va tabei sari Nana tinarae,
meke va avosi sari Nana zinama.
- 21 Mi vahesia se Zihova, gamu doduru pu tago ninirañira pa Mañauru;

gamu na Nana nabulu pu eva_{ni} sari Nana hiniva!

²² Mi vahesia se Zihova,
gamu doduru Nana tin_{ito}na toadi pa doduru
vasina pu ba_{na}ra ni Sa.

Maqu vahesia rau se Zihova pa doduruna sa buloqu.

104

Vinahesina sa Tamasa Kurikuri

¹ Kei, maqu vahesia se Zihova pa doduruna sa buloqu!

Kei Zihova qua Tamasa, lavatamu hola si Agoi;

guana poko nia Goi sa tinolava variva magasana.

² Sa kalalasa si guana Mua poko Goi,
repahia Goi sa ma_{na}uru lavata, guana ipi.

³ Kuria Goi sa Mua vasina kokoana koari na kolo panaulu;

sari na lei si guana Mua totopili si arini.

Meke surana si Goi pa givusu, meke paleke Igo sa pa tatapuruna.

⁴ Eva_{na} guni na Mua tie paleke inavoso Goi sari na givusu,*

meke sari na Mua nabulu si guari na hinuru_{nu} nika.

⁵ Ele va sotoa Goi sa kasia popoa koari na sinokirae nabudi,

gua asa ke lopu kaqu hite boka tava rizu si asa.

* **104:4** Hib 1:7

- 6 Ele va nobi tamunu nia kolo lamana Goi si asa,
guana poko,
meke sa kolo si ululu hola ni sari na toqere.
- 7 Totoso zamai Goi sari na kolo, rizu taloa si arini;
totolo taloa si arini totoso avosia rini sa Mua
zinama niñira.
- 8 Ululu hola ni rini sari na toqere, meke totolo
gore la koari na pezara,
vasina sapu ta vizata poni nia rini.
- 9 Ele pada vekoā Goi sa voloso sapu lopu kaqu
hola nia rini,
pude di lopu kaqu nobi tamunu pulea rini sa
kasia popoa.
- 10 Va totolo gorei Goi koari na pezara sari na
bukaha kolo,
meke sari na ovuku si totolo gore pa variko-
rapadi rina toqere.
- 11 Va napoi rini sari na kurukuru pinomo,
tava beto sa memeha tadi na doñ'ki
pinomodi.
- 12 Sari na kurukuru si tavete dia vori,
meke kerakera dia koari na hudahuda
vasina.
- 13 Va gore mae ia Goi koari na toqere sa ruku pa
manauru,
meke sinia na Mua minana Goi sa kasia
popoa.
- 14 Va toqolo poni ni duduli Goi sari na bu-
lumakao,
meke ponini linetelete Goi sari na tie,
pude boka lelete si arini.

- 15 Meke pude boka tavete napo vaeni si arini
meke qetuqetu.
Tavete oela olive si arini pude lumu va
nedali sari kenudia,
meke na bereti, pude boka henahena meke
ninira.
- 16 Sari na huda sida pa Lebanoni si vagi valeana
kolo ruku;
arini sari na huda pu va toqoli e Zihova
telena.
- 17 Vasina si tavete dia vori sari na kurukuru,
meke sari na hidoko si tavete dia vori pa
huda nomadi.
- 18 Sari na toqere si na vasina tadi na qoti
pinomodi,
meke sari na vasina patupatu si na vasina
tometomeana tadi na kurukuru pu hoke
hore qoqoro.
- 19 Tavetia Goi sa sidara pude padai sari na toso
pa hopeke sidara,
meke sa rimata si lulia sa sa nana toso
pude lodu.
- 20 Ele tavetia Goi sa boni,
meke sari na kurukuru pinomodi si vura
mae pana huporo sa popoa.
- 21 Sari na laione si kurumu hata gedi ginani,
hata ia rini sa ginani pu va nama veko poni
sa Tamasa.
- 22 Sipu gasa sa rimata, si pule la eko pa dia bae
si arini.
- 23 Sari na tie si la koari na dia tinavete pana rane,
osolae kamo sa veluvelu.

- 24 Kei Zihova, soku hola sari na tĩnitoṅa pu taveti
Goi,
tumatumae hola si Goi pa kinuridi ri doduru.
Sa kasia popoa si ta siṅie kurukuru toadi pu
taveti Goi.
- 25 Dotu sa hebalana lavata, nomana hola, meke
labena,
vasina si koa sari na tĩnitoṅa pu lopu boka
ta nae, hitekedi na nomadi.
- 26 Meke vasina tugo si ene lamae sari na vaka,
meke vasina tugo si lopilopi sa kurukuru
variva matagutuna pozana Leviatani,*
asa sa kurukuru variva mate pa kolo pu
tavetia Goi.
- 27 Sari doduru sara si kalavarae mo koa Goi
pude poni ni sari gedi ginani pana ovia rini.
- 28 Poni Goi sari gedi ginani, ke ganigani si arini.
Va nago ni Goi sari gedi ginani, ke deṅa si
arini.
- 29 Pana taluarae Goi koa rini, si matagutu si arini,
totoso vagi pania Goi sa dia siṅiṅo, si mate
si arini,
meke pule la pa pepeso vasina mae guadi.
- 30 Ba sipu siṅo la nia Goi sa Maqomaqomu, si toa
si arini,
meke va toa pulea Goi sa popoa pepeso.
- 31 Mani koa hola ninae rane sa Nana ṅiniraṅira
na vina lavata e Zihova.
Mani getu ni e Zihova sari Nana tinavete.
- 32 Totoso doṅo la ia mo Sa sa kasia popoa, ba
tarazuzu sa pepeso,

* **104:26** Zob 41:1; Sam 74:14; Ais 27:1

tiqiu mo Sa sari na toqere ba puzaka sari na nai!

- ³³ Kaqu kera vahesia rau se Zihova pa doduruna sa qua tinoa;
 pana korapa toaqu rau, si kaqu kera vahesia rau sa Tamasa.
- ³⁴ Sari na qua binalabala si madi va qetua si Asa, ura qetuqetu nia rau se Zihova.

- ³⁵ Sari na tie sea si madi tava mate palae pa kasia popoa,
 meke sari na tie kaleadi si madi tava murimuri palae gedi.
- Maqu vahesia rau se Zihova pa doduruna sa buloqu.
- Mi vahesia se Zihova.

105

Sa Tamasa meke Nana Tie (1 Koronikolo 16:8-22)

- ¹ Mi vahesia se Zihova, mi tozi vura nia sa Nana vina lavata,
 tozi koari doduru butubutu sari Nana tinavete.
- ² Kera la koe Zihova, mi kera vahesia si Asa;
 tozi vura ni sari doduru Nana tinavete variva magasadi!
- ³ Mada qetu nia sapu Tanisa si gita,
 madi koa qetu sarini pu vahesia si Asa.
- ⁴ La hata ia sa tinokae koe Zihova,
 hata lamo ia sa minana Tanisa.
- ⁵ Mi balabala i sari na tinavete marilaedi pu taveti Sa,

- meke sari Nana tinavete variva magasadi, na
vinaripitui pu eva_{ni} Sa.
- ⁶ Gamu na tutina e Ebarahami, sa Nana nabulu;
meke gamu na tuna e Zekopi, sapu ta vizata
mia,
- ⁷ e Zihova sa nada Tamasa si Asa,
sari na Nana tinarae si tana doduru kasia
popoa.
- ⁸ Kaqu kopu nia Sa sa Nana vinariva egoi nabuna
ninae rane.
Sari na Nana vina tatara si tadi na tina
sinage.
- ⁹ Kaqu kopu nia Sa sa Nana vinariva egoi koe
Ebarahami,*
meke sa Nana vina tatara koe Aisake.
- ¹⁰ Ele va tatara nia Zihova si keke vinariva egoi
koe Zekopi,*
sapu kaqu koa hola ninae rane.
- ¹¹ Zama si Asa, “Kaqu ponigo Rau sa popoa
Kenani,
kaqu na mua tinago soti si asa,” gua sa
Tamasa.
- ¹² Lopu soku sari na tinoni te Tamasa,
meke na tie karovodi si arini pa popoa
Kenani.
- ¹³ Ene varikarovae popoa mo si arini,
taluarae pa keke popoa, meke la pa keke
popoa pule, gua mo.
- ¹⁴ Ba lopu va malumi Tamasa sari na votiki
butubutu pude nonovali si arini.*

* **105:9** Zen 12:7, 17:8, 26:3 * **105:10** Zen 28:13 * **105:14** Zen 20:3-7

Kopu ni Sa si arini, meke va balau i Sa sari na baṅara.

15 “Mu lopu tiḡu la i sari na Qua nabulu ta vizatadi,
lopū taṅini sari na Qua poropita!” gua si Asa.

16 Va mae ia e Zihova sa soṅe pa popoa,*
meke va papakia Sa sa ginani.

17 Ba ele garunu va kenue la nia Sa si keke tie,*
se Zosepa, sapu ta holuholue pude na pin-
ausu.

18 Ta pusie seni sari na nenena,*
meke ta paku aeana sa ruana,

19 osolae tava gorevura sapu gua koroto nia
sa,
tava sosode pa Nana zinama e Zihova sapu
toṅoto se Zosepa.

20 Ke va vuraia sa baṅara pa Izipi si asa pa vetu
varipusi,*
meke vata rupahia sa.

21 Vata evaṅae nia koimata sa si asa pa nana
ḡinavuna,*

meke ponía sa sa niniranira pude koa totoli
nia sa doduruna sa popoa Izipi,

22 meke sari nana ṅati tie tavetavete,
meke pude va tumaturnaei sari nana tie
totoli.

23 Meke rizu la pa Izipi se Zekopi,*
meke koa vasina.

* 105:16 Zen 41:53-57 * 105:17 Zen 37:28, 45:5 * 105:18
Zen 39:20 kamo hinya 40:23 * 105:20 Zen 41:14 * 105:21 Zen
41:39-41 * 105:23 Zen 46:6, 47:11

- 24 Meke va sokui lala nana e Zihova sari Nana tie,*
meke va niñirai Sa, hola ni sari na dia kana.
- 25 Hobei e Zihova bulodi sari na tie Izipi,
pude kukiti ni sari Nana tie pu nabulu nia si
Asa,
ke ñoñovali rini sari na tie Izireli.
- 26 Beto asa si garunu la nia Sa se Mosese sa Nana nabulu,*
meke se Eroni sapu ele vizatia Sa.
- 27 Tavete vura ni rini sari na vina gilagila pa varikorapadi rina tinoni,
meke sari na tinavete variva magasadi pa popoa Izipi.
- 28 Va huporo dudukukuru mia Tamasa sa popoa,*
ba korodia va tabea tugo rina tie Izipi sa Nana zinama.
- 29 Iliri ni ehara Sa sari na dia ovuku,*
meke va mate betoi Sa sari na dia igana.
- 30 Va siñi nia bakarao Sa sa doduruna sa dia popoa,*
kamo tu pa korapana sa vetu banara ba koa ia tugo bakarao.
- 31 Zama mo sa Tamasa meke omunu la mo sari doduru dodoa*
na nikuniku pa doduruna sa popoa Izipi.
- 32 Va raza la i tugo Sa sari na ruku aesi,*
meke na kapi si malara la pa doduruna sa popoa.

* **105:24** Ekd 1:7-14 * **105:26** Ekd 3:1 kamo hinia 4:17
 * **105:28** Ekd 10:21-23 * **105:29** Ekd 7:17-21 * **105:30** Ekd
 8:1-6 * **105:31** Ekd 8:16-17,20-24 * **105:32** Ekd 9:22-25

- 33 Va mate pani Sa sari na dia ɲati vaeni meke sari na vuadi,
meke sari na dia huda piqi, meke va kaleana betoi Sa sari doduru dia hudahuda.
- 34 Zamai Sa sari na kupokupo, ke omunu la si arini,*
soku vuro tina meke lopu boka ta nae.
- 35 Gani rini sari doduru linetelete pa pepeso;
gani rini vuadi sari doduru vuvua pa inuma.
- 36 Va mate pani Sa sari na tudia koreo kenudi*
rina tatamana pa popoa Izipi,
saripu podo kekenudi koarini.
- 37 Beto asa si turana vura ni Sa pa Izipi sari na tie Izireli;*
paleki rini sari na dia siliva na qolo,
toa valeana na ɲinira si arini.
- 38 Matagutu ni rina tinoni pa Izipi sari na tie Izireli,
ke totošo taluarae taloa rini, si qetu sari na tie Izipi.
- 39 Va aqori Sa si arini pa opo adumuna keke lei,*
meke turani Sa si arini panaboni pa kalalasana keke nika.
- 40 Tapa ginani si arini, ke ponini Sa sari na kurukuru tapuru, pozana kueli,*
meke na ginani pu hoqa gore mae pa manauru ke deña si arini.
- 41 Va puzaka vura ia Sa pa patu sa kolo,*
meke totolo guana leana pa qega.

* **105:34** Ekd 10:12-15 * **105:36** Ekd 12:29 * **105:37** Ekd 12:33-36 * **105:39** Ekd 13:21-22 * **105:40** Ekd 16:2-15
* **105:41** Ekd 17:1-7; Nab 20:2-13

- 42 Balabala pulea Sa sa Nana vina tatara madina
koe Ebarahami, sa Nana nabulu.
- 43 Gua asa ke turaña vura ni Sa pa Izipi sari Nana
tie ta vizatadi,
meke kera na kukili si arini pa dia qine-
tugetu.
- 44 Poni Sa koarini sari na pepeso tadi na votiki
butubutu,*
meke vala i Sa koa rini sari na inuma na
vuvua tadi na votiki tie,
- 45 pude madi va tabei ri Nana tie sari Nana
tinarae,
meke sari doduru Nana ginarunu.

Mi vahesia se Zihova!

106

Sa Lineana te Zihova koari Nana Tie

1 Mi vahesia se Zihova!*

- Mi zama leana la koa Sa, ura leana si Asa,
meke koa hola ninae rane sa Nana tataru
nabuna.
- 2 Loke tie boka tozi vura betoni sari doduru
tinavete niniradi,
loke tie boka vala nia sa vinahesi sapu
garona.
- 3 Tamanae si arini pu kopu nia sa lineana pa
doduru tie,
meke sarini pu evania sa tinoŋoto doduru
totoso.

* **105:44** Zos 11:16-23 * **106:1** 1 Koron 16:34; 2 Koron 5:13, 7:3;
Ezr 3:11; Sam 100:5, 118:1, 136:1; Zer 33:11

- 4 Kei Zihova, Mu balabala au pana qetu ni Goi sari na Mua tie;
Mu va sare au pana harupi Goi sarini.
- 5 Mu va malumau pude qu dogoria sa minamutu tadi na Mua tie ta vizatadi,
meke maqu somana nia sa qinetuqetu tadi na Mua tinoni,
pude qu somana qetu nia sapu Tanisa si gita.
- 6 Gita si na tie sea gua tugo ri na tiatamada pukerane,
meke na tie kaleada si gita.
- 7 Sari na tiatamada pukerane sapu koa pa Izipi si lopu gilani rini sari na tinavete variva magasadi pu evani sa Tamasa,*
meke mulini ni tugo rini sari na totošo sokudi pu vata dogoro ni sa Tamasa koa rini sa Nana tataru;
ba matagutu na lopu rane a rini sa Tamasa pu tagoi sari doduru niniraniira pa Kolo Zinara.
- 8 Gua asa sarini, ba harupi Sa si arini koasa laena sa Pozana Sa,
pude kaqu vata dogoro vura sa Nana niniraniira lavata.
- 9 Zama ia Sa sa Kolo Zinara,*
meke popa si asa,
meke turana guni Sa vasina sarini, guana enedia pa qega.
- 10 Ke harupi Sa si arini pa limadi rina kana,
meke vata rupahi Sa si arini koa sa niniraniira tadi na tie varikanai.

* 106:7 Ekd 14:10-12 * 106:9 Ekd 14:21-31

- 11 Meke kuzu va matei na kolo sari na dia kana;
 lopu keke arini si toa.
- 12 Ke tiqe va hinokaria rini sari Nana zinama,*
 meke kera vahesia rini si Asa.
- 13 Ba lopu sana muliṅi ni rini sari Nana tinavete,
 tuturei taveti rini gua sapu hiva ni rini toso
 lopu ele tozi ni Sa.
- 14 Okoro ginani leleadī si arini pa qega,*
 meke podepodekia rini sa Tamasa.
- 15 Poni Sa gua sapu tepa ia rini,
 ba va raza ni Sa koa rini si keke minoho
 kaleana.
- 16 Konokono ni rina tinoni pa qega sari Mosese*
 e Eroni, sari nabulu madidi te Zihova.
- 17 Ke ta viqala rua sa pepeso,
 meke hoqa lodu beto vasina sari Datani e
 Abirami meke sari na dia butubutu.
- 18 Meke gore mae sa nika pa maṅauru,
 meke sulu pani sari na tie kaleadi pu lulidi
 sari kara.
- 19 Tavetia rini si keke beku bulumakao pa Sae-
 nai*
 meke vahesia rini si asa.
- 20 Lopu vahesia rini sa Tamasa tolavaena na
 nedalana,
 ba vahesia tu rini sa bekuna sa bulumakao
 sapu gani duduli.
- 21 Muliṅi nia rini sa Tamasa pu harupudi si arini,
 sapu ele taveti sari na tinavete nomadi hola
 pa Izipi.

* **106:12** Ekd 15:1-21 * **106:14** Nab 11:4-34 * **106:16** Nab
 16:1-35 * **106:19** Ekd 32:1-14

- 22 Ba variva magasadi tu sari Nana tinavete
vasina,
meke variva matagutudi tu gua saripu evaṅi
Sa pa Kolo Ziṅara.
- 23 Gua asa, ke zama sa Tamasa, sapu kote va mate
pani Sa si arini, gua.
Ba sipu gilania Mosese sapu gua asa, si
toketoke hukata ni sa koe Tamasa si arini,
pude lopu va matei Sa si arini pa Nana
binugoro.
- 24 Beto asa si kilua rini sa popoa leleana,*
sina lopu va hinokaria rini sa vina tatara te
Tamasa.
- 25 Qumiqumi si arini koari na dia ipi,
meke lopu va tabea rini sa zinama te Zihova.
- 26 Gua asa ke poni Sa sa vina balau
sapu kaqu va mate pani Sa si arini pa qega.
- 27 Kaqu va talahuarae i Sa sari na tudia pa
korapadi rina butubutu huporodi,*
pude di la mate palae koari na votiki popoa.
- 28 Meke beto asa pa toqere Peoro, si la somana
nia rini sa vinahesina e Beolo**
meke henai rini sari na ginani pu tava
vukivukihi la koari na tamasa pu loke dia
tinoa.
- 29 Va bugoria rini se Zihova koari na dia tinavete
kaleadi,
ke puzaka vura koa rini si keke oza.

* **106:24** Nab 14:1-35 * **106:27** Liv 26:33 * **106:28** Beolo sina
tamasa beku. * **106:28** Nab 25:1-13

- 30 Ke turu vura se Pinehasi meke va matei sa sari
karua tie seadi,*
ke tiqe noso sa minoho.
- 31 Podalae pa toতোসা si ta balabala sapu na tie
toতোসা si asa,
meke kaqu ta balabala tugo ninae rane si
asa.
- 32 Koasa kolo pa Meriba si va bugoria rini se
Zihova,*
ke pa ginugua tadirini si va tasuna ia rini se
Mosese.
- 33 Ura vata naziria arini si asa,
ke lopu balabala paki se Mosese meke zama.
- 34 Lopu va matei rini sari na tie huporo*
saripu garunu ni e Zihova pude va matei.
- 35 Ba varihaba la tu koa rini sarini,
meke luli tu rini sari na dia hahanana
huporodi.
- 36 Sari na tie te Tamasa si vahesi beku,
gua asa ke ta evaᅇa sa dia vina kilasa.
- 37 Va vukivukihi lani rini koari na tomate kaleadi
sari na tudia* koreo na tudia vineki.
- 38 Va matei rini sari na koburu pu loke dia
ginugua seadi,*
meke va bonia rini sa popoa pa dia vina
mate tie.
- 39 Va boni puleni teledia si arini koari na dia
tinavete seadi,

* **106:30** Pa vinatabena sa tinarae te Zihova pude va mate sari na tie vahesi beku si va matei Sa sari karua pu somana pa vinahesi beku meke vinari riqihi pa kenudi ri doduru tie te Tamasa.

* **106:32** Nab 20:2-13 * **106:34** Zaz 2:1-3, 3:5-6 * **106:37** 2 Baᅇ 17:17 * **106:38** Nab 35:33

meke lopu soto va nabu si arini koe Tamasa.

- 40 Ke ta naziri hola ni e Zihova sari Nana tinoni,*
ke etulu pani Sa sari Nana tinoni soti.
- 41 Luara lani Sa si arini pa limadi rina butubutu
huporodi,
pude madi koa totoli ni rina dia kana.
- 42 Ta nonovala si arini koari na dia kana,
meke koa pa dia niniranira si arini.
- 43 Soku to^oso si va sarei e Zihova sari Nana tie,
ba vizatia rini si pude lopu va avoso la koa
Sa,
meke lodu mate pa dia sinea si arini.
- 44 Ba avosi e Zihova si arini pana kabo la koa Sa
sarini,
meke balabala i Sa pa dia tinasuna.
- 45 Pa ginuadi rini si balabala ia Sa Nana vinariva
ego nabuna koa rini,
meke pa Nana tataru lavata si toka ni Sa si
arini.
- 46 Va kekeri sa bulodi sari na dia kana
pude tataru ni si arini.
- 47 Kei Zihova, mami Tamasa, Mu harupu gami,
Mamu turana vata luarae pule mae gami
koari na butubutu huporodi,*
pude boka zama leana hola si gami koa Goi,
meke boka vahesia gami sa Pozamu Goi.
- 48 Mani tavahesi se Zihova, sa Tamasa tadi na tie
Izireli,
mada vahesia kamahire, meke ninae rane.
Madi zama "Emeni!" sari doduru tie!

* 106:40 Zaz 2:14-18 * 106:47 1 Koron 16:35-36

Mi vahesia se Zihova.

Buka Vina Lima

107

Sam 107 kamo Sam 150

Vinahesina sa Lineana te Tamasa

- 1 Mi zama leana la koe Zihova, ura leana si Asa, na koa hola ninae rane* sa Nana tataru nabuna.
- 2 Madi zama leana pule la koe Tamasa sarini pu vata rupahi Sa pa tinasuna, gamu doduru pu ele harupu gamu Sa. Ele harupu gamu Sa si gamu koari na mia kana,
 - 3 meke turana puleni gamu Sa koari popoa huporodi pa kali gasa rimata, lodu rimata, pa kali gede meke kali matao.
- 4 Kaiqa si muliunu koari na vasidi kalekaleadi pa qega, meke lopu boka dogoria rini sa sirana la pa popoa pude la koa.
- 5 Ovia na memeha, ke malohoro sari na dia binalabala pude koa valeana pule si arini.
- 6 Ke tepa la koe Zihova si arini, meke va sarei Sa si arini pa dia tinasuna.
- 7 Turani Sa si arini pa keke sirana tonoto, osolae kamo rini si keke vasileana nomana pude la koa vasina.
- 8 Madi zama leana koe Tamasa sarini, koasa Nana tataru nabuna koa rini,

* **107:1** 1 Koron 16:34; 2 Koron 5:13, 7:3; Ezi 3:11; Sam 100:5, 106:1, 118:1, 136:1; Zer 33:11

- meke koari na t̄iṅiṅa arileadi pu tavete
poni ni Sa koa rini.
- 9 Ura va napoi Sa saripu memeha,
meke va deṅa ni ginani leadi Sa saripu ovia.
- 10 Kaiṅa arini si koa pa hinuporo sapu duduku-
rumu,
ta pusi meke koa ta sigiti ni rini sari na seni.
- 11 Koa gugua asa sina va kari rini sari na tinarae
tanisa Tamasa pu Ululuna Hola,
meke kilui rini sari Nana vina tumatumae.
- 12 Ele va maboi Sa sarini koari na tinavete
n̄iniradi;
hoṅa si arini meke loke tie toka ni.
- 13 Ke tiṅe tepa la si arini koe Zihova koari na dia
tinasuna,
meke va sarei Sa si arini.
- 14 Turana vura pule ni Sa si arini pa hinuporo
sapu dudukurumuna,
meke vata rupahi Sa pa dia tinapusi.
- 15 Madi zama leana koe Zihova koasa Nana
tataru nabuna,
meke koari na t̄iṅiṅa marilaedi pu tavete
poni ni Sa koa rini.
- 16 Ura ele huari Sa sari na sasada boronizi,
meke ele mokui Sa sari na roza aeana.
- 17 Kaiṅa rini si duvili, sina koa gua koari na dia
sinea na tinavete kaleadi.
- 18 Lopu boka henai rini sari na ginani,
meke tata mo pa minate si arini.
- 19 Ke pa korapa dia tinasuna si tepa la koe Zihova
si arini,
meke harupi Sa pa dia tinasigiti.

- 20 Salani Sa si arini koari Nana zinama,
meke va sare i Sa pa minate.
- 21 Madi zama leana koe Tamasa si arini koasa
Nana tataru nabuna koa rini,
meke koari na tinitoṅa marilaedi pu tavete
poni ni Sa koa rini.
- 22 Madi zama leana la koa Sa koari na dia vina
vukivukihi;
madi tozi vura ni sari Nana tinavete pa
kinera qetuqetu.
- 23 Kaiqa arini pu tavetavete koari na vaka pa
kolo,
pa tinavete holuholu pa seu,
- 24 si dogori rini sari na tinavete te Zihova,
sari Nana tinavete variva magasadi koari na
lamana peava.
- 25 Ura zama mo si Asa meke ta evaṅa sa
raneboni,
sapu va puzaki sari na ololobagea pa
lamana.
- 26 Sage na gore sari na vaka koari na bogusu,
gua asa ke hoke malohoro sari na dia binalabala.
- 27 Duta ni lamae, guana tie naponapodi si
arini,
meke lopu hite gilania rini sa si boka tavetia
rini.
- 28 Ke tepa la koe Zihova si arini pa dia tinasuna,
meke harupi Sa si arini.
- 29 Va bulea Sa sa raneboni,
meke va memehia sa sa kolo nakili.
- 30 Qetu si arini, sina bule sa popoa,
meke turaṅa va kamo ni Sa si arini pa
hogotoana pu hiva nia rini.

- 31 Madi zama leana koe Tamasa sarini, koasa
Nana tataru nabuna koa rini,
meke koari na tinitona marilaedi pu tavete
poni ni Sa koa rini.
- 32 Madi tozi vura nia koari na kobi tinoni Sa Nana
vina lavata,
meke madi vahesia si Asa pa vinarigara tadi
na koimata.
- 33 Va popai Sa sari na ovuku,
meke va matei Sa sari na bukaha.
- 34 Sa popoa masuruna si iliri nia pepeso matena
Sa,
sina koa gua koari na kinaleadi tadi na tie
pu koa vasina.
- 35 Sa pepeso qegana si iliri nia kopi kolo Sa,
meke sa pepeso popana si va vura ni bukaha.
- 36 Vasina si veko ni Sa sari na tie oviadi,
meke kuria rini sa dia vasileana.
- 37 Lelete sarini koari na pepeso na huda vaeni,
meke vua katakata si arini.
- 38 Mana ni Sa sari Nana tie, ke podopodo va soku
si arini,
meke lopu hite va goregore hikare i Sa sari
na dia bulumakao.
- 39 Totoso tava kilasa, na tava kurekure sari na tie
te Tamasa koarini pu nonoivali,
na va tasuna i, na va talotani,
- 40 si vata dogoro nia sa Tamasa sapu lopu getu
ni Sa sarini pu nonovaladi si arini,
ke va muliunu pani Sa si arini pa qega loke
sirašana,
- 41 ba ovulu sage ni Sa sarini pu ta nonoivala,

- meke va toqolo va sokui Sa sari na dia
tatamana guana rovana sipi.
- 42 Dogoria rina tie toṅoto sapu gua asa meke qetu
nia rini,
ba sari doduru tie kaleadi si lopu hite boka
zama.
- 43 Sarini pu tumatumae si madi balabala i sari
na ginugua arini,
meke sa tataru nabuna te Zihova.

108

Vinaravara Tinepa Tinokae pa Vina Kilasadi rina Kana

(Keke kintera te Devita)

- 1 Kei Tamasa, turu va nabu si rau;
kaqu kera vahesigo rau si Goi pa doduru
buloqu!
- 2 Kaqu vaṅunu vaqavaqasa si rau,
meke va namanama i sari na qua mike.
- 3 Kei Zihova, kaqu kera vahesigo rau si Goi
pa varikorapadi rina votiki butubutu.
- 4 Ura sa Mua tataru nabuna si noma hola nia sa
sa maṅauru;
meke sa Mua tinaronue, loke tie si pada
kamoā;
sage ululu hola nia sa sa maṅauru.
- 5 Kei Tamasa, Mu vata dogoro vura nia sa Mua
linavata pa maṅauru,
meke sa Mua ṅiniraṅira pa kasia popoa.
- 6 Mu va sare gami pa Mua ṅiniraṅira, Mamu
olaṅia sa qua vinaravara,
pude di tava sare sari na Mua tie pu tataru
ni Goi.

- 7 Ele zama sa Tamasa pa Nana vasina hopena,
 “Pa Qua minataqara si kote va hia ia Rau sa
 vasileana Sekemi koari na Qua tinoni,
 kaqu paqaha va hia ia Rau sa pezara Sukoti
 koari na Qua tie.
- 8 Taqarau se Qileadi, Taqarau tugo se Manase,
 sa butubutu Iparemi si na Qua tie varane pa
 vinaripera.
 Sa butubutu Ziuda si kaqu banara ni sari na
 butubutu.
- 9 Moabi si kaqu guni nia Rau na Qua besini
 nuuzapana,
 koa sa popoa Edomu si kaqu gona la nia Rau
 sari na Qua sadolo,
 pude na vina gilagilana sapu Taqarau si asa.
 Kaqu velavela la nia Rau sa Qua minataqara
 koari na tie Pilisitia.”
- 10 Kei Tamasa, esei si kaqu turana gami pude la
 nuquria sa vasileana ta barana?
 Esei si kaqu turana lani gami pa Edomu?
- 11 Kei Tamasa, etulu pani gami mo Goi si gami?
 Lopu kaqu koa turanae tu si Goi koari mami
 qeto minate varipera?
- 12 Kei, mae tokani gami pude razai sari na kana;
 ura sa tinokae tana tie si loke guguana.
- 13 Be koa turana gami Goi si kaqu koa mataqara
 si gami,
 Agoi mo si boka va kilasi sari na mami kana.

109

Qinumiqumi tana Keke Tie pu Koa pa Tinasuna
 (Keke kinera te Devita)

- 1 Kei Tamasa, vahesi Igo rau si Agoi,
Mu lopu koromu pude kulu au.
- 2 Sari na tie kaleadi, na tie kokohadi si ele rapata
nau,
tozi rini sari na zinama kokohadi koasa guguaqu
rau.
- 3 Soku ginugua kaleadi si tozi rini koasa
guguaqu rau,
meke rapata hoboro nau rini si rau pa loke
ginugua.
- 4 Tataru ni na varavara toka ni rau si arini,
ba kanau tu rini.
- 5 Sa qua lineana koa rini si hobe nia kinaleana
tu rini,
meke sa qua tataru si hobe nia kinukiti tu
rini.
- 6 Mu vizatia keke tie varipitui kaleanana pude
varipitui nia,
Mu vizatia keke nana kana telena pude
zutua gana.
- 7 Pana ta pitu sa, si mani sea gana;
sa nana vinaravara ba mani ta balabalae
sinea tugo.
- 8 Mani papaka gana sa nana tinoa,*
meke mani vagi hobe gana keke votiki tie
sa nana tinavete!
- 9 Madi eapa gedi sari nana koburu,
mani naboko gana sa nana barikaleqe!
- 10 Madi loke dia vasina, meke madi koa malana
gedi sari na tuna.
Madi ta hadu taloa gedi koari na vetu
huhuaradi pu koai rini!

* 109:8 TTA 1:20

- 11 Koarini pu vagi paki sa sa dia poata meke lopu
boka hobe pulei sa,
si madi la vagi beto pani sari doduru nana
likakalae.
Madi la vagi beto pani rina tie karovodi sari
doduru nana vinagi koari nana tinavete!
- 12 Mani loke tie va tukania si asa,
meke mani loke tie tataru ni na kopuni sari
na tuna pu eapadi!
- 13 Madi puzulu sari doduru tutina,
mani ta mulinae palae sa pozana koasa
sinage pu luli mae koa sa.
- 14 Mani balabala vekoi e Zihova sari na kinaleadi
tadi na tiatamana pukerane,
meke mani lopu taleosae ni Tamasa sari na
sinea tanisa tinana.
- 15 Mani lopu mulini ni e Zihova sari na dia sinea,
ba sari na tiedi si madi ta mulini palae
hokara.
- 16 Ura lopu hite koa pa nana binalabala sa
tinavete tataru na vinatukana,
ba nonoivali sa sari na habahuala,
na malana, meke saripu lopu ta galagalaedi.
- 17 Hiva hola nia sa sa lineveleve, ke mani ta levei
gana tugo si asa!
Lopu hiva mana ni sa sari na tie, ke mani
lopu ta manae tugo si asa.
- 18 Sa nana hahanana lineveleve si guana nana
pinokopoko sa.
Mani guana kolo sa lineveleve sapu nuquru
pa tinina,
meke guana oela sapu nuquru pa susurina!

- 19 Mani nobia na lineveleve si asa guana poko pu
va sagea sa,
meke guana belete sapu dokoho nia sa
hopeke rane.
- 20 Madi gua arini sari na linipulipu kaleadi pu
poni ni e Zihova koarini pu va kaleanau,
koarini pu zutu nau koari na zinama kaleadi.
- 21 Ba Zihova qua Baṅara lavata, Mu toka nau gua
sapu ele va tataru nau Goi,
Mamu va sare au, sina koa gua koasa Mua
lineana na tataru.
- 22 Ura habahuala na malana si rau,
meke koa ta sigiti pa korapa buloqu si rau.
- 23 Tata mate taloa mo si rau, guana opoadumu
pana veluvelu;
ta givusu palae guana kupokupo hakena pa
elelo si rau.
- 24 Malohoro sari na tunutuṅu nenequ, sina lopu
henahena si rau;
tale susuriqu mo si rau.
- 25 Na dia sisireana rina tie si rau pana dogorau
rini;*
meke hiruhirue batudi si arini.
- 26 Mu toka nau, kei Zihova qua Tamasa;
Mu harupau pa Mua tataru nabuna!
- 27 Va gilana nia koari na qua kana,
sapu Agoi sa Tamasa sapu harupuqu rau.
- 28 Arini si leve nau, ba Agoi si mana nau tu.
Madi tava kilasa sarini pu ṅoṅovalau,

* 109:25 Mt 27:39; Mk 15:29

ba arau na Mua nabulu si maqu qetuqetu qua.

²⁹ Madi tava malamalana gedi sari na qua kana, meke madi guana pokopoko nia rini sa kinurekure.

³⁰ Kaqu velavela nia rau sa qua zinama leana koe Zihova.

Kaqu vahesia rau koari na vinarigarae tinoni,
³¹ sina lavelave nia Sa sa tie habahuala, meke va sarea Sa si asa koarini pu zutuna pude va matea gua.

110

Zihova meke sa Nana Banara Ta Vizatana
 (Keke Kinorokorotae te Devita)

¹ Zama se Zihova koasa qua Banara,*
 “Mu habotu pa kali Mataoqu,
 osolae vekoi Rau sari Mua kana pa kauru
 Nenemu,” gua.*

² Kaqu va repaha la ia e Zihova sa Mua
 ninirañira, podalae pa Zaione.
 Mu koa totoi ni sari na Mua kana.

³ Pana razai Goi sari na Mua kana,
 kaqu somana qetuqetu koari na tie varipera
 Tamugoi sari na Mua tie vaqura.

* **110:1** Mt 22:44; Mk 12:36; Lk 20:42-43; TTA 2:34-35; 1 Kor 15:25; Epi 1:20-22; Kol 3:1; Hib 1:13, 8:1, 10:12-13 * **110:1** Sa ginuana “pa kauru Nenemu” si osolae tava kilasa sari na mua kana.

Kaqu somana mae koa Goi guana puni munumunu koari na toqere hopedi.*

⁴ Keke vina tatara nabuna si tavetia e Zihova, meke lopu kaqu hobeia Sa si asa, sapu guahe:*

“Agoi si na hiama ninæ rane ka rane, pa kinehana e Melekizadeki^d,” gua.

⁵ Kaqu somana pa Mua niniranira sa Tamasa. Pana bugoro Sa, si kaqu va kilasi Sa sari na banara.

⁶ Kaqu pitui Sa sari na butubutu. Kaqu va siñi ni tie matedi Sa sari doduru vasidi varipera. Kaqu va kilasi Sa sari na banara pa kasia popoa.

⁷ Kaqu napoa sa banara sa berukehe pa kapa sirana meke ninira, meke kaqu turu va mataqara si asa.

111

Vinahesina e Zihova

¹ Maqu vahesia se Zihova!

(Aleph)* Kaqu zama leana la si rau koe Zihova pa doduru buloqu,

* **110:3** Sa zinama Hiburu pa vesi hie si tasuna. Gina keke iniliri pule si guahe: “Na banara tolavaemu si goi podalae pa mua pinodo, tava lavata meke madimu podalae pa tiana sa tinamu meke sipu na tie vaqura si goi.” * **110:4** Hib 5:6, 6:20, 7:17,21

* **111:1** Hopeke laini koari na Sam 111 meke 112 si podalae koa keke leta pa “A Ba Da” pa Vinekala Hiburu.

- (Bet) somanae koasa vinarigarae tie toṇoto
te Tamasa.
- 2 (Gimel) Variva magasa sari na tinavete te
Zihova,
(Dalet) ari doduru pu qetu ni si odi tumani
si arini.
- 3 (He) Siṇi na vina lavata, na ṇiniraṇira sari Nana
tinavete,
(Vav) meke sa Nana tinoṇoto si koa hola
ninae rane.
- 4 (Zain) Va balabala ni Sa pa tie sari Nana tinavete
variva magasadi;
(Het) tataru na taleosae se Zihova.
- 5 (Tet) Poni ginani Sa sari pu pamaṇa nia si Asa.
(Yod) Lopu hite muliṇi nia Sa sa Nana
vinariva egoi nabuna.
- 6 (Kaph) Vata dogoro nia Sa koari na tie sa Nana
ṇiniraṇira,
(Lamed) sipu poni Sa koarini sari na pepeso
tadi na votiki butubutu.
- 7 (Mem) Ta ronuedi na toṇoto sari na tinavete
tana Limana;
(Nun) sari doduru Nana zinama si boka ta
raṇedi.
- 8 (Samek) Koa hola ninae rane si arini,
(Ain) meke ta poni nia rini sa hinokara na
tinoṇoto.
- 9 (Pe) Vata rupahi Sa sari Nana tie,
(Zade) meke tavetia Sa si keke vinariva egoi
koa rini sapu koa hola ninae rane.
(Qoph) Hopena na ṇiṇira si Asa.

- 10 *(Resh)* Na pinamaṇana e Zihova si na ṇatina
 sa tinumatumae.*
(Shin) Koa va gilae si arini pu va evaṇia si
 asa.
(Tav) Mani tavahesi si Asa ninae rane ka rane.

112

Sa Qinetuqetu tanisa Tie Leana

- 1 Mi vahesia se Zihova!

(Aleph) Tamanae tugo sa tie pu pamaṇa nia se
 Zihova,
(Bet) meke qetu sisigiti pude va tabei sari na
 tinarae Tanisa!

2 *(Gimel)* Kaqu tago ṇiniraṇira sari na tuna koasa
 popoa sapu ponia sa Tamasa koarini,
(Dalet) meke sari na tutina sa tie toṇoto si
 kaqu koa tamanae.

3 *(He)* Kaqu koa mamutu sa nana kinoa,
(Vav) meke sa nana tinoṇoto si kaqu koa hola
 ninae rane ka rane.

4 *(Zain)* Kaqu ṇedala vura pa hinuporo, sa
 kalalasa koari na tie toṇoto,
(Het) koarini pu tataruṇi na tokani na va
 tukani sari na tie.

5 *(Tet)* Kaqu koa valeana tugo sa tie sapu vala
 poata koarini pu vagi paki poata koasa,
(Yod) meke tavete valeana pa doduru tie
 koasa nana tinavete holuholu.

6 *(Kaph)* Sa tie leana si lopu kaqu boka tava
 kilasa;
(Lamed) kaqu ta balabala si asa ninae rane.

* **111:10** Zob 28:28; ZT 1:7, 9:10

- 7 *(Mem)* Lopu kaqu matagutu ni sa sari na inavoso kaleadi.
(Nun) Turu va nabu si asa pa bulona pa nana kinalavarae koe Zihova.
- 8 *(Samek)* Soto va nabu si asa pa bulona, ke lopu kaqu matagutu,
(Ain) osolae kaqu dogoro sotia sa vina kilasadi ri na nana kana.
- 9 *(Pe)* Variponi va soku si asa koari pu malaṇa,*
(Zade) kaqu koa hola nināe rane sa nana tinonoto,
(Qoph) kaqu koa niṇira si asa, meke ta pamaṇae pa tie.
- 10 *(Resh)* Sari na tie kaleadi si kaqu dogoria sapu gua asa, meke ta naziri,
(Shin) kaqu garata livodi si arini meke mate palae,
(Tav) sa inokoro tadirini si kaqu murimuri palae.

113

Vinahesina e Zihova pa Nana Lineana

1 Mi vahesia se Zihova!

Kei gamu na nabulu te Zihova,
 mi vahesia si Asa.

Mi vahesia sa Pozana e Zihova!

2 Tamanae sa Pozana e Zihova,
 podalae kamahire meke kamoā na kamoā.

3 Mani tavahesi se Zihova, podalae pa gasa rimata, meke kamoā pa lodu rimata;
 mani tava lavata sa Pozana e Zihova!

4 Koa baṇara ni e Zihova sari doduru butubutu,

* 112:9 2 Kor 9:9

meke sa vina lavatana Sa si hola ni sari na mañauru!

⁵ Loketona pule keke sapu gugua e Zihova sa nada Tamasa!

Koa Bañara si Asa panaulu pa mañauru.

⁶ Doño gore si Asa meke dogoria Sa sa mañauru meke sa pepeso.

⁷ Va rizu sage i Sa sari na tie malaña pu koa pa eba na kavuru pepeso;

ovuli Sa sari na habahuala pa dia minalaña,

⁸ pude somana koari na koburu tavia, koari na koimata tadi na tie.

⁹ Va lavatia Sa sa barikaleqe tigena pa nana vetu, va qetua Sa si asa, sina va bokaia Sa pude ari Nana koburu.

Mi vahesia se Zihova!

114

*Keke Kinerā pa Totoso Pasova**

¹ Totoso taluarāe pa Izipi sari na tie Izireli, sari na tutina e Zekopi koasa popoa tadi na votiki tie,

² si ta evānae na tie madidi tanisa Bañara sa butubutu Ziuda, meke ta evānae na Binañara te Tamasa sari na butubutu Izireli hire.

³ Dogoria sa Kolo Ziñara sa minae te Zihova, ke ta paqaha rua nana,*

* **114:** Ekd 12:51 * **114:3** Ekd 14:21; Zos 3:16

- meke sa Ovuku Zodani si noso paki sa
totolona sa.
- 4 Kapikapidolo guana qoti sari na toqere pa
minataqara,
meke sari na toa si horuhoru guana tuna
sipi.
- 5 Na sa si ta evana ke ta paqaha rua tu si agoi na
Kolo Zinara?
Meke na vegua ke noso tu totolomu si agoi
na Ovuku Zodani?
- 6 Gamu na toqere, na vegua ke kapikapidolo
guana qoti si gamu?
Meke na vegua ke horuhoru guana tuna sipi
tu si gamu na toa?
- 7 Mamu tarazuzu si agoi na kasia popoa pana
mae se Zihova,
meke pa kenuna sa Tamasa te Zekopi,
- 8 sapu vata evanae nia kopi kolo sa patu; *
meke koasa patu hihui si va vura nia bukaha
kolo ibu Sa.

115

Sa Kekeke Tamasa Hinokara

- 1 Kei Zihova, koa Goi mo si kaqu ta vatu sa vina
lavata na vinahesi;
koa Goi mo, ba lopu koa gami,
sina koa gua koasa Mua tataru meke kopu ni
Goi sari na Mua zinama.
- 2 Na vegua ke zama sari na butubutu huporo,
“Avei sa mia Tamasa?” gua.

* 114:8 Ekd 17:1-7; Nab 20:2-13

- 3 Sa nada Tamasa si koa pa mañauru,
 meke taveti Sa gua saripu hiva ni Sa.
 4 Sari na tamasa tadi na butubutu huporo si ta
 tavetae siliva na qolo,*
 sapu ta tavete pa limadi rina tie mo.
 5 Ari nuzudi si arini, ba lopu boka zama,
 ari matadi, ba lopu dodogorae.
 6 Koa dia talinadi, ba lopu boka avavosae,
 koa dia isudi, ba lopu boka va humaña.
 7 Ari limadi, ba lopu boka tañitañini,
 koadia nenedi, ba lopu boka ene,
 meke lopu boka va vura mamalaini si arini.
 8 Madi koa gua tugo asa sarini pu tavetedi sarini,
 meke sari doduru pu kalavarae koa rini.

 9 Kei, gamu na tie Izireli, mi kalavarae koe
 Zihova!
 Asa sa mia lave meke na mia tinokae.
 10 Gamu na hiama na butubutu te Eroni, mi
 kalavarae koe Zihova!
 Asa sa mia lave meke na mia tinokae.
 11 Gamu pu pamaña nia se Zihova, mi kalavarae
 koa Sa!
 Asa sa mia lave meke na mia tinokae.

 12 Lopu kaqu hite muliñi ni gita e Zihova si gita
 na tie Izireli,
 meke kaqu manani gita Sa,
 meke sari doduru hiama te Tamasa.
 13 Kaqu mana ni Sa sari doduru pu pamaña nia
 si Asa,*
 hiteke na lavata.

* 115:4 Sam 135:15-18; Rev 9:20 * 115:13 Rev 11:18, 19:5

- 14 Kaqu va soku lala i Nana E Zihova sari na tumia,
gamu meke sari na tutimia.
- 15 Mani manani gamu e Zihova,
Asa sapu tavetena sa Mañauru meke sa pepešo.
- 16 Sa Mañauru si te Zihova,
ba sa kasia popoa si ele vala nia Sa pa tie.
- 17 Sari na tie matedi si lopu boka vahesia se Zihova,
meke sarini pu ta pomunae.
- 18 Ba gita na tie toada si mada vahesia se Zihova,
podalae kamahire meke lopu makudo ninæ rane ka rane!

Vahesia se Zihova!

116

Vinahesi Tana Keke Tie pu Harupia Tamasa pa Minate

- 1 Tataru nia rau se Zihova, sina avosia Sa sa mamalainiqu,
meke olaña Sa sa qua tinepatepa.
- 2 Ura ele avosau Sa si rau toso tepa la koa Sa si rau,
gua asa ke kaqu tepatepa la mo koa Sa pa doduruna sa qua tinoa.
- 3 Sari na tinasuna tanisa minate si koa pa vari likohaegu,
meke sa minatagutuna sa lovu si koa tata koa rau.
Ele holoqoru na talotaña si rau.

- 4 Ke tiqe tepa la guahe si rau koasa Pozana e Zihova,
“Ke Zihova, tepa Igo rau si Goi, Mu harupia sa qua tinoa,”
- 5 Tataru meke toņoto se Zihova,
meke siņa na tataru variva taleosae si Asa.
- 6 Kopu ni e Zihova sari pu malohoro;
totoso tasuna rau, si harupau Sa.
- 7 Maqu raņe va hinokaria se Zihova,
sina tavete valeana mae koa rau si Asa.
- 8 Ele harupau e Zihova si rau pa minate,
va moko au Sa pa qua kinabo,
meke harupau Sa pa vina kilasa koari na qua kana.
- 9 Ke kaqu ene si rau pa kenuna e Zihova,
pa popoa tadi na tie toadi.
- 10 Va hinokara si rau, ke maqu zama,*
“Ta novala hokara si rau,” gua.
- 11 Meke koasa qua tinalotaņa si zama si rau,
“Lopu boka raņea gita si keke tie,” gua.
- 12 Na sa si kaqu boka ponia rau koe Zihova
koari doduru Nana lineana koa rau?
- 13 Gua sapu ponia rau sa vaeni koe Zihova, si
kaqu va lavatia rau koasa tinaharupu,
pude zama leana nia koa Sa sapu harupau
Sa si rau.
- 14 Pa korapadi ri kobi tinoni
si kaqu ponia rau koa Sa gua sapu ele va
tatara nia rau pude vala ia koa Sa.

* **116:10** 2 Kor 4:13

- 15 Talotana hola se Zihova
pude dogoria sa minate tadi Nana tie tonoto.
- 16 Kei Zihova, hinokara na Mua nabulu si rau;
kaqu nabulu nigo rau, gua tugo sa tinaqu.
Ele rupahau Goi si rau pa minate.
- 17 Kaqu ponigo rau sa vina vukivukihi zama
leana,
meke varavara atu koa Goi Zihova.
- 18 Pa korapadi ri kobi tinoni si kaqu ponia rau
koa Sa
gua sapu ele va tatara nia rau pude vala ia
koa Sa,
- 19 pa korapadi rina pavasa koasa Zelepade te
Zihova,
sapu koa pa kokorapana sa vasileana
Zerusalem.

Mi vahesia se Zihova!

117

Vinahesina e Zihova

- 1 Mi vahesia se Zihova, gamu doduru butubutu!*
- Mi vahesia si Asa, gamu doduru tinoni.
- 2 Ura nomana hola sa Nana tataru nabuna koa
gita,
meke kopu ni Sa sari Nana zinama ninæ
rane ka rane.

Mi vahesia se Zihova!

118

Vinaravara Zama Leana koasa Minataqara

* 117:1 Rom 15:11

- 1 Aria mada zama leana la koe Zihova, ura na
leana si Asa;*
- meke sa Nana tataru nabuna si koa hola
ninae rane!
- 2 Madi zama guahe sari na tie Izireli,
“Sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae
rane.”
- 3 Madi zama guahe sa butubutu te Eroni,
“Sa Nana tataru si koa hola ninae rane.”
- 4 Sarini pu pamaña nia se Zihova si madi zama
guahe,
“Sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae
rane.”
- 5 Pa korapa qua tinasuna si tepa la si rau koe
Zihova;
olaña Sa sa qua tinepatepa meke vata rupa-
hau Sa.
- 6 Koa somana koa rau se Zihova, ke lopu
matagutu si rau,*
gua asa, ke loke tie si boka va tasuna au.
- 7 Koa tata koa rau se Zihova pude toka nau,
ke kaqu koa mataqara si rau koa rini pu
kukiti nau.
- 8 Leana hola si pude koa aqorae koe Zihova,
ba lopu pude ranerane la pa tie mo.
- 9 Leana hola si pude koa aqorae koe Zihova,
ba lopu pude ranerane la koari na koimata
mo pa pepeso.
- 10 Soku koari na qua kana pa votiki butubutu si
mae varidikue nau,

* **118:1** 1 Koron 16:34; 2 Koron 5:13, 7:3; Ezz 3:11; Sam 110:5,
106:1, 107:1, 136:1; Zer 33:11 * **118:6** Hib 13:6

- ba pa korapa niniranira te Zihova si ele va mate betoi rau si arini.
- 11 Koa pa vari likohaequ rau si arini,
ba pa korapa niniranira te Zihova si ele va mate betoi rau si arini!
- 12 Rovana mae au rini si rau, guana zipale,
guana nika huruuna sapu sulu pani sari na duduli popadi,
ba pa korapa niniranira te Zihova si ele va mate betoi rau si arini!
- 13 Ele ta zukuru va kaleana si rau meke tata tava kilasa,
ba toka nau e Zihova.
- 14 E Zihova si poni nau sa niniranira, ke kerakera si rau,*
ele harupau Sa si rau.
- 15 Avoso la tu pa ipi tadi na tie te Tamasa, korapa irana getugetu guahe:
“Sa lima heheda te Zihova si va mataqara gita.
- 16 Tava ovulu sage sa lima mataona e Zihova, sa Nana niniranira lavata pa vinaripera!”
- 17 Lopu kaqu mate si rau, ba kaqu toa meke tozi vura nia gua sapu evania e Zihova.
- 18 Ele va kilasau e Zihova si rau,
ba lopu va mate au Sa.
- 19 Tukele poni nau sari na sasadana sa Zelepade, pude qu nuquru la, maqu zama leana koe Zihova.

* 118:14 Ekd 15:2; Ais 12:2

- 20 Hiera tugo sa sasada te Zihova;
ari na tie toṅoto mo si boka nuquria si asa.
- 21 Zama leana si rau koa Goi Zihova, sina ele
avosau Goi,
sina ele harupau Goi.
- 22 Sa patu sapu kilua rina tie kuri vetu,**
si asa tugo si arileana hola koari doduru
patu.
- 23 Sa tinavete te Zihova hie
si variva magasa hola tugo koa gita!
- 24 Hie tugo sa rane mataqara te Zihova,
aria mada varigara qetuqetu nia.
- 25 Mu harupu gami Zihova, Mu harupu gami!*
- Kei Zihova, Mu va boka gami pa mami
tinavete!
- 26 Mani mana nia Tamasa si asa pu nuquru mae
pa korapa pozana e Zihova!*
- Gami pu koa pa Zelepade te Zihova si man-
ani gamu si gamu.
- 27 E Zihova sa Tamasa,
ele tavete valeana mae koa gita si Asa.
Taṅini pa limamia sari na lelaṅa huda,
mamu ene va tokele sage la koasa hope pa
Zelepade.
- 28 Agoi sa qua Tamasa, ke maqu zama leana atu
koa Goi.

* **118:22** Lk 20:17; TTA 4:11; 1 Pit 2:7 * **118:22** Mt 21:42; Mk
12:10-11 * **118:25** Mt 21:9; Mk 11:9; Zn 12:13 * **118:26** Mt
21:9, 23:39; Mk 11:9; Lk 13:35, 19:38; Zn 12:13

- Agoi sa qua Tamasa, ke maqu va lavatigo.
 29 Aria mada zama leana la koe Zihova, ura na
 leana si Asa,
 meke sa Nana tataru nabuna si koa hola
 ninae rane ka rane!

119

(Aleph) Sa Tinarae Te Zihova*

- 1 Tamanae tugo si arini pu lopu hite ta zutu pa
 dia tinoa,
 meke luli i sari na tinarae te Zihova.
 2 Tamanae tugo sarini pu kopu ni sari Nana vina
 totolie,
 meke va tabea si Asa pa doduru bulodia;
 3 sapu lopu tavete va sea,
 ba lulia rini sa hiniva te Tamasa.
 4 Zihova, ele ponini gami Goi sari na Mua vina
 tumatumaē,
 meke ele tozi ni Goi pude va tabe valeani.
 5 Okoro nia rau
 sapu kaqu kopu valeana ni rau sari na Mua
 ginarunu!
 6 Be kopu totoko ni rau sari na Mua tinarae
 si lopu kaqu tava kurekure si rau.
 7 Pana va nonoga i rau sari na mua vinilasa
 tonotodi,
 si kaqu vahesi Igo rau pa bulo viana.
 8 Kaqu va tabei rau sari na Mua ginarunu,
 ke Mu lopu luara pani au!

(Bet) Vina Tabena sa Tinarae te Zihova

* **119:** Hopeke pukuna sa Sam 119 si podalae koa keke leta pa
 "A Ba Da" pa Vinekala Hiburu.

- 9 Vegua meke kote boka koa via pa nana tinoa si keke tie vaqura?
Pa kinopudi mo sari na Mua zinama.
- 10 Pa doduru buloqu si hata Igo rau si Goi,
ke Mu kopu nau pude lopu luara pani rau sari na Mua tinarae.
- 11 Ele va nonogai na kopu ni rau pa buloqu sari na Mua zinama,
pude qu lopu tavete va sea atu koa Goi si rau.
- 12 Kei Zihova, vahesigo rau si Goi,
Mu va tumatumae nau sari na Mua ginarunu.
- 13 Kaqu tozi vura ni rau sari doduru Mua tinarae pu tozi nau Goi.
- 14 Qetu nia rau si pude va tabei sari na Mua vina totolie,
hola nia si pude soku qua likakalae.
- 15 Balabala va lohi i rau sari na Mua vina tumatumae,
meke kaqu kopu totoko ni rau sari na Mua hiniva.
- 16 Kaqu qetu ni rau sari na Mua ginarunu,
meke lopu kaqu muliṅi ni rau sari na Mua zinama.

(Gimel) Qinetuqetuna sa Tinarae Te Zihova

- 17 Mamu va leana au si rau na Mua nabulu,
pude qu toa si rau meke va tabei sari na Mua zinama.
- 18 Mu toka nau pude dono gilani na tumae ni sari na hinokara tolavaedi koari na Mua tinarae.
- 19 Lopu koa seunae si rau pa kasia popoa hie,
Mu va bakali koa rau sari na Mua tinarae.
- 20 Okoro sigiti nia rau pa buloqu

- pude tumae ni sari na Mua tinarae doduru totoso.
- 21 Norei Goi saripu vahesi pule ni,
madi ta levei gedi sarini pu sekei sari na Mua tinarae.
- 22 Mu lopu va malumi si arini pude zama nonovala au na va sisire nau,
sina ele kopu ni rau sari na Mua vina totolie.
- 23 Be kuhana nau rina koimata si rau,
ba arau sa Mua nabulu si kaqu balabala va lohi i sari na Mua ginarunu.
- 24 Sari na Mua vina tumatumae si na qua qinetugetu;
arini si totoli nau.

(Dalet) Inokoro Nabuna pude Va Tabea sa Tinarae te Zihova

- 25 Namu ele tata pa minate si rau,
Mu va toa pule au gua sapu ele va tatara nia Goi!
- 26 Sipu tozi helahelae ni rau gua saripu evaṅi rau,
si olaṅau Goi;
Mu va tumatumae nau sari na Mua tinarae!
- 27 Toka nau pude tumae ni sari na Mua tinarae,
meke kaqu balabala va lohi la i rau sari na Mua vina tumatumae tolavaedi.
- 28 Lodu mate si rau pa tinalotaṅa,
Mu va ṅiṅira au, gua sapu ele va tatara nia Goi!
- 29 Mu va leseve au koari na hahanana seke-sekeidi,
Mamu va tumatumae nau sa Mua tinarae.
- 30 Ele vizatia rau si pude koa na tie ta ronuequ,
meke ele va avosi rau sari na Mua vinilasa.
- 31 Kei Zihova, ele luli i rau sari na Mua vina totolie,

ke Mu lopu va malumi sari na tie pude va kurekure au.

- 32 Kaqu va tabe qetuqetu ni rau sari na Mua tinarae,
sina kaqu va noma ia Goi sa qua ginalagilani rini.

(He) Tinepatepana sa Ginilagilana

- 33 Kei Zihova, Mu va tumatumae nau sari na ginuadi rina Mua ginarunu,
meke kaqu va tabei rau si arini doduru toto.
- 34 Mu va bakalia koa rau sa Mua tinarae meke kaqu va tabea rau si asa;
kaqu kopu nia rau si asa pa doduru buloqu.
- 35 Mu kopu nau pude va tabei sari na Mua tinarae,
sina koarini si vagia rau sa qinetuqetu.
- 36 Mu va okorau pude va tabei sari na Mua vina totolie,
ba lopu pude koa tagotago.
- 37 Kopu nau pude qu lopu va sotoa sa qua binalabala koari na tinitonu pu lokelaedi;
Mu valeana au, gua sapu ele zama nia Goi.
- 38 Mu kopu nia sa Mua vina tatara koa rau sa Mua nabulu,
gua sapu ele va tatara nia Goi koarini pu va tabe Igo.
- 39 Mu harupau koari na zinama nonouala pu matagutu ni rau,
nake tolavaedi sari na Mua vinilasa.
- 40 Okoro va tabei rau sari na Mua vina tumatumae;
Mu poni nau sa tinoa vaqura, ura na tonoto si Goi.

(Vav) Kinalavarae koasa Tinarae te Zihova

- 41 Kei Zihova, Mu tataru nau pa Mua tataru nabuna,
Mu va sare au koari na qua kana gua sapu ele va tatara nia Goi.
- 42 Pude qu boka olaṅi rau sarini pu zama nonovalau,
sina kalavarae si rau koari na Mua Zinama.
- 43 Va boka au pude tozi vura nia sa hinokara doduru toso,
sina raṅei rau sari na Mua vinilasa.
- 44 Kaqu va tabei rau sari na Mua tinarae ninae rane ka rane,
- 45 meke kaqu koa ta rupaha si rau,
sina podekia rau pude va tabei sari na Mua vina tumatumae.
- 46 Kaqu tozi vura ni rau sari na Mua vina totolie koari na baṅara,
meke lopu kaqu tava kurekure si rau.
- 47 Na vagi nia qinetuqetu rau sa vina tabedi rina Mua tinarae,
sina tataru ni rau si arini.
- 48 Pamaṅa ni na tataru ni rau sari na Mua tinarae,
kaqu balabala va lohi la i rau sari na Mua ginarunu.

(Zain) Rinaṅena sa Tinarae te Zihova

- 49 Mu lopu muliṅi nia sa Mua vina tatara koa rau sa Mua nabulu,
ura raṅego rau pude poni nau gua sapu va tatara nia Goi.
- 50 Sa Mua vina tatara asa si va manotau pa qua toso tasuna,
sina ele va tatara nau Goi sa tinoa.

- 51 Saripu vahesi pule ni si pesipesi au doduru
fotoso,
ba arau si lopu hite luaria sa Mua tinarae.
- 52 Kei Zihova, sipu balabala i rau sari na Mua
vinilasa pukeramedi,
si koa manoto si rau.
- 53 Ta naziri hola ni rau sari na tie huporo
pu sekei sari na Mua tinarae.
- 54 Pa qua tinoa papakana pa pepeso
si kerakera ni rau sari na Mua ginarunu.
- 55 Pana boni si balabala Igo rau Zihova,
meke hoke balabala i tugo rau sari na Mua
tinarae.
- 56 Vagi nia qinetugetu rau
sa vinatabedi rina Mua vina tumatumae.
- (Het) Vala Pule nia koasa Tinarae te Zihova*
- 57 Zihova, Agoi mo si okoro nigo rau pa doduruna
sa qua tinoa;
va tatara nia rau si pude va tabei sari na Mua
zinama.
- 58 Pa doduruna sa buloqu si hata ia rau sa Mua
tinamanae,
gua sapu ele va tatara nia Goi.
- 59 Sipu balabala i rau sari na qua hahanana na
tinavete,
kekere la si rau pude kaqu luli i sari na Mua
vina totolie.
- 60 Lopu aqa si rau,
ba va tabe i mo rau sari na Mua tinarae.
- 61 Sekesekei nau rina tie kaleadi si rau pude
tavete va sea,
ba lopu mulini ni rau sari na Mua tinarae.
- 62 Pana korapa boni si vanunu si rau meke
vahesigo,

sina toṅoto sari na Mua tinarae.

- 63 Arau si na dia baere arini pu pamaṅa nigo,
meke luli i sari na Mua vina tumatumae.
64 Kei Zihova, sa kasia popoa si siṅia na Mua
tataru nabuna,
Mu va tumatumae nau sari na Mua gi-
narunu.

(Tet) Sa Laena sa Tinarae te Zihova

- 65 Kei Zihova, ele kopu nia Goi sa Mua vina
tatara,
meke ele tavete va leana si Goi koa rau sa
Mua nabulu.
66 Mu poni nau sa vinilavilasa va toṅoto meke sa
tinumatumae.
Ura va hinokari rau sari na Mua tinarae.
67 Sipu lopu ele va kilasa au Goi si hoke ene sea
si rau,
ba kamahire si va tabe i rau sari na Mua
zinama.
68 Tavete valeana, meke tataru na vatukana si
Goi,
Mu va tumatumae nau sari na Mua gi-
narunu.
69 Saripu vahesi pule ni si totozi va hakehakei
nau si rau,
ba pa doduruna sa buloqu si va tabe i rau
sari na Mua vina tumatumae.
70 Sari kasa tie sara si loke dia ginilagilana;
ba arau si qetuqetu ni sari na Mua tinarae.
71 Leana koa rau sa vina kilasaqu,
sina gua asa meke boka va nonoga i rau sari
na Mua ginarunu.
72 Leana hola koa rau sari na Mua tinarae,
hola ni sari na tina qolo na siliva.

(Yod) Sa Tinoṅotona sa Tinarae te Zihova

- 73 Agoi tavete au si rau, meke kopu nau Goi;
 Mu va tumatumaē au pude qu tumae ni sari
 na Mua tinarae.
- 74 Sarini pu pamaña Nigo si kaqu qetu pana
 dogorau ri,
 sina kalavarae si rau koari na Mua zinama.
- 75 Kei Zihova, gilania rau sapu toñoto sari na
 Mua vinilavilasa.
 Meke ta ronuenta sa Mua vina kilasa koa rau.
- 76 Maqu koa manoto si rau koasa Mua tataru
 nabuna,
 gua sapu ele va tatara nia Goi koa rau sa Mua
 nabulu.
- 77 Mu tataru nau na taleoso nau, meke kaqu toa
 si rau,
 sina qetu ni rau sari na Mua tinarae.
- 78 Saripu vahesi pule ni si madi koa kurekure ni
 sari na dia zinutu kokoha koa rau;
 ba arau si kaqu balabala va lohi la i rau sari
 na Mua vina tumatumaē.
- 79 Sarini pu pamaña Nigo si madi mae koa rau,
 pude madi gilani sari na Mua vina totolie.
- 80 Maqu va tabe valeana i sari na Mua ginarunu,
 pude qu lopu tava kurekure si rau!

(Kaph) Tinepana sa Vinasare

- 81 Kei Zihova ele mabo sa qua tinoa pa inaqamu
 Goi pude harupau;
 ba ranea rau sa Mua zinama.
- 82 Ele mabo sari na mataqu na hakehakei Nigo
 rau koasa Mua vina tatara;
 nanasa guahe si rau, "Panavisa kaqu va
 manoto au e Zihova," gua si rau.
- 83 Ele loke laequ mo si rau, gua tugo na ututu-
 vuana kolo lulurana,

ba lopu hite muliṅi ni rau sari na Mua
ginarunu.

84 Ve seunae gua si kaqu aqa si rau?

Panavisa kaqu va kilasi Goi saripu
noṅovalau?

85 Sari na tie vahesi puleni pu sekei sari na Mua
tinarae si sekesekei nau,
pude va hoqa au, gua.

86 Sari na Mua tinarae si ta ronuedi;
sari na tie kaleadi si noṅovalala au pa kino-
hakoha, ke Mamu toka nau!

87 Tata hokara va mate au rini si rau,
ba soto va nabu si rau koari na Mua vina
tumatumae.

88 Koa sa Mua tataru nabuna si Mu va sare au pa
qua tinoa,
pude maqu va tabei sari na Mua vina totolie.

(Lamed) Rinanena sa Tinarae te Zihova

89 Kei Zihova sa Mua zinama si koa hola ninae
rane;
koa hola si asa pa maṅauru.

90 Kopu ni Goi sari na Mua zinama koari doduru
sinage na sage,
ele sokirae nia Goi sa pepeso meke koa hola
si asa.

91 Sari doduru tinitoṅa si koa hola kamoā pa rane
ninoroi,
siṅa koa gua koasa Mua zinama, meke sina
na Mua nabulu sari doduru.

92 Be guana lopu sa Mua tinarae si na natina sa
qua qinetuqetu,
si ele mate tu si rau koari na qua tinasigiti.

93 Lopu kaqu hite muliṅi ni rau sari na Mua vina
tumatumae,

ura koarini mo si poni nau Goi sa tinoa.

- 94 Tamugoi mo si rau, ke Mu harupau!
 Ura podekia rau pude kopu ni sari na Mua
 vina tumatumae.
- 95 Sari na tie kaleadi si korapa opo aqa nau pude
 va mate au,
 ba arau si korapa balabala va lohi la i rau
 sari na Mua vina totolie.
- 96 Ele gilania rau sapu sari doduru tin̄itona si koa
 dia kokoidi,
 ba sa Mua tinarae si gotogoto puta.

(Mem) Tataru nia Rau sa Tinarae te Zihova

- 97 Kei, tataru hola nia rau sa Mua tinarae!
 Balabala va lohi la ia rau si asa doduru
 toto.
- 98 Sa Mua tinarae si koa koa rau doduru toto,
 meke toka nau sa pude tumatumae hola ni
 sari na qua kana.
- 99 Gilagilana hola ni rau sari doduru qua tie va
 tumatumae,
 sina balabala va lohi la i rau sari na Mua
 vina tumatumae.
- 100 Tumatumae hola ni rau sari na tie koadi,
 sina va tabei rau sari na Mua tinarae.
- 101 Va talevara ni rau sari doduru hahanana
 kaleadi,
 pude maqu boka kopu ni sari na Mua
 zinama.
- 102 Lopu hite kilu i rau sari na Mua tinarae.
 Ura na Agoi mo telemu sa qua tie va tuma-
 tumae.
- 103 Avoso lea koa rau sari na Mua zinama,
 lomoso hola nia sa sa namu zipale.
- 104 Vagi ni tinumatumae rau sari na Mua tinarae,

gua asa ke hakohako ni rau sari doduru
hahanana seadi.

(Nun) Kalalasa koasa Tinarae te Zihova

- 105 Sa Mua zinama si na zuke pa nenequ,
meke na kalalasa pa qua sirana.
- 106 Ele tokotokoro nia rau sa qua vina tatara,
pude va tabe i sari na Mua tinarae toṅotodi.
- 107 Kei Zihova, ta sigiti hola si rau,
Mu va sare au pa minate, gua sapu ele va
tatara nia Goi.
- 108 Mu va egoa sa qua vinahesi pu poni Igo rau,
kei Zihova,
Mamu va tumatumae nau sari na Mua
tinarae.
- 109 Vala ia rau pa tinasuna sa qua tinoa doduru
totoso,
ba lopu muliṅi nia rau sa Mua tinarae.
- 110 Sekesekei nau rina tie kaleadi pude va mate
au, gua;
ba lopu hite sekei rau sari na Mua vina
tumatumae.
- 111 Sari na Mua vina toṅotodie si na qua vinagi ninae
rane ka rane,
arini tugo si na qua qinetuqetu pa buloqu.
- 112 Ele vizatia rau si pude va tabei sari na Mua
ginarunu osolae beto sa qua tinoa.

*(Samek) Koa Valeana pa Kinopudi rina Tinarae
te Zihova*

- 113 Kukiti ni rau sarini pu ruarabeke pa dia sinoto
koa Goi,
ba tataru nia rau sa Mua tinarae.
- 114 Agoi si na qua tinokae meke na qua lave.
Rane i rau sari na Mua zinama.

- 115 Mi taloa koa rau gamu doduru pu tavete va kaleana.
 Arau si kaqu va tabe i sari na tinarae tanisa qua Tamasa.
- 116 Mu poni nau sa niniranira, gua sapu ele va tatara nia Goi, pude maqu toa;
 Mu lopu va kurekure au pa qua rinañerane!
- 117 Mu tuqe au, pude maqu koa tava sare,
 pude maqu koa va avosi sari na Mua ginarunu doduru toso.
- 118 Kilu pani Goi sari doduru pu sekei sari na Mua vina totolie;
 sari na dia tinavete sekesekeidi si loke laedi.
- 119 Tavete guni na remoremo Goi sari na tie kaleadi,
 gua asa ke tataru ni rau sari na Mua vina totolie.
- 120 Matagutu Nigo rau si Goi;
 matagutu sisigiti si rau, sina koa gua koari na Mua vinaripitui.

(Ain) Vina Tabena sa Tinarae te Zihova

- 121 Ele evañia rau gua sapu toñoto meke leana,
 Mu lopu luara vala au koarini pu ñoñovalau.
- 122 Mu va tatara nau sapu kaqu toka nau Goi si rau sa Mua nabulu;
 Mu lopu va malumi sari na tie huporo pude ñoñovalau.
- 123 Mabo sari na mataqu na hakehakei nia sa Mua tinaharupu,
 meke sa vina gorevurana sa Mua vina tatara toñotona.
- 124 Mu toka nau, arau sa Mua nabulu koasa Mua tataru nabuna,

- Mu va tumatumae nau sari na Mua ginarunu.
- 125 Arau si na Mua nabulu, Mu poni nau sa ginilagilana, pude maqu tumani sari na Mua vina totolie.
- 126 Kei Zihova, hie sa Mua totošo pude va kilakilasa, sina korapa sekea rina tie sa Mua tinarae.
- 127 Tataru ni rau sari na Mua tinarae hola nia sa qolo, meke sa qolo sapu ele tava viana.
- 128 Gua asa ke luli i rau sari doduru Mua vina tumatumae. Hakohako ni rau sari doduru hahanana seadi.

(Pe) Inokoro pude Va Tabea sa Tinarae te Zihova

- 129 Marilaedi hola sari na Mua vina totolie, gua asa ke kopu ni rau si arini.
- 130 Sa vina bakaladi rina Mua vina tumatumae si va mae ia sa kalalasa. Meke ponia sa sa ginilagilana koari pu pupuhu.
- 131 Popa leo si rau, ura memeha ni rau sari na Mua tinarae.
- 132 Mu mae koa rau, Mamu tataru nau, Mamu taleoso nau, gua sapu tavete ni Goi saripu tataru nia sa Pozamu.
- 133 Kopu nau pude maqu lopu hoqa pa sinekedi sari na Mua tinarae, Mu lopu va malumau pude tava kilasa koa sa kinaleana.
- 134 Mu va sare au koari pu nonoivalau, pude maqu va tabei sari na Mua tinarae.

135 Mu mana nau pa Mua sinomana koa rau,
Mamu va tumatumae nau sari na Mua vina
totolie.

136 Guana titisi sari na kolomataqu,
sina kilui rina tie sari na Mua tinarae.

(Zade) Sa Tinonotona sa Tinarae te Zihova

137 Kei Zihova, toṅoto si Goi,
meke sari na Mua tinarae si toṅoto tugo.

138 Sari na Mua vina totolie pu taveti Goi,
si leadi hola pa doduru tie.

139 Sa qua binugoro si maṅini pa buloqu guana
nika,
sina kilu i rina qua kana sari na Mua zinama.

140 Hinokara hola sa Mua vina tatara,
meke qetu hola nia rau na Mua nabulu si
asa.

141 Lopu arilaequ, meke ta kiluqu si rau,
ba lopu hite muliṅi ni rau sari na Mua
tinarae.

142 Sa Mua tinonoto si toṅoto ninae rane,
meke sa Mua tinarae si hinokara doduru
totoso.

143 Tinasuna na tinalotaṅa si raza koa rau,
ba sari na Mua tinarae si variva qetu koa
rau.

144 Sari na Mua vina totolie si toṅoto ninae rane.
Mu poni au sa ginilagilana pude maqu toa si
rau.

(Qoph) Sa Tinepa Vinasare koe Zihova

145 Kei Zihova, tepa atu si rau koa Goi pa
doduruna sa buloqu!

Mu va tabe au, meke kaqu kopu ni rau sari
na Mua ginarunu.

146 Tepa atu si rau, Mu harupau,

- meke kaqu va tabei rau sari na Mua vina totolie.
- 147 Pana vaqavaqasa si vanunu si rau, meke tepa atua sa tinokae;
rañei rau sari na Mua zinama.
- 148 Peqa nia rau doduru boñi hoke balabala va lohi la i rau sari na Mua vina tatara.
- 149 Kei Zihova, sa Mua tataru si nabuna, ke Mu avoso mae au,
Mu kopu nia sa qua tinoa, pa Mua tinonoto
- 150 Korapa nono mae sarini pu nonovalau, sarini pu lopu kopukopu ni sari na Mua tinarae.
- 151 Ba korapa koa tata si Goi koa rau, Kei Zihova, sari doduru Mua tinarae si hinokara.
- 152 Pukerane tu si ele va nonoga i rau sari na Mua vina totolie,
meke gilania rau sapu ele va turu i Goi ninæ rane.

(Resh) Keke Tinopa Tinokae

- 153 Mu dono mae au koasa qua tinasigiti, Mamu va sare au,
ura na lopu kilu pani rau sari na Mua tinarae.
- 154 Mu lavelave hukata nau pa qua tinoa, Mamu vata rupahau pa tinasuna,
na harupau gua sapu ele va tatara nia Goi.
- 155 Sari na tie kaleadi si lopu kaqu ta harupu, sina lopu kopu ni rini sari na Mua ginarunu.
- 156 Ba noma hola sa Mua tataru va tukana Goi Zihova,
Mu harupau pa Mua vinilasa tonotona.
- 157 Soku hola sari na qua kana pu nonovala au,

- ba lopu hite malohoro si rau pa kinopudi
rina Mua tinarae.
- 158 Etulu pani rau sari kasa tie nono^uvala sara,
sina lopu kopu ni rini sari na Mua tinarae.
- 159 Mu balabala ia sapu gua qetu guni rau sari na
Mua vina totolie!
Mu kopu nia sa qua tinoa koasa Mua tataru
nabuna.
- 160 Sari doduru zinama Tamugoi si hinokara,
meke sari doduru mua tinarae tonotodi si
koa hola ninae rane.
- (Sin meke Shin) Kinopuna sa Tinarae te Zihova*
- 161 Sari na koimata si nono^uvala hoborau rini,
ba pama^u nia rau sa Mua zinama.
- 162 Qetuqetu hola qua tu, sina koa gua koari na
Mua vina tatara.
Sa qua qinetuqetu si gua tugo tadi pu vagia
si keke tinago leleana.
- 163 Hakohako hola ni rau sari na kinohakoha,
ba qetu nia rau sa Mua tinarae.
- 164 Ka zuapa to^uso pa keke rane si vahesigo rau,
koari na Mua tinarae tonotodi.
- 165 Sarini pu qetu nia sa Mua tinarae si koa va
bulebulei;
meke loketona si kaqu boka va hoqai si arini.
- 166 Kei Zihova, ranea rau sa Mua tinaharupu,
meke va tabe i rau sari na Mua tinarae.
- 167 Va tabe i rau sari na Mua vina totolie,
sina qetu ni rau si arini pa doduru buloqu.
- 168 Va tabe i rau sari na Mua tinarae na vina
totolie,
ura gilani Mua Goi sari doduru qua ha-
hanana na tinavete.

(Tav) Keke Tinopa Tinokae

- 169 Kei Zihova, mani kamo atu koa Goi sa qua
tinepa tinokae;
Mu va tumatumae au, gua sapu ele va tatara
nia Goi.
- 170 Mamu va avosia sa qua vinaravara,
gua sapu ele va tatara nia Goi.
- 171 Kaqu vahesigo rau si Goi doduru totošo,
sina va tumatumae nau Goi sari na Mua
ginarunu.
- 172 Kaqu kera ni rau sari na Mua zinama,
sina toŋoto sari na Mua tinarae.
- 173 Mu koa va namanama doduru totošo pude
toka nau,
ura ele vizatia rau pude luli sari na Mua vina
tumatumae.
- 174 Kei Zihova, hakehakei nia rau sa tinaharupu,
meke getugetu nia rau sa Mua tinarae.
- 175 Mu va toa au, pude maqu vahesi Igo,
madi toka nau rina Mua tinarae si arau.
- 176 Ene hoboro lamae si rau, guana sipi muliunu,
gua asa ke mae, Mamu hata pule nau si arau
sa Mua nabulu,
ura na lopu kilu i rau sari na Mua tinarae.

120

Keke Tinepa Tinokae

(Sari na Sam 120-134 si hoke kerani rini totošo
sage la pa Zerusalemā si arini pude somana pa
vinahesi.)

- ¹ Pa qua tinasuna si tepa la tinokae si rau koe
Zihova,
ke toka nau Sa.
- ² Mu harupau Zihova,
koari na tie marikokohadi, na sekesekeidi.

- ³ Gamu kasa na tie marikokoha mia,
 na sa si kaqu taveteni gamu Sa si gamu?
⁴ Kaqu ta gonae tupi narudi tadi na tie varipera,
 meke ta kina motete leradi si gamu!
⁵ Pude koa somanae koa gami, si kaleana hola nia
 pude koa turanae koari na tie pa Meseki*,
 babe koari na tie pa Kedara.
⁶ Ele seunae hola koa somanae si rau
 koari na tie pu kukiti nia sa binule.
⁷ Sipu tozi ni rau sari na tie pude koa bule,
 sa vinaripera tu si hiva nia rini.

121

E Zihova mo sa Nada Tie Kopu

- ¹ Eña sage la koari na toqere si rau meke
 balabala,
 “Pavei si kaqu mae gua sa qua tinokae?”
² Sa qua tinokae si kaqu mae gua koe Zihova
 sapu tavetena sa manauru meke na pepeso.
³ Kaqu kopu nigo Sa si goi pude lopu gulazoro
 hoqa nigo.
 Asa sapu kopu nigo si kote koa vanunu la
 mo.
⁴ Dotu, Asa sapu kopu nia se Izireli
 si lopu kaqu rorodoko, na puta.
⁵ E Zihova si na mua Tie Kopu;
 koa tata koa goi si Asa pude kopu nigo.
⁶ Sa rimata si lopu kaqu va sigitigo pana rane,

* **120:5** Sari na tie huporo kaleadi si koa pa seu pa Meseki meke Kedara.

meke gua tugo sa sidara pana boni.

⁷ E Zihova si kaqu kopu nigo pa doduru tinasuna;
kaqu va sare igo Sa si goi.

⁸ Kaqu kopu nigo e Zihova si goi koari doduru
mua inene,
kamahire meke ninae rane ka rane.

122

Vina Lavatana sa Popoa Zerusalem

(Keke kinera te Devita)

¹ Qetu si rau sipu zamau rina qua baere,
“Aria mada la pa vetu hope te Zihova.”

² Kei Zerusalem,
kamahire si turu si gami pa sasadana sa mua
bara.

³ Zerusalem si keke vasileana nomana
sapu ta kuri valeana na varitata sisigiti sari
na vetu pa vari korapana.

⁴ Vasina si la sari na butubutu Izireli,
meke sari na tinoni te Zihova,

pude la vahesia si Asa,
gua sapu ta zamae pa Nana tinarae.

⁵ Vasina si koa sari na habohabotuana varipitui
tadi na banara Izireli,
pude varipitui ni sari na dia tie.

⁶ Mi varavara nia sa binule pa Zerusalem, mi
zama guahe:
“Madi koa valeana sarini pu tataru nigo si
goi.

- 7 Sa binule si mani koa pa korapana sa mua
bara,
meke na vinasare koari na tie nomadi pa dia
vetu!”
- 8 Pa ginuadi ri kasa turaṅaqu na qua butubutu
pu koa vasina,
si zama si rau koasa popoa Zerusalema, “Na
binule si mani koa koa goi!”
- 9 Pa ginuana sa vetu hope te Zihova sa nada
Tamasa,
si varavara nia rau sa kinoa valeana
tamugamu pu koa vasina.

123

Keke Vinaravarana sa Tataru Variva Taleosae

- 1 Kei Zihova, koa Goi mo si doṅo atu si rau,
Agoi sapu koa ṅati hiniva pa Maṅauru.
- 2 Gua sapu sa nabulu si kalavarae mo koasa tie
pu ṅati hiniva nia,
meke sa nabulu vineki si kalavarae mo koasa
barikaleqe pu ṅati hiniva nia,
si gua tugo asa si gami koa Goi Zihova sa mami
Tamasa,
osolae tataru ni gami na tokani gami Goi.
- 3 Kei Zihova, Mu tataruni gami na harupu gami,
ura lopu makudo doṅo va gore gami rini.
- 4 Ele seunae hola sapu ta ṅoṅovala si gami koari
na tie tagotago,
meke tava sisirei koari pu ṅoṅovala gami si
gami,
arini pu vahesi puleni.

124

Tamasa si na Tie Kopu tadi Nana Tie

(Keke kinera te Devita)

¹ Vegua, be lopu tokani gita e Zihova?

Mada ola_na guahe,

² “Be lopu tokani gita e Zihova si gita,
totoso rapatani gita rina nada kana,

³ si gina kote ele va mate beto gita tu rini
pa dia tina_nazirida,

⁴ meke sa tinahuara pu guana totolo sapu
taveteni gita rina nada kana, si be ele
paleke taloani gita tu,

meke nobi tamunu gita, guana kolo,

⁵ be ele lodu mate tu si gita pa tinasuna
guana naqe.”

⁶ Mada vahesia se Zihova sapu kopuni gita,
pude lopu ta no_novala koari na nada kana.

⁷ Tava sare si gita, guana kurukuru tava vura
taloana koasa sipata tadi na tie hata ku-
rukuru,

ta rupaha si gita koasa sipata ta huarana.

⁸ Sa nada tinokae si mae guana koe Zihova
sapu tavetena sa ma_nauru na pepeso.

125

Sa Vinasare tadi na Tie te Tamasa

¹ Sarini pu kalavarae koe Zihova si gua tugo sa
toqere Zaione,

sapu lopu kaqu boka tava rizu, ba turu hola
ninae rane.

- 2 Gua sapu koa vari likohae nia rina toqere sa popoa Zerusalema,
 si gua tugo sapu koa vari likohae ni e Zihova sari Nana tie,
 podalae kamahire meke kamo na kamo.
- 3 Sari na tie kaleadi si lopu kaqu koa nati hiniva hola la pa popoa tadi na tie toṅoto;
 pude gua asa, si kote tavete va sea tugo sari na tie toṅoto.
- 4 Kei Zihova, Mu valeana la koari na tie leadi, sarini pu va tabei sari na Mua tinarae.
- 5 Ba pana va kilasi Goi sari na tie kaleadi, si Mu va kilasa i tugo sarini pu luara pani sari na Mua hahanana leadi.

Gamu na tinoni Izireli mi koa bule!

126

Keke Tinepatepa Vinasare

- 1 Sipu turana pule lani gita e Zihova si gita pa Zerusalema,
 si guana putagita si gita.
- 2 Hegere na kera qetuqetu si gita,
 meke vari zamae sari na votiki butubutu,
 "E Zihova si evani sari na tinitona variva magasadi koarini," gua.
- 3 Meke hinokara tugo, evani tugo e Zihova sari na tinitona nomanomadi koa gita,
 ke ele qetuqetu hola si gita!
- 4 Kei Zihova, Mu va koa valeana pule gami,

guana ruku pu vala puleni kolo sari na
ovuku popadi.

⁵ Sarini pu lelete pa kolomata,
si madi pakepakete pa qinetuqetu!

⁶ Sarini pu paleki sari na kiko pa kinabokabo
pude la lelete,
si kaqu kera qetuqetu pa dia pinule mae;
totoso paleki rini sari na vuadi.

127

Vinahesina sa Lineana te Tamasa

(Keke kinera te Solomone)

¹ Be lopu kuria e Zihova sa vetu,
si kote loke laena sa tinavete tadi na tie kuri
vetu.

Be lopu kopu nia e Zihova sa vasileana,
si loke laena pude kopu nia ari na tie varane
si asa.

² Loke laena pude vaununu munumunu hokara,
meke pule boni pa tinavete ninirana pude
hata ia sa kinoa valeana.

Ura e Zihova tu poni sarini pu tataru ni Sa,
meke poni totoo puta Sa si arini.

³ Sari na koburu si na vinariponi te Zihova,
na minana hinokara si arini.

⁴ Sari na tuna koreo sa tie totoo vaqurana sa,
si kekeno_o guana tupi pa limana sa tie
varane.

⁵ Qetu tugo sa tie pu soku tuna guana tie pu sin_i
sa nana voivoina tupi,
sina lopu kaqu boka tava kilasa si asa,

pana tutuvi sa sari nana kana pude varitokei
pa sasadana sa vasileana.

128

Piniana sa Vina Tabe Koe Zihova

- 1 Tamanae tugo sarini pu pamaṅa nia se Zihova,
meke luli sari Nana hiniva!
- 2 Kaqu henai gamu vuadi sari na tinavete pa
limamia;
kaqu qetuqetu si gamu, meke learane sa mia
kinoa.
- 3 Kaqu podopodo va soku sa mua barikaleqe,
guana huda vaeni pu vua katakata pa mua
kali vetu,
meke sari na tumu si kaqu guana huda olive
vaqura pu toa vari likohae nia sa mua
vasina henahenana.
- 4 Kaqu tamanae gua asa sa tie pu pamaṅa nia se
Zihova.
- 5 Kaqu mana nigo e Zihova pa Zaione!
meke kaqu dogoria goi sa learane pa
Zerusalema
doduru rane pa mua kinoa!
- 6 Kaqu dogori goi sari na tudia rina tumu!

Mani koa pa Izireli sa binule!

129

*Tinepatepa Vina Kilasadi Ri pu Kana La pa
Izireli*

- 1 Gamu na tie Izireli, mi tozi vura nia sa
 n̄inovan̄ovala sapu taveteni gamu rina
 mia kana,
 podalae sipu ta evaṅae na keke butubutu
 vaqura si gamu,
- 2 “Podalae sipu na butubutu vaqura si gami
 si n̄on̄ovala va kaleana gami rina mami
 kana,
 ba lopu hite va kilasa gami rini.
- 3 Sari na dia hilihiliburuana si va bakorai sari na
 mudi mami.
 Lohi sari na bakora guana geligeliana pa
 inuma pu geli va lohi pa pepeso.
- 4 Ba se Zihova sapu tonoto si vata rupaha gami
 pa tinoa pinausu,” gua.
- 5 Sarini pu kukiti nia sa popoa Zaione
 si madi tava kilasa meke govete pule.
- 6 Madi guana duduli pu toa pa batu vetu si arini,
 sapu lopu ele ta rabutu palae ba ele harahara
 kenu tu;
- 7 meke loke tie pakepakete kote pudiki vagi,
 na iqoso varigara ni si arini.
- 8 Mani loke tie ene holadi si kote zama guahe
 koarini,
 “Mani manani gamu Tamasa!
 Manani gamu gami si gamu pa korapa
 Pozana e Zihova,” gua.

- 1 Kei Zihova, pa korapadi rina qua tinasuna si
kabo atu koa Goi si rau!
- 2 Kei Zihova, Mu avosia sa qua kinabo,
Mu va avoso mae ia sa qua tinepatepa!
- 3 Kei Zihova, be lopu muliṅi pani Goi sari na
mami sinea,
si esei si kaqu boka govete nia sa tinazutu?
- 4 Ba taleosoni gami Goi,
pude mami pamaṅa Nigo gami si Goi.
- 5 Aqa zoṅazoṅa nia rau sa tinokae koe Zihova,
meke raṅea rau sa Nana zinama.
- 6 Aqa zoṅazoṅa nia rau se Zihova,
hola ni sari na tie kopu pana boṅi pu okoro
turei kamoā sa munumunu;
Uve hinokara, hola ni sari na tie kopu pana
boṅi pu okoro turei kamoā sa munumunu.
- 7 Kei gamu na butubutu Izireli, mi kalavarae koe
Zihova!
Ura koa koa Sa sa tataru nabuna,
meke doduru totoṣo si hiva si Asa pude
harupu gita.
- 8 Kaqu harupi Sa sari Nana tie Izireli*
koari doduru dia sinea.

131

Vinaravara Vina Pepekae na Kinalavarae

(Keke kinera te Devita)

- 1 Kei Zihova, va pepekae pule nau si rau,
meke lopu balabala va arilaequ pule nau si
rau koari na tiṅitoṅa nomadi hola

* 130:8 Mt 1:21; Ta 2:14

- ba be sapu variva magasa hola koa rau.
² Ba koa bule na noso si rau,
 guana koburu haha pu eko noso pa limana sa
 tinana,
 si gua tugo sa buloqu sapu noso pa korapaqu
 rau.
³ Kei Izireli, mu kalavarae koe Zihova,
 kamahire, meke ninae rane ka rane!

132

Vinahesina sa Zelepade

- ¹ Kei Zihova, Mu balabala ia se Devita
 meke sapu koa si asa koari soku nana
 tinasuna kaleadi.
² Mu balabala ia Zihova, sa nana vina tatara koa
 Goi,
 pu tokotokoro nia sa koasa Tamasa Patu-
 tokaena te Zekopi,
³ “Lopu kaqu pule la pa qua vetu si rau, babe la
 eko pa qua teqe.
⁴ Lopu kaqu magogoso babe la puta si rau,
⁵ osolae kaqu ponia rau si keke Nana vasina
 pude koa se Zihova;
 sapu keke Nana vetu soti sa Tamasa Patu-
 tokaena te Zekopi.”
⁶ Ele avoso nia gami pa Betilihema sa Bokese
 Vinariva Egoi Tanisa,*
 meke ele dogoria gami si asa pa keke vasina
 pa Kiriati Ziarimi.*

* **132:6** 2 Koron 6:41-42 * **132:6** 1 Samuela 7:2

- 7 “Aria mada la koasa vetu te Zihova,
mada la kokotuṅu pa nenena meke vahesia.”
- 8 Kei Zihova, Mu mae koa pa Mua vasina hopena
koasa Mua Bokese Vinariva Egoi,
sapu sa vina gilagilana sa Mua nṅiranṅira,
Mamu koa vasina ninae rane.
- 9 Sari na Mua hiama si madi evaṅia ninae rane
gua sapu tonoto.
Madi kera qetuqetu sari na Mua tinoni.
- 10 Ele vekoa Goi sa Mua vina tatara koe Devita,
sa Mua nabulu;
ke Mu lopu kilu ia sa baṅara pu ele vizatia
na va madia Goi.
- 11 Ele vekoa Goi Zihova sa Mua vina tatara
hinokara koe Devita;*
sa vina tatara sapu lopu kaqu hobeia Goi.
Zama si Goi, “Keke koari na tumu koreo si kaqu
va baṅaria Rau,
meke kaqu koa totoi pa mudimu goi.
- 12 Be kopu ni ri kasa tumu koreo goi sari na qua
vinariva egoi nabuna
meke kopu ni rini sari na Qua tinarae pu va
tumatumae ni Rau,
si kaqu koa baṅara tugo sari na tudia ninae
rane,” gua.
- 13 Ura ele vizatia e Zihova sa popoa Zaione,
hiva nia Sa si asa pude na Nana vasina
kokoana, meke zama si Asa,

* [132:11](#) 2 Samuela 7:12-16; 1 Koron 17:11-14; Sam 89:3-4; TTA 2:30

- 14 “Hie si na Qua vasina kokoana ninae rane ka rane.
Tani si kaqu koa Baṅara si Rau. Ura asa tugo si hiva nia Rau.
- 15 Kaqu poni Rau koari na tinoni pa Zaione sa kinoa valeana.
Kaqu poni va deṅa ni ginani Rau saripu malaṅadi vasina.
- 16 Kaqu mana ni Rau sari doduru dia hiama koari doduru dia tinavete,
meke kaqu kera velavela pa qinetuqetu sari na tiena sa popoa Zaione.
- 17 Vasina si kaqu va baṅaria Rau si keke ri na tutina e Devita.*
Vasina si ele va namanama ia Rau pude toa hola sa binanara tanisa qua baṅara ta vizatana.
- 18 Kaqu koa kurekure sari nana kana,
ba sa nana binanara si kaqu toa valeana meke koa valeana.”

133

Kineke Koe Tamasa

- 1 Nake tolava tu, meke variva qetu
pude koa keke sari na tie te Tamasa.
- 2 Gua tugo na oela marilaena si asa,
sapu ta zoropae pa batu pa vina madi gua
sapu koe Eroni,
zoloro gore pa kaluna na gumina
koasa kolana sa nana poko doduru!
- 3 Guana puni sapu hoqa pa toqere Hemoni,
si gua tugo sapu hoqa gore koari na toqere
pa Zaione!

* 132:17 1 Baṅ 11:35

Ura vasina si garunu la nia Tamasa sa Nana
minana,
sa tinoa sapu loke kokoina.

134

Tinioko pa Vinahesina Tamasa

- 1 Mae mamu vahesia se Zihova,
gamu doduru Nana nabulu,
sapu nabulu nia si Asa pa Nana Zelepade
pana boŋi.
- 2 Mi va sagei limamia pa korapana sa Nana
Zelepade,
mamu vahesia se Zihova pa vinaravara.
- 3 Mani manani gamu e Zihova pa Zaione!
Asa sapu tavetena sa Mañauru meke sa
pepeso.

135

Kinera Vinahesi

- 1 Mi vahesia se Zihova!
- Gamu na Nana nabulu. Vahesia sa Pozana e
Zihova.
- 2 Gamu pu turu vahesia se Zihova pa korapa
Nana Zelepade,
koari na vasina hopedi pa korapa Nana vetu.
 - 3 Vahesia se Zihova, ura na leana si Asa,
kera vahesia sa Pozana, ura na tataru na
vatukana si Asa.
 - 4 Ura ele vizatia e Zihova se Zekopi pude Nana
telena,

meke sa butubutu Izireli si pude na Nana tinago.

⁵ Ura gilania rau sapu nomana lavata se Zihova, meke ululu hola ni Sa sari kaiqa tamasa pule.

⁶ Gua sapu qetu nia e Zihova si tavetia Sa, pa mañauru meke pa pepeso; pa lamana, meke pa hubina sa lamana.

⁷ Va vura mae i Sa sari na lei raneboñi pa hukihukirina sa pepeso, vata evañi Sa sari na kapi pa raneboñi, va vura mae ia Sa sa givusu pa keke lose vasina kopu nia Sa.

⁸ Asa tugo va matei sari na koburu kenudi meke na tudia kenudi rina kurukuru ñame pa Izipi.

⁹ Vasina si evañi Sa sari na tinavete variva magasadi, na variva nunaladi koe Pero meke ri nana nabulu.

¹⁰ Asa tugo va matei sari soku butubutu hu- porodi, meke sari na dia bañara ñiñiradi,

¹¹ sapu ari Sihoni, sa bañara tanisa butubutu Amoraiti, meke Oqo sa bañara pa Basani, meke sari doduru bañara pa popoa Kenani.

¹² Poni Sa koari na tie Izireli sa dia popoa pude na dia tinago.

¹³ Kei Zihova, kaqu ta tozi vurae doduru toso sapu Agoi mo sa Tamasa,

- sari doduru sinage si kaqu balabala Igo si
Goi.
- 14 Kaqu lavelave hukata ni e Zihova sari Nana
tie;
kaqu tataru ni na toka ni Sa sari Nana
nabulu.
- 15 Sari na beku tadi na butubutu huporodi si na
siliva na qolo;*
ta tavete mo pa limadi rina tie.
- 16 Koadia nuzudi, ba lopu boka zama,
koadia matadi, ba lopu boka dodogorae.
- 17 Koa dia taliñadi ba lopu boka avavosae,
meke lopu boka siño si arini.
- 18 Madi koa gua tugo arini saripu tavetedi sarini,
meke sari doduru pu kalavarae koa rini.
- 19 Ke gamu na butubutu Izireli, mi vahesia se
Zihova.
Ke gamu na butubutu te Eroni, mi vahesia
se Zihova.
- 20 Ke gamu na butubutu te Livae, mi vahesia se
Zihova.
Gamu pu pamaña nia se Zihova, mi vahesia
si Asa.
- 21 Mi vahesia se Zihova pa Zaione,
Koanana si Asa pa Zerusalema, mi vahesia
se Zihova!

136

Kinerana sa Vinariponi Zama Leana

* 135:15 Sam 115:4-8; Rev 9:20

- 1 Mi vahesia se Zihova, ura na leana si Asa,*
meke sa Nana tataru nabuna si koa hola
ninae rane.
- 2 Mi vahesia sa Tamasa tadi na tamasa,
ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae
rane.
- 3 Mi vahesia sa Baṇara tadi na baṇara,
ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae
rane.
- 4 Asa mo telena si taveti sari na tinavete variva
magasadi,
ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae
rane.
- 5 Pa Nana tinumatumae si taveti Sa sari doduru
tiṇitoṇa pa maṇauru,*
ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae
rane.
- 6 Kuria Sa sa kasia popoa koasa kolo lamana*
ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae
rane.
- 7 Taveti Sa sari na rimata na sidara,*
ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae
rane.
- 8 Sa rimata si va kalalasia sa rane,
ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae
rane.
- 9 Sari na sidara na pinopino si va kalalasia sa
boni,
ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae
rane.

* **136:1** 1 Koron 16:34; 2 Koron 5:13, 7:3; Ezz 3:11; Sam 100:5,
106:1, 107:1, 118:1; Zer 33:11 * **136:5** Zen 1:1 * **136:6** Zen 1:2
* **136:7** Zen 1:16

- 10 Asa tugo sapu va matedi sari na tudia koreo kenudi ri pa Izipi,*
ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
- 11 Turaṅa vura ni Sa pa Izipi sari na tie Izireli,
ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
- 12 Koari na lima heheda Tanisa si qaḡama lani sa pude harupi,
ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
- 13 Asa tugo vari paḡaha nia sa Kolo Ziṅara,*
ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
- 14 Meke turana va karovi Sa sari Nana tie,
ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
- 15 Va lodu matea Sa pa kolo se Pero meke sari nana tie varipera,
ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
- 16 Turani Sa pa korapa qega sari Nana tie,
ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
- 17 Va matei Sa sari na baṅara niniradi,
ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
- 18 Seke va matei Sa sari na baṅara ta gilnadi pa doduru tie,
ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
- 19 Sihoni, sa baṅara tanisa butubutu Amoraiti si keke koa rini,*

* 136:10 Ekd 12:29

* 136:13 Ekd 14:21-29

* 136:19 Nab

21:21-30

- ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane,
- 20 meke e Oqo tugo, sa banara pa Basani;*
ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
- 21 Poni sa koari Nana tie sari na dia popoa,
ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
- 22 Vala ni Sa si arini koari na tie Izireli sari Nana nabulu,
ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
- 23 Lopu mulinini gita Sa totošo tava kilasa si gita,
ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
- 24 Vata rupaha gita Sa si gita koari na nada kana,
ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
- 25 Asa poni ni sari doduru tinitona toadi,
ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane.
- 26 Kei, mi zama leana koasa Tamasa pa Manauru,
ura sa Nana tataru nabuna si koa hola ninae rane ka rane.

137

Kinabokabo tadi na Tie Izireli pa Korapa Tinaraovo

- 1 Pa taqeledi rina ovuku pa Babiloni si habotu kabokabo si gami,
sipu balabala ia gami sa popoa Zaione.

* 136:20 Nab 21:31-35

- 2 Va sigoto veko ni gami koari na huda vasina sari na mami mike, meke kabokabo si gami.
- 3 Sarini pu raovo vagi gami si tepa gami pude kera, meke sarini pu va sisireni gami si hivani gami pude kerakera poni pa qinetuqetu, meke zama, “Kera poni gami kaiqa kinerana sa popoa Zaione!” gua.
- 4 Ba vegua meke boka kera ni gami pa votiki popoa sari na kinerana e Zihova?
- 5 Kei Zihova, be muliṅi Nigo rau, si lea gequ mani mate sa lima mataoqu, pude maqu lopu boka mike vahesi Igo rau.
- 6 Mani napiti sage pa damaqu sa meaqu, pude maqu lopu boka kera pule, be muliṅi nigo rau si goi Zerusalemā, meke be lopu balabala ia rau sapu agoi sa qua qinetuqetu nomana hola.
- 7 Kei Zihova, Mu balabala ia gua sapu evaṅia ri na tie Edomu, totoṣo vagia ri na kana sa popoa Zerusalemā. Balabala ia sapu gua zama pilipule nia rini, sapu guahe:
“Huaria! Huaria! Huara va kamoā koari na sinokiraena! gua.”

- 8 Kei, gamu na tiena sa popoa Babiloni, gamu na tie zazalo,*
 getu tugo si arini pu seke hobeia sa mia
 ninovaṅovala koa gami.
- 9 Mani getu si asa pu oki gore lani pa patu
 sari na mia koburu haha!

138

Vinaravara Zama Leana

(Keke kinera te Devita)

- 1 Kei Zihova, zama leana si rau koa Goi pa
 doduruna sa buloqu,
 kera vahesi Igo rau si Goi pa kenudi ri
 doduru tamasa pule.
- 2 Tia la ia rau sa Mua Zelepade hopena
 meke hoqa todoṅo si rau, meke vahesia rau
 sa Pozamu,
 sina koa gua koasa Mua tataru nabuna, meke sa
 Mua kinopudi rina Mua zinama,
 ura ele vata dogoro nia Goi sapu sa Pozamu
 meke sari na Mua zinama si nati hiniva ni
 sari doduru.
- 3 Totoso tepa atua rau sa tinokae, si va tabe au
 Goi,
 meke pa Mua niniraṅira si va ninira au Goi.
- 4 Sari doduru baṅara pa kasia popoa si kaqu
 vahesi Igo, ke Zihova,
 sina ele avosi rini sari na Mua vina tatara.
- 5 Kaqu kera vura ni rini sari doduru gua pu evaṅi
 Goi,
 meke sa guguana sa Mua niniraṅira lavata.

* 137:8 Rev 18:6

⁶ Ululumu hola si Goi Zihova,
 ba kopu ni Goi saripu koa va pepekae,
 meke saripu vahesi pule ni
 si lopu boka paere pa Mua dinoño Goi.

⁷ Sipu koa varidikue nau ri na tinasuna,
 ba va sare au Goi.
 Raza la i Goi sari na qua kana pu bugoro nau,
 meke va sare au Goi pa Mua niniranira.

⁸ Kaqu taveti e Zihova sari doduru gua pu va
 tatara ni Sa,
 kei Zihova, koa hola ninae rane sa Mua
 tataru.
 Mu va gorevura ia sa tinavete pu ele podalae
 nia Goi.

139

Sa Tamasa Kopu na Tumatumaena

(Keke kinera te Devita)

- ¹ Kei Zihova, ele podekau Goi si rau,
 meke gilana valeana au Goi!
- ² Gilanau Goi totošo habotu, meke totošo turu si
 rau;
 pa seu tu koa Goi ba gilani Goi sari na qua
 binalabala.
- ³ Be tavetavete, ba be zokoro si rau, ba dogoro
 au Goi,
 meke gilana betoi Goi sari doduru qua
 rinizu.
- ⁴ Sipu lopu ele zama rau,
 ba ele gilania tu Goi gua sapu kote zama nia
 rau.
- ⁵ Koa pa vari likohaequ rau si Goi,

meke lavelave hukata nau Goi pa Mua
nirinira.

- 6 Sa Mua ginilanaqu rau, si lohi sisigiti,
lopu boka tumae nia rau si asa.
- 7 Pavei si kaqu la rau pude govete Nigo si Goi?
Pavei si kaqu va ilolo la si rau pude paere
koa Goi?
- 8 Be sage la si rau pa mañauru, ba koa Mua
vasina si Goi!
Be eko puta si rau pa popoa tadi na tie
matedi koa Mua tugo vasina si Goi.
- 9 Be tapuru la si rau pa kalina la sa gasa rimata,
babe koa si rau pa kalina la sa lodu rimata,
- 10 ba koa Mua vasina si Goi pude turañau,
meke koa Mua vasina si Goi pude toka nau.
- 11 Be zama si rau, “Kaqu va paere au sa hinuporo,
meke mani ta evañae huporo sa kalalasa pa
vari likohaequ,” gua.
- 12 Ba sa hinuporo si lopu huporo koa Goi.
Meke sa boni meke sa rane si kalalasa beto
mo koa Goi.
- 13 Ele va tana va tonoti Goi sari doduru kukuru
tiniqu,
ele varihodae valeana au Goi pa korapa
tiana sa tinaqu.
- 14 Vahesi Igo rau, sina garo pude ta pamañae si
Goi.
Sari doduru Mua tinavete si votikaedi hola,
meke variva magasa.
Gilana valeana au Goi si rau pa doduruna sa
qua tinoa.

- 15 Sipu ta varihodae valeana sari na susuriqu pa
tiana sa tinaqu,
meke sipu noma sage si rau pa vasina tomena,
si ele gilana tu Goi sapu koa si rau vasina.
16 Sipu lopu ele podo rau, si ele dogorau tu
Goi.
Sari na ranena sa qua tinoa sapu poni nau Goi,
si ele kubere betoi tu Goi pa Mua buka
sipu lopu ele kamo si keke arini.
- 17 Kei Tamasa, lopu boka tuma ni rau sari na Mua
binalabala arilaedi,
soku hola, lopu boka ta nae si arini.
- 18 Be naei rau si arini, si soku hola ni rini sari na
onone.
Sipu vaununu rau, si korapa koa koa Goi si
rau.
- 19 Kei Tamasa, hiva hola nia rau si pude va mate
pani Goi sari na tie kaleadi,
meke sari na tie variva mate si madi taloa
koa rau!
- 20 Soku tinito_{na} kaleadi si zama ni rini koasa
guguamu Agoi;
zama va kaleania rini sa Pozamu Goi.
- 21 Kei Zihova, kukiti hola ni rau saripu kukiti
Nigo!
Etulu pani rau saripu varipera atu koa Goi!
- 22 Doduruna sa qua kinukiti si vala rau koa rini;
balabala guni na qua kana rau si arini.
- 23 Kei Tamasa, Mu hata vura nia, Mamu gilana
betoa sa buloqu!
Mu podekau, Mamu gilani sari na qua binal-
abala!

- 24 Dogoria, be koa nana koa rau si keke kinaleana,
Mamu turaṅau pa sirana sa tinoa hola.

140

Tinepatepa pude Ta Toketoke Hukata

(Keke kinera te Devita)

- 1 Kei Zihova, Mu harupau koari na tie kaleadi,
Mamu va sare au koari na tie variva mate.
- 2 Doduru totošo si pada vekoi rini sari na
kinaleana pu hiva taveti rini,
meke lopu makudo sovuti rini sari na vinari
kakatorae.
- 3 Sari na meadi si ṅaru, guana noki variva mate,*
sari na dia zinama si variva mate guana noki
varigarati.
- 4 Kei Zihova, Mu kopu nau pa limadia rina tie
kaleadi,
va sare au koari na tie variva mate pu hata
luli au.
- 5 Sari na tie vahesi pule ni si sekesekei nau,
taveti rini sari na sirana sinekesekei
na dia sipata pude boka va hoḡau gua.
- 6 Zama si rau koe Zihova, “Agoi si na qua
Tamasa,”
Kei Zihova, Mu avosia sa qua tinepatepa
tinokae!
- 7 Kei Zihova qua Baṅara, meke na qua hinarupu,
ele va sare au Goi si rau pa korapa vinar-
ipera.

* 140:3 Rom 3:13

- 8 Kei Zihova, Mu lopu poni ni koari na tie kaleadi
gua saripu hiva ni rini,
Mu lopu va malumi pude va gorevura i gua
saripu mizi veko i rini!
- 9 Mu lopu va mataqari sari na qua kana,
va hoqa pule lani koarini gua saripu hiva
taveti rini koa rau.
- 10 Madi hoqa gore koa rini sari na motete leradi!
madi ta gonagona la si arini koasa pou meke
lopu vura pule mae.
- 11 Madi lopu koa mataqara saripu zutu kokoha i
sari kaiqa,
Sa kinaleana si mani hoqa pule la meke va
mate pani gedi sari na tie kaleadi sara.
- 12 Zihova, gilania rau sapu toka ni Goi sari na
habahuala pa dia tinasuna,
meke sa vina sare tadi pu malana.
- 13 Kaqu vahesi zonazona Igo rina tie tonoto si
Goi,
meke kaqu koa pa kenumu Goi sarini.

141

Keke Vinaravara Veluvelu

(Keke kinera te Devita)

- 1 Kei Zihova, tepa atu si rau, Mu tuturei toka nau!
Mu avoso mae au pana tepa atu rau!
- 2 Mu balabala gunia na vina vukivukihi humana
lea sa qua vinaravara,*
meke sari na limaqu pu ovulu sage ni rau si
Mu guni na vina vukivukihi veluvelu.

* 141:2 Rev 5:8

- ³ Kei Zihova, Mu kopu nia sa nuzuqu,
Mu guana tie kopu sasada pa beruqu,
pude lopu tozi vura nia rau sa sinea,
- ⁴ Mu va ilolo au koari na inokorodi rina tinavete
kaleadi,
meke pa sinomana koa rina tie kaleadi pa
dia tinavete kaleadi,
maqu lopu hite somana nia si keke dia
inevana.
- ⁵ Keke tie leana si mani va tonoto au pa tataru,
ba sa vina lavataqu koari na tie kaleadi si
namu lopu kaqu va ego hokaria rau,
sina hoke varavara va kari i rau sari na dia
tinavete kaleadi.
- ⁶ Pana ta vala sari na dia koimata pude ta zutu
pa minate koari pu zutudi,
si kaqu gilania rina tie sapu hinokara sari na
qua zinama.
- ⁷ Kekenono guana huda sapu ta viqala meke ta
soko va umumu,
si kaqu gua tugo sari na susuridi pa huki-
hukiridi rina lovudi.
- ⁸ Kei Zihova Tamasa, koa Goi mo si dono atu rau,
koa Goi mo si hata ia rau sa aqoroana,
Mu lopu luarau pa minate.
- ⁹ Mu va sare au koari na sinekesekei tadi na qua
kana,
meke koari na sipata tadi na tie kaledi.
- ¹⁰ Madi hoqa pule pa dia sinekesekei teledia sari
na tie kaleadi pana tava sare si rau.

142

Tinepa Tinokae Koe Tamasa

(Keke vinaravara te Devita totošo sapu koa tome pa bae si asa)

- ¹ Tēpa va ululae la si rau koe Zihova,
koasa mamalainiqu si tepatepa la si rau koa Sa.
- ² Tozi beto la nia rau koa Sa sari doduru gua pu lōpu getu ni rau.
Tozi beto lani rau koa Sa sari doduru qua tinasuna.
- ³ Pana malohoro si rau,
si gilania Sa gua sapu garo koa rau pude tavetia.
Vasina ene gua rau,
si vekoa rina qua kana si keke sipata pude va mate au.
- ⁴ Totoso linana varikali si rau,
si loke tie si koa pude toka nau,
na lavelave nau,
meke loke tie si hite tataru nau.
- ⁵ Kei Zihova, tepa va ululae atu si rau pude toka nau,
Agoi Zihova mo sa qua lave,
Agoi mo si hiva Nigo rau pa doduruna sa qua tinoa hiera.
- ⁶ Mu va avosia sa qua tinepatepa,
ura na lodu mate si rau pa tinalotaŋa.
Mu harupu au koari na qua kana,
ura na ninira hola nau rini si arau.
- ⁷ Mu rupaha au pa qua tinasuna,
meke kaqu vahesigo rau pa varikorapadi
Mua kobi tinoni,

sina koa gua koasa Mua lineana koa rau.

143

Tinepa Tinokae Koe Tamasa

(Keke kinera te Devita)

¹ Kei Zihova, Mu avoso mae ia sa qua tinepatepa!
Gua sapu ele tozia Goi pa Mua Zinama,
Mu olaṅau pa Mua tinoṅoto!

² Mu lopu turaṅau pa vinaripitui si arau na Mua
nabulu,*
ura loke tie si toṅoto pa Mua dinoṅo Goi.

³ Ura korapa hadu luli au sa qua kana si arau,
meke va kilasa hokarau sa.
Namu ele va gore hokarau sa si rau pa hinuporo,
gua ri pu ele matedi pukerane tu.

⁴ Gua asa ke mabubulu sa maqomaqoqu;
namu ele nunala sa maqomaqoqu.

⁵ Lopu muliṅi ni rau sari na toṅoto pukerane.
Balabala sisigiti i rau sari doduru gua pu ele
evani Goi.

Balabala la i rau sari doduru Mua tinavete.
⁶ Va sage i rau koa Goi sari na limaqu pa korapa
vinaravara.

Ta hivae hola si Goi koa rau.
Kekeṅono gua sa pepeso popana si hiva hola nia
sa ruku,
si na memeha Nigo sa maqomaqoqu.

⁷ Kei Zihova, Mu tuturei olaṅa mae au,
ura ele nunala hola si rau!
Mu lopu va paere pule Nigo koa rau;

* 143:2 Rom 3:20; Qal 2:16

be lopu gua si kote mate palae si rau pa
popoa tadi na tie matedi.

⁸ Maqu va avosia pana munumunu sa Mua tataru
nabuna,

ura koa Goi mo si kalavarae rau.

Mu va dogoro nau sa sirana sapu garo pude la ia
rau,

ura koa Goi mo si varavara atu rau pa
doduru qua tinoa.

⁹ Kei Zihova, Mu va sare au koari na qua kana,
ura koa Goi mo si govete atu rau pude
aqorae.

¹⁰ Mu va tumatumae nau gua pude evania sa
Mua hiniva,

ura Agoi mo sa qua Tamasa!

Sa Maqomago leana Tamugoi si mani turana pa
sirana vasina kaqu tava sare nia rau.

¹¹ Koa gua sa guguamu Goi, Kei Zihova, Mu va
sare au gua sapu ele va tatara nia Goi.

Pa korapa Mua tinoŋoto si Mu va sare au pa
tinasuna.

¹² Koasa Mua tataru nabuna koa rau, si Mu va
mate pani sari na qua kana;

Mu va mate beto pani sari doduru pu
noŋovala au,

ura na Mua nabulu si rau.

144

*Keke Baŋara si Zama Leana koe Tamasa koasa
Minataqara*

(Keke vinaravara te Devita)

- 1 Mani tava lavata se Zihova sa qua Patu aqoroana,
Ura va tumatumae nau Sa sa binokaboka
pude rapata na varipera.
- 2 Asa sapu ta ronuenta pa Nana tataru koarau, na
qua bara patu ninirana.
Qua tinaharupu ninirana meke na qua tutu-
ruana nabuna.
Koa Sa si kalavarae si rau pude tava sare.
Va kilasi Sa sari na votiki butubutu pude koa
kaurae pa qua ninirana.
- 3 Kei Zihova, na sa sa tie ke balabala va arileana
ia Goi,*
meke sa tuna na tie pu emu va taliņa la ia
Goi?
- 4 Sa tie si guana keke siniņo mo.
Sari na rane pu toa sa, si guana keke
opoadumu tapuru holana mo.
- 5 Kei Zihova, Mu tukelia sa maņauru, Mamu gore
mae!
Mu tuņei sari na toņere pude di puzaka vura
tuņaha.
- 6 Mu va malara la ia sa kapi, pude di ta
hurakatae.
Mu gona ni tupi, pude di govete!
- 7 Mu qaņama gore mae pa Maņauru,
Mamu harupau pa korapa qua tinasuna pu
guana lamana peava.
Mu harupau pa limadi ri na tie karovodi,
8 saripu mari kokohadi,
meke gua saripu ele tokotokoro ni rini,

* 144:3 Zob 7:17-18; Sam 8:4

- 9 Kei Tamasa, kaqu kera atu nia rau si keke
kinera vaqura,
kaqu mike na kera atu nia rau koa Goi
si keke mike hapu sapu ka manege puta
madorona,
- 10 Agoi pu va mataqari sari na banara,
meke sapu va sarea se Devita sa Mua nabulu
pa vinaripera.
- 11 Mu harupau koari na qua kana nonovaladi,
Mamu va sare au pa niniranira tadi na votiki
tie
pu hola mari kokohadi,
meke gua saripu ele tokotokoro ni rini, ba
kokoha ni tugo rini.
- 12 Sari na tuda koreo vaqura,
si madi koa guana linetelete pu toqolo va
noma,
meke sari na tuda vineki si madi koa guana
sinokirae tolavaedi,
sapu ta tavete pude na vinasari na sa vetu
banara.
- 13 Sari nada lose vekovekoana ginani,
si madi siŋi na vuadi ri votivotiki linetelete.
Sari na nada siŋi si madi podopodo va soku,
kamoā tina na tina, meke kamoā manege
puta tina koari na dia bara.
- 14 Sari na nada bulumakao si madi podopodo va
soku,
sari gobagoba si madi lopu ta huara koari na
kana.
Mani lopu ta avoso si keke kinabo tinalotana
koari na kinaleadi pu taveti rina kana pa
korapana sa nada vasileana nomana.

- 15 Madi koa qetu sarini vasina ta eva_una saripu
gua sara!
Madi koa qetu sari na tie pu na dia Tamasa
se Zihova.

145

Keke Kinera Vinahesi

(Keke kinera te Devita)

- 1 (*Aleph*)* Qua Baṇara meke qua Tamasa,
kaqu tozi helahelae nia rau koari doduru tie
sa Mua Linavata.
Zihova kaqu vahesigo rau ninae rane ka
rane.
- 2 (*Bet*) Koari hopeke rane si kaqu zama leana atu
si rau koa Goi,
meke kaqu vahesigo rau si Goi ninae rane.
- 3 (*Gimel*) Nomana lavata se Zihova, meke garona
tugo pude tava lavata va ululae,
meke sa Nana linavata si lopu boka ta gilana
beto.
- 4 (*Dalet*) Madi tozi vari tetei nia rina sinage na
sage sari na Mua tinavete,
meke kaqu tozi vura ni rini sari na Mua
tinavete marilaedi.
- 5 (*He*) Kaqu tozi vura nia rini sa Mua tinolava
variva magasana,
meke arau kaqu balabala va lohi sari na Mua
tinavete marilaedi.
- 6 (*Vav*) Sari na tinoni si kaqu tozi vura ni sari na
Mua tinavete niṇiradi,

* **145:1** Hopeke vesi koasa Sam 145 si podalae koa keke leta pa
"A Ba Da" pa Vinekala Hiburu.

meke arau si kaqu tozi vura nia sa Mua
linavata.

⁷ (*Zain*) Kaqu zama vura ni rini sari doduru Mua
lineana,

meke kera vura nia sa Mua tataru vatukana.

⁸ (*Het*) Tataru na variva taleosae se Zihova,
lopu tuturei bugoro si Asa, meke nomana sa
Nana tataru nabuna.

⁹ (*Tet*) Leana se Zihova koari doduru tie,
meke sa Nana tataru nonona si la koari
doduru Nana vina podaka.

¹⁰ (*Yod*) Kei Zihova, sari doduru Mua vina podaka
toadi si kaqu vahesigo si Agoi,
meke sari doduru mua tie tonoto si zama
leana koa Goi.

¹¹ (*Kaph*) Kaqu tozi vura nia rini sa vina lavatana
sa Mua Binaṇara,
meke kaqu tozi vura nia rini sa Mua
ṇiniraṇira,

¹² (*Lamed*) pude doduru tie si madi gilani sari na
Mua tinavete ṇiniradi,
meke sari na rinavutuna gua sa Mua Bi-
naṇara.

¹³ (*Mem*) Koa hola ninae rane sa Mua tinolitolie,
meke koa Baṇara si Goi ninae rane.

(*Nun*) Zihova si kopu ni sari doduru Nana zi-
nama,

meke tataru koari doduru Nana tinavete.

¹⁴ (*Samek*) Toka ni Sa sarini pu koa pa tinasuna,
ovulu sage ni Sa saripu hoqa.

¹⁵ (*Ain*) Sari doduru tinitonā toadi si doṇo atu mo
koa Goi,

- pude poni ni Goi sari na gedi ginani pa dia totoso garodi.
- 16 *(Pe)* Pada saripu gua poni Goi koa rini, meke va garogaro'i Goi sari na dia inokoro ri doduru.
- 17 *(Zade)* Tonoto se Zihova koari doduru Nana sirana, meke fataru na vatukana koari doduru Nana tinavete.
- 18 *(Qoph)* Koa tata si Asa koarini pu tepa la koa Sa, sarini pu tepa va hinokara la koa Sa.
- 19 *(Resh)* Poni Sa gua sapu ta hivae koarini pu va lavatia si Asa. Avosi Sa sari na dia kinabo, meke harupi Sa sarini.
- 20 *(Shin)* Va aqori Sa sarini pu tataru nia si Asa, ba kaqu va mate pani Sa sari na tie kaleadi.
- 21 *(Tav)* Kaqu zama vura nia rau pa nuzuqu sa vinahesina e Zihova. Madi va lavatia ri doduru kurukuru sa Pozapoza Madina sapu e Zihova ninae rane ka rane.

146

Vinahesina e Tamasa sa Hinarupu

- ¹ Vahesia se Zihova!
Kei maqu vahesia se Zihova pa maqo-
maqoqu!
- ² Kaqu kera vahesia rau se Zihova pa doduruna sa qua tinoa.
Kaqu kera vahesia rau sa qua Tamasa sipu korapa toaqu rau.

³ Mu lopu kalavarae koari na koimata pa pepeso,
loke tie pa pepeso si boka harupigo.

⁴ Pana mate rini si pule la mo pa pepeso si arini,
meke pa rane tugo asa si ta huarae sari
doduru dia minizimizi veko.

⁵ Tamanae tugo si asa pu ta tokae koasa Tamasa
te Zekopi,
sapu kalavarae koe Zihova sa nana Tamasa,

⁶ Sapu tavetena sa mañauru, na pepeso,*
na kolo lamana, meke sari doduru tinitona
pu koadi vasina,

Asa sapu kopu ni sari Nana zinama ninae rane
ka rane.

⁷ Vilasa va tonoto si Asa pude tokani saripu ta
nonoala,
meke poni ni ginani Sa saripu oviadi.

Vata rupahi e Zihova saripu ta pusidi,
⁸ meke va dodogorae i Sa saripu behu.

Ovulu sage ni Sa saripu hoqa.

Tataru ni e Zihova sari na tie tonoto.

⁹ Va aqori e Zihova sari na tie karovodi pu koa
pa nada popoa;
toka ni Sa sari na nabonaboko na eapadi;
ba va tasuna ia Sa sa sirana tadi na tie
kaleadi.

¹⁰ Kei Zaione, kaqu koa Bañara ninae rane
se Zihova sa mua Tamasa, koari na sinage na
sage.

Mi vahesia se Zihova!

* **146:6** TTA 4:24, 14:15

147

Vinahesina sa Tamasa Niñira Hola

1 Mi vahesia se Zihova!

Ura leana si pude kera vahesia sa nada Tamasa,
ura na variva qetu meke toñoto si pude
vahesia si Asa.

2 Kuri pulea e Zihova sa popoa Zerusalemā.
Turaña pule ni Sa saripu ta raovodi.

3 Salani Sa saripu talotana pa bulodia,
meke pusi i sa sari na bakoradi.

4 Padai Sa sinokudi sari na pinopino,
meke hopeke vala ni pozadi Sa si arini.

5 Ululuna lavata na niñira hola se Zihova,
meke loke tie boka pada ia sa Nana tinuma-
tumae.

6 Ovulu sage ni Sa saripu koa va pepekae puleni,
ba va gore pani Sa sari na tie kaleadi.

7 Mada kera vahesia se Zihova,
vahesia sa nada Tamasa koari na kinaera pa
mike.

8 Va neve i Sa pa mañauru sari na lei,
meke ponía ruku Sa sa pepeso,
meke va toqoli Sa sari na duduli koari na
toqere.

9 Poni ni gedi ginani Sa sari na kurukuru ñame,
meke sari na tuna kurukuru tapuru totoso
kabo ovia si arini.

10 Sa Nana qinetuqetu si lopu koa koari na hose
niñiradi,

- meke lopu variva qetu koa Sa sari na tie
varipera varanedi,
- 11 ba qetu ni e Zihova sarini pu pamaña nia si
Asa,
meke sarini pu raña sa Nana tataru
nabuna.
- 12 Mi vahesia se Zihova, ke gamu na tinoni pa
Zerusalema,
mi vahesia sa mia Tamasa, ke gamu kasa pa
Zaione.
- 13 Va niñira i Sa sari na rorotoana koari na mia
sasada bara,
meke mana ni Sa sari na mia tinoni.
- 14 Kopu nia Sa sa volosona sa mia popoa,
meke poni va deña ni gamu huiti leadi hola
Sa.
- 15 Zama si Asa koa sa popoa pepeso,
meke lopu sana ta evaña gua saripu zama ni
Sa.
- 16 Taburu nia sinou Sa sa pepeso guana poko,
guana kavuru pu paleki na givusu.
- 17 Va gorea Sa sa ruku aesi, guana zalekoro,
meke lopu boka ta koa sa ibuna sa.
- 18 Sipu zama Sa si murimuri sa aesi,
va hirua Sa sa givusu, ke totolo sa kolo.
- 19 Tozia sa sa Nana inavoso koari Nana vina
tumatumae
na tinarae koari na tie Izireli.
- 20 Lopu evaña Sa sapu gua asa koari na votiki
butubutu,
sina lopu gilani rini sari Nana tinarae.

Mi vahesia se Zihova!

148

*Tinioko koasa Doduruna sa Vinapodaka pude
Vahesia sa Tamasa*

¹ Mi vahesia se Zihova!

Mi vahesia se Zihova, gamu na mañauru.

Vahesia si Asa koari na vasidi ululudi.

² Mi vahesia si Asa, gamu doduru Nana mateana.

Mi vahesia si Asa, Gamu doduru Nana qeto
minate varipera pa mañauru!

³ Mi vahesia si Asa gamu na rimata na sidara.

Mi vahesia si Asa, gamu doduru pinopino
nedala mia!

⁴ Mi vahesia si Asa, gamu na mañauru ululu mia.

Meke gamu na kolo panaulu pa mañauru.

⁵ Mi vahesi gamu sa Pozana e Zihova!

Ura zama mo Sa meke ta evaņa sari doduru.

⁶ Pa Nana zinama mo si ta veko si arini pa
dia vasina ninae rane ka rane,
meke lopu boka va karia rini si Asa.

⁷ Gamu pa pepeso, mi vahesia se Zihova!

Gamu na kurukuru nomanoma mia pa
lamana, meke koari na lamana peava;

⁸ gamu na kapi, na ruku aesi, na sinou, na lei,
na givusu raneboņi pu va tabei sari na Nana
zinama!

⁹ Gamu na toa, na toqere;

gamu na vuvua, na huda pa hiqohiqo!

¹⁰ Gamu na kurukuru pinomo, na bulumakao;

doduru kurukuru name, na kurukuru tapuru!

- 11 Gamu na baṅara pa pepeso, meke sari doduru tinoni,
sari na koimata, na tie totoli pa pepeso;
- 12 Gamu na koreo vaqura, na vineki vaqura, barogoso, na koburu hitehite!
- 13 Mi vahesia gamu sa Pozana e Zihova,
ura sa Pozana mo Sa si tava lavata koari doduru pozapoza.
Sa Nana tinolava si ululu hola nia sa maṅauru na pepeso.
- 14 Va ninirai Sa sari na Nana tinoni,
puḍe sari doduru Nana tinoni si kaqu vahesia si Asa.
Tataru ni Sa sari Nana tie Izireli.

Mi vahesia se Zihova!

149

Keke Kinera Vinahesi

- 1 Mi vahesia se Zihova!

Mi kera la nia koe Zihova si keke kinera vaqura.
Vahesia si Asa pa korapa vinarigarae tie raṅeraṅe!

- 2 Mi koa qetuqetu nia gamu na tie Izireli si Asa pu favete gamu.
Mi koa qetuqetu nia sa mia Baṅara, gamu pu koa pa popoa Zaione!
- 3 Mi peka pa vinahesina sa Pozana,
mi kera vahesia koari na mike na kizakizana.

- 4 Ura qetu ni e Zihova sari na Nana tie,
va lavati Sa sari na tie va pepekae pa
tinaharupu.
- 5 Madi koa qetuqetu pa minataqara sari na tie te
Tamasa,
madi kera qetuqetu doduru boni.
- 6 Madi kera va ululae si arini pa vinahesina sa
Tamasa,
meke tanini sari na vedara pa limadia,
- 7 pude va kilasi sari na votiki butubutu,
meke sari na dia tinoni.
- 8 Pude pusi vagi sari na dia banara,
meke sari na dia koimata pa seni aeana.
- 9 Pude va kilasi sari na votiki butubutu, gua sapu
ele garunu nia sa Tamasa.
- Gua asa sa minataqara tadi na tie te Tamasa.

Mi vahesia se Zihova.

150

Vinahesina e Zihova

- 1 Mi vahesia se Zihova!

- Mi vahesia sa Tamasa pa Nana Zelepade,
vahesia si Asa koasa Nana niniranira pa
manauru!
- 2 Vahesia si Asa koari Nana tinavete niniradi.
Vahesia si Asa, si na arilaena hola ni Sa sari
doduru.
- 3 Vahesia si Asa koari na ivivu,
vahesia si Asa koari na mike!
- 4 Vahesia si Asa koari na kizakizana, meke pa
pinekapeka,

vahesia si Asa koari na ivivu, na mike.

⁵ Vahesia si Asa koari na kabodi rina kizakizana,
pu ta kiza va ululae.

⁶ Madi vahesia se Zihova ri doduru pu si^{no}!

Mi vahesia se Zihova.

Buka Hope
The Holy Bible in the Roviana language of the
Solomon Islands
Buk Baibel long langguis Roviana long Solomon
Islands

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Roviana

Translation by: SITAG

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-11-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 13 Dec 2023

2a5324ac-61e8-5e5b-b226-f3d15850d7c5